

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

DANIŞTAY BAŞKANLIĞI

2024

YILLIK RAPOR

2024
YILLIK RAPOR

T.C. Danıştay Başkanlığı Adına Sahibi
Zeki YİĞİT
Danıştay Başkanı

Hazırlayan
Danıştay İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimi

ISBN
978-625-98332-9-3

Basım Yılı
2025

Basım Yeri
Salmat Basım Yayıncılık
Tel: 0(312) 341 10 24
Web: www.salmat.com.tr

Yayın Yönetim Yeri
T.C. Danıştay Başkanlığı Yayın İşleri Müdürlüğü

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No:149
Eskişehir Yolu 10. Km. Çankaya/ANKARA
Tel: 0(312) 253 20 48 **E-posta:** yayin@danistay.gov.tr

www.danistay.gov.tr

© 2025 T.C. DANIŞTAY BAŞKANLIĞI
Tüm hakları saklıdır. Danıştay Başkanlığının yazılı izni olmaksızın Yıllık Raporun tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

İşbu Rapor

01/01/2024 – 31/12/2024
tarihleri arasındaki veriler

esas alınmak suretiyle
hazırlanmıştır.

TAKDİM

Zeki YİĞİT
Türkiye Cumhuriyeti Danıştay Başkanı

Toplumun huzur içinde yaşayabilmesi, sosyal ve kültürel yönden gelişimini sürdürebilmesi, bireylerin adalete ve yargı mercilerine güven duymaları ve adil bir toplumda yaşadıklarını hissetmeleri ile mümkündür.

İdari yargı açısından bunun sağlanması, adalete ulaşmayı hedefleyen bireylerin hukuk mücadelesinin hızlı biçimde ve hakkaniyetle sonuçlandırılması, dolayısıyla Danıştaya erişimin kolaylaştırılması ve hizmetin yürütümünde şeffaflığın etkin kılınmasıyla gerçekleştirilecektir. Türk idare sisteminin vazgeçilmez bir parçası ve yüksek idari mahkeme olarak Danıştay, temel hak ve özgürlükler konusunda etkin bir yargılama ile istikrarlı ve nitelikli içtihatlar üreterek adalete hizmet etmeye ve idareye yol gösterme işlevini yerine getirmeye devam etmektedir.

Kurulduğu günden bugüne üstlendiği görevleri evrensel hukuk ilkeleri doğrultusunda bağımsız ve tarafsız bir şekilde yerine getiren Danıştay, idare hukukunun gelişmesine ve adaletin tevzi ve tesisine büyük katkı sağlamış, insan haklarının korunarak adil, hızlı, etkin ve kaliteli bir yargılama faaliyetinin geliştirilmesine ve dolayısıyla adaletin güçlenmesine öncülük etmek için çalışmalarını titizlikle yürüterek 2024 yılı itibarıyla 156. hizmet yılını tamamlamıştır.

Danıştay, 2024 yılında Türk Hukuk Sistemine yaptığı katkıları ve yargısal faaliyetlerini ortaya koymak ve hesap verilebilirlik ile şeffaflığı sağlamak adına hazırladığı bu "Yıllık Rapor"u kamuoyunun bilgisine sunmaktadır.

Raporun birinci bölümünde Danıştay tanıtılmış, Kurumun tarihçesine, fiziki olanaklarına, görevlerine ve mevcut teşkilat yapısına yer verilmiştir.

Kurumsal şeffaflık ve erişilebilirlik anlayışımızın gereği olarak, 2024 yılında Danıştayın gündeminde yer tutmuş önemli konular ve olaylar raporda açıklanarak kamuoyunun bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

Bu kapsamda, 2024 yılında Danıştay gündeminde önemli bir yer edinmiş olan Danıştay Başkanlığı ve Daire Başkanlıkları seçimleri ile açılış, sempozyum, çalıştay, seminer, sosyal etkinlikler, meslek öncesi, meslek içi ve hizmet içi eğitimler, uluslararası ilişkiler kapsamında gerçekleştirilen ziyaret ve faaliyetlere değinilmiştir.

Anılan gelişme ve faaliyetlerin yanı sıra raporda, Danıştayın asli görevi olan yargılama faaliyeti neticesinde oluşturulan içtihatlara geniş yer verilmiştir. Zira, hukuk ve içtihat birliği korunarak, yargı düzeninin tutarlı işlemesini sağlamak, o yargı düzeninin başındaki yüksek mahkemenin en temel görevlerindendir. Özellikle, temel kavram ve müesseseleri içtihatlarla şekillenen yani içtihadi bir hukuk dalı olan idare hukuku bakımından, bu durum daha fazla önem arz etmektedir. Hukuki güvenlik ilkesinin layıkıyla hayata geçmesi için öncelikle nitelikli ve istikrarlı içtihat üretilmesi, ikinci olarak da bu içtihatların yaygınlaştırılması ve son olarak içtihat birliğinin sağlanması gereklidir. Bu kapsamda içtihatları birleştirme, hukuki istikrarı ve güvenliği sağlamayı amaçlayan en önemli müessesedir. Bu usul ile bir hukuk normunun ileriye dönük olarak nasıl uygulanacağı ortaya konulmaktadır. 2024 yılında bu önemli görevin yerine getirilmesi amacıyla iki konuda içtihatların birleştirilmesine karar verilmiş olup, söz konusu kararlara Raporda yer verilmiştir.

Bunun yanında aynı yargı düzeninde aynı konuda verilmiş farklı mahkeme kararlarının varlığı yargıya güveni azaltacak ve hukuki güvenliği tehdit edecektir. Bu kapsamda Raporda, 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3/C maddesi kapsamında istinaf başvurularını inceleyen bölge idare mahkemeleri arasındaki karar aykırılıklarının giderilmesine ilişkin Danıştayca verilen kararlar ve bu kararlara ilişkin veriler yer almıştır.

Danıştay Başkanlığı ile Bölge İdare Mahkemeleri arasında iletişim ve işbirliğinin güçlendirilmesi, Danıştay içtihatlarının bilinirliğinin sağlanması, olası içtihat farklılıklarının

azaltılması ve mahkemelerdeki ihtisaslaşmada etkinlik ve verimliliğin sağlanması amacıyla, daire ve kurullar ile bölge idare mahkemeleri arasında düzenli değerlendirme yapılmasını temin etmek üzere belirli aralıklarla farklı konularda içtihat paylaşımı ve değerlendirme toplantıları yapılmakta olup, raporda bu yıl Ankara'da gerçekleştirilen içtihat paylaşımı toplantısından bahsedilmiştir.

Verinin altın çağı olarak adlandırdığımız günümüzde veri miktarı ve çeşitliliği de muazzam bir şekilde artmış olup, verinin doğru biçimde elde edilmesi, saklanması ve işlenmesi modern yönetimler için başarının anahtarı haline gelmiştir. Bugün sağlıklı veri, yeni politikaların üretilmesi ve kurumların etkinliği için kritik bir rol oynamaktadır. Danıştay açısından baktığımızda da çağın yakalanması elzemdir. Buna yönelik olarak ihtiyaç duyulan ilk adım ise sağlıklı ve tutarlı veri girişinin temin edilmesidir. Yargılama açısından özellikle davaların konuları, karar sonuçları ve dosyaların niteliklerine göre çeşitli yönlerden sağlıklı veri elde etmek oldukça önemlidir. Bunun için de belirtilen hususlarda doğru ve tutarlı bir kodlama yapılması gereklidir.

Bu çerçevede Danıştay dava kodlarının ilk derece ve bölge idare mahkemeleri dava kodları ile uyumlaştırılması ile Danıştayın dosya tasnif ve karar kodlarının belirlenmesi amacıyla yürütülen kapsamlı çalışma sonucunda oluşturulan yeni kod sistemi, 18.10.2024 tarihinden itibaren uygulamaya geçirilmiştir. Konu hakkında geniş katılımlı bir bilgilendirme toplantısı yapılmış ve kullanıcıların istifadesine sunulmak üzere "Danıştay Dava, Tasnif ve Karar Kodları Uygulama Kılavuzu" hazırlanmıştır. Raporda bu konuda yapılan çalışmalar da yer bulmuştur.

Bunun yanında, her yıl olduğu gibi, bu yıl da yürüttüğümüz yargısal faaliyetlere ilişkin istatistiki veriler grafikler eşliğinde açıklanmak suretiyle Danıştayın 2024 yılı performansı ortaya konulmuştur.

2024 yılında da kararların kamuoyu ile paylaşılması hususuna özen gösterilmiş, Danıştay dava daire ve kurulları tarafından verilen kararlar Danıştay resmî internet sitesinde düzenli biçimde yayımlanmıştır. Yine 2024 yılı içerisinde, başta akademisyenler ile hukuk uygulayıcıları olmak üzere içtihatları takip eden tüm ilgililere katkı sağlaması amacıyla, belirlenen konularda iki adet karar bülteni ile Danıştay Dava Daireleri Arasındaki İş Bölümü Kararı esas alınarak Başkanlar Kurulunca verilen görev uyuşmazlıklarına ilişkin kararların sistematik olarak derlenmesi suretiyle hazırlanan çalışma da istifadeye sunulmuştur. Raporda bu konuya yönelik çalışmalara ve yayımlanan kararlara ilişkin istatistiklere de yer verilmiştir.

Son olarak; güncel ve emsal değeri olan, idare hukuku alanındaki akademik çalışmalara yön vereceği değerlendirilen, 2024 yılında Danıştay daire ve kurullarınca verilen ilkesel nitelikteki kararlar raporda paylaşılmıştır.

Danıştay tarafından hazırlanan "2024 Yıllık Raporu"nun ilgililer ve ilgilenenler açısından yararlı olmasını diliyorum.

BAŞKANIN
KONUŞMALARI

BÖLÜM
02

I. DANIŞTAY YIL SONU DEĞERLENDİRME TOPLANTISI AÇIŞ KONUŞMASI

Saygıdeğer meslektaşlarım,

Değerli konuklar,

Başkanlığımız tarafından düzenlenen 2023 Yıl Sonu Değerlendirme Toplantısına hoş geldiniz diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

100. yılını idrak etmenin gururunu yaşadığımız Cumhuriyetimizin yapı taşlarından biri olan Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercii ve kanunla gösterilen belli davalarda ilk ve son derece mahkemesi olarak vatandaşlarımızın adil yargılanma hakkının gerçekleştirilmesi için Türk milletine adalet tevzi görevini yerine getirmeye, 155 yıldır devam etmektedir.

Danıştay mensupları olarak, görevlerimizi yerine getirirken, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile etik ilkelere bağlı kalarak, hızlı, etkin ve kaliteli bir yargı hizmeti sunmaya gayret gösteriyoruz. 2023 yılı boyunca, yoğun iş yükü altında olmamıza rağmen, milletimizin adalet beklentisini hızlı ve etkin bir şekilde karşılamak için özverili bir şekilde çalışan meslek mensuplarımıza, savcı ve tetkik hâkimlerimize ve idari personelimize teşekkür ediyorum.

Bundan sonra da, aynı özverili çalışmaların artarak ve yüksek sorumluluk bilinciyle devam edeceğine inanıyorum.

Hepimizin bildiği üzere temel hak ve özgürlüklerin Anayasa ve yasalarla tanınması yanında bunların korunması ve hayata geçirilmesi ancak iyi işleyen bir yargı sistemi

ile mümkündür. İyi işleyen bir yargı sistemi ise öncelikle yargı organlarının iyi teşkilatlanmış olması, iyi yönetilmesi ve sorun çözüm kapasitesinin geliştirilmesine bağlıdır. Bu durum, adalet yönetiminde kalitenin, verimliliğin ve kapasitenin artırılması ile temel hak ve özgürlüklerin korunması arasındaki doğru orantılı/yönlü ilişkiyi de ortaya koymaktadır.

Bu nedenle, Danıştay olarak, yürütülen idari ve yargısal hizmetlerin kalitesinin, verimliliğinin ve kapasitesinin artırılması için sürekli olarak araştırma, inceleme ve yeni çözümler geliştirme gayreti içindeyiz. Bu bağlamda, mahkeme yönetiminin iyileştirilmesi, çözüm kapasitesinin geliştirilmesi, mahkeme yönetiminde verimlilik artışı, mahkeme mükemmeliyeti, adalet hizmetlerinde süreç ve performans yönetimi gibi kavramlar sürekli olarak gündemimizi meşgul etmektedir.

Bu günkü toplantımızın konusunu oluşturan çalışmanın amacı ve hedefinin de bu arayışlar kapsamında, Danıştayın tabiri caiz ise bir "check-up"ını yaparak zayıf ve güçlü yönlerini ortaya koymak, varsa eksiklik veya iyi uygulama örneklerini açığa çıkarmak, bu hususlarda bir istişare zemini oluşturarak özeleştiri yoluyla çözüm önerilerine ortam hazırlamak olduğunu ifade etmek isterim.

2020 yılının ilk aylarında başlayıp 2022 yılının Nisan ayına kadar devam eden Covid 19 küresel pandemisi ve buna bağlı tedbirler nedeniyle iki yıldan fazla bir zaman zarfında bu türden çalıştay, seminer, bilimsel toplantı gibi geniş katılımlı programları, bu kapsamda 2020 ve 2021 yıllarında 10 Mayıs Danıştayın kuruluş yıl dönümü ve devamı olan sempozyumları gerçekleştiremedik. Bununla beraber, 2021 yılı sonlarına doğru pandemi kurallarına uymak suretiyle "Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri" konulu sempozyumu düzenleyebildik ve içtihat paylaşımı ve değerlendirme toplantılarına yeni bir format kazandırarak yeniden başlayabildik. Bugün yapmakta olduğumuz toplantımızı ise, aslında 2023 yılının başlarında 2023 yılı Mart ayı gibi planlamış iken, yaklaşık 13 milyon kişinin yaşadığı ve 11 ilimizi kapsayan son yüzyılın en büyük felaketi olarak ifade edilen, binlerce insanımızı yitirdiğimiz, bizleri derin acılara ve üzüntüye boğan 6 Şubat 2023 tarihindeki deprem nedeniyle ertelemek durumunda kaldık. Bu vesileyle deprem felaketinde yitirdiğimiz vatandaşlarımıza tekraren Allah'tan rahmet, yakınlarına sabır ve başsağlığı diliyor, her türlü afet ve felaketlerden bizleri korumasını Rabbimden niyaz ediyorum.

Değerli Meslektaşlarım;

Yukarıda değindiğim gibi Danıştayın asli görevi vatandaşlarımızın adalet beklentilerine hızlı ve etkin bir şekilde cevap vermektir. Yargılama makamlarının nihai ürünü, adil bir yargılama sonunda ortaya çıkan adalet hizmetidir. Bu hizmetin ideal bir şekilde gerçekleştirilebilmesinin yolu, mahkeme / yargı / yargılama faaliyetinin bir dizi değer üzerine inşa edilmesi ve bu faaliyetin belirli bir yönüne odaklanmak yerine mahkemeyi bütün bir kurum olarak değerlendirerek mükemmeliyet alanlarını belirleyip bütünsel bir yaklaşımı benimsemekten geçmektedir.

2007 yılında kurulan Uluslararası Mahkeme Mükemmeliyeti Konsorsiyumu tarafından, rehber bir metin şeklinde oluşturulan Uluslararası Mahkeme Mükemmeliyeti Çerçevesi'nde (IFCE); Mahkeme Liderliği, Stratejik Mahkeme Yönetimi, Mahkeme İş Gücü, Mahkeme Altyapısı/İşlemleri ve Sü-

reçleri, Mahkeme Kullanıcılarının Katılımı, Uygun Maliyetli ve Erişilebilir Mahkeme Hizmetleri, Kamunun Güveni ve İtimadı başlıkları altında yedi adet Mahkeme Mükemmeliyeti alanı belirlenmiştir.

Aynı çalışma, mahkemelerin faaliyetlerini yerine getirirken, kanun önünde eşitlik, adillik, tarafsızlık, karar vermede bağımsızlık, ehliyet, dürüstlük, şeffaflık, erişilebilirlik, zamana uygunluk, kesinlik gibi temel değerlere uygun davranılmasının geniş bir mutabakatın sonucu olduğuna değinmektedir.

İlk kez 2014-2018 yılları arasında uygulanmaya başlanan, 2019-2023 yılarında ikincisi ile devam eden ve üçüncüsünü 2024-2028 yıllarını kapsayacak şekilde hazırladığımız Stratejik Planlarda, söz konusu temel değerler daha geniş biçimde yer almış ve temel değerler üzerine inşa edilen mahkeme faaliyetlerini mükemmeliyete ulaştırmak için gereken amaç ve hedeflere yer verilmiştir. 2024-2028 Stratejik Planında, "İyi Yönetişim" ve "Yeniliğe Açıklık" temel değerlerimiz arasına alınmıştır.

Değinilen referans metinler çerçevesinde iyi yönetişim, destek hizmetlerinin etkili sunumu, çalışma ortamlarının iyileştirilmesi, iş barışının temini ve motivasyonun sağlanması, eğitim faaliyetleri, sosyo-kültürel faaliyetler gibi hususlarda yargı hizmetinin kalitesi ve dolayısıyla adaletin zamanında temini konusunda sonuca etkili olmaktadır. Bu kapsamdaki faaliyetlerin önemli olduğunu düşündüğüm bazılarına değinmek istiyorum.

Danıştay ana binası ve müştemilatı bir yüksek mahkemenin idari ve yargısal ihtiyaçlarını karşılayacak yeterlilikte olmakla birlikte mevcut fiziki imkânlar dâhilinde, binamızı ve müştemilatını daha kullanışlı hale getirmek ve en elverişli şekilde kullanmak için sürekli yenilenme ve geliştirmeye devam edilmektedir.

Enerji verimliliğini temin etmek için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülen Kamu Binalarında Enerji Verimliliği (KABEV) projesine başvuru yapılarak dâhil olunmuştur. Böylece binamızın ve müştemilatının yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanması sağlanarak enerji tasarrufu hedeflenmektedir.

3 Ekim 2023 tarihinde Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle açılışını gerçekleştirdiğimiz Eğitim Tesisi ile meslek içi ve hizmet içi eğitim faaliyetleri başta olmak üzere bilimsel, kültürel ve sosyal faaliyetlere ev sahipliği yapabilecek imkanlara kavuşmuş bulunuyoruz. Eğitim Tesisimiz, 2024 yılı içinde kazandırılacak restoran/cafe ile daha işlevsel hale gelecek ve sosyalleşme faaliyetlerine de zemin oluşturacaktır.

Danıştay meslek mensubu, savcı ve tetkik hâkimleri ile idari personelimizin, mevzuat gereği hak sahibi oldukları sağlık hizmetlerinden en uygun koşullarda yararlanmalarını sağlamak için gerekli protokollerle yeni imkanlar oluşturulmaktadır. Sağlık merkezimiz yeni tıbbi cihazlar ve hekimlerle güçlenmeye devam etmektedir.

TBMM yetkilileri ile yapılan görüşmeler neticesinde 2021 yılı başından geçerli olmak üzere, çalışan ve emekli meslek mensuplarımızın eşlerinin ve ebeveynlerinin sağlık yardımından yararlanmasına imkan sağlanarak bu konu sorun alanı olmaktan çıkmış ve 01/11/2022 tarihi itibariyle e-reçete sistemine geçilerek meslek mensuplarımızın eczanelerden ilaç temini kolaylaşmıştır.

Günümüzde, teknolojinin yargı alanında gittikçe artan şekilde kullanıldığına şahit oluyoruz. Bunun gerisinde kalmamak için

teknolojinin sağladığı imkânlardan, veri güvenliğini göz ardı etmeden azami oranda istifade etmek, teknolojik altyapımızı ihtiyaçlarımıza uygun şekilde geliştirmek zorundayız.

Bu kapsamda, hâkim, savcı ve personelin bilgisayarları ile bilişim sistemimizin beyni olarak nitelendirebileceğimiz sistem odası ve network altyapısı yenilenmiştir.

Gelişen ve güncellenen teknolojik altyapı sayesinde dijital dönüşüm yolunda da önemli adımlar atılmıştır. Bu sayede Danıştay tarafından sunulan hizmetler daha kolay erişilebilir duruma gelmiştir.

Online şekilde ilk derece dava açılmasına ve dosyalara evrak sunulmasına imkân veren Danıştay UYAP Vatandaş ve Avukat Portal ekranları kullanıma açılmıştır.

Web sitemiz üzerinden erişim sağlanan "Danıştay Karar Arama" ve "Danıştay Dosya Sorgulama" ekranları tamamen yenilenmiştir.

2021 yılında aldığımız kararla, 2021 yılı başından itibaren esasa dair tüm Danıştay kararlarının yayımlanmasına başlanmıştır.

E-devlet entegrasyonu çalışmaları tamamlanmış; e-devlet üzerinden de vatandaşların dosyalarını ve durumlarını takip edebilmeleri imkanı doğmuştur.

Danıştay dava ve karar kodlarının ilk derece ve bölge idare mahkemeleri dava ve karar kodları ile uyumlaştırılması için yürütülen kapsamlı çalışma tamamlanmıştır. Böylece, idari yargıda uygulanmak üzere geliştirilen ortak kodlama sistemi ile UYAP'ta doğru, tutarlı veri girişi yapılarak sağlıklı istatistiki verilerin elde edilmesi sağlanacak, dosyaların görevli Danıştay dairesi veya idari yargı merciine tevzi edilmesi sırasında zaman kaybının önüne geçilecektir.

2021 yılında, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile yapılan yazışma sonucunda temin edilen 1937-1970 yılları arasında yayımlanan Danıştay Dergileri ile 1970 yılından günümüze kadar olmak üzere iki aşamada elektronik ortamda bulunmayan tüm Danıştay Dergilerinin tamamının taranması sağlanmış, revize edilerek kurum içi intranet ve Danıştayın resmi internet sitesinde yayımlanarak, başta yargı camiası olmak üzere, akademisyenlerin ve diğer kullanıcıların hizmetine sunulmuştur. Bu kapsamda, Danıştay Dergisi için özel olarak yeni bir internet sayfası hazırlanmıştır.

Kıymetli Mesai Arkadaşlarım;

Bilindiği üzere, kamu personelinin beklenen verimi sağlaması ihtiyaç duyulan alanlarda hizmet içi ve meslek içi eğitime tabi tutulmalarına bağlıdır.

Türkiye Adalet Akademisi ile yakın işbirliği içinde idari yargı teşkilatına yönelik tüm meslek öncesi ve meslek içi eğitimlere, meslek mensubu, savcı ve hâkim düzeyinde eğitici olarak, taşrada düzenlenen meslek içi eğitimlere Danıştay Tetkik Hâkimlerinin katılımcı olarak iştirak etmeleri sağlanmaktadır.

Adalet Bakanlığı işbirliği ile düzenlenen hizmet içi eğitimlerde, idari personelimizin büyük bölümü halkla ilişkiler, iletişim, stres yönetimi, meslek etiği, protokol kuralları, ekip çalışması, medya okuryazarlığı, elektronik tablolama (excel), kelime işlemci (word) alanlarında eğitime tabi tutulmuştur.

Değerli Meslektaşlarım;

Türk İdari Yargı Sisteminde, istinaf kanun yolunun yürürlüğe girmesi ve üç dereceli yargılamaya geçilmesinin ardından, mev-

zuatta yapılan düzenlemeler gereğince Danıştayın bir içtihat mahkemesi hüviyeti kazanması gerektiği ortadadır.

Bu hedef dâhilinde, bilimsel çalışmalarımızı ve yayınlarımızı artırmamız gerektiğinden, Danıştayın 155. Kuruluş Yıldönümü ve "Danıştay ve İdari Yargı Günü" vesilesiyle, 10-11 Mayıs 2023 tarihlerinde düzenlenen sempozyumun teması "155. Yılında İçtihat Mahkemesi Olarak Danıştay" olarak belirlenmiş ve başarılı şekilde icra edilmiştir.

Danıştay içtihatları hakkında düzenli ve sistemli incelemeler yapılması, raporlar hazırlanması ve istatistikler oluşturulması amacıyla kurulan "İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimi" faaliyete geçmiş ve görevlerini ifa etmeye başlamıştır.

Bu Birimimiz tarafından, içinde önemli içtihatların yer aldığı "Yıllık Rapor" yayımlanmaya başlanmış, yine aynı Birimce hazırlanan, önemli kararları içeren tematik karar bültenleri de internet sitemiz üzerinden kamuoyu ile paylaşılmaya devam edilmektedir.

Daha önce de gerçekleştirilen içtihat paylaşımı ve değerlendirme toplantılarına yeni bir format kazandırılarak, belirlenen tema ile ilgili tüm Bölge İdare Mahkemesi Başkan veya Daire Başkanları bu toplantılara davet edilmekte ve içtihatların paylaşılması amacının tam anlamıyla tahakkuk etmesi hedeflenmektedir. Bugüne kadar, İstanbul, Ankara, Erzurum, Samsun, Gaziantep ve Bursa'da gerçekleştirdiğimiz toplantıların ileride de devam etmesi yararlı olacaktır.

Artık hakemli bir dergi olan Danıştay Dergisi, 2023 yılından itibaren yılda iki kez, Ocak ve Temmuz aylarında yayımlanmaktadır. Derginin TÜBİTAK-ULAKBİM Ulusal Veri Tabanı (UVT) - TR Dizin'de (Online Dergi Sistemi) yayımlanabilmesi için gerekli başvurular yapılmış olup, izleme süreci devam etmektedir. 2024 yılının sonunda, Danıştay Dergisi'nin TÜBİTAK değerlendirme sonucu tamamlanacaktır.

2023 yılında gerçekleştirilen Danıştay İdari Yargı Komisyonu ve Danıştay İnsan Hakları Komisyonu çalışmaları, daha önceki yıllardan farklı olarak, komisyon çalışmalarının etkinliğinin artırılması ve çalışmaların daha fazla kişiye ulaşması amacıyla, Konferans Salonunda, Komisyon Üyeleri ve Daire/Kurul Temsilcilerinin yanı sıra, Danıştay Meslek Mensupları, Savcı ve Tetkik Hâkimleri ile idari yargı hâkim adaylarının katılımlarıyla yapılmıştır. Ayrıca, gündemde yer alan konu başlığına göre, alanında uzman akademisyenler, Anayasa Mahkemesi Raportörleri, Bölge İdare Mahkemesi Dava Daireleri Başkanları da davetli konuşmacı olarak yer almışlardır. Önümüzdeki süreçte bu çalışmaların daha kapsamlı ve daha geniş katılımlı olması, bilimsel yönü olan bu çalışmalar için daha da özendirici ve teşvik edici olacaktır.

Danıştay olarak, uluslararası ilişkilerin ve işbirliklerinin kurulmasına ve geliştirilmesine verdiğimiz önemden dolayı, halen yakın ilişki ve işbirliği içinde olduğumuz batı ülkeleri yanında, Türk Dünyası ile de yakın ilişkiler kurulmakta ve işbirliği olanakları oluşturulmaktadır.

2019 yılında başlanan ve Adalet Bakanlığı, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi Ortak Projesi olan "İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" projesinde, Danıştay sadece paydaş konumunda bulunmasına rağmen, 2020 yılından itibaren bu Projeye etkin katılım sağlanmış, destek verilmiş ve proje imkânlarından faydalanılmıştır.

Danıştayca katılım ve katkı sağlanarak gerçekleştirilen çalışma grubu toplantıları neticesinde oluşturulan "Gerekçelendirme ve Karar Yazma Becerileri", "İdari Yargı İçtihadı ile İlgili AİHM ve Anayasa Mahkemesi Kararları", "Adil Yargılanma-Makul Süre", "Dava ve Zaman Yönetimi" eğitim modüllerine eğitici sağlandığı gibi Danıştay tetkik hâkimleri ve idari personel eğitimlere katılım sağlamıştır.

Proje kapsamında, Fransız İdari Yargı Sistemi hakkında bilgi edinmek amacıyla Fransız Kamu Denetçiliği Kurumu, Fransız Danıştayı ve Paris Bölge İdare Mahkemesi nezdinde gerçekleştirilen çalışma ziyaretine meslek mensuplarımız katılarak incelemelerde bulunmuşlardır.

Yine aynı kapsamda AİHM, Almanya ve Portekize çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmiş, proje kapsamında düzenlenen "Uluslararası İdari Yargı Sempozyumu"na ev sahipliği yapılmıştır.

Danıştayımız, Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliğinin Yönetim Kurulu üyesidir ve tüm faaliyetlerine katılım sağlamakta ve Birliğin imkânlarından yararlanmaktadır. Bu çerçevede Birliğin 2023 yılı Yönetim Kurulu toplantısı ve akabinde düzenlenen "Bağımsız İdari Otoritelerin İşlemlerinin Yargısal Denetimi" konulu seminer programı Danıştayda gerçekleşmiştir.

Birlik bünyesinde her yıl düzenlenen hâkim değişim programlarının tümüne meslek mensuplarımızca katılım sağlanmış ve Birlik Üyesi ülkelerden hâkimler Danıştayda misafir edilmiştir.

Tüm bu uluslararası faaliyetlerin yanında, yukarıda da belirttiğim gibi, Türk Dünyası ile de yakın ilişkiler kurmaya ve işbirliği olanakları oluşturmaya gayret gösterilmektedir.

Danıştayın 154. Yıl Kuruluş Yıldönümü ve "Danıştay ve İdari Yargı Günü" nedeniyle 10 Mayıs 2022 tarihinde, Danıştay Konferans Salonunda, Türk Devletleri Teşkilatına Üye Ülkelerden Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan Devletlerinin yanı sıra Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin yüksek yargı merci başkanları, hâkim ve akademisyenleri ile çok sayıda davetlinin katılımlarıyla "Türk Devletleri Teşkilatına Üye Ülkelerde İdari Yargı" başlıklı üç oturumdan oluşan bir uluslararası sempozyum gerçekleştirilmiştir.

18-21 Ekim 2023 tarihlerinde Azerbaycan'ın Şuşa şehrinde, Türk Devletleri Teşkilatına Üye ve Gözlemci Devletlerin (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkiye, KKTC ve Özbekistan) Yüksek Mahkeme Başkanlarının katılımıyla gerçekleştirilen Uluslararası Konferansa katılım sağlanmış ve "Türk Devletleri Teşkilatı Üye ve Gözlemci Devletleri Yüksek Mahkemeleri Konferansı Kurulmasına İlişkin Şuşa Deklarasyonu" imzalanmıştır.

Azerbaycan Yüksek Mahkemesi ile yapılan işbirliği çerçevesinde, Azerbaycan idari yargı mercilerinde görev yapan sekiz idari hakimin önümüzdeki aylarda Danıştayımızda misafir edilerek bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunmaları planlanmaktadır.

Değerli Mesai Arkadaşlarım;

İstinaf Mahkemelerinin 20 Temmuz 2016 tarihinde faaliyete geçmesinden sonra Danıştaya intikal eden iş sayısında hızlı bir düşüş olmuş, bu kapsamda 2016 yılında 197.886 dosya gelmişken, 2017 yılında 72.339, 2018 yılında 82.971, 2019 yılında 85.898 dosya gelmiş ve tedricen yükselmeye başlamıştır. 2020 yılında pandemi nedeniyle intikal eden iş sayısında 75.154

dosya sayısına düşüş olmuş ise de, 2021 yılında 88.063, 2022 yılında 90.070, 2023 yılında ise 91.526 dosya intikal etmiş bulunmaktadır. İstinaf mahkemelerinin faaliyete geçmesi nedeniyle iş durumunda belirgin bir düşüş olacağı öngörüsüyle, o tarihte (17) olan daire sayısının, 01/07/2016 tarihli 6723 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle 2577 sayılı Danıştay Kanunu'na eklenen Geçici 27. madde ile üç yıl içinde (10)'a düşürülmesi öngörülmüş, daha sonra üç yıllık süre 20/11/2017 tarihli 696 sayılı KHK'nın 35. maddesi ile altı yıl olarak değiştirilmiştir.

Yukarıda yıllar itibariyle verdiğim sayılar istinafın yürürlüğe girmesinden sonra da belirli oranlarda Danıştaya intikal eden dosya sayısının artma eğilimini göstermektedir. Bu gerçekten hareketle Danıştayın daire sayısının 10'a düşürülmesi için bir geçiş süreci öngören 2577 sayılı Kanun'un Geçici 27. maddesinde düzenlenen 6 yıllık süre, 23/06/2022 tarihli 7413 sayılı Kanun'un 16. maddesi ile 10 yıla çıkarılmış, böylece uygulama 2026'ya kadar ertelenmiştir.

Ancak iş artışındaki trend devam ettiğinden, Daire sayısının (10)'a indirilmesini öngören düzenlemenin tamamen ortadan kaldırılmasının ve Danıştayın (12) daire olarak çalışmaya devam etmesinin gerekli olduğunu düşünüyoruz. Buna bağlı olarak (10) Daire ile çalışacak bir Danıştay öngörüsüne göre üye sayısının (90) üyeye indirilmesini öngören düzenlemenin de değiştirilerek Danıştayın üye sayısının en az (104) üyede sabitlenmesi gerekmektedir.

Aynı şekilde, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun mevcut sabit yapısıyla çalışmasını öngören 2577 sayılı Kanun'un Geçici 24. maddesinin yürürlüğü 23/06/2022 tarihli 7413 sayılı Kanun'un 15. maddesi ile 31/12/2026'ya kadar uzatılmıştır.

Danıştayın, bir yüksek mahkeme olarak, içtihat birliğini ve hukukun ülkede eşit şekilde uygulanmasını sağlama yükümlülüğünün gerçekleştirilmesinin ön koşullarından biri Danıştay içtihatlarında istikrarı sağlamaktır. Bu da, Danıştay üyelerinin deneyimlerine bağlıdır.

6723 sayılı Kanun ile yeniden düzenlenen Danıştay Kanunu'nun 9. maddesinin 3. fıkrası uyarınca, Danıştay üyelerinin görev süresi on iki yıl ile sınırlandırılmıştır. Anılan Kanun değişikliği uyarınca; Danıştay üyelerinin önemli bir kısmının görev süresinin aynı anda sona erecek olması içtihatlarda istikrarı bozucu yönde sonuç doğuracaktır. Bu itibarla, Danıştay Kanunu'nun 9. maddesinin 3. fıkrasının yürürlükten kaldırılması, içtihatta istikrarın sağlanması ve meslek mensuplarımızın deneyimlerinden faydalanılması bakımından gereklidir. Bu gerekliliği önümüzdeki süreçte Devletimizin yetkililerinin de kabul edeceğini düşünüyorum.

Saygıdeğer meslektaşlarım;

Danıştayın sunduğu idari ve yargısal faaliyetler konusunda hizmetten yararlanan vatandaşlarımızın memnuniyetini önemsediğimiz gibi meslek mensubu, savcı ve tetkik hâkimleri ile idari personelimizin memnuniyeti de önemlidir. Başta meslek mensuplarımız olmak üzere, savcı, tetkik hâkimi ve idari personelimizin daha iyi şartlarda çalışmaları, motivasyonu ve iş verimini artıracaktır.

Bu noktada, son yıllardaki Danıştayın yargısal faaliyetlerine ilişkin istatistiki verilere de değinmek istiyorum.

2020 yılı içinde Danıştaya gelen dosya sayısı 75.154 iken, karara bağlanan dosya sayısı 80.138'dir. Böylece, dosyaların karara bağlanma oranı %107 olmuştur. Pandeminin

de olumsuz etkisiyle dosyaların ortalama görülme süresi 606 gün olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılında, Danıştaya gelen dosya sayısı 88.063 iken, karara bağlanan dosya sayısı 93.343'tür. Böylece, dosyaların karara bağlanma oranı %106 olmuştur. Dosyaların ortalama görülme süresi ise 602 gün olarak gerçekleşmiştir.

2022 yılında, Danıştaya gelen dosya sayısı 90.070 iken, karara bağlanan dosya sayısı 95.306'dır. Böylece, dosyaların karara bağlanma oranı, bir önceki yıl olduğu gibi %106 olmuştur. Eski esaslı dosyaların sonuçlandırılmasına verilen öncelik ve önemin de etkisiyle dosyaların ortalama görülme süresi ise 579 güne inmiştir.

2023 yılında, Danıştaya gelen dosya sayısı 91.526 iken, karara bağlanan dosya sayısı 102.564 adet olmuştur. Böylece, dosyaların karara bağlanma oranı %112 olmuştur. Dosyaların ortalama görülme süresi ise 485 güne inmiştir.

Aynı süre zarfında, kararların ortalama yazılma, imzalanma ve tebligata çıkarılma gün sayısı; 2020 yılında 86 gün, 2021 yılında 79 gün, 2022 yılında 69 gün, 2023 yılında ise 68 gün olarak gerçekleşmiştir.

Hedefimiz ve gayretimiz bu sayları daha da aşağılara çekmek olmalıdır. Bu gaye ve amaca da hizmet edeceği düşüncesiyle;

Dairelerde mevcut iş yükünün daireler arasında adil dağılımını sağlamak için ve idari ve vergi dava dairelerine gelen iş miktarları gözetilerek Danıştay Kanunu'nun 26 ve 27. maddeleri gereğince iş bölümünde değişiklikler yapılması ihtiyacı doğmuştur. Bu değişikliklerle; imkan, kabiliyet ve kaynakların etkin ve verimli kullanılması, işlerin daha hızlı sonuçlandırılmasına katkı sunulması amaçlanmış, ihtiyaçlar doğrultusunda gerekli olan düzenlemeler, istişareler istikametinde gerçekleştirilmiştir. Buna bağlı olarak bazı meslek mensubu arkadaşlarımızın görev yaptığı dairelerden başka dairelerde görevlendirilmesi zorunluluğu doğmuş, tecrübeleri, uzmanlıkları mümkün mertebe gözetilmeye özen gösterilmiştir. Tüm Danıştay Meslek Mensuplarının, yılların birikimi olan iş yükünü eritme, yargılamayı makul sürede sonuçlandırma konusunda bugüne kadar üstlendikleri sorumluluğu, gösterdikleri gayreti ve özveriyi, bundan sonra da yoğun şekilde göstereceklerinden eminim.

Bu noktada, 2024-2028 dönemi Stratejik Planımızda, planlama döneminin son yılı olan 2028 yılında, dosyaların ortalama karara bağlanma gün sayısını 420 güne, kararların ortalama yazılma, imzalanma ve tebligata çıkarılma gün sayısını 35 güne düşürme hedefimiz olduğunu vurgulamak istiyorum.

Değerli Meslektaşlarım

Danıştay olarak, gerek yargısal faaliyetlerimizin gerek yargılamaya destek niteliğindeki idari hizmetlerimizin kalitesinin ve kapasitesinin artırılması adına bugüne kadar yapılmış olan çalışmaların çok daha fazlasını yapmak zorundayız. Bu konuda siz Meslek Mensuplarımızın da katkılarına her daim ihtiyacımız var. Danıştayın yargısal hizmetlerinin sorumluluğu üzerlerinde olan Meslek Mensuplarının deneyim ve düşüncelerinden istifade edilmesi; yargısal faaliyetlerin ve idari hizmetlerin kalite ve veriminin ölçülmesi ve artırılması bakımından çok değerli veriler sağlayacak ve gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutacaktır.

Bu düşünceden hareketle, ilk defa olmak üzere, Danıştayda yürütülen yargılama faaliyetlerinin etkinliği, verimliliği ve istikrarının artırılması amacıyla bir çalışma yapılması kararlaştırılmış, bu çalışmanın temelini teşkil etmek üzere bir anket hazırlanmış ve Danıştay Meslek Mensuplarımızın görüşlerine sunulmuştur.

Oluşturduğumuz Komisyon marifetiyle hazırlanan, makul sürede yargılama ve yargılama süreçlerinde etkinlik ve verimlilik, yargılama süreçlerini basitleştirici ve sadeleştirici mekanizmalar, gelmesi muhtemel iş yükünün makul seviyeye indirilmesi amacıyla yapılması gereken mevzuat değişiklikleri ve alınması gereken idari tedbirler, içtihat istikrarının temini ve aykırılıkları giderici mekanizmalar, Danıştayda eğitim, yargılamaya yardımcı birim ve faaliyetler ile insan kaynaklarının nicelik ve niteliği ana başlıkları altında yer alan toplam 101 soru, her bir Danıştay Dairesi bünyesinde bütün Meslek Mensuplarımız tarafından istişare edilerek cevaplandırılmıştır.

Aynı Komisyon tarafından incelenen anket cevapları sentezlenmiş olup bir rapor halinde bugün yapılacak olan toplantıda müzakerelere temel oluşturmak üzere sunulacaktır.

Anket cevaplarına ilişkin rapor sunumunun ardından yapılacak müzakere ve katkılarla, alınan cevaplardan ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilecek ve istişare edilecektir.

Toplantımız, üç ayrı oturum şeklinde yapılacak ve her bir oturuma Danıştay Başsavcımız ve Başkanvekillerimiz başkanlık yapacaktır.

Toplantının birinci oturumunda, makul sürede yargılama ve yargılama süreçlerinde etkinlik ve verimlilik başlığı altındaki sorulara verilen cevaplar, ikinci oturumda, yargılama süreçlerini basitleştirici ve sadeleştirici mekanizmalar, gelmesi muhtemel iş yükünün makul seviyeye indirilmesi amacıyla yapılması gereken mevzuat değişiklikleri ve alınması gereken idari tedbirler başlıkları altındaki sorulara verilen cevaplar, üçüncü ve son oturumunda ise içtihat istikrarının temini ve aykırılıkları giderici mekanizmalar, Danıştayda eğitim, yargılamaya yardımcı birim ve faaliyetler ile insan kaynaklarının nicelik ve niteliği başlıkları altındaki sorulara verilen cevaplar değerlendirilecek ve istişare edilecektir. Raporların sunumundan sonraki müzakerelere meslek mensuplarımızın etkin katılım sağlamalarını ve görüşlerini esirgememelerini bekliyoruz.

Bu toplantının gerçekleşmesi için yapılan anket çalışmasındaki konuların belirlenmesi ve verilen cevapların sentezlenmesi için oluşturulan komisyonda görev alan ve özveriyle çalışan meslek mensubu ve tetkik hakimi arkadaşlarıma, oturumlarda moderatör ve raportör olarak görev yapacak meslektaşlarıma, bu toplantının organizasyonunun her aşamasında vazife üstlenen herkese yürekten teşekkürlerimi sunuyorum.

Toplantımızın başarılı ve verimli geçmesini temenni ediyorum. Paylaşacakları fikirleri ve görüşleri ile büyük katkı sunacaklarına emin olduğum toplantıya katılan veya mazeretleri nedeniyle katılamayan tüm değerli meslektaşlarıma şimdiden teşekkür ediyor, iyi çalışmalar diliyorum.

II. VERGİ YARGISINDA GÜNCEL GELİŞMELER SEMPOZYUMU KONUŞMASI

Kıymetli meslektaşlarım,

Üniversitelerimizin ve kamu kurumlarımızın değerli yöneticileri ve temsilcileri,

Kıymetli akademisyenler,

Değerli konuklar,

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi ve Pamukkale Üniversitesince düzenlenen 'İdari Yargıdaki Gelişmelere Vergi Yargısı Özelinde Bakış' temalı "Vergi Yargısında Güncel Gelişmeler Sempozyumu" nedeniyle bir arada bulunuyoruz.

Son yıllarda, hızla değişen ve gelişen sosyal, ekonomik ve ticari ilişkilerin yeni uyuşmazlıklar doğurması nedeniyle vergi yargısının görev alanına giren uyuşmazlık türlerinin ve uyuşmazlık sayılarının hızla arttığı, konularının değiştiği ve farklılaştığı gözetildiğinde; vergi yargısında güncel gelişmelerin, yargı mensupları, akademisyenler, ilgili kamu kurumlarının yetkilileri ve ilgili serbest meslek mensupların katılımıyla ele alınıp değerlendirilmesi daha önemli hale gelmiştir.

Devlet ve vatandaşı, bir hukuki ilişkinin doğrudan tarafı haline getiren yönüyle oldukça önemli olan vergilendirmenin ve bu nedenle ortaya çıkan uyuşmazlıkların, bu uyuşmazlıkları çözümlemekle görevli vergi yargısındaki gelişmelerin etraflı bir şekilde değerlendirileceği bu sempozyumun verimli geçmesini, Türk Vergi Yargısına katkı sunmasını temenni ediyorum.

Bilindiği üzere, vergi, devletin topluma sunduğu kamu hizmetleri nedeniyle yüklendiği kamu giderlerini karşılamak için toplumu oluşturan gerçek ve tüzel kişilerden ekonomik güçlerine göre karşılıksız ve zorunlu olarak aldığı ekonomik değerlerdir.

Tarihi kayıtlara baktığımızda, verginin insanlık tarihi boyunca toplumsal yaşamın bir parçası olarak var olduğunu görmekteyiz. Önce toplumun ortak ihtiyaçlarını gidermek amacıyla yapılan gönüllü yardımlar, bağışlar, işbirlikleri olarak görülen vergiler, toplumun siyasi bir yapı olarak örgütlenmesiyle beraber zorunlu hale gelmiş, zaman içinde, ayni ve nakdi, hatta bedensel çalışma biçimleriyle uygulanmıştır.

Günümüzün modern toplumlarında ise verginin, istisnai durumlarda alınan ayni vergiler bir kenara bırakılırsa, nakdi olarak alındığı, kamu hizmetlerini karşılamanın yanında, devletin ekonomik ve sosyal hayatı düzenleme amacıyla müdahale etmesi için de kaynak olarak kullanıldığı görülmektedir.

Diğer yandan, vergilendirme yetkisi, devletin ülkesi üzerindeki egemenliğine dayanarak vergi alma konusunda sahip olduğu hukuki ve fiili güç olarak nitelendirilmekte, dolayısıyla egemenliğin bir yansıması olarak algılanmaktadır. Temel hak ve özgürlükler bağlamında bakıldığında ise vergilendirmenin gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyet hakkına müdahale niteliği taşıdığı kabul edilmekte, bu nedenle de Anayasa ile belirlenen ilkeler çerçevesinde ve ancak kanunlar ile konulabileceği kabul edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na baktığımızda verginin, "Siyasi Haklar ve Ödevler" arasında düzenlendiği görülmektedir. Anayasa'nın vergilendirmeyle doğrudan ilgili olan "Vergi Ödevi" başlıklı 73. maddesinde, kamu giderlerinin karşılanması amacı, kanunilik, mali güç, genellik, eşitlik, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı ilkeleri vurgulanmıştır. Tüm bu ilkeler, bugün Türk Vergi Hukukunun temel ilkelerini oluşturmuş durumdadır.

Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun bir kararında; (23/10/2019 tarihli, E.2019/403, K.2019/417 sayılı karar); *"Devletin kamusal gereksinimlerin karşılanması için egemenlik gücüne dayanarak tek taraflı iradesiyle kişilere yüklediği kamu alacağı biçiminde tanımlanan verginin Anayasal sınırlar içinde salınıp toplanması zorunluluğu açıktır. Verginin niteliklerini oluşturan kanuni düzenlemelerde Anayasa'nın bu konudaki ilkelerinin özenle göz önünde tutulması gerekmektedir."* denilerek anayasal vergilendirme ilkelerinin önemine vurgu yapılmıştır.

Anayasa'da açıkça belirtilen söz konusu ilkeler, vergilendirme ile temel hak ve özgürlükler arasındaki ilişki, Danıştay içtihatlarıyla yorumlanmakta ve açıklanmaktadır. Vergi Dava Daireleri Kurulunun bir başka kararında (19/01/2022 tarihli, E.2020/853, K.2022/17 sayılı karar); *"Anayasa'nın 13, 35 ve 73. maddelerinin birlikte değerlendirilmesinden vergilendirme yoluyla mülkiyet hakkına müdahalede bulunulması durumunda takdire dayalı olma ve keyfiliği önlemek için müdahalenin vergiyi doğuran olay, yükümlü, sorumlu, matrah, miktar ve oranların yukarı ve aşağı sınırları, istisna ve muafiyet tutarları, tarh, tahakkuk ve tahsil usulü, yaptırım ve zamanaşımı gibi verginin belli başlı temel ögelerinin ulaşılabilir, belirli ve öngörülebilir biçimde düzenlenmiş şekli anlamda bir kanun hükmüne dayanması gerektiği anlaşılmaktadır."* denilmiştir.

Türk Vergi Hukukunu oluşturan temel kanunlara baktığımızda, vergilendirme sürecinin, vergiyi doğuran olay ile başladığını, vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesi ile bir yandan devletin vergi alacağının, diğer yandan mükellefin vergi borcunun doğduğunu, idarece tesis edilen tarh, tahakkuk ve tebliğ işlemleri ile verginin kesinlik kazandığını, tahsil ile vergilendirme sürecinin sona erdiğini görmekteyiz.

Vergiyi doğuran olayın sosyal, ekonomik ve ticari ilişkilerin çeşitliliği nispetinde çeşitli şekillerde ortaya çıkması, vergilendirme ilişkisinin bir tarafını idarenin bir tarafını ise bireyin oluşturması, vergilendirme süreci boyunca hukuki nitelikleri farklı birden çok idari işlem tesisi, vergi ödevine aykırı davranan bireyler için idari cezaların öngörülmesinin yanında aynı fiiller için ceza kanunları ile de cezalar öngörülmesi, vergi yargısının görevine giren uyuşmazlıkların çok katmanlı ve çok yönlü yapısını ortaya koymaktadır.

Değindiğim bu hususlar vergi mevzuatına da yansımakta, diğer hukuk disiplinlerine kıyasla çok daha sık değişikliğe uğrayan, daha dağınık ve daha fazla ikincil mevzuat içeren bir niteliğe bürünmesine yol açmaktadır.

Vergilendirme ilişkisinin, bu çok katmanlı ve çok yönlü yapısı vergi yargısının görev alanına giren uyuşmazlıklara da yansımakta, uyuşmazlıkların konusu çeşitlenmekte, çözümü ayrı bir uzmanlık gerektirmektedir.

Bu nedenledir ki vergi yargısı, idari yargı içinde ihtisas mahkemeleri olarak öngörülmüştür. Danıştay içinde de, üç daire vergi uyuşmazlıklarını çözümlemekle gö-

revli bulunmaktadır. Ayrıca Danıştayın ilk derecede bakmakla görevli olduğu vergi uyuşmazlıklarında temyiz merci olarak görev yapan Vergi Dava Daireleri Kurulu da bulunmaktadır.

Vergilendirmenin söz konusu değişen ve gelişen yapısı, dinamik niteliği, vergi hukukunda yargısal içtihadın önemini artırmıştır. Vergi hukuku Danıştay içtihatlarıyla şekillenmekte ve gelişmektedir.

Tüm bu özellikleri nedeniyle, bugün yapılacağı gibi, yargı mensupları, akademisyenler, ilgili kamu kurumlarının yetkilileri ve ilgili serbest meslek mensuplarının katılımıyla vergilendirmenin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması, incelenmesi ve değerlendirilmesi, daha isabetli ve yararlı neticeleri ortaya çıkaracaktır.

Sözlerime son vermeden önce vergi hukukunun temel ilkelerinin, mensubu olduğumuz medeniyetin kadim mirasının bir parçası olarak bizlere intikal ettiğini gösteren İbn-i Haldun'un Mukaddime adlı eserindeki şu sözlerine değinmek istiyorum: "…. vergileri bütün mükellefler arasında dürüst, adil ve hakkaniyetli bir şekilde dağıt ve genelleştir. Ne üst tabakadaki soyluluk veya büyük zenginliklerden, ne de kendi memurlarından, devlet adamlarından ya da onların izleyicilerinden olması dolayısıyla hiç kimseyi bundan muaf tutma ve hiç kimseye zorla, ödeme kapasitesinin üstünde bir vergi yükü yükleme." şeklindeki sözleriyle İbn-i Haldun'un adaletli, hakkaniyetli, tarafsız ve tahsil edilebilir bir vergi düzenini savunduğu anlaşılmaktadır.

Devletin ülkesi üzerindeki egemenliğinin bir yansıması ve kamu hizmetleri için ihtiyaç duyulan giderlerin kaynağı olması hasebiyle vazgeçilmez önemde olan, diğer yandan bireylerin temel hak ve özgürlüklerine, özellikle mülkiyet hakkına müdahale sonucunu doğurması hasebiyle sosyal hukuk devleti ilkesine uygun olarak salınması gereken vergilere ilişkin idari uygulama ve yargılamaları etraflı şekilde ele alan sempozyumun hedeflerine ulaşmasını temenni ediyor, katkı sunan ve sunacak olan herkese başarılar diliyor, beni dinleme nezaketinizden dolayı hepinize teşekkür ediyorum.

III. DANIŞTAYIN 156. YIL DÖNÜMÜ VE DANIŞTAY VE İDARİ YARGI GÜNÜ TÖRENİ AÇIŞ KONUŞMASI

Sayın Cumhurbaşkanım,

Saygıdeğer meslektaşlarım,

Değerli konuklar,

Kıymetli basın mensupları,

Şurayı Devlet adıyla 10 Mayıs 1868 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu'ndaki reform çalışmalarının en önemli adımlarından biri olarak kurulan Danıştayın 156. Kuruluş Yıl Dönümü ve İdari Yargı Günü Törenine teşriflerinizden büyük bir onur ve memnuniyet duyuyor, sizleri en kalbi duygularımla ve saygıyla selamlıyorum. Hepiniz hoş geldiniz.

Son bir yıl içinde emekliye ayrılan çok kıymetli onursal Danıştay üyelerimize, hâkim-savcı ve idari personelimize bundan sonraki hayatlarında sağlık ve mutluluklar diliyor, Türk yargısına hizmetlerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Önceki yıllarda hayatını kaybeden meslektaşlarımızı, yargı şehitlerimizi, vatanımızı korumak için canlarını feda eden şehitlerimizi, yangın, sel, deprem ve diğer doğal afetlerde yitirdiğimiz vatandaşlarımızı rahmetle yâd ediyorum.

İkinci yüz yılına gururla adım attığımız Türkiye Cumhuriyeti'ni bizlere emanet eden Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve kahraman silah arkadaşları ile Cumhuriyetin ilanına giden kurtuluş ve kuruluş mücadelesinde canlarını feda eden aziz şehitlerimizi rahmetle ve şükranla anıyorum.

Küresel Anlaşmazlıklara Evrensel Adalet Arayışı

Sayın Cumhurbaşkanım,

Evrensel bir değer olan adalet, bir toplumda insanlar arasındaki ilişkilerde huzurun temini bakımından ne kadar önemli ise, belki bundan daha da önemli boyutlarda küresel huzurun ve barışın tesisi ve devamı için elzemdir. Bu bakımdan her bir insanın, her bir milletin ve devletin gözetmesi gereken evrensel ve kutsal temel değer olarak, Devletler ve milletler, toplumlar ve bireyler adaleti ve birbirlerinin haklarını gözettikleri takdirde küresel çapta barış tesis edilebilecek ve huzur sağlanabilecektir. Bu bilinçte olan milletimiz tarihi boyunca olduğu gibi, milletlerarası camiada ve ilişkilerde bariz şekilde ortaya çıkan haksızlık ve zulüm karşısında adaleti evrensel düzeyde gerçekleştirme azim ve gayretine öncülük etmektedir.

Milletlerarası ilişkilerde adalet ve eşitlik ilkelerinin görmezden gelindiği, güçlünün haklı kabul edildiği, zulme uğrayanın hakkını arayacağı mekanizmaların işlemediği bir gerçektir. Artan uluslararası anlaşmazlık ve çatışmaların temel sebebinin de bu durum olduğu açıktır. Bu çatışma ve anlaşmazlıkların ortadan kaldırılması ancak adalet ve eşitlik anlayışına dayalı yeni bir uluslararası sistemin kurulması ile mümkündür.

Coğrafyamızda yaşanan çatışma ve savaşlar, en temel insan haklarından olan yaşam hakkı ihlal edilen ve can güvenlikleri tehlike altında olan insanları sığınacakları güvenli bir yer arayışına itmektedir. Aynı coğrafyayı, ortak tarihi mirası, kültürel ve manevi değerleri paylaştığımız bu insanlar, canlarını tehlikede gördüklerinde, zulme uğradıklarında sığınılacak en güvenilir ülke olarak Türkiye'yi görmektedirler.

Bazı batılı ülkelerin, bölgemizde ve dünyanın değişik yerlerinde süregelen bu türden ihtilaf ve savaşlarda ortaya çıkan insan hakları ihlalleri karşısındaki ayrımcı tutumlarını, bölgemizde devam eden savaşlarda bazı devletlerin işledikleri açık insanlık ve savaş suçları karşısındaki ikiyüzlü davranışlarını, hukukun sadece kendi menfaatleri için bir araçtan ibaret olduğunu pervasızca gözler önüne sermelerini ibretle ve esefle izlemekteyiz.

İnsan Hakları Sorunu Olarak Terörizm ve Terör Örgütlerinin Legalleşme Çabaları

Türkiye, FETÖ, PKK, DHKP-C gibi terör örgütleriyle mücadele eden bir ülkedir. Ülkemiz aynı zamanda jeostratejik konumuyla küresel güç kavgalarının odağında ve doğrudan hedefinde yer almaktadır. Güvenliğimizi tehdit eden hiçbir meselenin sadece yerel dinamiklerden kaynaklanmadığı, terör örgütlerinin araç olarak kullanıldığı ve finansman, mühimmat gibi ihtiyaçlarının uluslararası boyutta temin edildiği göz önüne alındığında terör örgütlerine desteğin uluslararası boyutta önünün kesilmesi zorunluluğu kaçınılmazdır.

Terör örgütlerinin güvenlik güçlerimizle birlikte yargı mensuplarımızı da hedef aldığı dönemler yaşadık. Bu vesileyle 6 Şubat'ta İstanbul'da Çağlayan Adliyesine yapılan menfur saldırı girişimini bir kez daha şiddetle lanetliyorum.

Evrensel hukuki değerler ve insan hakları konusunda farkındalık sahibi olan, Devletin devamlılığının adaleti sağlamanın zorunlu unsuru olduğunu bilen yargı mensupları, terörün bir insan hakları sorunu olduğunun bilincindedirler. İnsan haklarının korunmasının ön koşulu, insanın can ve mal güvenliğinin korunmasıdır.

Bu itibarla, terör suçu niteliğindeki faaliyetler nedeniyle yapılan yargılamalarda ve bazen akabinde bireysel başvuru aşamasında bu gerçekler gözden uzak tutulmamalıdır.

Devletimizin siyasi, askeri, istihbari ve sosyal alanda gerçekleştirdiği başarılı çalışmalar sonucunda, son yıllarda terör örgütlerinin terör faaliyetleri büyük ölçüde engellenmektedir.

Bu başarının bir sonucu olarak, faaliyet alanı bulamayan terör örgütlerinin taktik değiştirdikleri, siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler, medya ve yayın kuruluşları içinde legal görünümlü faaliyetler göstermeye çalıştıkları müşahede edilmektedir.

Başta PKK/KCK ve FETÖ olmak üzere, bu terör örgütleri dönemsel imkan ve koşulları iyi takip ederek işlerine gelen her türlü kılığa ve işbirliğine girmektedirler.

Bu itibarla, terör örgütlerinin legalleşme çabalarını nihai amaçlarına ulaşmak için bir araç olarak gördükleri unutulmamalı, terör örgütleri ile ilgili tüm yargılamalarda görünene olduğu kadar, görünenin altında saklanan gerçeğe de odaklanarak yargılama yapılmalıdır.

Yargı Organları Arasında Uyum ve İşbirliği

Sayın Cumhurbaşkanım,

Hepimizin bildiği üzere temel hak ve özgürlüklerin Anayasa ve yasalarla tanınması yanında bunların korunması ve hayata geçirilmesi, Anayasal bir organ olan yargı erkinin ancak iyi ve uyumlu işleyen bir yargı sistemini hayata geçirmesi ile mümkündür.

Anayasa koyucu, anayasal organların ve tabii ki bu organları oluşturan kurumların kendilerine verilen görevleri yerine getirirken birbirleriyle işbirliği içinde düzenli ve uyumlu çalışmalarını istemektedir.

Kurumların birbirleriyle uyumlu çalışmaları, her kurumun Anayasa'da ve kanunlarda belirtilen sınırlar içinde faaliyetini yürütmesi devletin ahenkli işleyişi bakımından hayati önemi haizdir.

Anayasa'ya göre yasama, yürütme ve yargı organlarının birbirleri arasında öncelik-sonralık veya ast-üst ilişkisi bulunmamaktadır. Bu hiyerarşik ilişki yüksek yargı organları arasında da yoktur. Yüksek mahkemeler, Anayasa ve kanunlarda kendilerine verilen yetki çerçevesinde, Anayasa ve kanunlarla verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü olup, aralarında fonksiyonel yönden bir işbölümü bulunmaktadır.

Bununla beraber, yüksek mahkemeler arasında hiyerarşi bulunduğu çağrışımına zemin hazırlayan bazı kanunlarda yer alan ve uygulamada da görülebilen, yüksek mahkeme üyelerinin hakları arasındaki her türlü farklılık veya ayrıcalık giderilerek aynılaştırma sağlanmalıdır.

Bireysel Başvuru ve Olağan Kanun Yolları Arasındaki Sınır

Bireysel başvuru hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasamızda ortaklaşa korunan hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine herkesin şikâyette bulunabilmesine imkan sağlamak için 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle hukuk sistemimize dahil edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerini düzenleyen Anayasa'nın 148. maddesinin 4. fıkrasında bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken

hususlarda inceleme yapılamayacağı açıkça hükme bağlanmıştır.

Bireysel başvurunun ikincil nitelikte bir hak arama yolu olması nedeniyle, asıl olan hak ve özgürlüklere kamu otoritelerince saygı gösterilmesi ve olası bir ihlal durumunda bunun olağan yargısal yollarla giderilmesidir. Nitekim idari yargı, idari işlem ve eylemlerin hukuki denetimini yaparak temel hak ve özgürlüklerin korunması işlevini de yerine getirmektedir.

Anayasa Mahkemesi, kanun yolu başvurusunda incelenecek hususlar olan dava konusu olayların sübutunu, delillerin değerlendirilmesini, hukuk kurallarının yorumlanmasını ve mahkemelerce uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmamasını bireysel başvuru incelemesine konu etmemelidir.

Bu itibarla, Anayasa Mahkemesinin, bireysel başvuru ve olağan kanun yolları arasındaki hukuki fark ve sınırları titizlikle korumasının, dördüncü derece yargılama gibi algılanacak yorumlardan kaçınmasının hukuk düzenimizin korunması açısından elzem olduğunu düşünmekteyim.

Öte yandan, bireysel başvurunun, temel hak ve özgürlüklerin korunması amacını güden hukuki müesseselerin en önemlilerinden biri olduğu açıktır.

Bireysel başvuruyu hukuk sistemimize dahil eden 5982 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un gerekçesinde; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine her yıl binlerce başvuru yapıldığından bahsedilerek, bu başvuruların iç hukuk yollarında çözüme bağlanması amacıyla bireysel başvuru hakkının getirildiği vurgulanmıştır.

Bu itibarla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru ile iç hukukumuzdaki bireysel başvurunun amacı esasında aynıdır. Buna karşın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda "Yargılamanın yenilenmesi" sebeplerinden biri olarak sayılmış, dolayısıyla yeniden yargılama gerekip gerekmediği konusunda karar verme yetkisi mahkemeye bırakılmıştır. Bireysel başvuru üzerine verilen Anayasa Mahkemesi kararları için ise, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosyanın ilgili mahkemeye gönderileceği, mahkemenin yeniden yargılama yapmakla yükümlü olduğu, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde karar verileceği ayrı bir müessese olarak yasal düzenleme altına alınmıştır.

Bireysel başvuru kararları üzerine gerek kamuoyunda gerek hukuk camiasında yapılan tartışmaların sebeplerinden biri olan bu farklılığın zorunlu bir nedeni bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesi kararlarının da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları gibi yargılamanın yenilenmesi sebepleri arasında sayılmakla yetinilmesi, halen devam eden tartışmaların çözüme kavuşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Yeni Anayasa İhtiyacı

Yüksek mahkemelerin kararları arasındaki yorum farklılıkları, farklılıkları giderici mekanizmalara duyulan ihtiyaç, görev alanları ile ilgili belirsizlikler, yüksek mahkeme kararlarının bağlayıcılığı, yüksek mahkeme başkanları ve daire başkanlarının seçimlerinin üye tamsayısının salt çoğunluğuna bağlanmasından kaynaklanan bazen uzayan seçim süreçleri gibi konularda sürekli olarak gündemimizi meşgul eden tartış-

malar, ancak, yeni bir Anayasa ile kesin olarak çözüme kavuşturulabilir.

Temsil kabiliyeti en yüksek seviyesine ulaşan Türkiye Büyük Millet Meclisinin milletimizin benimseyeceği sivil bir anayasa yapmasının önünde hukuki bir engel bulunmamaktadır.

Yargının Bağımsızlığı

Yeni Anayasa'nın temel ilkelerinden birinin de kuvvetlendirilmiş yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı olacağı kuşkusuzdur.

Yargı, adaleti sağlama görevinin gereği olarak bağımsız kılınmıştır. Dolayısıyla, yargı bağımsızlığı adaletin gerçekleştirilmesinin bir aracıdır. Yargı bağımsızlığının, yargının sadece yürütme ve yasamadan bağımsızlığı olarak ele alınması eksik bir değerlendirme olacaktır.

Zira yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının farklı boyutları da vardır. Yargıçların kişi, kurum ve örgütlerden, örneğin yazılı, görsel ve sosyal medya mecralarından, resmi veya gayriresmî sivil toplum örgütlenmelerinden, kamuoyundan, davanın taraflarından veya davayla ilgili herhangi bir menfaati olan kişilerden gelebilecek ve hukuka, vicdanlarına göre karar vermelerini olumsuz etkileyebilecek tesirlere karşı da korunmaları gerekir.

Üzülerek görüyoruz ki, bazı basın ve yayın organları, internet ortamında yayın yapan mecralar bilgi ve veriye dayanmayan, yorum niteliği baskın olan haberlerle yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığına gölge düşürmektedirler.

Hepimizin malumu olduğu üzere, temel hak ve özgürlükler arasında düşünce ve kanaat özgürlüğü ve özellikle düşünceyi açıklama özgürlüğünün önemi büyüktür. Düşünce ve kanaati açıklama özgürlüğünün en geniş anlamıyla kullanıldığı mecra ise medyadır. Belirli bir olay, konu ve durum hakkındaki düşünce ve kanaat genellikle medya yoluyla açıklanır.

Ancak her özgürlük gibi basın özgürlüğü de sınırsız değildir. Yanıltıcı yayınlar toplumun doğru haber alma haklarını ihlal etmektedir. Bu ve daha başka nedenlerle Anayasa'da ve Basın Yasasında basın özgürlüğünü sınırlayan hükümler yer almıştır.

Bilgi ve veriye dayanmayan, hukuki gerekçeler içermeyen yanlı ve eleştirel bazı haber ve yorumlar Anayasa'nın 138. maddesinde düzenlenen yargı bağımsızlığına da halel getirecek boyutlara ulaşabilmektedir. Öte yandan, yargı kararlarına yönelik hukukun gelişmesine katkı sağlayan, objektif ve hukuki yorumları içeren eleştirileri kabul edilebilir buluyoruz. Ancak kararları eleştirmenin ötesine geçen ve kararları veren yargıçlara yönelik kişiselleştirilmiş ithamlar içeren ve bazen hakaret, iftira boyutuna varan ağır eleştirilerin, hukuk devleti inancını ve yargıya olan güveni zayıflatmaktan öte kimseye yararı yoktur.

İdari Yargının İşlevi

Sayın Cumhurbaşkanım,

İdari yargı, tüm çağdaş toplumlarda hukuk devletinin ve demokrasinin korunması ve gelişmesi için önemli bir işlev görmüş, idari işleyişin hukuka uygunluğunu denetleyici bir rol üstlenmiştir.

İdari yargı denetimiyle, hukuka aykırı işlemler ortadan kaldırılarak temel hak ve hürriyetler güvence altına alınırken idareye yol gösterme görevi de yerine getirilmektedir.

İdari yargıç, bir idari işlemi; hukuka aykırı olmadıkça idareye tanınan takdir yetkisini ortadan kaldıracak şekilde sadece yerinde ve yararlı olmadığı gerekçesiyle iptal edemez.

Geride bıraktığımız dönemlerde, idari yargıya yoğun olarak yöneltilen yerindelik denetimi yaptığı eleştirisi büyük ölçüde gündemden düşmüştür. İdari yargı, kendisine tanınan Anayasal sınırlar içinde görevini yapmakta ve hukuk devleti ilkesinin etkili biçimde uygulanmasını temin için adalet tevzi görevini sürdürmektedir.

İdari Usul Kanununa ve Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerine Duyulan İhtiyaç

Tüm yargının olduğu gibi, idari yargının da temel sorunu, gittikçe artan iş yükü ve buna bağlı ortaya çıkan dosya terakümüdür. Bugüne kadar bu sorunu aşmak amacıyla mevzuat değişiklikleri yapılmış ise de beklenen düzeyde fayda sağlanamamıştır. Bunda, idare ile bireyler arasında çıkan bütün uyuşmazlıkların idari yargıya taşınması eğilimi önemli bir etkendir. Bu itibarla, idari yargının iş yükünün azaltılması en temelde, idare ile bireyler arasında uyuşmazlık çıkmasının önlenmesi ile mümkün olacaktır.

Bunun için idarenin, hukuka ve hukuku somutlaştıran yargı kararlarına uygun işlem tesis etme ve eylemde bulunma konusunda hassasiyet içinde olması, kendisine yapılan başvuruları çözüm amacıyla incelemesi, çözüm üretirken sorumluluktan kaçınmaması ve bu konularda gerekli yetkilere sahip olması gerekmektedir. İdare hukuku bağlamında yapılan karşılaştırmalı hukuk çalışmalarında da sıkça vurgulandığı üzere, tüm bu hususlar, bütün idareyi kapsayan Genel İdari Usul Kanunu'nun yürürlüğe konulması ile uygulamaya daha çok yansıyacaktır. Hukukumuzda birçok kamu kurumunun kuruluşunu ve işleyişini düzenleyen kanunlarda dağınık ve sistemsiz bir şekilde yer alan idari usul kuralları yerine bütün idareyi kapsayan bir "Genel İdari Usul Kanunu"nun yürürlüğe konulması, idareye yol gösterici ve idare-vatandaş ilişkilerini düzenleyici yönüyle kamu hizmetlerinden yararlananların memnuniyetini artıracağı gibi idari yargıda iş yükünün azalmasını da sağlayacaktır.

"İdari Usul", idari işlemin tesis edilmesi sürecinde idarenin ve idari işlemin muhatabı olan kişilerin hak ve yükümlülüklerini belirleyen kurallar bütünü olarak tanımlanabilir.

İdari usul kurallarının Genel İdari Usul Kanunu kapsamında düzenlenmesi sayesinde, kamu hizmetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi sağlanacak, idari işlem tesisi sürecindeki hukuka aykırılıklar ve hatalar azaltılacak, idari işleyişte şeffaflık ve katılımcılık artacaktır.

Ülkemizde, idari usul ile ilgili ilk çalışmanın 1990'lı yıllarda yapıldığını, hazırlanan "Genel İdari Usul Kanunu" taslağının ilk defa 1999 yılında, son olarak ise, mevzuat değişiklikleri sebebiyle yeni bir "Genel İdari Usul Kanunu Tasarısı"nın 2006 yılında Başbakanlığa sunulduğunu görüyoruz.

2 Mart 2021 tarihinde kamuoyuna duyurulan "İnsan Hakları Eylem Planı"nın temel amaçlarından biri olan "Hukuki Öngörülebilirlik ve Şeffaflık" başlığı altında "Bu amaç altında ortaya konulan hedefler öncelikle idari usulleri ve bürokratik süreçleri kapsamaktadır. Bu doğrultuda, idarenin işlemlerine karşı yapılan başvurularda bireylere hızla ve tatmin edici cevap verilmesi, bürokrasinin azaltılması ve idareden kaynaklanan sebeplerle hukuka aykırı olan

işlemin maliyetinin kişilere yüklenmemesi gerekmektedir" denilerek idari usul kanununa duyulan ihtiyaç vurgulanmıştır.

Söz konusu planda; "Gerçek ve tüzel kişiler ile devlet arasındaki uyuşmazlıkları en hızlı ve en az maliyetle çözmek amacıyla idari sulh usulü"nün ve "verilecek kararın aynı konudaki uyuşmazlıklar bakımından bağlayıcı olması"nın öngörülmesi aynı amaca matuftur.

Tüm bu hususlar göstermektedir ki, taslağı dahi hazırlanan Genel İdari Usul Kanunu, idare ile vatandaş arasındaki ilişkileri düzenleyici ve idari yargıda artan iş yükünü azaltıcı işlevleriyle yeniden ele alınmalı ve değerlendirilmelidir.

Danıştayın Faaliyetleri

Sayın Cumhurbaşkanım,

Yargılama makamlarının nihai görevi ve ürünü, adil bir yargılama süreci sonunda ortaya çıkan "adalet" dağıtımıdır.

Danıştay, adalet dağıtımı görevini yerine getirirken yargılamayı makul sürede, mümkün olan en az giderle sonuçlandırma ve yılların birikimi olan dosya yükünü eritme konusunda yoğun bir gayret içindedir.

20 Temmuz 2016'da bölge idare mahkemelerinin, "istinaf" vasfıyla göreve başlamasıyla, Danıştayın iş yükü, ilk dört yıl ciddi oranda azalma göstermiştir. İstinaf kanun yolunun yürürlüğe girdiği 2016 yılında Danıştaya intikal eden dosya sayısı 205.152 iken, 2017 yılında 79.688'e düşmüştür. Bundan sonraki süreçte Danıştaya intikal eden dosya sayısı tedrici olarak tekrar artmaya başlamıştır. 2021 yılından itibaren artış eğilimi ivme kazanmış, 2023 yılında toplam açılan dosya sayısı 90.500'e, karara bağlanan dosya sayısı ise 101.509'a çıkmıştır.

Buna göre, 2023 yılı içinde gelen dosya adedinden daha fazla dosya karara bağlanarak, açılan dosya sayısının sonuçlanan dosya sayısına oranı %112 olarak gerçekleşmiş olup, önceki yıllardan devreden dosya stoğu azalmaya devam etmektedir.

Hedefimiz ve gayretimiz mevcut dosya stoğunu daha da aşağılara çekmektir. Ancak, yukarıda değinildiği üzere Danıştaya intikal eden dosya sayısında gözlemlenen artış eğilimi ve deprem bölgesinde yeni ortaya çıkan ihtilafların intikaliyle bu artışın daha da hızlanacağı öngörüsü, yapısal bazı çözümlerin ve tedbirlerin alınması gerekliliğini göstermektedir.

Danıştayın hâlihazırda 12 olan daire sayısının 10'a düşürülmesi için bir geçiş süreci öngören 2577 sayılı Kanun'un Geçici 27. maddesinde düzenlenen süre, Temmuz 2026 itibarıyla dolacaktır. Ancak yukarıda belirttiğim gibi iş artışındaki trend devam ettiğinden, Daire sayısının 10'a indirilmesini öngören düzenlemenin tamamen ortadan kaldırılmasının ve Danıştayın 12 Daire olarak çalışmaya devam etmesinin gerekli olduğunu düşünüyoruz. Buna bağlı olarak 10 Daire ile çalışacak bir Danıştay öngörüsüne göre üye sayısının 90 üyeye indirilmesini öngören düzenlemenin de değiştirilerek Danıştayın üye sayısının en az 104 üyede sabitlenmesi gerekmektedir.

Danıştay, kanunlarda sayılan hallerde ilk derece yargılama görevini yerine getirmenin yanında, temyizen baktığı işlerde ülkede idari hukukun aynı şekilde uygulanmasını temin eden bir içtihat mahkemesidir. Danıştayın içtihat mahkemesi olarak görevini yapmasının ön şartı yargısal içtihatta istikrarın sağlanmasıdır. İçtihatta istikrar

sağlanması ise Danıştay Meslek Mensuplarının mesleki tecrübeleri ile doğru orantılıdır.

01/07/2016 tarih ve 6723 sayılı Kanun ile Danıştay üyelerinin görev süresi on iki yıl ile sınırlandırılmıştır. Anılan kanun değişikliği sonucunda üyelerin önemli bir kısmının görev süresinin Temmuz 2028'de aynı anda sona erecek olması içtihatta istikrar sağlanması bakımından olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Bu itibarla, üyeliği 12 yıl ile sınırlayan Danıştay Kanunu'nun 9. maddesinin 3. fıkrasının yürürlükten kaldırılması, içtihatta istikrarın sağlanması ve meslek mensuplarımızın deneyimlerinden faydalanılması bakımından zorunluluktur.

Sempozyum

Danıştayın da üyesi olduğu uluslararası kuruluşların varlığı ve artan etkinlikleri, yeni uluslararası yargı kuruluşlarının teşkiline dönük Danıştayın da içinde olduğu girişimler, yargı kuruluşlarının artan uluslararası işbirliği arayışları hukuk ve yargı alanında küreselleşmenin örnekleri olarak sayılabilir.

Türk idari yargısının yüksek mahkemesi olarak Danıştay, idare hukukunu farklı yönlerden etkileyen küreselleşme olgusunu ve idare hukukuna yansımalarını, yargıda ve akademide tartışmalara yol açan yönlerini akademik camia ile birlikte incelemeyi önemli gördüğünden, bu konuyu bugün yapılacak sempozyumun konu başlıklarından biri olarak belirlemiştir.

Küreselleşme olgusunun sürükleyicisi iletişim ve bilişim alanındaki teknolojik gelişmeler olmuştur.

Bilgi çağı ve bilgi toplumu olarak nitelendirilen döneme geçiş ile birlikte, son yıllarda kamu hizmetlerinin sunum şekli de dönüşüme uğramış, birçok kamu hizmeti dijital ortamda sunulmaya başlanmıştır. Kamu hizmetlerinin dijitalleşmesi sayesinde vatandaşların hizmetlerden daha hızlı ve kolay bir biçimde yararlanması mümkün hale gelmiştir. Bu dönüşüm yargı alanında da yaşanmakta, her geçen gün yargısal faaliyet ve hizmetlerin bir yenisi daha dijital olarak sunulmaya başlanmaktadır.

Yargıda dijital dönüşümün yeni bir merhalesi olarak, yapay zeka uygulamalarının da yavaş yavaş yargı alanında kullanılması beklenilmektedir.

İkinci oturumunu bu konuya hasrettiğimiz sempozyumun başarılı ve verimli geçmesini diliyor, paylaşacakları fikirleri ve bildirileri ile büyük katkı sunacaklarına emin olduğum değerli akademisyenlere ve uzmanlara şimdiden teşekkür ediyorum.

Sonuç

Sayın Cumhurbaşkanım,

Değerli konuklar;

100. yılını geride bıraktığımız Cumhuriyetimizin yapı taşlarından biri olan Danıştayın Mensupları olarak Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında da, milletimizin bizlerden beklediği adaleti yüceltmek ve üstün tutmak için azimle çalışmaya devam edeceğiz.

Yoğun iş yükü altında görevlerimizi yerine getirirken, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile etik ilkelere bağlı kalarak, hızlı, etkin ve kaliteli bir yargı hizmeti sunmaya gayret gösteriyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle, törenimize katılarak bizleri onurlandırdığınız için hepinize bir kez daha teşekkürlerimi sunuyor, sağlık ve afiyetle iyi günler diliyorum.

IV. 2024 ADLİ YIL AÇIŞ KONUŞMASI

Değerli Meslektaşlarım,

Kıymetli mesai arkadaşlarım;

Kırk günlük bir adli tatilin ardından bedenen dinlenmiş ve zihnen zinde olarak döndüğümüz görevimizin ilk gününde, yeni adli yılın açılışı vesilesiyle düzenlediğimiz kokteylimize hoş geldiniz. Bu vesileyle hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Yoğun iş yükü altında büyük bir özveri ve gayret sarf ederek geride bıraktığımız adli yılda, Mensuplarımızca yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığına, etik ilkelere bağlı kalınarak sunulan yargı hizmeti için sizlere teşekkür ediyorum.

Yeni adli yılda da aynı şekilde hızlı, etkin ve kaliteli bir yargı hizmeti sunmak adına özverili çalışmaların artarak devam edeceğine, Danıştayın nitelikli içtihatları ile her daim gelişmekte olan hukuk devleti vasfımıza ve hukuk literatürüne önemli katkılar sunacağına inanıyorum.

Kurulduğu günden bugüne üstlendiği görevi evrensel hukuk ilkelerine uygun şekilde yerine getiren Danıştay, idare hukukunun gelişmesine ve adaletin tevzi ve tesisine büyük katkı sağlamış, insan haklarına saygı ilkesi çerçevesinde adil ve kaliteli bir yargılama faaliyetinin geliştirilmesine ve dolayısıyla adaletin güçlenmesine önderlik etmek için çalışmalarını titizlikle yürütmüştür.

Bu kapsamda Danıştay Meslek Mensuplarımız, Savcılarımız, Tetkik Hâkimlerimiz ve tüm idari personelimiz ile birlikte, hukukun temel ilke ve değerlerine uygun olarak her geçen döneme göre milletimize daha ileri düzeyde bir adalet hizmeti sunmak zorunluluğu içinde olduğumuzun bilinciyle hareket etmekteyiz.

Geç gelen adalet zulümdür anlayışı içinde dosyaları hızlıca sonuçlandırıp kararları geciktirmeden yazarak ilgililerine tebliğ etmek suretiyle etkili bir yargılama yapmak ana vazifemizdir. Bunu hakkı ile yerine getirebilmek üzerimizdeki iş yoğunluğuna da bağlı bulunmaktadır.

Bu kapsamda Danıştayda güncel istatistiklere göre hâlihazırda 122.719 derdest dosya bulunması ve istinaftan gelen dosya sayısında da her geçen yıl artış yaşanması, iş yükünün hâlen hedeflenenin üzerinde olduğunu göstermektedir.

Son üç yılın ilk sekiz aylık dönemine ilişkin istatistikleri incelediğimizde Danıştay Dava Daireleri ve Dava Daireleri Kurullarında;

2022 yılında açılan dosya sayısı genel toplamı 63.036, sonuçlanan dosya sayısı 52.634, sonraki döneme devreden toplam dosya sayısı 139.549;

2023 yılında açılan dosya sayısı genel toplamı 63.929, sonuçlanan dosya sayısı 54.162, sonraki döneme devreden toplam dosya sayısı 133.674;

2024 yılında açılan dosya sayısı genel toplamı 63.171, sonuçlanan dosya sayısı 53.370, sonraki döneme devreden toplam dosya sayısı 122.719;

olarak gerçekleşmiştir.

Yeni adli yıla devreden dosya sayısı son üç yılın en düşük toplam rakamını ifade etmektedir. Yıl sonuna kadar devreden dosya sayısının çok daha makul seviyelere ineceği hususunda sizlere olan inancım tamdır.

Unutmayalım ki, adalet terazisini elinde tutanlar olarak sorumluluğumuz, onu doğru tutmak suretiyle hakkaniyete uygun davranmak, doğru ölçmek ve adil karar vermek olduğu kadar vaktinde, hızlı ve gecikmeksizin de karar vermektir.

29 Ağustos 2024 tarihi esas alınarak hazırlanan istatistiklere göre Danıştay genelinde, açıldığı tarihten itibaren 3 yıl geçmiş olmasına rağmen halen karara bağlanmamış toplam 8.490 dosya yer almaktadır.

14 Temmuz 2021 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7331 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 24. maddesinin birinci fıkrasına *"Kararlar, verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yazılır ve imzalanır."* hükmü eklenmiştir.

Bu düzenleme gereğince kararların verildiği tarihten itibaren 30 gün içinde imza ve onay süreci tamamlanarak tebliğe hazır hale getirilmesi gerekmektedir.

29 Ağustos 2024 tarihi esas alınarak hazırlanan istatistiklere göre Danıştay genelinde, verildiği tarihten itibaren bu süreleri aşan dosyalar bulunmaktadır. 7. ve 9. Daire ile Vergi Dava Daireleri Kuruluna ait yazılmamış veya onaylanmamış herhangi bir karar bulunmamaktadır.

Kararların kanunda düzenlenen süreden çok daha uzun sürede yazılarak imzalanması dosyanın tarafları ve vekillerince Başkanlığımıza bilgi edinme yoluyla başvurulmasına sebep olmaktadır. Vatandaşımızın birçok kez dilekçelerinde dile getirdiği bu hususta hassasiyet göstererek kanuni düzenlemeye riayet etmek adil yargılamanın makul sürede gerçekleşmesi ile de yakından ilintilidir.

İçinde bulunduğumuz iş yoğunluğuna rağmen, ülkemizde idari yargının ve idare hukukunun gelişimine, insan haklarının korunup kollanmasına ve idari yargıda evrensel hukuki değerler ışığında adil ve kaliteli bir yargılama faaliyetinin geliştirilmesine ve dolayısıyla adaletin güçlenmesine önderlik etmek için gösterdiğiniz kıymetli çalışma ve çabalar inkâr edilemez. Ancak hedefimiz ve gayretimiz derdest dava dosyalarında uzun süredir beklemiş olanların bir an önce sonuçlandırılması, kararların yazım ve imzalanma süresinde gelişme kaydedilmesi yönünde olmalıdır.

Bilgili ve tecrübeli mensuplarının ortaya koyduğu nitelikli içtihatlarla her geçen gün daha ileriye taşımaya gayret ettiğimiz Danıştayımızdan aziz milletimizin beklentisi de bu yöndedir.

Bu duygu ve düşüncelerle, kıymetli Danıştay Meslek Mensupları, Savcıları, Tetkik Hâkimleri ve idari personelimize yeni adli yılda huzurlu bir ortam içinde çalışmalarında başarılarının devamını temenni ediyor, hepinize sağlık ve afiyet içinde geçireceğiniz iyi günler diliyorum.

V. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ 2024-2025 AKADEMİK YILI AÇILIŞ TÖRENİ "HUKUK DEVLETİ VE ADALET" KONULU AÇILIŞ DERSİ

Eskişehir İlimizin Değerli Valisi,

Anadolu Üniversitesinin Sayın Rektörü;

Eskişehir'in Değerli Mülki, Adli, Askeri ve İdari Yöneticileri,

Kıymetli Akademisyenler;

Sevgili Öğrenciler;

Değerli Konuklar;

Türkiye'nin köklü eğitim kurumlarından biri olan, açık ve uzaktan eğitim sisteminin öncüsü Anadolu Üniversitesinin 2024-2025 eğitim-öğretim döneminin açılışında sizlerle bir arada bulunmaktan büyük bir memnuniyet duyduğumu belirterek sözlerime başlamak istiyorum.

Başta, Anadolu Üniversitesinde sunulan eğitim ve öğretimin ana aktörleri olan akademisyenlerimizi, araştırma ve öğrenme azmiyle dolu olduğunu bakışlarından görebildiğim öğrencilerimizi ve tüm dinleyenleri saygıyla ve sevgiyle selamlıyor, yeni eğitim ve öğretim döneminin Anadolu Üniversitesine, akademik camiaya, öğrencilerimiz ile aile-

lerine ve ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyor, yeni bilgilerin üretimine ve siz gençlerimizin gelişmesine katkı sunmasını diliyorum.

Değerler dünyamızda kutsiyet atfedilen ilmin edinilme süreci olan eğitim; bireylerin toplum içinde yer edinmelerini, toplumsal roller üstlenmeleri için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerini, içinde bulundukları toplumun değer yargılarını edinmelerini sağlar. Anlaşılacağı üzere eğitim; belli bir amaca göre gereken bilgileri verme faaliyeti olan öğretimden çok daha kapsamlı bir süreçtir.

Aslında eğitim, bilgi edindirmeyi de içeren daha kapsamlı bir tekâmül sürecidir. Bu sürece bilgi edinme dâhil olduğu gibi, sosyal, kültürel, ahlaki değerler kazandırma, mesleki beceri edindirme, sosyal davranış kurallarını benimsetme de dâhildir.

Bu bağlamda; üniversite eğitimi, öğretimi aşan boyutlarıyla ayrıca ve özellikle ele alınması gereken önemdedir. Üniversitelerimiz evrensel bilginin üretildiği, öğretildiği, en önemli eğitim kurumlarımızın başında gelmektedir. Medeniyet felsefemiz, Kur'an'da Zümer Suresi 9. ayette zikredildiği gibi bilenle bilmeyenin bir olmayacağı ilkesinden hareketle, bilgi, hikmet ve irfan üzerine kurulmuş, tarih boyunca bu bilgi ve eğitimleri bizlere veren mektep, okul, medrese, üniversite gibi eğitim kurumlarımız hep olagelmiştir.

Eğitimin amaçlarından en önemlisi, insanların hayatları boyunca karşılaşacakları zorlukları aşabilmeleri için gereken bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırılmasıdır. Bu nedenledir ki; eğitimin yaşanan hayatın gerçekleri ile uyumlu olması, hayat koşullarından kopuk olmaması gerekir. Belirtilen hususlar, üniversite eğitimi için de aynen geçerlidir. Üniversite eğitiminin de odağında, yaşanan hayatın gerçekleri olmalıdır. Üniversitelerde yürütülen eğitim faaliyeti de; içinde bulunduğu toplumun yapısına, kültürel değerlerine bigâne kalmamalıdır ki, topluma faydalı bireyler yetiştirebilme amacı yüksek seviyelerde tahakkuk edebilsin.

Bilindiği üzere, ülkelerin ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmişlik düzeylerini belirleyen en önemli faktörlerden biri eğitimdir. Eğitim, bireylere sağladığı özel yararlar yanında, toplumsal kalkınmaya doğrudan etkisi nedeniyle ülkelerin ekonomik kalkınmalarında önemli rol oynamaktadır.

Üniversitelerde, önlisans, lisans ve lisansüstü seviyelerde verilen eğitim de, bir milletin bilimsel gelişimini ve toplumsal ilerleyişini şekillendiren ve yönlendiren en önemli etkendir. Üniversitede verilen eğitim, yalnızca bireylerin kariyer yollarını açmakla kalmaz; aynı zamanda bir ülkenin ve toplumun geleceğini inşa edecek nitelikli insan gücünü yetiştirmek adına kritik bir rol üstlenir. Türkiye'nin küresel ölçekte rekabet gücünü artıracak inovasyon ve teknoloji odaklı çalışmaların merkezinde de yine üniversiteler yer almaktadır.

Üniversiteler, akademik kadrolarının özverili çalışmaları ve rehberliğiyle, gençleri bilgi, araştırma ve sorumluluk bilinciyle donatarak geleceğe hazırlamaktadır. Üniversite eğitimi sayesinde bireyler sadece akademik başarılarıyla değil, aynı zamanda evrensel değerler çerçevesinde geliştirdikleri toplumsal sorumluluk bilinciyle de ülkemizin kalkınmasına katkı sağlayacaklardır.

Üniversite eğitimi, aynı zamanda eleştirel düşünme, sorun çözme ve analitik bakış açısı geliştirme yetkinliklerini, diğer bir ifadeyle stratejik düşünme kabiliyetini de kazandırır. Bilimsel araştırma ve yenilikçi özgür düşünceye dayanan üniversite ortamı, öğrencileri küresel sorunlara çözüm üretebilecek donanımlı bireyler haline getirir. Bu süreçte edinilen bilgi ve tecrübeler, bireylerin kariyer yolculuklarında birer rehber olurken, aynı zamanda topluma fayda sağlayacak projelerin de temelini oluşturur.

Anadolu Üniversitesi de, Türkiye'nin en köklü ve yenilikçi eğitim kurumlarından biri olarak birçok ilke imza atmış, üniversite eğitiminin ülkemizdeki en yetkin mümessillerinden biri olmayı başarmıştır. 1958 yılında temelleri atılan bu güzide eğitim kurumumuz, özellikle açık ve uzaktan eğitimde sunduğu olanaklarla öne çıkmıştır. Türkiye'deki ilk Açıköğretim Fakültesini kurarak, yükseköğretimi geniş kitlelere ulaştırma konusunda öncü rol üstlenmiş ve milyonlarca öğrenciye eğitim fırsatı sağlamıştır.

Dijitalleşen eğitim süreçlerine de liderlik yapan Anadolu Üniversitesini bugüne kadar elde ettiği başarılardan ötürü kutluyor, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu nitelikli üniversite eğitimini sunmaya devam edeceğine inanıyorum.

Üniversite eğitiminin bir parçası da, mensubu bulunduğum hukuk camiasına kaynaklık eden hukuk eğitim ve öğretimidir. Anadolu Üniversitesi bünyesinde Türkiye'nin köklü hukuk fakültelerinden birini barındırmaktadır. Bu fakülteden mezun olmuş çok sayıda hukukçu bugün Türk yargı sisteminde hakim, savcı, avukat, hukuk müşaviri olarak görev yapmaktadır.

Yükseköğretim Kurulu verilerine göre bugün itibarıyla Türkiye'de; 88 Hukuk Fakültesi bulunmaktadır. Yine aynı verilere göre, Hukuk Fakültelerinden 2023 yılında mezun olan öğrenci sayısı 15.744'tür. Bu veriler düzenli olarak yayımlanmakta ise de, ülkemizin ve adalet camiasının her yıl itibarıyla, ihtiyacı olan hukukçu sayısı, bunları eğitecek kaç Hukuk Fakültesine ihtiyaç olduğu, iyi bir hukuk eğitimi için nicelik ve nitelik açısından asgari öğretim elemanına duyulan ihtiyaç gibi konular araştırılmaya, incelenmeye ve bilimsel çalışmalara konu edilmeye muhtaçtır.

Mevcut veriler ve hukuk eğitimi ile ilgili tartışmalar göstermektedir ki, hukuk fakültelerinin akademik yapısı, hukuk eğitiminin akademik düzeyleri, müfredatı, süresi ve yöntemi ayrı ayrı ele alınmalı, değerlendirilmeli ve tartışılmalıdır.

Zira, tüm hukuk düzeninin ve hukukçuların nihai gayesi olan adalet tesisi ancak iyi yetişmiş, gerekli donanıma sahip hukukçular eliyle gerçekleşebilir. Yani, hukuk eğitiminin niteliği ile adaletin tesisi arasında doğru orantı vardır.

Bugün için hukuk fakültelerinden mezun olunmakla hukuk bilgisi yönünden akademik yetkinlik kanıtlanmış olunmakta ise de, iyi bir hukukçu olmak için, felsefe, mantık, iletişim, bilişim, sosyoloji, psikoloji gibi farklı disiplinlerden de yararlanılması artık bir zorunluluk haline gelmiş bulunmaktadır.

Hukuk eğitiminde sadece ders dinleme ve kitap okuma şeklindeki klasik eğitim ve öğretim tarzının; mantık kurallarına uygun muhakeme yetkinliği, kendini yazılı ve sözlü

olarak ifade etme ve kaynaklara erişim becerisi kazandıran, ezberlemeyi değil araştırmayı, sorun çözmeyi, analitik ve eleştirel bakış açısını içinde barındıran stratejik düşünmeyi ve üretmeyi teşvik eden, kısaca eğitim ve öğretim sürecinde öğrenciyi edilgen değil etkin kılan bir yönteme dönüşmesi zaruridir.

Günümüzde sosyal ve ekonomik hayatın karmaşık bir yapı teşkil etmesi, özellikle de teknolojik gelişmeler ve yaygın internet kullanımına bağlı sosyal medya ağları ile sanal alışveriş dünyasının etkin ve yaygın kullanımı sonucunda uyuşmazlıklar her geçen gün çeşitlenmektedir. Bu olgu, hukuk fakültelerindeki eğitimin günün gereklerine göre uyarlanmasını ve geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu gerçek, hukukçuların eğitiminin, hukuk fakültelerindeki eğitim ile sınırlı kalmaması gerektiğini de göstermektedir. Dolayısıyla, hukukçuların mesleki eğitimlerinin mesleki hayatları boyunca sürmesi zaruridir.

Hukuk eğitiminde temel prensip, önyargılardan ve peşin hükümlerden uzak bir hukuk eğitimi verilmesidir. Hukukçular; önyargılarla ve peşin hükümlerle yetiştirilmemeli, açık görüşlü olmalı, hukukun farklı ideolojiler ve dünya görüşleri için araç olamayacağı bilinci kazandırılmalıdır. Zira hukuk ve hukukun uygulanması yoluyla ulaşılmaya çalışılan adalet, ekmek ve su kadar her ferdin, her topluluğun ayrım gözetilmeksizin sahip olması gereken ve ihtiyacı olan evrensel bir değerdir.

Hacı Bektaş-ı Veli'nin dediği gibi, "Adalet her işte Hakkı bilmektir." Bu özlü sözde "bilme"ye yapılan vurgu aşikârdır. Hakkı bilmek ise öncelikle, "hak" kavramını, "hak sahiplerini", "hak türlerini", "hakları" ve haklar bütününden oluşan "hukuku" bilmekle mümkündür. Yine bu sözde ifade edildiği gibi her işte adaletin gözetilmesi gerekmekte olup, adaletli davranmak sadece hukukçuların sorumluluğunda değildir.

Toplumdaki adalet duygusunu geliştirmek ve bu bilinci artırmak için, bilginin hikmet ve irfanla harmanlandığı eğitim sistemine ve bu eğitimi layıkı ile verecek eğitim kurumlarına olan ihtiyacımız, üniversitelerimizin eğitimin bu yönünü de dikkate alacak eğitim modelleri sayesinde mümkün olabilecektir. Toplumun her alanında her ferdin adalet içinde davranması gereken anlar ve durumlar daima vardır. İşverenin işçinin hakkını alın teri kurumadan vermesi, öğretmenin ya da hocanın öğrencileri arasında ayrım yapmadan aynı titizlikle onlara yetişmeleri için gerekli olan bilgiyi vermesi, bir doktorun hastalarına şefkatle yaklaşarak muayene ve tedavilerini düzenlemesi, bir öğrencinin yemek kuyruğunda arkadaşının sırasını gözetmesi, bir komşunun diğer komşularını yüksek ses veya değişik davranışlarla rahatsız etmemesi adaletli davranmanın gereği, bir başka deyişle adil olma bilincinin tezahürüdür. Bu örnekleri çoğaltmamız mümkündür. Bu yükümlülüklerin ihlali halinde bazen hukuk kuralları, bazen ahlak, bazen gelenek görenek, yani hukuki ya da toplumsal müeyyideler devreye girerek bu ihlali, yani ortaya çıkan adaletsizliği ortadan kaldırmaya çalışır.

Toplumdaki çatışma, uzlaşmazlık, haksızlık, işlenmiş bir suç gibi adaletsizlikler karşısında hukuki yaptırımların hayata geçirilmesi gereken hallerde hukukçuların adil bir yargılama sürecinin sonunda ulaşmaya çabaladığı nihai gaye "adalet"tir. Diğer bir anlatımla bireylerin, toplumun, devletin adalet ile davranma yükümlülüğüne uymamaları halinde

nihai aşamada hukuk adamlarının adaleti tesis ve tevzi yükümlülüğü başlar. Bu bakış açısıyla Adliye Kapısının adaletin yegâne kapısı değil ama son kapısı olduğunu söyleyebiliriz.

Zira adalet sadece hukuk adamlarının ve yargı makamlarının değil, tüm bireylerin, toplumun, Devletin tüm organlarının her aşamada gözetmesi, uyması, içselleştirmesi gereken ulvi bir değeri ifade etmektedir.

Millet olarak, başta adalet olmak üzere evrensel hukuk değerlerine bağlı, milletlerarası camiada sözü geçen güçlü bir toplum hedefini sürdürebilmek istiyorsak adaleti sadece mahkemelerde aranan, sırf hâkimlerden beklenen bir değer olarak algılamaktan vazgeçmeli, hayatımızı yönlendiren temel değer olarak benimsemeliyiz. Adalet tüm insanları kapsamak üzere Allah'ın (cc) emridir ve eskiden beri var olan anlayışın devamı olarak, Anayasamızda adalet vurgusuna önem verilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde bir hukuk devleti olduğu ifade edilmiş, hukuk devleti ve adalet ilkeleri ile bağdaşmayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya çalışmak Devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu bakımdan toplumun huzurunun ve barışın teminatı olan adalet, her kademede, herkesin, her kesimin gözetmesi gereken evrensel ve kutsal bir temel değerdir. Devlet ve her kademedeki görevlileri vatandaşları ile, anne-baba çocukları ile ve toplumun bireyleri kendi aralarındaki münasebetlerinde adaleti ve birbirlerinin haklarını gözettikleri takdirde zaten adliyelere çok fazla görev düşmeyecektir.

Evrensel bir değer olan adalet, bir toplumda insanlar arasındaki ilişkilerde huzurun temini bakımından ne kadar önemli ise, belki bundan daha da önemli boyutlarda küresel huzurun ve barışın tesisi ve devamı için elzemdir. Bu bakımdan her bir insanın, her bir milletin ve devletin gözetmesi gereken evrensel ve kutsal temel değer olarak, Devletler ve milletler, toplumlar ve bireyler adaleti ve birbirlerinin haklarını gözettikleri takdirde küresel çapta barış tesis edilebilecek ve huzur sağlanabilecektir.

Bu bilinçte olan milletimiz tarihi boyunca olduğu gibi, milletlerarası camiada ve ilişkilerde bariz şekilde ortaya çıkan haksızlık ve zulüm karşısında adaleti evrensel düzeyde gerçekleştirme azim ve gayretine öncülük etmektedir. Bizler köklerini geçmişinden alan ve umutla geleceğe ilerleyen bir medeniyete sahibiz.

Geçmişte büyük medeniyetler kurduk ve adaletle yönettik. Zulüm ile yönetilen başka devlet veya otoritelerin halkları, zaman zaman bu adil yönetim anlayışımız nedeniyle kendiliğinden kurduğumuz imparatorluklarımızın yönetimine girmeyi kabul ettiler. Ancak geçmişimizle övünerek mesafe alınmayacağı ortada olup, ileriye doğru atılacak adımları çok sağlam bir şekilde atmak zorundayız. Buna da öncülük yapacak olan kurumların başında Milletimizin ve Devletimizin gelecek tasavvurunun merkezinde olan üniversitelerimiz gelmektedir.

İnsanlık tarihinin en zor anlarını, en çok çatışmaların, çekişmelerin ve zulmün olduğu zamanları yaşıyoruz. Bu zaman dilimi, yaşadığımız bu çağ dijitalleşme ve bilişim çağıdır. Hikmet ve irfan yoksunu insanların elinde gelişen bu bilim ve bilgi başlı başına bir güç-

tür ve günümüzde silah olarak kullanılmaktadır. Bilgiyi güç ve silah olarak kullananlar, teknoloji, ticaret, uluslararası örgütler vs. her alanda kurdukları hegemonik bir yapı ile dünyadaki mazlum ve masum milletlerin seslerinin çıkmasına mani olmaya çalışmaktadırlar.

İnsanlığın hayrına olan teknoloji ve bilginin de günümüzde silaha dönüştürüldüğünü görüyoruz. Geçtiğimiz günlerde Lübnan'da çağrı cihazlarının aynı anda tek merkezden gönderilen elektronik mesajla çarşı, pazar, market, park vs. gibi halka açık yerlerde patlatılarak yüzlerce kişinin öldürülmesi, binlerce insanın yaralanması, masum binlerce sivil insanın temel insan hakkı olan yaşam hakkının nasıl ihlal edildiğinin, bilginin nasıl vahşice bir silaha dönüştürüldüğünün en yıkıcı bir örneği olmuştur.

Bilginin insanlığın ve kainatın hayrına kullanılması gerekirken, bir tür silah olarak kullanılmasının önüne geçecek güçlü uluslararası hukuksal mekanizmalara duyulan ihtiyaç da açıktır.

Somut örneklerini Filistin'de, Gazze'de, Lübnan'da, Doğu Türkistan'da yaşananlarda gördüğümüz gibi milletlerarası ilişkilerde adalet ve eşitlik ilkelerinin görmezden gelindiği, güçlünün haklı kabul edildiği, zulme uğrayanın hakkını arayacağı mekanizmaların işlemediği bir gerçektir. Artan uluslararası anlaşmazlık ve çatışmaların temel sebebinin de bu durum olduğu açıktır. Bu çatışma ve anlaşmazlıkların ortadan kaldırılması ancak adalet ve eşitlik anlayışına dayalı yeni bir uluslararası sistemin kurulması ile mümkün olacaktır.

Milletlerarası ilişkilerde adalet ve eşitlik ilkelerinin görmezden gelinmesinin somut tezahürü olarak coğrafyamızda yaşanan çatışma ve savaşlar, en temel insan haklarından olan yaşam hakkı ihlal edilen ve can güvenlikleri tehlike altında olan insanları sığınacakları güvenli bir yer arayışına itmektedir. Aynı coğrafyayı, ortak tarihi mirası, kültürel ve manevi değerleri paylaştığımız bu insanlar, canlarını tehlikede gördüklerinde, zulme uğradıklarında sığınılacak en güvenilir ülke olarak Türkiye'yi görmektedirler.

Bazı batılı ülkelerin, bölgemizde ve dünyanın değişik yerlerinde süregelen bu türden ihtilaf ve savaşlarda ortaya çıkan insan hakları ihlalleri karşısındaki ayrımcı tutumlarını, bölgemizde devam eden savaşlarda bazı devletlerin işledikleri açık insanlık ve savaş suçları karşısındaki ikiyüzlü davranışlarını, hukukun sadece kendi menfaatleri için bir araçtan ibaret olduğunu pervasızca gözler önüne sermelerini ibretle ve esefle izliyoruz.

Hukukun ve onu uygulamakla yetkili ve görevli yargının korumaya çalıştığı en önemli evrensel değer insan hakları ve adalettir. İnsan hakları insanın sadece insan olarak doğması nedeniyle sahip olduğu haklardır. Hukuk sistemleri, insana hak bahşeden değil, insan olması nedeniyle doğuştan sahip olduğu haklarına dayanan bir düzen oluşturmak zorundadır.

Hukuk devleti anlayışının temeli, insan olmak nedeniyle sahip olunan hakları güvence altına almaktır. Evrensel değerlerin benimsendiği, hak ve özgürlüklerin güvence altına alındığı ölçüde hukuk devleti meşruiyetini pekiştirecektir. Hukuk devleti; sadece çoğunluğun haklarını ve hukukunu gözeten değil, toplumun her kesiminin hukukunu koru-

yan, yani çoğulcu bir yaklaşımı benimseyen, herkese eşit ve adil bir hukuk düzeni sunan devlettir. Bu tanım aynı zamanda hukuk devletinin demokratik vasfını da ortaya koymaktadır. Hukuk önünde ayrım gözetilmeksizin herkesin eşit, onurlu ve saygın bireyler olarak haklarının korunması demokratik devletin göstergesidir.

Hukuk devletinin görevi, temel insan hakkı olarak var olan hak ve özgürlükleri korumak ve geliştirmek; devletin demokratik vasfını insan hakları çerçevesinde güçlendirmek olmalıdır.

Hukuk devleti anlayışının yerleşmesi ve pekişmesi bakımından mensubu olduğum idari yargı kolunun rolü ve önemini burada vurgulamak istiyorum. İnsan haklarını yargılama usulleri dahilinde etkin bir şekilde korumakla görevli olan idari yargı, tüm çağdaş toplumlarda hukuk devletinin ve demokrasinin korunması ve gelişmesi için önemli bir işlev görmüş, idari işleyişin hukuka uygunluğunu denetleyici bir rol üstlenmiştir. İdari yargı denetimiyle, hukuka aykırı işlemler ortadan kaldırılarak temel hak ve hürriyetler güvence altına alınırken idareye yol gösterme görevi de yerine getirilmektedir.

İdari yargı, kendisine tanınan Anayasal sınırlar içinde görevini yapmakta ve hukuk devleti ilkesinin etkili biçimde uygulanmasını temin için adalet tevzi görevini sürdürmektedir.

Günümüz dünyasında, idarenin faaliyet alanının genişlemesi ve kamu hizmetlerinin çeşitlenmesiyle birlikte idari yargının önemi artış göstermiştir. Bireylerin idari işlemlerden doğan hak ihlallerine karşı başvurabileceği etkili bir denetim mekanizması sunan idari yargı, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasını sağlamakta ve idarenin karar alma süreçlerinde şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerinin tesis edilmesine katkıda bulunmaktadır. Günümüzün hızlı değişen toplumsal ve teknolojik dinamikleri göz önüne alındığında, idari yargının, kamu yararı ile bireysel haklar arasında denge kurulmasında vazgeçilmez bir rol oynadığı açıktır.

Sevgili Gençler;

Sizler Milletimizin ve Türkiye'nin geleceğisiniz, umudusunuz. Bu ülkenin yarınlarını inşa edeceksiniz. Üniversite hayatınız boyunca kazandığınız bilgi ve deneyimlerin yanı sıra, milli ve manevi değerlerimize bağlı, sorumluluk sahibi bireyler olarak kendinizi yetiştirmeniz büyük önem arz etmektedir. Unutmayınız ki, eğitim sadece bireysel bir kazanç ve bireysel bir hak değildir; ülkemize ve milletimize karşı en büyük borcumuzdur.

Bilgi edinmekle akademik yetkinliğinizi artırmış olacaksınız. Gerçek hayatta, iş dünyasında mesleğinizi icra ederken daha zorlu koşullarla karşı karşıya kalacaksınız. Bu zorluklarla başa çıkmaya çalışırken akademik yetkinlik, tek başına yeterli olmayacaktır. Bunun yanında, ahlaki ve insani vasıflarınızla, iletişim yeteneğinizle, ailelerinizin desteğiyle toplumda, iş ve meslek hayatınızda saygın bir yer edineceğinize, içinden çıktığınız vefakâr ve fedakâr Türk Milletine ve insanlığa hizmet edeceğinize eminim.

Bu itibarla, kendinizi hem mesleki bilgi yönünden hem de genel kültür yönünden donanımlı bir şekilde yetiştirmeniz, içinde yaşadığınız çağı ve toplumu iyi tanımanız, mensubu olduğunuz milletin değerlerinin bilincinde olmanız bu Milletin beklentisidir.

Konuşmamın önceki bölümlerinde de değindiğim gibi, geçmişte adaletle dünyayı yönetmiş bir milletin ve atalarımızın mirasçısı olarak, onlardan devraldığımız bu Hak ve Adalet değerlerinin, Dünyanın birçok yerinde sürdürülen zulüm karşısında yoksunluğunu yaşadığımız bu zaman diliminde, yeniden hâkim olması için mücadelesini vermek, adil bir dünya için çalışmak sizlerin ve gelecek nesillerin en büyük sorumluluklarından biridir.

Günümüzde medeniyet ve insanlık büyük bir sınav vermektedir. Bilginin silaha dönüştürüldüğü günümüzde, aşırı silahlanmanın getirdiği güç dengesizlikleri savaşları ve çatışmaları körüklemekte, bu savaşlarda sergilenen orantısız güç kullanımları, insan hakları ihlalleri boyutunun çok üstüne çıkarak, bir insanlık suçu olan soykırım olarak tezahür etmektedir.

Uluslararası camiada, zulme uğrayan milletlerin hakkını korumanın, haklı olanı güçlü kılmanın yolu, milletlerarası adil bir düzeni hayata geçirecek yeni yapılanmadan ve bunu ayakta tutacak güçlü bir hukuki temele dayalı kurumların teşkilinden geçmektedir.

İşte bu nedenlerledir ki, sadece ülkemizde değil dünyada insani değerlerin ve medeniyetin yeniden inşası için siz gençlerin tam donanımlı, bilgili olarak kendinizi yetiştirmeniz, çok çalışmanız büyük önem taşımaktadır.

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK bir konuşmasında gençlerimize bu sorumluluğu şu sözlerle yüklemiştir; "Gençler, cesaretimizi takviye ve idame eden sizlersiniz. Siz, almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile insanlık ve medeniyetin, vatan sevgisinin, fikir hürriyetinin en kıymetli timsali olacaksınız. Yükselen yeni nesil, istikbal sizsiniz. Cumhuriyeti biz kurduk, onu yükseltecek ve yaşatacak sizsiniz."

Ord. Prof. Dr. Ali Fuat BAŞGİL de gençlere namerde muhtaç olmamaları için şöyle seslenmektedir. "Çalış, genç arkadaşım çalış. Namerde muhtaç olmak, ölmekten beterdir. Gençliğini eğlenmekle geçiren ihtiyarlığını ağlamakla geçirir."

Atatürk'ün çizdiği insanlık ve medeniyetin timsali olma hedefi doğrultusunda ve namerdin haksızlık ve zulümlerine mani olmak için çok çalışmak zorundayız.

Üniversite eğitim ve öğreniminin amacı; evrensel değerlere sahip, sorgulayan, özgür, akılcı ve bilimsel düşünen, üreten, sorumlu ve etik değerleri geliştiren ve koruyan insan yetiştirmektir. Sizler hocalarınızın rehberliğinde ve eğitimiyle bu nitelikleri haiz bireyler olarak yetişip bu millete ve insanlığa hizmet edeceksiniz. Bu eğitim ve gelişim sürecinde bilgiye ulaşmak, kendinizi her alanda yetiştirmek, hayatta başarılı olmak için hocalarınızdan daha fazla görev sizlere düşmektedir.

Yaşadığımız dünyayı tanımak, anlamak, yeni şeyler öğrenmek için ve öğrenme sürecini sürekli kılmak için meraklı olun. Merakımızı kaybetmeden, öğrenme sürecinde okumak, araştırmak, keşfetmek ve öğrendiklerimizi uygulamak, bizi daha akıllı, daha yaratıcı ve daha iyi bir şekilde düşünebilen insanlar yapar.

Az önce ifade ettiğim gibi üniversite eğitiminin amaçlarından biri de sorgulayan insan yetiştirmektir. Şüpheciliğe düşmeden sorgulayan bir düşünce tarzı ve fikri muhakeme, karar verme sürecinde doğru kararlar almanızı sağlar.

Kişiyi başarıya ulaştıran özelliklerden birisi de sorumluluk duygusu taşıması ve öz disipline sahip olmasıdır.

Disiplin sözlük anlamıyla tüm insanların yaşamış oldukları toplum içerisinde, topluluğun genel düşünce ve davranışlarına ayak uydurmaları için alınmış önlemler bütünü ve bir topluluğun yasalarına ve düzenle ilgili yazılı veya yazısız kurallarına titizlik ve özenle uyması durumunu ifade ederken, öz disiplini de, bu disiplinli yaklaşımı kişinin kendi hedeflerine ulaşabilmek adına, kendi yaşantısında uygulaması olarak düşünebiliriz. Böyle bir yaşam tarzı, kişinin hayatında ilerlemesi ve başarılı olması için son derece önemlidir. Böylece kendi hayatınızın kontrolünü ele alarak, hedeflerinizi belirleyebilir ve onlara ulaşmak için çalışabilirsiniz.

Başarıya ulaşmak istiyorsanız hayatınızdaki amaçlarınızı tanımlamak ve bu amaçlara ulaşmak için hedefler belirlemek ilk işiniz olmalıdır. Kamu ve özel sektör kuruluşlarında beş yıllık dönemler halinde yürürlüğe konulan stratejik planlar gibi, hayatınızı düzenle-

yecek kısa, orta ve uzun vadeli planlar yaparak belirlediğiniz amaçlarınıza ulaşmak adına önünüze koyduğunuz hedeflere odaklanmanız sizlere başarı getirecektir. Hedeflerinize ulaşmak için ise güçlü ve zayıf yönlerinizi analiz etmeyi, sizlere avantaj sağlayacak fırsatları ve kontrolünüz dışında ortaya çıkacak tehditleri daima göz önünde bulundurmanız gerekir.

Sevgili Öğrenciler;

Başarının kriterleri nedir? İyi para kazanıp zengin olmak mıdır? Makam mevki elde etmek midir? Mal-mülk sahibi olmak mıdır? Aile kurmak mıdır? Bu soruları çoğaltabiliriz. Bunlardan biri veya hepsi birçoğumuza göre başarılı olmak için yeterli olabilir. Ancak bunlara sahip olmak, iş hayatında başarılı olmak bizlerin tek başına mutlu ve huzurlu bir yaşam sürmemize yetmeyebilir.

Mutlu, huzurlu bir sosyal ve ailevi yaşam sürmek, iç huzurumuzu bulmak için iyi bir insan olmaya ihtiyacımız bulunmaktadır.

İyi bir insan olmak hedefi doğrultusunda şu an sizler için ilk sıradaki yükümlülük iyi bir öğrenci olmaktır. Türkiye'nin her tarafından sizlerin yoğun çalışmaları ve ailelerinizin büyük desteği ve fedakârlıkları ile okuduğunuz bölümleri kazanarak buraya geldiniz. Şimdi sizlere düşen görev büyük bir gayretle süresinde bölümlerinizi bitirerek hukukçu, doktor, mühendis, sosyal bilimci olarak veya mezun olduğunuz bölümün sağladığı uzmanlık alanında hayata atılıp Millete bir an önce hizmet etmenin yolunu açmaktır.

Hayatta neyi başarırsanız başarın, en iyi, en hayırlı insan; Hz. Muhammed'in "İnsanların en hayırlısı, insanlara faydalı olandır" hadisinde buyurduğu üzere insanlara ve insanlığa faydalı olan insandır. İyi bir insan olmak, etrafımızdaki dünyayı yaşanılır kılma fırsatının, toplumda olumlu bir etki bırakmanın ve iç huzurunun anahtarıdır. İyi insan olmanın temelinde empati ve anlayış, saygı, hoşgörü ve sabır, dürüstlük ve adalet, cömertlik ve yardımseverlik yatar. İyi bir insan olmamızı temin edecek bu erdemler günlük yaşantımızda tatbik edildiğinde daha sağlıklı bir yaşam da sürülür. Unutmayalım ki küçük adımlar, büyük değişimlerin başlangıcı olabilir.

Sevgili Öğrenciler;

Eğitim ve öğretim hayatınızın yeni bir aşamasına geçtiğiniz bugün sizlerle bir arada olmaktan mutluluk duyduğumu ifade ediyor, sizlerde gördüğüm umut, azim ve inanç dolu ışığın milletimizin geleceğini aydınlatacağına yürekten inanıyorum.

Bugüne kadar, yetişmeniz, geleceğin dünyası için gereken bilgilerle donanmanız için üstün gayret sarf eden değerli hocalarınızı ve idarecilerinizi tebrik ediyor, bundan sonraki eğitim hayatınızda da daima aynı gayreti göstereceklerine inanıyorum.

2024-2025 eğitim ve öğretim döneminin açılışında sizlerle birlikte olmaktan ve açılış dersini icra etmekten dolayı büyük bir memnuniyet duyduğumu bir kere daha ifade ediyor, bundan sonraki yaşamınızda başarı dileklerimle birlikte, sağlıklı, mutlu ve huzurlu bir ömür diliyorum.

VI. DAVA, DOSYA TASNİF VE KARAR KODLARI HAKKINDA BİLGİLENDİRME TOPLANTISI AÇIŞ KONUŞMASI

Değerli Meslektaşlarım,

Kıymetli mesai arkadaşlarım,

Danıştay dava kodlarının ilk derece ve bölge idare mahkemeleri dava kodları ile uyumlaştırılması ile Danıştayın dosya tasnif ve karar kodlarının belirlenmesi amacıyla yaptığımız kapsamlı çalışmanın sonuçlarını ve uygulama ilkelerini paylaşmak üzere toplanmış bulunuyoruz. Sizleri saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bilindiği üzere veri, tarih boyunca insanlık için her zaman önemli bir rol oynamıştır. Verinin işlenişi, saklanması ve iletilmesi; el yazması belgeler ile başlayarak günümüz dijital çağında radikal bir değişime uğramıştır.

Verinin altın çağı olarak adlandırdığımız günümüzde veri miktarı ve çeşitliliği de muazzam bir şekilde artmış olup, verinin doğru biçimde elde edilmesi, saklanması ve işlenmesi modern yönetimler için başarının anahtarı haline gelmiştir.

Bugün sağlıklı veri, yeni politikaların üretilmesi ve kurumların etkinliği için kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle analitik teknikler ve yapay zekâ ile veriler, anlamlı bilgiler çıkarabilmek için analiz edilmekte ve bu şekilde kurumlarca daha etkin bir şekilde kullanılmaktadır.

Danıştay açısından baktığımızda da çağın yakalanması kaçınılmazdır. Buna yönelik olarak ihtiyaç duyulan ilk adım ise sağlıklı ve tutarlı veri girişinin temin edilmesidir. Yargılama açısından özellikle davaların konuları, karar sonuçları ve dosyaların niteliklerine göre çeşitli yönlerden sağlıklı veri elde etmek oldukça önemlidir. Bunun için de belirtilen hususlarda doğru ve tutarlı bir kodlama yapılması gereklidir.

Bu çalışmaya başlarken, alt derece mahkemeler ile Danıştayın dava kod sisteminin birbiriyle uyumlu olmadığı görülmüştür. Ayrıca Danıştay genelinde her dairenin de kendine özgü bir kod sistemi uyguladığı, dosya tasnifine ilişkin ortak temel kriterlerin bulunmadığı, karar sonuçlarının da sistemli ve uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

Bu konudaki ihtiyaca binaen, Avrupa Konseyi ve Adalet Bakanlığı tarafından yürütülen "İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi" çerçevesinde "Danıştay Dava/Karar Kodlarının İlk Derece ve Bölge İdare Mahkemeleri Dava/Karar Kodları ile Uyumlaştırılması" faaliyetinin oluşturulması sağlanmıştır.

Bu faaliyet gereği öncelikle, Danıştayın dava ve karar kodlarının geliştirilmesi ile uyumlaştırılması ve etkili biçimde uygulanabilmesine yönelik çalışmaları gerçekleştirmek üzere Danıştay Dava Kodlarını Geliştirme Kurulu oluşturulmuştur.

Kurulda vergi ve idari dava dairelerini temsilen meslek mensubu olarak Üçüncü Da-

ire Üyesi Sayın Ali Alpan ve Altıncı Daire Üyesi Sayın Mustafa Arslan, kıdemli tetkik hâkimleri, İçtihat Raporlama ve İstatistik Birimi ile Genel Sekreterlik tetkik hâkimleri görevlendirilmiştir.

Kurul toplantılarına Danıştay Başkanvekili Sayın Mahmut Vural veya o tarihte Genel Sekreter olarak görev yapan Sayın Kemal Açıkgöz başkanlık etmişlerdir.

Çalışmanın niteliği gereği hem kurum içi hem de diğer kurumlarla çok sayıda toplantı yapılmış, ayrıca geniş katılımlı iki Bölgesel Çalıştay gerçekleştirilmiştir. Danıştay Başkanlığının önderliğinde, Adalet Bakanlığı, Bölge İdare Mahkemeleri ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu işbirliğiyle Ankara Üniversitesinden akademik destek alınmak suretiyle yaklaşık 2,5 yıl süren bu kapsamlı çalışma tamamlanmış ve yeni kod sistemi oluşturulmuştur.

Söz konusu sistem 5 Temmuz 2024 tarihli Başkanlar Kurulu toplantısında Kurulun bilgisine sunularak konu her yönüyle istişare edilmiş olup, ***18 Ekim 2024*** tarihinden itibaren UYAP üzerinden uygulamaya geçecektir.

Değerli Meslektaşlarım,

Kıymetli mesai arkadaşlarım,

Geliştirilen bu yeni yapıyla üç ayrı kodlama sistemi getirilmiştir. İlki "Dava Kodları"dır. Tüm idari yargı mercilerince ortak biçimde kullanılacak olan bu kod sisteminde, bir ana kod ile bir alt kod seçilmek suretiyle davaların konularına göre kodlanması öngörülmektedir.

İkincisi, dosyaların konuları dışında farklı kriterlere göre tasnif edilmesine olanak sağlayan ve Danıştayda uygulanacak olan "Dosya Tasnif Kodları"dır. Usule ilişkin pek çok kriterin yer aldığı bu kodlar; dosyaların çeşitli yönlerden tasnif edilmesine, sistemli biçimde havale edilmesine ve kurumsal açıdan sağlıklı ve çeşitli konularda istatistik elde edilmesine yardımcı olacaktır.

Üçüncüsü ise, yine yalnızca Danıştayda uygulanacak olan, dosyaların karar sonuçlarının daha sistemli biçimde girilmesine olanak sağlayan "Karar Kodları"dır.

Sağlıklı veri girişinin sağlanması adına dosyanın her aşamasında anılan kodlamaların titizlikle yapılması gerekmektedir. Daire ve kurullarımızdan hem kodlamanın yapılması hem de denetlenmesi konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmesi beklenmektedir.

Bu konudaki istikrarlı tutum sayesinde, doğru, tutarlı veri girişi yapılarak sağlıklı istatistiki verilerin elde edilmesi mümkün olacak, dosyaların görevli idari yargı merciine tevzi edilmesi sırasında zaman kaybının önüne geçilecek, çeşitli kriterlere göre tasnif edilmiş dosyaların kolay ve sistemli havalesi sağlanacaktır. Bununla birlikte gelecekte kurulması muhtemel filtrasyon birimleri ve yapay zeka temelli içtihat veri tabanı için de alt yapı oluşturulacaktır.

Yeni kod sisteminin temel ilkelerini göstermek, uygulama birliği ve kolaylığı sağlamak üzere İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimimiz tarafından "Dava, Tasnif ve Karar Kodları Uygulama Kılavuzu" hazırlanmış olup tüm ilgililere dağıtılmıştır. Ayrıca bugün Birim Kıdemli Tetkik Hakimimiz tarafından yeni kod sisteminin uygulamasına ilişkin detaylı bir sunum gerçekleştirilecektir.

Sözlerime son verirken uzun ve özverili çalışmalar sonucunda hazırlanan yeni kod sisteminin Danıştay ve tüm idari yargı camiası için faydalı olmasını diliyor, emeği geçen kıymetli Danıştay Meslek Mensupları, Kıdemli Tetkik Hâkimleri, Tetkik Hakimleri ve idari personelimize huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

2024 YILINDAKİ

GELİŞMELER VE FAALİYETLER

BÖLÜM

03

I. SEÇİMLER

A. DANIŞTAY BAŞKANLIĞI SEÇİMİ

07/05/2020 tarihinde Danıştay Başkanlığına seçilen Sayın Zeki YİĞİT, 24/04/2024 tarihinde anılan göreve yeniden seçilmiştir.

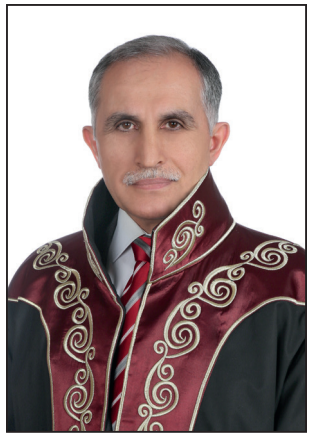
10/05/1965 tarihinde Zonguldak Alaplı'da doğmuştur. İlkokulu köyünde, ortaöğretimi Karadeniz Ereğli'de bitirmiş, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 1987 yılında mezun olmuştur. 10/02/1991 tarihinde Sütçüler Cumhuriyet Savcılığına atanmıştır. Ardından Diyadin Cumhuriyet Savcılığı, Yeniçağa Hâkimliği, Adalet Müfettişliği, Adalet Başmüfettişliği, Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdür Yardımcılığı ve Müsteşar Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. Türkiye'de yolsuzluğa açık risk alanlarının belirlenmesi ve yolsuzlukların önlenmesi konularında yapılan çalışmalara katılmıştır. 03/03/2011 tarihinde Cumhurbaşkanı tarafından Danıştay Üyeliğine seçilmiştir. 22/01/2013 – 24/01/2020 tarihleri arasında görev yapmak üzere, Danıştay Genel Kurulunca 22/01/2013 tarihinde Yüksek Seçim Kurulu Üyeliğine seçilmiştir.

B. DAİRE BAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ

23/05/2024 tarihinde Danıştay Onuncu Daire Başkanlığına Sayın İbrahim TOPUZ seçilmiştir.

15/11/1963 tarihinde Burdur Bucak'ta doğmuştur. Bucak Lisesini bitirmiş, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümünden 1990 yılında mezun olmuştur. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Bölümünde yüksek lisans eğitimini, ayrıca Milli Güvenlik Akademisi eğitimi ile ATAUM AB "Temel Eğitim" ve ATAUM AB "Uzmanlık" Programlarını tamamlamıştır. Şekerbank Mali Tahlil Uzmanlığı yapmıştır. 13/05/1993 tarihinde meslege başlamıştır. Van İdare Mahkemesi Üyeliği görevinde bulunmuş, 23/06/1995 tarihinde Danıştay Tetkik Hâkimliğine, 30/12/2008 tarihinde Danıştay Savcılığına atanmış, Danıştay Genel Sekreter Yardımcısı olarak görevlendirilmiştir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Yedek Üyeliği görevinde bulunmuş, 15/12/2014 tarihinde Danıştay Üyeliğine seçilmiştir. "Açıklamalı–İçtihatlı Memur Yargılama Hukuku", "Memur ve Diğer Kamu Görevlilerinin Soruşturma ve Yargılama Usulleri" ve "Kamu Görevlilerini Soruşturma ve Yargılama Usulleri" başlıklı kitapları ile ortak çalışma sonucu hazırlanmış olan "Açıklamalı–İçtihatlı İdari Yargılama Usulü Kanunu", "Tüm Yönleriyle Belediye Başkanları, Meclis Üyeleri ve Muhtarların Soruşturulmaları, Yargılanmaları ve Düşürülmeleri", "Seçilmiş Danıştay Kararları" ve "Açıklamalı–İçtihatlı Belediye Mevzuatı ve Belediye Seçimleri" başlıklı kitapları, 10 ciltlik mevzuat derleme çalışması ve kamu hukuku alanında yayımlanmış makaleleri bulunmaktadır.

10/09/2024 tarihinde Sayın Hanifi DOĞAN, Danıştay Üçüncü Daire Başkanlığına yeniden seçilmiştir.

01/01/1966 tarihinde Kahramanmaraş Andırın'da doğmuştur. Lise öğrenimini Kadirli'de tamamlamış, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 1988 yılında mezun olmuştur. 10/03/1992 tarihinde Danıştay Tetkik Hâkimliğine atanarak mesleğe başlamış, Ordu Vergi Mahkemesi ve Adana İdare Mahkemesi Üyeliği, Kayseri Bölge İdare Mahkemesi Üyeliği, Kırıkkale ve İstanbul Vergi Mahkemesi Başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. 24/03/2011 tarihinde Danıştay Üyeliğine, 10/09/2020 tarihinde ise Danıştay Üçüncü Daire Başkanlığına seçilmiştir.

12/11/2024 tarihinde Sayın İlyas ARLI Danıştay Birinci Daire Başkanlığına yeniden seçilmiştir.

01/01/1961 tarihinde Samsun Kavak'ta doğmuştur. Samsun 19 Mayıs Lisesini bitirmiş, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümünden 1984 yılında mezun olmuştur. Milli Emlak Kontrolörlüğü, Milli Emlak Başkontrolörlüğü, Milli Emlak Daire Başkanlığı, Milli Emlak Genel Müdür Yardımcılığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü, Endüstri Bölgeleri Üyeliği, Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü ve Yönetim Kurulu Başkanlığı, Türkiye Gübre Sanayi A.Ş. ve Meram Elektrik Dağıtım A.Ş. Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerinde bulunmuştur. 15/04/2009 tarihinde Cumhurbaşkanı tarafından Danıştay Üyeliğine seçilmiştir. Danıştay Genel Kurulunca 21/09/2012 tarihinde ilk kez, 21/09/2016 ve 24/11/2020 tarihlerinde yeniden Danıştay Birinci Daire Başkanlığına seçilmiştir.

"Ecrimisil İşlemleri", "Satış İşlemleri", "Tahsis İşlemleri", "Kira İşlemleri" ve "Belediyelere Kaynak Sağlanmasına İlişkin Düzenlemeler" başlıklı basılı eserleri ve mesleki konularda yayımlanmış çok sayıda makalesi bulunmaktadır.

12/11/2024 tarihinde Sayın Ercan AHİ Danıştay İkinci Daire Başkanlığına yeniden seçilmiştir.

12/04/1963 tarihinde Ankara'da doğmuştur. Lise öğrenimini Ankara'da tamamlamış, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünden 1988 yılında mezun olmuştur. GİMA T.A.Ş.'de Muhasebe Memurluğu yapmıştır. 26/05/1993 tarihinde mesleğe başlamış, Tekirdağ Vergi Mahkemesi ve Ankara İdare Mahkemesi Üyeliği görevlerinde bulunmuştur. 24/02/2011 tarihinde Danıştay Üyeliğine seçilmiştir.

Danıştay Genel Kurulunca 21/09/2016 tarihinde ilk kez, 24/11/2020 tarihinde yeniden Danıştay İkinci Daire Başkanlığına seçilmiştir.

12/11/2024 tarihinde Danıştay Sekizinci Daire Başkanlığına Sayın İsmail Hakkı SAYIN seçilmiştir.

01/05/1969 tarihinde Konya Çetmi'de doğmuştur. Konya İmam Hatip Lisesini bitirmiş, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünden 1989 yılında mezun olmuştur. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Avrupa Topluluğunun Siyasi Yapısı" bölümünde yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. Etibank Bankacılık Bölümünde memurluk, Sayıştay Denetçiliği, TİGEM Genel Müdür Yardımcısı Yönetim Kurulu Üyeliği ve TİGEM Genel Müdürü-Yönetim Kurulu Başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. Bu görevleri de-

vam ederken ikinci görev olarak Yüksek Komiserler Kurulu Başkanlığı, Türk- Libya Tarım Hayvancılık Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Başkanlığı, vekâleten Tarım Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı görevinde bulunmuştur. 2008-2012 tarihleri arasında Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Üyesi olarak görev yapmıştır. 14/06/2012 tarihinde Cumhurbaşkanı tarafından Danıştay Üyesi olarak seçilmiştir. 2014-2016 tarihleri arasında Danıştay Genel Sekreteri olarak görev yapmıştır. 2016-2021 tarihleri arasında Ankara Bölge İdare Mahkemesi Üyeliği ile Ankara Bölge İdare Mahkemesi 13. İdari Dava Dairesi Başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. Sayıştay, Mali Hukuk, Mali Yönetim ve Denetim ile İhale&İmar dergilerinde çok sayıda mesleki makalesi yayımlanmıştır. Açıklamalı Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, Avrupa Birliği Sayıştayı, Kamu İnşaatlarında Hakediş Raporlarının Düzenlenmesi ve Denetimi, Kamu Personelinin Mali Sorumluluğu ve İl Genel Meclis Üyelerinin Hukuk Rehberi isimli kitapları yayımlanmıştır. 17/12/2021 tarihinde yeniden Danıştay Üyeliğine seçilmiştir.

C. DANIŞTAY ÜYELİĞİ SEÇİMLERİ

02/10/2024 tarihinde Ankara Bölge İdare Mahkemesi Daire Başkanı Sayın Cengiz AYDEMİR, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Başkanı Sayın Ahmet Cüneyt YILMAZ, Danıştay Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Burakhan MELİKOĞLU Hakimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu tarafından; 04/10/2024 tarihinde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Güvenlik İşleri Genel Müdürü Sayın Yusuf KARALOĞLU Cumhurbaşkanı tarafından Danıştay Üyeliğine seçilmiştir.

II. DANIŞTAYIN 156. YIL DÖNÜMÜ VE DANIŞTAY VE İDARİ YARGI GÜNÜ

A. ANITKABİR ZİYARETİ

Danıştayın 156. Kuruluş Yıldönümü ve "Danıştay ve İdari Yargı Günü" dolayısıyla 9 Mayıs 2024 tarihinde Danıştay Başkanı Sayın Zeki YİĞİT ve beraberindeki heyet ile Anıtkabir ziyaret edilerek Atatürk'ün mozolesine çelenk konulmuş ve Şeref Defterine yazı yazılmıştır.

Anıtkabir ziyareti sonrasında Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne gezi gerçekleştirilmiştir.

B. AÇILIŞ TÖRENİ

10 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleştirilen 156. Yıl Danıştay ve İdari Yargı Günü açılış törenine, Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın teşrifleriyle birlikte devlet ricali ve diğer konuklar, Danıştay meslek mensupları, savcı ve tetkik hakimleri, Bölge İdare Mahkemeleri başkanları, Ankara Bölge İdare Mahkemesi Dava Daireleri başkanları ve üyeleri ile Ankara İdare ve Vergi Mahkemeleri başkanları katılım sağlamışlardır.

Saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunması ile başlayan açılış töreninde, Danıştay tanıtım filmi gösteriminin ardından Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN ve Danıştay Başkanı Sayın Zeki YİĞİT konuşma yapmışlardır.

C. "21. YÜZYILDA İDARE VE İDARİ YARGILAMA HUKUKUNUN GELİŞİMİ" KONULU SEMPOZYUM

Danıştayın 156. Kuruluş Yıldönümü ve "Danıştay ve İdari Yargı Günü" etkinlikleri kapsamında; 10 Mayıs 2024 tarihinde Danıştay Başkanlığı Konferans salonunda "21. Yüzyılda İdare ve İdari Yargılama Hukukunun Gelişimi" konulu sempozyum gerçekleştirilmiştir.

Sempozyum 10 Mayıs 2024 tarihinde, Danıştay Onüçüncü Daire Başkanı Sayın Dr. Hasan GÜL'ün başkanlığında iki oturum halinde düzenlenmiş olup, idari yargı temsilcileri ve akademisyenler tarafından idari yargı sistemi hakkında bildiriler sunulmuştur.

Sempozyumun birinci oturumunda; Balıkesir Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Yücel OĞURLU'nun "Muhtemel Fırsatlar ve Tehditler Işığında" "Küresel İdare Hukuku", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Bölümü İdare Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Sayın Dr. Kamile TÜRKOĞLU ÜSTÜN'ün "21. Yüzyılda Türk İdari Yargılama Usulünde Reform İhtiyacı" sunumlarına yer verilmiştir.

Sempozyumun ikinci oturumunda ise Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Bölümü İdare Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Sayın Prof. Dr. Ahmet YAYLA'nın "İdare Hukuku Bakımından Yapay Zeka", Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Genel Müdürü Sayın Servet GÜL'ün "Yargıda Yapay Zeka Kullanımı" sunumlarına yer verilmiştir.

Ç. ETKİNLİKLER

Danıştayın 156. Kuruluş Yıldönümü ve "Danıştay ve İdari Yargı Günü" etkinlikleri kapsamında 10 Mayıs 2024 tarihinde Danıştay Eğitim ve Sosyal Tesislerinde TRT Türk Sanat Müziği Dinletisi eşliğinde kokteyl düzenlenmiştir.

Anılan etkinlikler kapsamında, 16 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleştirilen Cüneyt Gökçer Sahnesinde "Eski Dünya Efsanesi" isimli tiyatro oyunu ve 17 Mayıs 2024 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Ada Ziraat Bankası Ana Salonda gerçekleştirilen 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı "Genç Yetenekler" özel konserine katılım sağlanmıştır.

III. TOPLANTILAR

A. DANIŞTAY YIL SONU DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

Adalet gibi mühim bir hizmeti yürüten yargı organlarının belirli aralıklarla etkinlik ve verimlilik değerlendirmesi yapmasında sayısız fayda bulunmaktadır. Zira bu değerlendirmelerle bugünün analiz edilmesi, sorunların tespit edilmesi, çözüm önerileri geliştirilmesi ve geleceğin planlanması mümkün olabilecektir.

Bu kapsamda 4-7 Ocak 2024 tarihlerinde Bursa'da "Danıştayda Yürütülen Yargılama Faaliyetinin Etkinliği, Verimliliği ve İstikrarını Artırmak Amacıyla Yapılması Gereken Öneriler" temalı Danıştay Başkanlığı Yıl Sonu Genel Değerlendirme Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu toplantıdan önce bir anket yapılarak hem mevcut durumun ve varsa sorunların, hem de sorunlara yönelik çözüm önerilerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Anket çalışmalarını yapmak ve anket sentez raporunu hazırlamak amacıyla Başkanlık Olur'u ile Onüçüncü Daire Üyesi Doç. Dr. Gürsel Özkan'ın başkanlığında, Genel Kurul Kıdemli Tetkik Hâkimi Dr. Zühal Aysun Sunay, Beşinci Daire Kıdemli Tetkik Hakimi Burçin Güngör, Vergi Dava Daireleri Kurulu Kıdemli Tetkik Hakimi Dr. Yunus Emre Yılmazoğlu ve Onüçüncü Daire Tetkik Hakimi Emre Erman'dan oluşan bir komisyon (Komisyon) kurulmuştur.

Komisyon tarafından öncelikle Danıştaya dosya girişinden başlayarak kararların tebliği ile sonuçlanan tüm sürecin, yapılan iş ve işlemlerin, gerçekleştirilen uygulamaların etkinlik ve verimliliğinin analiz edilebilmesine olanak sağlayacak şekilde 5 konu başlığı altında toplam 101 soruluk bir anket oluşturulmuştur. Anket soruları Başsavcılık ile tüm daire ve dava daireleri kurullarına iletilmiş ve soruların daire/kurul başkan ve üyelerinin katılım ve katkısı ile ayrıntılı biçimde cevaplandırılması istenilmiştir. Başsavcılık, daire ve kurullarca özenli ve kapsamlı biçimde yapılan çalışmalar sonucu verilen yanıtlar Komisyon tarafından sistemli biçimde analiz edilerek bir "Anket Sentez Raporu"(Rapor) hazırlanmıştır.

Hazırlanan Rapor esas alınmak suretiyle 5 Ocak 2024 tarihinde Bursa'da "Danıştay'da Yürütülen Yargılama Faaliyetinin Etkinliği, Verimliliği ve İstikrarının Artırılması" konulu Yıl Sonu Değerlendirme Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Toplantı, Danıştay Başkanı Sayın Zeki YİĞİT'in açış konuşması ile başlamış olup, akabinde Danıştay Onüçüncü Daire Üyesi Sayın Doç. Dr. Gürsel ÖZKAN tarafından Anket Sentez Raporunun kısa özeti sunulmuştur. Toplantı üç oturum halinde gerçekleştirilmiştir.

Danıştay Başsavcısı Sayın Nevzat ÖZGÜR'ün başkanlığını, Danıştay Dördüncü Daire Başkanı Sayın Enver KAYA'nın raportörlüğünü yaptığı birinci oturumda "Mevcut İş Yükünün Yönetimi: Makul Sürede Yargılama ve Yargılama Süreçlerinde Etkinlik ve Verimlilik" konusu müzakere edilmiştir.

Danıştay Başkanvekili Sayın Mahmut VURAL'ın başkanlığını, Danıştay Onuncu Daire Başkanı Sayın Yılmaz AKÇİL'in raportörlüğünü yaptığı İkinci oturumda "Yargılama Süreçlerini Basitleştirici ve Sadeleştirici Mekanizmalar" ve "Gelen veya Gelmesi Muhtemel İş Yükünün Makul Seviyeye İndirilmesi Amacıyla Yapılması Gereken Mevzuat Değişiklikleri ve/veya Alınması Gereken İdari Tedbirler" konuları müzakere edilmiştir.

Danıştay Başkanvekili Sayın Hasan GÜZELER'in başkanlığını, Danıştay Birinci Daire Başkanı Sayın İlyas ARLI'nın raportörlüğünü yaptığı üçüncü oturumda ise "İçtihat İstikrarının Temini ve Ayrılıkları Giderici Mekanizmalar" ve "Danıştayda Eğitim, Yargılamaya Yardımcı Birim ve Faaliyetler ile İnsan Kaynaklarının Nicelik ve Niteliği" konuları müzakere edilmiştir.

2023 Yıl Sonu Değerlendirme Toplantısı süresince müzakere edilen konular Danıştay Onüçüncü Daire Başkanı Sayın Dr. Hasan GÜL tarafından değerlendirilerek toplantı tamamlanmıştır.

DANIŞTAY
YIL SONU DEĞERLENDİRME
TOPLANTISI
5-7 Ocak 2024 / BURSA
DANIŞTAY
YIL SONU DEĞERLENDİRME
TOPLANTISI

Anılan toplantıda görüşülen hususların yer aldığı "Danıştayda Yürütülen Yargılama Faaliyetlerinin Etkinliği, Verimliliği ve İstikrarını Artırmaya Yönelik Değerlendirme Raporu" basılı eser haline getirilerek kullanıcıların istifadesine sunulmuştur.

B. DAVA, DOSYA TASNİF VE KARAR KODLARI HAKKINDA BİLGİLENDİRME TOPLANTISI

İdari yargının bağımsızlığının, tarafsızlığının ve etkinliğinin güçlendirilmesi ile toplumsal farkındalığın arttırılması yolu ile kamunun idari yargıya olan güvenini arttırmak ve Danıştayın kurumsal kapasitesini güçlendirmek de dahil olmak üzere idari yargı reformunun devamlılığına destek olmak, idare/vergi mahkemelerinin etkinliğini ve kapasitesini artırmak amacıyla Avrupa Konseyi ve Adalet Bakanlığı tarafından yürütülen "İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında "Danıştay Dava/Karar Kodlarının İlk Derece ve Bölge İdare Mahkemeleri Dava/Karar Kodları ile Uyumlaştırılması" faaliyeti çerçevesinde 2022 yılında başlayan ve projenin kapanışından sonra ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ile sürdürülen çalışmalar sonucunda tüm idari yargı mercilerince uygulanabilecek nitelikte "İdari Uyuşmazlıklara ve Vergi Uyuşmazlıklarına İlişkin Dava Kod Listesi" kabul edilerek uygulama birliği sağlanmıştır. Ayrıca bu kapsamda yalnızca Danıştayda uygulanmak üzere "Dosya Tasnif Kodları" ile "Karar Kodları" oluşturulmuş ve yeni dava kod sistemi 18/10/2024 tarihinden itibaren uygulamaya geçirilmiştir.

17 Kasım 2024 tarihinde Danıştay Eğitim ve Sosyal Tesislerinde, "Danıştayda 18 Ekim 2024 Tarihinden İtibaren Uygulanacak Olan Dava, Dosya Tasnif ve Karar Kodları Hakkında Bilgilendirme Toplantısı" gerçekleştirilmiştir. Toplantıya tüm meslek mensupları, savcı ve tetkik hakimleri davet edilmiştir.

Toplantı, Danıştay Başkanı Sayın Zeki YİĞİT'in açış konuşması ile başlamış olup, akabinde Danıştay Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Dr. Zühal Aysun SUNAY tarafından yeni kod sisteminin işleyişine ilişkin sunum gerçekleştirilmiştir.

Dava Kodları, Dosya Tasnif Kodları ile Karar Kodlarından oluşan yeni kod sisteminin temel ilkelerini göstermek, uygulama birliği ve kolaylığını sağlamak üzere Danıştay İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimi tarafından hazırlanan "Dava, Tasnif ve Karar Kodları Uygulama Kılavuzu" ilgililerin faydasına sunulmuştur.

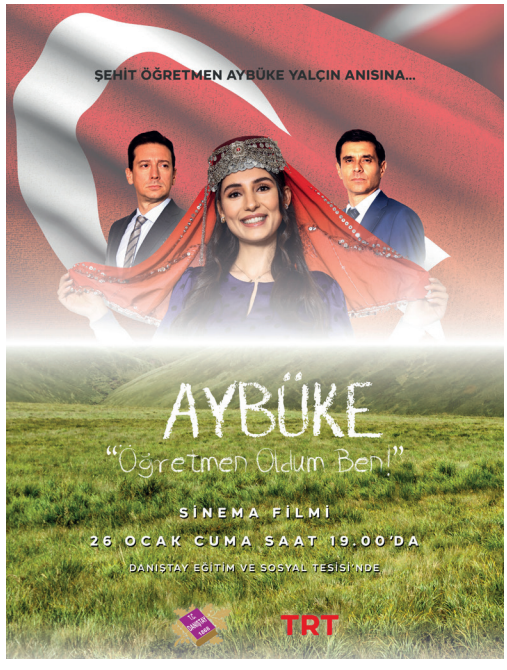

IV. ETKİNLİKLER

A. SÖYLEŞİLER

- 19 Ocak 2024 tarihinde Danıştay Başkanlığı Hizmet Binası Konferans Salonunda Medicana Hastanesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Uzmanı Dr. Aziz DENLİ tarafından "Kronik Hastalıkların Tedavisinde Farklı Bir Yaklaşım: Nöral Terapi" konulu bir sağlık söyleşisi gerçekleştirilmiştir.
- 01 Mart 2024 tarihinde Danıştay Başkanlığı Hizmet Binası Konferans Salonunda Güven Hastanesi Göğüs Cerrahisi Uzmanı Prof. Dr. Berkant ÖZPOLAT tarafından "Akciğer ve Solunum Yolu Hastalıkları" konulu bir sağlık söyleşisi gerçekleştirilmiştir.
- 22 Mart 2024 tarihinde Danıştay Başkanlığı Hizmet Binası Konferans Salonunda Güven Hastanesi Uzman Psikolog Hilal SAVAŞ tarafından "İş Stresi ve Motivasyon" konulu bir sağlık söyleşisi gerçekleştirilmiştir.

B. SOSYAL ETKİNLİKLER

26 Ocak 2024 tarihinde Danıştay Eğitim ve Sosyal Tesislerinde, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumunun katkılarıyla "Aybüke: Öğretmen Oldum Ben!" adlı sinema filminin gösterimi gerçekleştirilmiştir.

23 Şubat 2024 tarihinde Danıştay Eğitim ve Sosyal Tesislerinde, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumunun katkılarıyla "Nefes: Yer Eksi İki" adlı sinema filminin gösterimi gerçekleştirilmiştir.

26 Aralık 2024 tarihinde Danıştay Konferans Salonunda, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumunun katkılarıyla "Sadık Ahmet" adlı sinema filminin gösterimi gerçekleştirilmiştir.

3 Temmuz 2024 tarihinde Danıştay Hizmet Binası Konferans Salonunda, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı öğretim üyesi ve öğrencileri tarafından Şef Doç. Dr. Sadettin Volkan KOPAR yönetiminde "Türk Müziği Konseri" gerçekleştirilmiştir.

V. EĞİTİMLER

A. MESLEK ÖNCESİ EĞİTİMLER

- 18. Dönem İdari Yargı Hakim Adaylarının staj programı 3. dönem çalışmalarını kapsayan "Bildiri Sunumları" 26-28 Şubat 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

- 18. Dönem İdari Yargı Hâkim Adaylarına 10-13 Eylül 2024 tarihleri arasında Danıştay Eğitim ve Sosyal Tesislerinde, Danıştay Başsavcısı Sayın Nevzat ÖZGÜR, Danıştay Genel Sekreteri Sayın Levent Barış TÜFENKCİ, Danıştay Üyeleri Sayın Ali ALPAN, Sayın Recep KILIÇ, Sayın Mustafa Nafiz ACAR, Danıştay Savcısı Sayın Aytaç KURT, Danıştay Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Burakhan MELİKOĞLU ve Danıştay Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Dr. Zühal Aysun SUNAY tarafından eğitim verilmiştir.

B. MESLEK İÇİ EĞİTİMLER

- Danıştay Başkanlığının işbirliği ile Türkiye Adalet Akademisi tarafından 19-21 Şubat 2024 tarihleri arasında Afyonkarahisar'da "Deprem Mevzuatından Kaynaklanan İdari Davalar" konulu meslek içi eğitim programı düzenlenmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi Daire Başkan ve Üyelerine yönelik meslek içi eğitim programının birinci gününde Danıştay Altıncı Daire Üyesi Sayın Ahmet ARSLAN tarafından

"Deprem Nedeniyle Oluşan Zararların Tazmini", Konya Dördüncü İdari Dava Dairesi Başkanı Sayın Nazım Taha KOÇAK tarafından "Deprem ve İdarenin Sorumluluğu" konulu eğitimler verilmiştir.

Eğitimin ikinci gününde Danıştay Altıncı Daire Üyesi Sayın Ahmet ARSLAN tarafından "7269 Sayılı Kanun Uygulamaları", Gaziantep Yedinci İdari Dava Dairesi Başkanı Sayın Harun COŞKUN tarafından "Deprem Davalarında Yaşanan Güncel Sorunlar" konulu eğitimler verilmiştir.

Eğitimin üçüncü gününde tüm öğretim görevlilerinin ve katılımcıların katıldığı ortak oturumda genel değerlendirme ve karşılıklı soru/cevaplar sonunda program tamamlanmıştır.

- Danıştay Başkanlığının işbirliği ile Türkiye Adalet Akademisi tarafından 28-30 Haziran 2024 tarihleri arasında Erzurum'da "Tam Yargı Davaları" konulu meslek içi eğitim programı düzenlenmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi Daire Başkan ve Üyelerine yönelik meslek içi eğitim programının birinci gününde Danıştay Sekizinci Daire Üyesi Sayın Mustafa Nafiz ACAR tarafından "Tam Yargı Davaları Uygulamaları", Danıştay Onüçüncü Daire Tetkik Hakimi Sayın Emre

ERMAN tarafından "Mahkeme Kararlarının Uygulanmasından Doğan Tam Yargı Davaları" konulu eğitimler verilmiştir.

Eğitimin ikinci gününde Danıştay Onuncu Daire Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Erkan YILMAZ tarafından "Tam Yargı Davaları Zararın Hesaplanmasında Danıştay Onuncu Daire Uygulamaları" ile "Tam Yargı Davalarında Delillerin Değerlendirilmesi ve Kararların Gerekçelendirilmesi", Danıştay Onüçüncü Daire Tetkik Hakimi Sayın Emre ERMAN tarafından "Tam Yargı Davaları Uygulamaları" konulu eğitimler verilmiştir.

Eğitimin üçüncü gününde tüm öğretim görevlilerinin ve katılımcıların katıldığı ortak oturumda genel değerlendirme ve karşılıklı soru-cevaplar sonunda program tamamlanmıştır.

- **Türkiye Adalet Akademisi tarafından 04-29 Kasım 2024 tarihleri arasında Danıştay Başkanlığı ilgili Daireleri Nezdinde "Meslek İçi Yerinde Eğitim Programı" düzenlenmiştir.**

04-29 Kasım 2024 tarihleri arasında İdare ve Vergi Mahkemeleri Üyelerine Danıştay Başkanlığının ilgili Daireleri nezdinde "Yerinde Uygulamalı Eğitim" verilmiştir.

26/11/2024 tarihinde Danıştay Sekizinci Daire Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Tuncay DÜNDAR tarafından "Dosyaların Hazırlanması/İncelenmesi Usul ve Esasları", Danıştay Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Dr. Zühal Aysun SUNAY tarafından "Gerekçeli Karar Hazırlanması ile Kanun Yollarına Başvuru Usul ve Esasları", Danıştay Vergi Dava Daireleri

Kurulu Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Dr. Yunus Emre YILMAZOĞLU tarafından "İdare/Vergi Usul Hükümleri (İYUK/VUK), Danıştay Genel Sekreterlik Tetkik Hakimi Sayın Dr. Murat ŞAŞI tarafından "Mesleki Etik ve İletişim Kuralları" konulu eğitimler vermiştir.

- **Türkiye Adalet Akademisi tarafından 22-24 Kasım 2024 tarihleri arasında Gaziantep'te "Vergi Mevzuatından Kaynaklanan İdari Davalar" konulu meslek içi eğitim programı düzenlenmiştir.**

22-24 Kasım 2024 tarihleri arasında Gaziantep'te Vergi Mahkemesi Başkan ve Üyelerine yönelik Danıştay Başkanvekili Sayın Mahmut VURAL'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen meslek içi eğitim programında, Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Dr. Yunus Emre YILMAZOĞLU tarafından "Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun Aykırılığın Giderilmesine Dair Kararları ve Güncel İçtihatları", Danıştay Yedinci Daire Tetkik Hakimi Sayın Selda GÜRSOYTRAK GÜLSEVEN tarafından "Özel Tüketim Vergisi Uygulamaları ve Güncel İçtihatlar", Danıştay Dokuzuncu Daire Kıdemli Tetkik Hakimi Sayın Özlem TÜRKSEVEN tarafından "Damga Vergisi Uygulamaları ve Güncel İçtihatlar", Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Tetkik Hakimi Sayın Çağlar DİNÇ tarafından "Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Uygulamaları ve Güncel İçtihatlar" konulu eğitimler verilmiştir.

Kaynaklanan İdari
Davalar
MESLEK İÇİ EĞİTİM PROGRAMI

C. HİZMET İÇİ EĞİTİMLER

- Danıştayda görev yapan güvenlik personeline yönelik 05-07 Mart 2024 tarihleri arasında Danıştay Hizmet Binası Konferans Salonunda "Terör Kaynaklı Güvenlik Riskleri ve Alınabilecek Önlemler" konulu hizmet içi eğitim düzenlenmiştir.

- Danıştayda görev yapan güvenlik personeline yönelik 4-5 Haziran 2024 tarihlerinde Danıştay Hizmet Binası Konferans Salonunda "Silah Bilgisi ve Güvenliği" konulu hizmet içi eğitim düzenlenmiştir.

VI. ULUSLARARASI İLİŞKİLER

A. ÇALIŞMA ZİYARETLERİ

1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Yargı Semineri ve Açılış Töreni

27 Ocak 2024 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin davetlisi olarak Fransa'nın Strazburg şehrinde düzenlenen Yargı Semineri ve Açılış Törenine Danıştay Başsavcısı Sayın Nevzat ÖZGÜR katılım sağlamıştır.

2. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi Adli Yıl Açılış Töreni

15-17 Eylül 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi 2024-2025 Adli Yıl Açılış Törenine Danıştay Başkanı Sayın Zeki YİĞİT ve Genel Sekreter Sayın Levent Barış TÜFENKCİ katılım sağlamışlardır.

B. YURT DIŞI FAALİYETLERİ

1. Avrupa Birliği Danıştayları ve Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliğinin (ACA-Europe) "Çeşitli Yerel Yüksek Mahkemelerden, Anayasa Mahkemelerinden veya Özel Mahkemelerden ve ABAD ile AİHM'den Gelen Çelişkili Kararları Önleyen Mekanizmalar" Konulu Semineri

19 Şubat 2024 tarihinde Avrupa Birliği Danıştayları ve Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliğinin (ACA-Europe) Hırvatistan'ın Zagreb şehrinde düzenlenen "Çeşitli Yerel Yüksek Mahkemelerden, Anayasa Mahkemelerinden veya Özel Mahkemelerden ve ABAD ile AİHM'den Gelen Çelişkili Kararları Önleyen Mekanizmalar" konulu seminere Üçüncü Daire Üyesi Sayın Abdurrahman MADAN katılım sağlamıştır.

2. Avrupa Birliği Danıştayları ve Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliğinin (ACA-Europe) "Yüksek İdare Mahkemeleri ile Danıştayların Üyelerinin Atanması ve Etik" Konulu Semineri

28-29 Kasım tarihlerinde Avrupa Birliği Danıştayları ve Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliğinin (ACA-Europe) Fransa Danıştayı Başkanlığı tarafından Fransa'nın Paris (Versay) şehrinde düzenlenen "Yüksek İdare Mahkemeleri ile Danıştayların Üyelerinin Atanması ve Etik" konulu seminere İdari Dava Daireleri Kurulu Üyesi Sayın Ali ÜRKER katılım sağlamıştır.

C. YURT DIŞI HEYETLERİN BAŞKANLIĞIMIZA ZİYARETLERİ

1. Azerbaycan Yargı Heyetinin Ziyareti

19 Ekim 2023 tarihinde Azerbaycan'ın Şuşa şehrinde Türk Devletleri Teşkilatına Üye ve Gözlemci Devletlerin Yüksek Mahkeme Başkanlarının katılımıyla gerçekleştirilen uluslararası konferansta, Azerbaycan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi ile Türkiye Cumhuriyeti Danıştay Başkanlığı arasında kararlaştırıldığı üzere bilgi ve tecrübe paylaşımı amacıyla Sumgayıt İstinaf Mahkemesi İdari Daire Başkanı Sayın Höküməə BABAYEVA, Bakü İdari Mahkemesi Hâkimleri Sayın Aygün ƏHƏDOVA, Sayın Səlma SALAHOVA, Sayın Həmid AĞALAROV ve Sayın Bəhlul CƏLALOV, Şeki İdari Mahkemesinin başkanı yetkilerini kullanan Hâkim Sayın Fərid İSMAYILZADƏ, Sumgayıt İdari Mahkemesi Hâkimi Sayın Ceyhun MƏMMƏDOV, Şirvan İdari Mahkemesi Hâkimi Sayın Şahəli MUSAYEV, Gence İdari Mahkemesi Hâkimi Sayın Emin AXUNDOV

ile Azerbaycan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesinde görevli devlet memurları Sayın Ləman QAFARZADƏ, Sayın Gülnar MƏMMƏDOVA ve Sayın Fidan QULİYEVA tarafından 18-28 Şubat 2024 tarihleri arasında Başkanlığımıza çalışma ziyaretinde bulunulmuştur.

2. Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hakimlik Yüksek Okulu Heyetinin Ziyareti

28 Şubat 2024 tarihinde Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hakimlik Yüksek Okulunun Temel Eğitim Müdürü Sayın Boualem FERHAOUI, Konstantin Mahkemesi nezdinde Savcı Yardımcısı Sayın Amina TAZIR, Tlemcen Mahkemesine bağlı El Remche Mahkemesi nezdinde Hakim Sayın Leila KARA MOSTEFA, Biskra Mahkemesine bağlı Mohammadia Mahkemesi nezdinde Savcı Yardımcısı Sayın Mohamed Chérif HAMDOUD tarafından Başkanlığımıza resmî ziyarette bulunulmuştur.

3. Türkiye Cumhuriyeti, Azerbaycan Cumhuriyeti, Kazakistan Cumhuriyeti, Kırgızistan Cumhuriyeti, Özbekistan Cumhuriyeti, Türkmenistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Barolar Birliği Başkanları ve Temsilcilerinden Oluşan Heyetin Ziyareti

24 Mayıs 2024 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti heyeti; Barolar Birliği Başkanı Sayın Av. R. Erinç SAĞKAN, Barolar Birliği Genel Sekreteri Sayın Av. Veli KÜÇÜK, Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyeleri Sayın Av. Melih Yardımcı ve Sayın Av. Abdülbaki ÇELEBİ, Barolar Birliği Saymanı Sayın Av. Gökhan BOZKURT, Azerbaycan Cumhuriyeti heyeti; Barolar Birliği Başkanı Sayın Av. Anar BAGIROV, Barolar Birliği Başkan Yardımcısı Sayın Av. Aydin AKHUDOV, Barolar Birliği Genel Sekreteri Sayın Av. Bayram ORUJOV, Barolar Birliği Uluslararası İlişkiler Birim Başkanı Sayın Narmin ABBOSOVA, Barolar Birliği Üyesi Sayın Av. Kenan MEMMEDOV, Nahçivan Özerk Cumhuriyeti Barolar Birliği Başkanı Sayın Av. Vusal HASANOV, Kazakistan Cumhuriyeti heyeti; Barolar Birliği Başkanı Sayın Av. Aidyn BIKEBAYEV, Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Av. Meirbek DAUBALAEV, Barolar Birliği - Avukatların Mesleki Haklarının Korunması Komisyonu Başkanı Sayın Av. Tair NAZKHANOV, Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Av. Almas DEMESINOV, Kırgızistan Cumhuriyeti heyeti; Barolar Birliği Başkanı Sayın Av. Begilerova Meyil ADILBEKOVNA, Bişkek Şehri Bölge Barosu Başkanı Sayın Av. Abishkaeva Nazira OROZOBEKOVNA, Özbekistan Cumhuriyeti heyeti; Barolar Birliği Başkanı Sayın Av. Sadikov Shukhrat SHAVKATOVICH, Barolar Birliği, Uluslararası İş Birliğinden Sorumlu Başkan Danışmanı Sayın Yusupov Shakhzod YO'LDOSH O'G'LI, Türkmenistan heyeti; Aşkabat Barosu Başkanı Sayın Av. Bestyr EYVANOVA, Aşkabat Barosu Başkan Yardımcısı Sayın Av. Guncha GARAJAYEVA, Berkararlık ilçesi Hukuk İşleri Müdürü Sayın Av. Ataberdi ANNAGULYYEV, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti heyeti; Barolar Birliği Başkanı Sayın Av. Hasan ESENDAĞLI, Barolar Birliği Konsey Üyesi Sayın Av. Yusuf TEKİNAY tarafından Başkanlığımıza resmi ziyarette bulunulmuştur.

4. Kore Yüce Mahkemesi Heyeti ve Kore Türkiye Büyükelçiliği Müsteşarının Ziyareti

7 Haziran 2024 tarihinde Kore Yüce Mahkemesi Üyesi Sayın LEE Heunggu ve Kore Yüce Mahkemesi Hakimi Sayın PARK Gunchang ile Kore Türkiye Büyükelçiliği Büyükelçilik Müsteşarı Sayın AHN Kukhyun tarafından Başkanlığımıza resmî ziyarette bulunulmuştur.

5. Arnavutluk Anayasa Mahkemesi ve Arnavutluk Türkiye Büyükelçiliği Heyetinin Ziyareti

9 Eylül 2024 tarihinde Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Sayın Murat AZAKLI, Anayasa Mahkemesi Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Mücahit Aydın, Anayasa Mahkemesi Dış İlişkiler Şefi Sayın Korhan Pekcan, Arnavutluk Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Holta ZAÇAJ, Arnavutluk Anayasa Mahkemesi Üyeleri Sayın Marsida XHAFERLLARİ, Sayın Fiona PAPAJORGJİ, Sayın Sonila BEJTJA, Sayın Sandër BECİ, Sayın Ilir TOSKA, Sayın Genti IBRAHİMİ, Sayın Mariana SEMİNİ ile Arnavutluk Anayasa Mahkemesi Özel Kalem Müdürü Sayın Vilma PREMTİ, Arnavutluk Anayasa Mahkemesi Halkla İlişkiler ve Dış İlişkiler Müdürü Sayın Alma ÇOMO, Arnavutluk Ankara Büyükelçisi Sayın Blerta KADZADEJ, Arnavutluk Ankara Büyükelçiliği Konsolosu Sayın Nertila DOKA tarafından Başkanlığımıza resmi ziyarette bulunulmuştur.

6. Kuzey Makedonya Anayasa Mahkemesi ve Kuzey Makedonya Türkiye Büyükelçiliği Heyetinin Ziyareti

13 Kasım 2024 tarihinde Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Sayın Murat AZAKLI ve Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Dr. Mücahit Aydın, Kuzey Makedonya Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Darko KOSTADİNOVSKİ, Anayasa Mahkemesi Üyeleri Sayın Fatmir SKENDER, Sayın Tatjana VASİKJ-BOZADZİEVA, Sayın Dr. Ana PAVLOVSKA-DANEVA ve Danışman Sayın Dr. Ekrem HALİMOVSKİ ile Kuzey Makedonya Ankara Büyükelçisi Sayın Jovan MANASİEVSKİ ve Kuzey Makedonya Ankara Büyükelçiliği Müsteşarı Sayın Ümit KASUM tarafından Başkanlığımıza resmi ziyarette bulunulmuştur.

7. Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği (IASAJ) Hakim Değişim Programı Kapsamında Gerçekleştirilen Ziyaret

Uluslararası Yüksek İdari Yargı Mercileri Birliği (IASAJ) üyesi mahkemelerin hakimleri arasında düzenlenen 2024 yılı Hakim Değişim Programı kapsamında, 18-29 Kasım 2024 tarihleri arasında Çin Yüksek Halk Mahkemesi Yargıcı Sayın Tong LEI Başkanlığımızda staj yapmıştır.

İÇTİHAT MAHKEMESİ OLARAK

DANIŞTAY

BÖLÜM

04

I. İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KARARLARI

Türk idare hukukunda, hukuki istikrarı ve eşitliği sağlamak mekanizmalarından en önemlisi içtihatları birleştirmedir.

Avrupa örneklerinde rastlanmayan bu hukuki yol, Türk hukukunun kendine özgü az sayıdaki usulünden biridir. 1925 tarihli Şurayi Devlet Kanunu'nun ilk halinde bulunmayan bu usul, 1931 yılında yapılan değişiklik ile getirilmiştir. Danıştayın bu görev ve yetkisi, sonraki tarihlerde kabul edilen tüm kuruluş kanunlarında varlığını korumuştur.

Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, dava daireleri başkanları ve üyelerinden kurulan İçtihatları Birleştirme Kurulu, dava dairelerinin veya idarî ve vergi dava daireleri kurullarının kendi kararları veya ayrı ayrı verdikleri kararlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık görüldüğü veyahut birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesi gerekli görüldüğü takdirde, Danıştay Başkanının havalesi üzerine içtihadın birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkında karar vermektedir.

Bu Kurulun verdiği kararların en önemli özelliği, benzer durumdaki tüm olaylar bakımından bağlayıcı olmasıdır. Bu özelliği ile diğer yargı kararlarından ayrılır. Danıştay Kanunu'na göre, bu kararlara Danıştay daire ve kurulları ile idarî mahkemeler ve idareler uymak zorundadır.

1931 yılından itibaren önüne getirilen konularda içtihat aykırılıklarını gidermek suretiyle hukukun gelişmesine ve hukuki güvenlik ilkesinin hayata geçmesine katkı sağlayan Kurul, son yıllarda idari yargı açısından önem arz eden belli konulara ilişkin süregelmekte olan içtihat aykırılıklarını gidermekte, etkin biçimde görevini yerine getirmektedir. Bu kapsamda 2024 yılında İçtihatları Birleştirme Kurulu iki konuda içtihatların birleştirilmesine karar vermiştir.

YIL	GEÇEN YILDAN DEVREN GELEN DOSYA SAYILARI	YIL İÇİNDE AÇILAN DOSYA SAYILARI	DÖNEMDE SONUÇLANAN DOSYA SAYISI			DEVREDEN DOSYA SAYISI
			İçtihatların Birleştirilmesi Yönündeki Kararlar	İçtihatın Birleştirilmesine Gerek Olmadığı Yönündeki Kararlar	TOPLAM	
2018	4	**1**	3	**1**	4	**1**
2019	1	**0**	1	**0**	1	**0**
2020	0	**0**	0	**0**	0	**0**
2021	0	**6**	0	**0**	0	**6**
2022	6	**0**	2	**1**	3	**3**
2023	3	**0**	1	**0**	1	**2**
2024	2	**0**	2	**0**	2	**0**

İçtihatları Birleştirme Kurulu 28/06/2024 tarihinde toplanmış olup, kanun yolu incelemesi aşamasında davadan feragat edilmesi halinde; dosyanın feragat konusunda "Ek Karar" verilmek üzere kararı veren mahkemeye gönderilmesine mi, yoksa feragat nedeniyle mahkemece yeniden bir karar verilmek üzere incelemeye konu kararın "Bozulmasına" mı karar verilmesi gerektiği konusunda içtihatların birleştirilmesine karar verilmiştir.

İçtihatları Birleştirme Kurulunun 28/06/2024 tarih ve E:2021/3, K:2024/1 sayılı kararında, dava dosyasının temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra davadan feragat edilmesi halinde, feragat hususunda ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerektiği doğrultusunda içtihadın birleştirilmesine karar verilmiştir. Söz konusu karar 24/10/2024 tarih ve 32702 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Anılan konuya ilişkin olarak hazırlanan rapor ve ekleri ile içtihadı birleştirme kararının yer aldığı bir kitap hazırlanmış olup, Daire ve Kurullara dağıtılmıştır.

İçtihatları Birleştirme Kurulu 24/10/2024 tarihinde toplanmış olup, tam yargı davalarında miktar artırımına gidilmesi halinde, attırılan miktar için hangi tarihten itibaren faize hükmedileceği konusunda içtihatların birleştirilmesine karar verilmiştir.

İçtihatları Birleştirme Kurulunun 24/10/2024 tarih ve E:2021/5, K:2024/2 sayılı kararında, tam yargı davalarında miktar artırımına gidilmesi halinde dava dilekçesinde talep edilen miktar için hangi tarihten itibaren faize hükmedilecekse artırılan miktar için de aynı tarihten itibaren faiz uygulanabileceği doğrultusunda içtihadın birleştirilmesine karar verilmiştir. Söz konusu karar 16/04/2025 tarih ve 32872 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Anılan konuya ilişkin olarak hazırlanan rapor ve ekleri ile içtihadı birleştirme kararının yer aldığı bir kitap hazırlanmış olup, Daire ve Kurullara dağıtılmıştır.

II. BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ KARARLARI ARASINDAKİ AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİNE İLİŞKİN VERİLEN KARARLAR

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda 2014 yılında 6545 sayılı Kanun ile getirilen istinaf kanun yolu ile uyuşmazlıkların çoğu istinaf aşamasında kesinleşmekte ve yüksek mahkemece temyiz incelemesi yapılamamaktadır. Bu haliyle istinaf kanun yolu genel kanun yolu, temyiz ise ancak mevzuatta sayılan istisnai durumlarda işletilebilecek bir kanun yolu niteliğine dönüşmüştür. Bunun doğal bir sonucu olarak, farklı bölge idare mahkemelerinin yargı alanı içerisinde kesinleşen kararlar arasında içtihat aykırılığı ortaya çıkabilmektedir.

2016 yılından itibaren istinaf kanun yolunun idari yargılama hukukunda uygulanmaya başlaması ile birlikte, bölge idare mahkemelerinin istinaf aşamasında kesinleşen kararları arasında aynı hukuk kuralının farklı şekilde uygulanması sebebiyle ortaya çıkan aykırılık/uyuşmazlıklara çözüm bulunması amacıyla ülkemize özgü olan ve yaklaşık bir asırdır uygulanan İçtihatları Birleştirme müessesesinden faydalanılmak suretiyle düzenleme yapılması yoluna gidilmiştir.

Bölge idare mahkemesi dairelerince veriler kararlar arasındaki aykırılıkların ve uyuşmazlıkların giderilmesi amacıyla; 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3/C maddesinde aykırılığın giderilmesi usulü düzenlenmiştir. Buna göre aynı veya farklı bölge idare mahkemesi dairelerince benzer olaylarda verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki aykırılık veya uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin gerekçeli istemlerin, uyuşmazlığın konusuna göre Danıştay İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurullarınca üç ay içinde karara bağlanacağı hüküm altına alınmıştır. Aykırılık veya uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin olarak verilen kararlar kesin niteliktedir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu ve Vergi Dava Daireleri Kurulunda önceki yıllarda olduğu gibi 2024 yılında da karar aykırılıklarına ilişkin dosyalar görüşülmüştür. Bu kapsamda verilen hızlı ve nitelikli kararlarla Danıştayın içtihat mahkemesi rolü pekişmiştir.

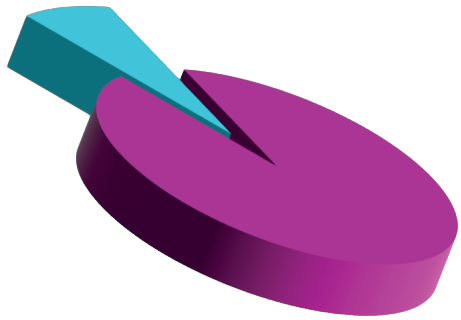
İdari Dava Daireleri Kurulu ve Vergi Dava Daireleri Kurulu tarafından verilen aykırılığın giderilmesine ilişkin kararlar Danıştayın resmî internet sitesi veya Resmî Gazete'de yayımlanmakta olup, anılan kararlara ilişkin karar bültenleri İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimi tarafından hazırlanarak ilgililerin faydasına sunulmaktadır.

2024 YILI
KARAR AYKIRILIKLARINA İLİŞKİN DOSYA SAYILARI

	İDDK	VDDK	Toplam
Önceki Dönemden Devir	9	6	15
Dönemde Açılan	68	6	74
Toplam	77	12	89
Dönemde Sonuçlanan	68	11	79
Sonraki Döneme Devir	9	1	10

İDDK

Sonraki Döneme Devir
%11,7

Dönemde Sonuçlanan
%88,3

VDDK

Sonraki Döneme Devir
%8,3

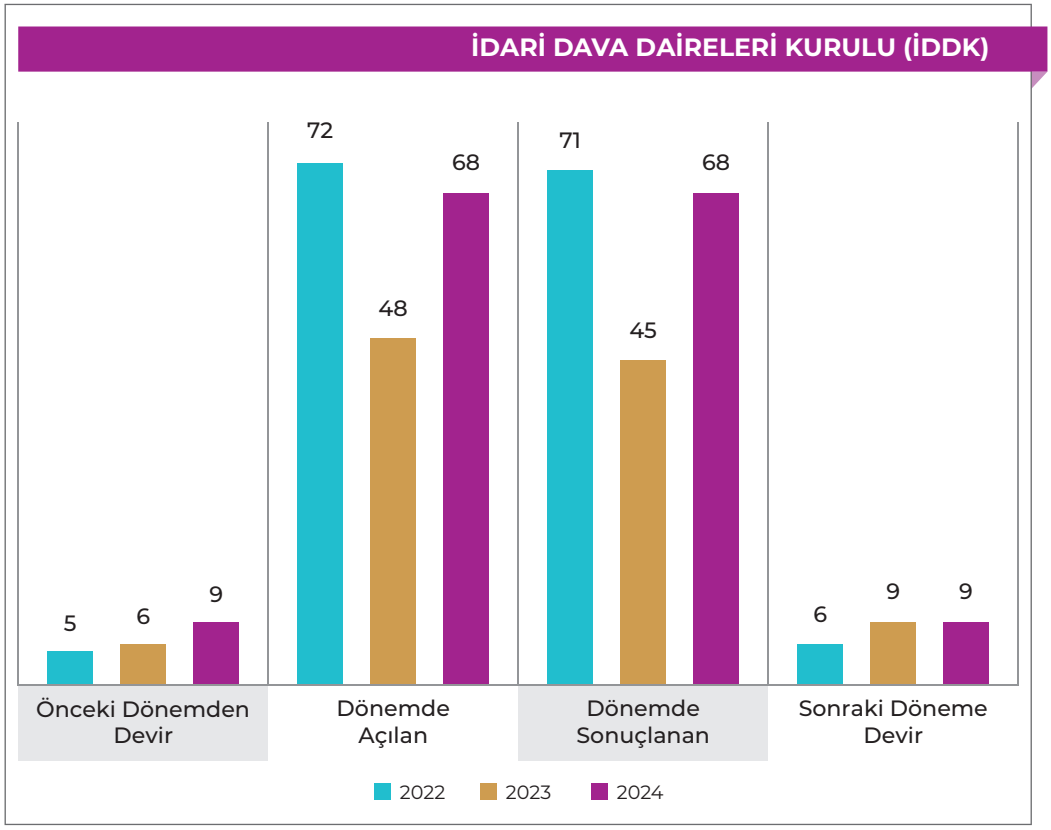

Dönemde Sonuçlanan
%91,7

İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU (İDDK)

2022-2023-2024 YILLARINA AİT KARAR AYKIRILIKLARINA İLİŞKİN DOSYA SAYILARI

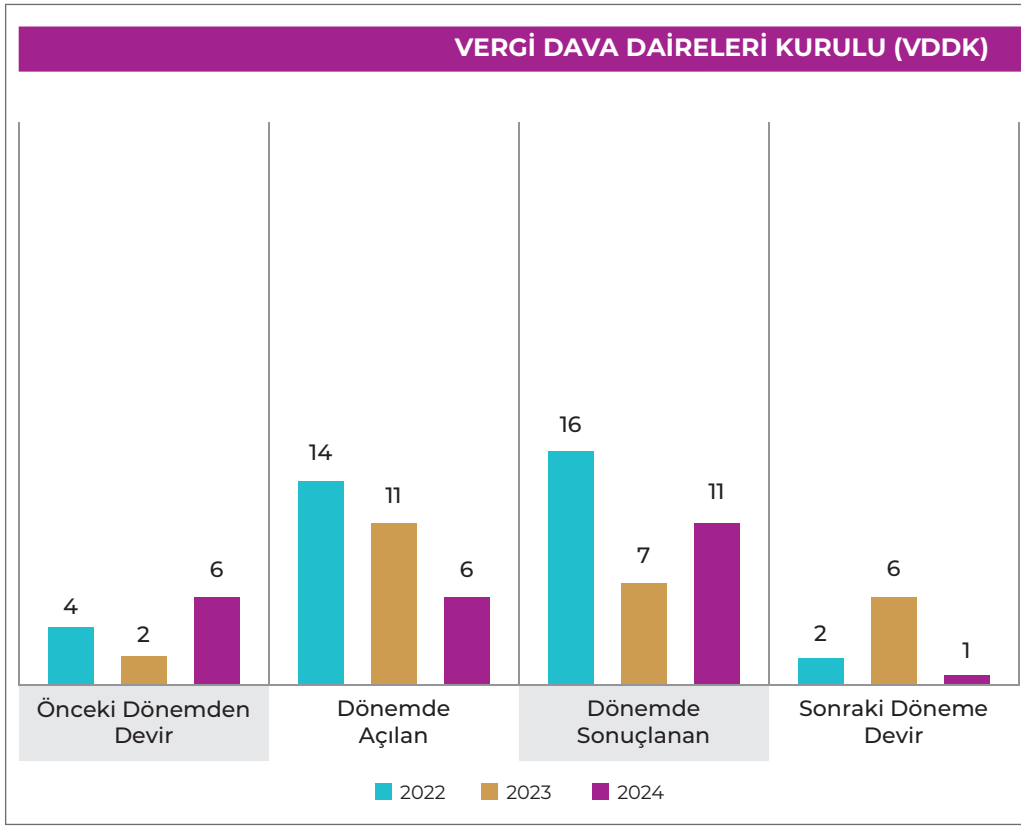
	2022	2023	2024
Önceki Dönemden Devir	5	6	9
Dönemde Açılan	72	48	68
Toplam	77	54	77
Dönemde Sonuçlanan	71	45	68
Sonraki Döneme Devir	6	9	9

VERGİ DAVA DAİRELERİ KURULU (VDDK)

2022-2023-2024 YILLARINA AİT KARAR AYKIRILIKLARINA İLİŞKİN DOSYA SAYILARI

	2022	2023	2024
Önceki Dönemden Devir	4	2	6
Dönemde Açılan	14	11	6
Toplam	18	13	12
Dönemde Sonuçlanan	16	7	11
Sonraki Döneme Devir	2	6	1

III. ÖNCELİKLİ İŞLERE İLİŞKİN BAŞKANLAR KURULU KARARI

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20. maddesinin 5. fıkrası uyarınca Danıştay İdari ve Vergi Dava Daireleri ile Kurullarında bulunan işlerin konularına göre hangi önceliklere uyularak sonuçlandırılacağına ilişkin Danıştay Başkanlar Kurulu tarafından 27/12/2024 tarih ve D.İş E:2024/3, D. İş K:2024/3 sayılı karar alınmıştır.

DANIŞTAY BAŞKANLAR KURULU KARARI

D. İş. Esas No : 2024/3

D. İş. Karar No : 2024/3

Başkanlar Kurulu 27/12/2024 tarihinde toplandı.

Danıştay İdari ve Vergi Dava Daireleri ile Kurullarında bulunan işlerin konularına göre hangi önceliklere uyularak sonuçlandırılacağı, Dairelerin ve Kurulların önerileri de göz önüne alınarak incelendi.

I. Uyuşmazlığın kaynaklandığı mevzuat gözetilmeksizin bütün Daire ve Kurullarda;

1. Feragat, vazgeçme ve kabul istemli,

2. İvedi yargılama usulü ile merkezî ve ortak sınavlara ilişkin yargılama usulüne tabi,

3. Yetkili yargı yerinin belirlenmesine dair,

4. Ara kararı verilmiş ve cevapları gelmiş veya cevap süresinin geçmesine rağmen karar gereği yerine getirilmemiş,

5. Yürütmenin durdurulmasına karar verilmiş,

6. İlk inceleme üzerine verilen kararların temyizini içeren,

7. Temyiz incelemesi sonucunda verilen bozma kararı üzerine verilen kararların temyiz istemine ilişkin,

8. Kararın düzeltilmesi, yargılamanın yenilenmesi istemli ve bireysel başvuru sonucu Anayasa Mahkemesince yeniden yargılama yapılmak üzere gönderilen,

9. Ülke çapında kamu düzeni, güvenlik, sağlık ve ekonomiyi ilgilendiren,

10. İncelemeye alınan dosya ile benzerliği veya birlikte incelenmesinde yarar bulunan,

11. Nitelik ve kapsamı yönünden, önce görüşülmesinde, Danıştay Başkanı veya Daire Başkanınca fayda görülen,

işlerin öncelikle sonuçlandırılmasına;

II. Aşağıda yer verilen mevzuattan kaynaklanan uyuşmazlıklara Danıştay Dava Daireleri arasındaki işbölümü uyarınca bakmakla görevli Daire ve Kurullarda;

1. Belli bir meslekten, kamu görevinden veya öğrencilik statüsünden çıkarılma sonucunu doğuran işlemlere,

2. Belli bir ticari faaliyetin icrasını süresiz veya otuz gün yahut daha uzun süreli engelleyen işlemlere,

3. Toplulaştırma işlemlerine,

4. 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca tesis edilen plan, parselasyon ve benzeri işlemlere,

5. 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısiyle Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'un 16. maddesi gereğince belirlenecek meskûn bölgelerle ilgili olarak yapılan planlara,

6. 3194 sayılı İmar Kanunu ve diğer kanunlar ile ilgili mevzuat uyarınca tesis edilen mühürleme, durdurma, tahliye, yıkım kararlarına ve belediye hizmetlerinin kesilmesine,

7. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu uyarınca tesis edilen işlemlere,

8. 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun kapsamındaki yaptırımlara,

9. 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'a,

10. Kanuni grev veya lokavtın ertelenmesine dair kararlara,

11. İlaç, ortez, protez ve tıbbi cihazların teminine ve bedeline yönelik işlemlere,

12. Türk vatandaşlığının kaybettirilmesi, iptali ve geri alınmasına,

13. 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun uyarınca verilen Rekabet Kurulu kararlarına,

14. 4634 sayılı Şeker Kanunu uyarınca verilen Bakanlık kararlarına,

15. 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu uyarınca verilen Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu kararlarına,

16. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararlarına,

17. 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca verilen Sermaye Piyasası Kurulu kararlarına,

18. 4389 sayılı Mülga Bankalar Kanunu ile 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca verilen Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu kararlarına,

19. 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca verilen Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu kararlarına,

20. 3984 sayılı Mülga Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ile 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun uyarınca verilen Radyo ve Televizyon Üst Kurulu kararlarına,

21. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un uygulanmasına,

ilişkin işlerin öncelikle sonuçlandırılmasına;

III. Öncelikli ve öncelikli olmayan işlerin kendi aralarında geliş tarihlerine göre incelenip tekemmül ettikleri sıraya göre sonuçlandırılmasına;

IV. Başka dairelerden gönderme kararı ile gelen dosyaların Danıştaya ilk geliş tarihi esas alınarak incelenip tekemmül ettikleri sıraya göre sonuçlandırılmasına;

V. 18/04/1982 tarih ve 17668 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 07/04/1982 tarih ve 1982/5 sayılı Başkanlık Kurulu Kararının yürürlükten kaldırılmasına;

VI. İşbu kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasına;

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20. maddesinin 5. fıkrası gereğince karar verildi.

IV. BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ İÇTİHAT PAYLAŞIMI VE DEĞERLENDİRME TOPLANTILARI

Hukuki güvenlik ilkesi, bireylerin güven içerisinde olmalarını sağlayan, idareyle olan ilişkilerinde belirlilik, öngörülebilirlik ve istikrarlılığın sağlanmasına hizmet eden bir işlev sağlamanın yanı sıra, idari işlemlerin hukuka uygunluğunun denetlenmesi rolünü üstlenen yargılama organlarının da hukuka bağlı olmasını gerektirmektedir. Yargı organlarının hukuka bağlı olmasından kasıt, sadece hukuk normunun olaya uygulanmasından ibaret olmayıp, nitelikli ve istikrarlı içtihat üretilmesi, bu içtihatların yaygınlaştırılması ve son olarak önleyici ve giderici mekanizmalar işletilerek içtihat birliğinin sağlanması ve korunmasını da gerektirmektedir.

İdare hukukunun büyük ölçüde içtihada dayanması, kapsamlı bir kodifiye faaliyeti yürütülememesi nedeniyle idare hukuku içtihatlarla şekil almaktadır. Bu nedenle içtihat istikrarı, idari yargı bakımından ayrıca önem arz etmektedir. Bu nitelik, idari yargıya esneklik sağlamakla birlikte diğer yönden hukuki çözümlerde farklılığa sebep olmaktadır. Özellikle istinaf sisteminden önce sadece Danıştay kararları arasında içtihat aykırılığı söz konusu olurken istinaf sistemine geçilmesiyle birlikte bölge idare mahkemeleri kararları arasında da içtihat aykırılıkları gündeme gelmektedir. Bu yeni durum, içtihat aykırılığı sorununun önemini daha da arttırmaktadır.

Hukukun üstünlüğünü ön planda tutan, hukuk devleti niteliğine sahip, çağdaş demokratik ülkelerde, içtihat farklılıkları özelinde önceliğin, aykırılığın ortaya çıkmasını önleyici mekanizmalar ile çözüme ulaştırmak olduğu görülmektedir. İçtihat aykırılıklarının idari yargıda ortaya çıkışını engelleyen önleyici mekanizmalar, aykırılıkların doğmasından sonra ortadan kaldırılmasına yönelik giderici mekanizmalara nazaran sorunu işin başında çözen özelliği ile daha etkin bir usul olarak ön plana çıkmaktadır.

Nitekim Danıştay Başkanlığı hukuki güvenlik ilkesinin gerçekleşmesi açısından aynı maddi olay ve hukuki durumdan kaynaklanan davalarda birbirine aykırı kararlar verilerek doğacak olan içtihat aykırılıklarını önlemek için bölge idare mahkemeleri ile 2017 yılından itibaren içtihat paylaşımı toplantıları gerçekleştirmektedir.

Böylelikle Danıştay Başkanlığı ile Bölge İdare Mahkemeleri arasında iletişim ve işbirliğinin güçlendirilmesi, Danıştay içtihatlarının bilinirliğinin sağlanması, olası içtihat farklılıklarının azaltılması ve mahkemelerdeki ihtisaslaşmada etkinlik ve verimliliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede; 22-23 Mayıs 2017 tarihleri arasında Gaziantep Bölge İdare Mahkemesine, 5-6 Kasım 2017 tarihleri arasında İstanbul Bölge İdare Mahkemesine, 11-13 Şubat 2018 tarihleri arasında İzmir Bölge İdare Mahkemesine, 23 Mart 2018 tarihinde Konya Bölge İdare Mahkemesine, 10-12 Mart 2019 tarihleri arasında Erzurum Bölge İdare Mahkemesine, 17-19 Ekim 2019 tarihleri arasında Samsun Bölge İdare Mahkemesine, 17 Ocak 2020 tarihinde Ankara Bölge İdare Mahkemesine çalışma ziyaretleri düzenlenmiştir. 5-7 Şu-

bat 2020 tarihleri arasında da, Ankara ili Kızılcahamam ilçesinde daha önce Bölge İdare Mahkemeleri nezdinde yapılan çalışma ziyaretlerinin sonuçlarının değerlendirildiği içtihat paylaşımı toplantısı gerçekleştirilmiştir.

2017-2020 yılları arasında tek bir Bölge İdare Mahkemesi ile idari yargının temel konularına ilişkin içtihat paylaşımı söz konusu iken 2021 yılından bu yana farklı bir yaklaşımla gerçekleştirilen içtihat paylaşımı ve değerlendirme toplantıları ile tüm Bölge İdare Mahkemelerinin katılımıyla seçilen konular üzerinde çalışılmaktadır.

Danıştayın ilgili daireleri ve tüm Bölge İdare Mahkemelerinin ilgili dairelerinin katılımıyla 5-7 Kasım 2021 tarihleri arasında "İmar Mevzuatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar" ile "Gümrük Vergilerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar" konularında İstanbul'da, 19-22 Mayıs 2022 tarihleri arasında "Tam Yargı Davaları" ile "Harçlar Kanunu ve Damga Vergisi Kanunu'ndan Doğan Uyuşmazlıklar" konularında Erzurum'da 6-7 Ekim 2022 tarihlerinde "Olağanüstü hal kapsamında alınan tedbirlere ilişkin kanun hükmünde kararnamelerden ve bu kanun hükmünde kararnamelerin aynen veya değiştirilerek kabul edilmesine dair kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 35. maddesi kapsamında tesis edilen işlemlerden doğan uyuşmazlıklar" konusunda Ankara'da, 3-5

Mart tarihleri arasında "Kamu görevinden çıkarılma sonucunu doğuran disiplin cezaları ile sözleşme yenilememe, sözleşme feshi, görevden çekilmiş sayılma dahil göreve son verme işlemleri (olağanüstü hal kapsamında alınan tedbirler hariç) ve kamu görevlileri emeklilik mevzuatından doğan uyuşmazlıklar" ile "2576 sayılı Kanun'un 3/C maddesi uyarınca aykırılığın giderilmesi müessesesinin uygulanması ve bu kapsamda Danıştay İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurullarınca verilen kararlar" konularında Bursa'da, 9-11 Haziran 2023 tarihlerinde "Eğitim-Öğretim İşlerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar (Yükseköğretim ile Özel Öğretim Kurumları Mevzuatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar Dahil)" ile "Maden, Taş Ocakları ve Orman Mevzuatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar (Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sularla İlgili İşler Dahil)" konularında Samsun'da, 16-19 Kasım 2023 tarihlerinde "Aykırılığın Giderilmesi Müessesesinin Önemi, Uygulanması ve Bu Kapsamda Verilen Kararlar" konusunda Gaziantep'te İçtihat Paylaşımı ve Değerlendirme Toplantıları gerçekleştirilmiştir.

2024 yılında ise, 17/05/2024 tarih ve 32549 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığının "Tasarruf Tedbirleri" konulu 2024/7 sayılı Genelgesi nedeniyle sadece bir adet içtihat paylaşımı ve değerlendirme toplantısı yapılmıştır.

29 Kasım 2024 tarihinde "Doğalgaz, Elektrik, LPG (Sıvılaştırılmış Petrol Gazları) ile Petrol Piyasası İşleri" konusunda Ankara'da içtihat paylaşımı ve değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıya Danıştayın ilgili uyuşmazlıkları çözmekle görevli Onüçüncü Dairesinin Başkanı, Üyeleri, Kıdemli Tetkik Hakimi ve Tetkik Hakimleri ile belirlenen konulara bakan Ankara Bölge İdare Mahkemesi Sekizinci İdari Dava Dairesi Başkan ve Üyeleri ile Ankara İdare Mahkemesi Başkanları katılım sağlamıştır.

Gerçekleştirilen içtihat paylaşımı ve değerlendirme toplantısı öncesinde ilgili Danıştay dava dairesi ile bölge idare mahkemesi ve idare mahkemeleri arasında yapılan istişareler sonucunda bir "Gündem" hazırlanmış ve toplantıda belirlenen bu "Gündem" takip edilmiştir. Her gündem maddesi ile ilgili görüşülen hususlar, özellikle tespit edilen içtihat aykırılıkları kayda geçirilmiştir.

Toplantı sonucunda sunulan sonuç raporu basılı eser haline getirilerek tüm bölge idare mahkemelerine iletilmiştir.

V. KARAR BÜLTENLERİ

İdare ile birey arasında denge kuracak olan yargının, adalet idealini gerçekleştirebilmek için, hukuk kurallarını, anayasal değer taşıyan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlaması gerekmektedir. İdare hukuku kurallarının hukuk devleti ilkesine uygun olarak uygulanması noktasında idari yargının bu kuralları yorumu önem kazanmakta; zaman zaman da geliştirdiği ilkelerle idare hukukuna kaynaklık etmektedir.

İdari yargı bir yandan idarenin hukuka uygunluğunu denetlerken; diğer yandan mevzuatın uygulanmasında içtihatları ile geliştirdiği kurallarla hem idareye hem de bu kuralların zaman içinde yazılı kurallara dönüşmesiyle yasama organına yapacağı düzenlemelerde yol göstermektedir. Bu bakımdan kararların sistemli bir biçimde yayımlanması kararların yaygınlaştırılması açısından önem arz etmektedir.

Ayrıca Danıştay kararlarının bilinmesi ve takibi kararların muhatapları için de önemlidir. Yüksek mahkemenin farklı hususlara ilişkin yerleşik içtihadını bilen kişiler, başarı şansı konusunda belli kanaate sahip olacaklarından istemlerini ona göre formüle edecekler ya da başarı şansı yok ise belki de hiç başvuru yapmayabileceklerdir. Bu durum da Danıştayın iş yükünü etkileyecektir.

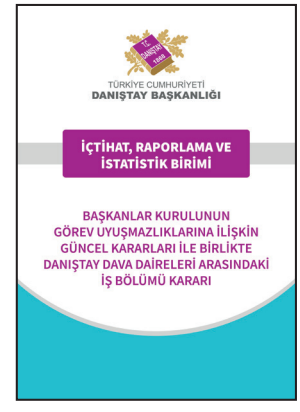
Bu çerçevede Danıştayda, kararları izleyerek içtihatların geliştirilmesi ve bilinirliğinin sağlanması için düzenli çalışmalar yapmakla görevli İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimi tarafından, belirlenen konularda Karar Bültenleri yayımlanmaktadır.

Bu kapsamda, 2024 yılında “Maden Taş Ocakları ve Orman Mevzuatından Doğan Uyuşmazlıklar Hakkında Karar Bülteni” ile “İmar Planları Hakkında Karar Bülteni” olmak üzere toplam 2 adet bülten yayımlanmıştır. Söz konusu karar bültenleri Danıştay resmî internet sitesinde yayınlanarak kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

Ayrıca 2024 yılında Birim tarafından, 2575 sayılı Danıştay Kanunu’nun 27. maddesi uyarınca Danıştay Başkanlık Kurulunun 18/12/2020 tarih ve 2020/62 sayılı kararı ile belirlenen Danıştay Dava Daireleri Arasındaki İş Bölümü Kararı esas alınarak Başkanlar Kurulunca verilen görev uyuşmazlıklarına ilişkin kararların sistematik olarak derlenmesi suretiyle hazırlanan “Başkanlar Kurulunun Görev Uyuşmazlıklarına İlişkin Güncel Kararları ile Birlikte Danıştay Dava Daireleri Arasındaki İş Bölümü Kararı” Danıştay intranet sayfasında yayınlanarak kullanıcıların istifadesine sunulmuştur.

DANIŞTAYIN

2024 YILI İSTATİSTİKLERİ

BÖLÜM

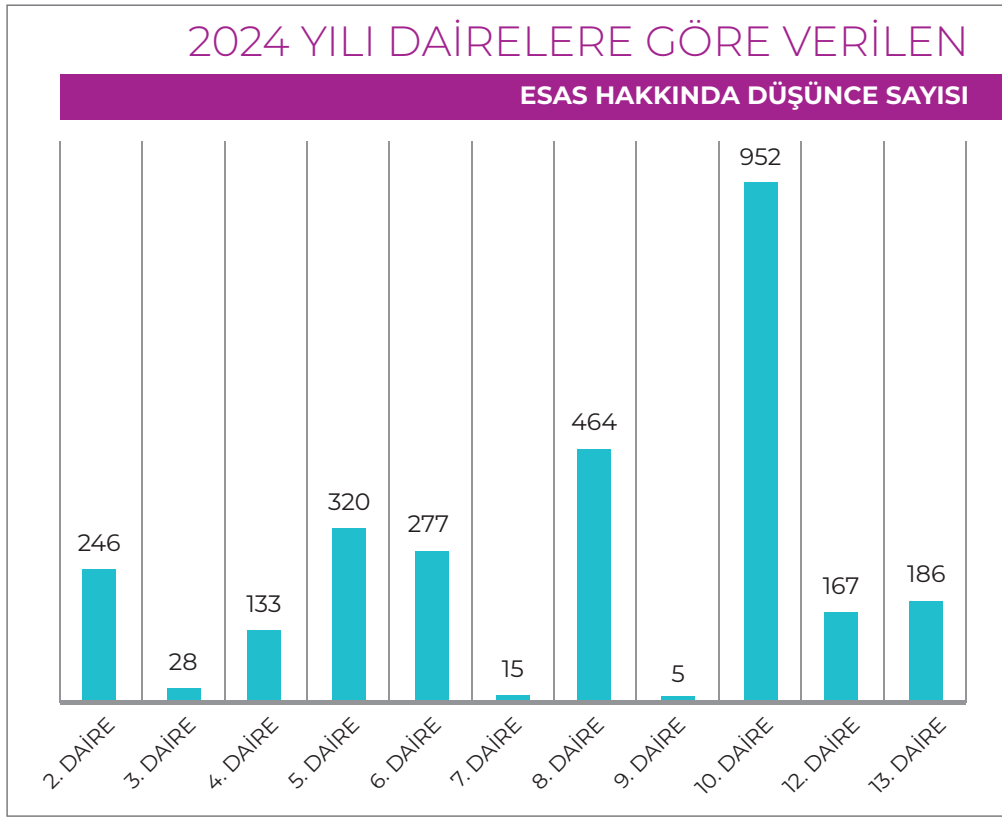
05

I. BAŞSAVCILIK İSTATİSTİKLERİ

2024 YILI
DÜŞÜNCE VERİLEN DOSYA SAYILARI

Esas Hakkında Düşünce Sayısı	2793
İçtihatları Birleştirme İstemi Hakkında Düşünce Sayısı	2
Kanun Yararına Temyiz	912
*Uyuşmazlık	172

* *2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun uyarınca yapılan işler.*

II. DAİRELER VE DAVA DAİRELERİ KURULLARI İSTATİSTİKLERİ

Daire ve Kurullar	GELEN DOSYA SAYISI				ÇIKAN DOSYA SAYISI			DEVREDEN DOSYA SAYISI
	2024 Yılına Devreden Dosya Sayıları	İş Bölümü Sonucu Devralınan Dosya Sayıları	2024 Yılında Açılan Dosya Sayıları	Toplam Dosya Sayıları	İş Bölümü Sonucu Devredilen Dosya Sayıları	2024 Yılında Sonuçlanan Dosya Sayıları	Toplam Dosya Sayıları	
1. Daire	2	0	2005	2007	0	2005	2005	***2***
2. Daire	8249	0	5259	13508	0	6497	6497	***7011***
3. Daire	7506	0	6484	13990	0	8125	8125	***5865***
4. Daire	6906	4	4307	11217	0	8235	8235	***2982***
5. Daire	27023	0	23149	50172	0	23022	23022	***27150***
6. Daire	12311	0	8275	20586	4	8147	8151	***12435***
7. Daire	5589	0	3672	9261	0	5470	5470	***3791***
8. Daire	11257	0	7029	18286	0	8015	8015	***10271***
9. Daire	6574	0	7497	14071	0	8180	8180	***5891***
10. Daire	10672	0	6886	17558	0	7717	7717	***9841***
12. Daire	8564	0	6582	15146	0	6022	6022	***9124***
13. Daire	5068	0	3596	8664	0	6039	6039	***2625***
İDDK	2056	0	3218	5274	0	3679	3679	***1595***
VDDK	1070	0	1152	2222	0	1346	1346	***876***
Toplam	**112847**	**4**	**89111**	**201962**	**4**	**102499**	**102503**	***99459***

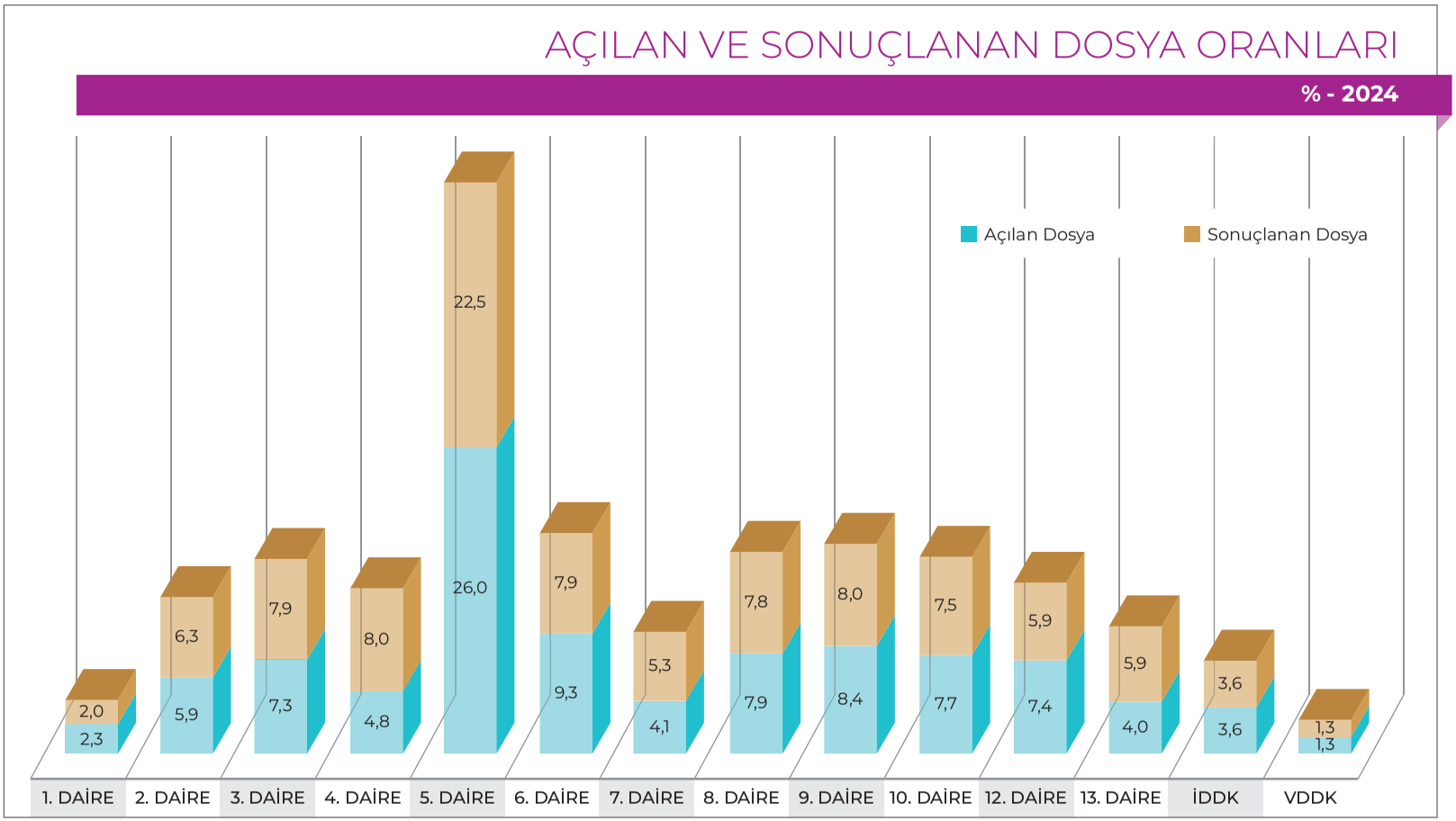
07/01/2025 *tarihinde UYAP sisteminden alınan* ***31/12/2024*** *tarihi itibarıyla* ***2024*** *yılına ait verilere göre oluşturulmuştur.*

DAİRELER VE DAVA DAİRELERİ KURULLARI İSTATİSTİKLERİ

2024 YILINDA
AÇILAN VE SONUÇLANAN DOSYA SAYILARI

	2024 Yılında Açılan Dosya Sayıları	2024 Yılında Sonuçlanan Dosya Sayıları
1. Daire	2005	2005
2. Daire	5259	6497
3. Daire	6484	8125
4. Daire	4307	8235
5. Daire	23149	23022
6. Daire	8275	8147
7. Daire	3672	5470
8. Daire	7029	8015
9. Daire	7497	8180
10. Daire	6886	7717
12. Daire	6582	6022
13. Daire	3596	6039
İDDK	3218	3679
VDDK	1152	1346
Toplam	**89111**	**102499**

*2024 Yılında Danıştay Dairelerinde ve Dava Daireleri Kurullarında yıl içinde açılan dosya sayısı genel toplam **89111**, yıl içinde sonuçlanan dosya sayısı **102499** olmuştur. Bu bağlamda yıl içinde açılan dosya sayısının sonuçlanan dosya sayısına oranı **%87**, temizleme oranının da **%115** olduğu tespit edilmiştir.*

2024 yılında Danıştay Daire ve Dava Daireleri Kurulları bazında açılan ve sonuçlanan dosya sayılarının, Danıştay toplam açılan ve sonuçlanan dosya sayılarına oranı hesaplanmıştır.

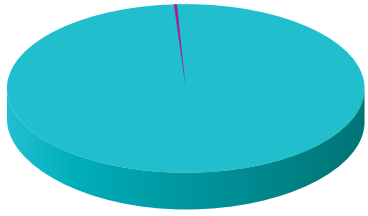
A. İDARİ DAİRE (1. DAİRE) İSTATİSTİKLERİ

2024 YILI DOSYA SAYILARI

	Memur Yargılama	Diğer İşler	Toplam
Önceki Dönemden Devir	1	1	2
Dönemde Açılan	1970	35	2005
Toplam	1971	36	2007
Dönemde Sonuçlanan	1969	36	2005
Sonraki Döneme Devir	2	0	2

MEMUR YARGILAMA

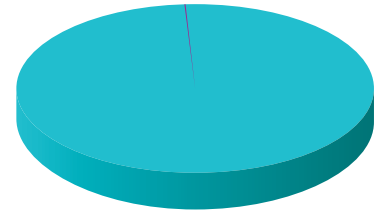
Sonraki Döneme Devir
%0,1

Sonuçlanan
%99,9

DİĞER İŞLER

Sonraki Döneme Devir
%0

Sonuçlanan
%100

2024 yılında Birinci Daire dosyalarının karara bağlanma oranlarına yer verilmiştir.

B. DAVA DAİRELERİ KURULLARI İSTATİSTİKLERİ

2024 YILI
DOSYA SAYILARI

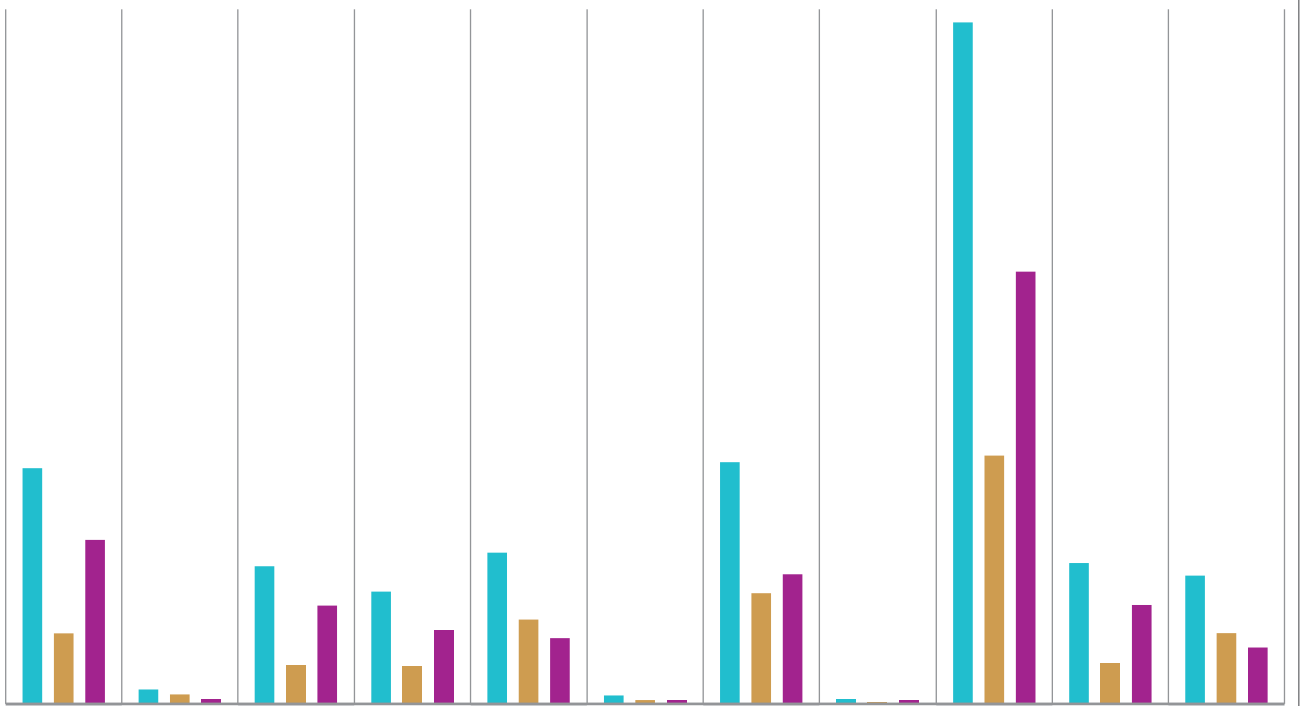
	İDDK	VDDK	Toplam
Önceki Dönemden Devir	2056	1070	3126
Dönemde Açılan	3218	1152	4370
Toplam	5274	2222	7496
Dönemde Sonuçlanan	3679	1346	5025
Sonraki Döneme Devir	1595	876	2471

2024 YILI
TÜRLERİNE GÖRE SONUÇLANAN DOSYA SAYILARI

	İDDK	VDDK
Temyiz	3021	40
Karar Düzeltme	87	229
Israr	503	1066
Aykırılığın Giderilmesi	68	11
Toplam	**3679**	**1346**

DAVA DAİRELERİ

İLK DERECE İSTATİSTİKLERİ

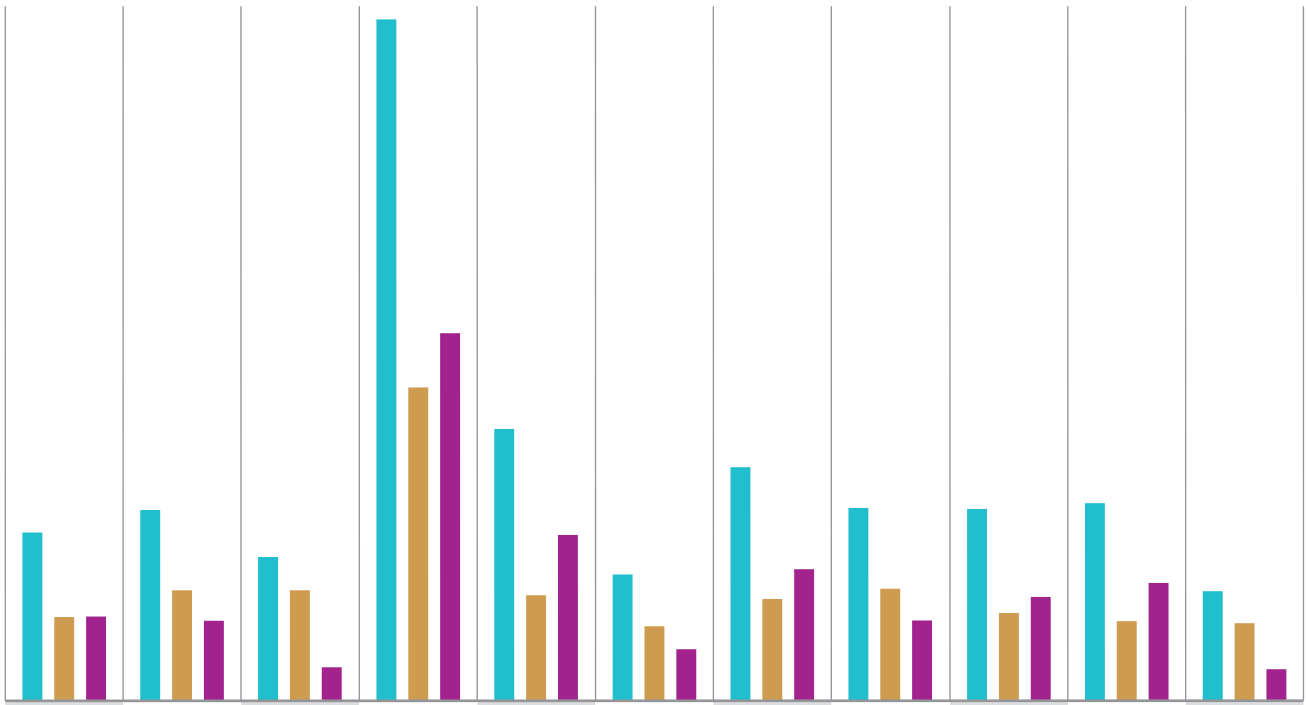
* *Önceki yıldan devreden dosya sayıları, iş bölümü sonucu devralınan ve yıl içinde açılan dosya sayılarını içermektedir.*

** *İş bölümü sonucu devredilen ve yıl içinde sonuçlanan dosya sayılarını içermektedir.*

	2. DAİRE	3. DAİRE	4. DAİRE	5. DAİRE	6. DAİRE	7. DAİRE	8. DAİRE	9. DAİRE	10. DAİRE	12. DAİRE	13. DAİRE
*Gelen Dosya Sayısı	**1239**	**81**	**726**	**593**	**797**	**50**	**1271**	**30**	**3573**	**743**	**677**
**Çıkan Dosya Sayısı	**375**	**54**	**206**	**202**	**447**	**26**	**585**	**7**	**1305**	**220**	**376**
Devreden Dosya Sayısı	**864**	**27**	**520**	**391**	**350**	**24**	**686**	**23**	**2268**	**523**	**301**

DAVA DAİRELERİ

TEMYİZ / KD İSTATİSTİKLERİ

	2. DAİRE	3. DAİRE	4. DAİRE	5. DAİRE	6. DAİRE	7. DAİRE	8. DAİRE	9. DAİRE	10. DAİRE	12. DAİRE	13. DAİRE
*Gelen Dosya Sayısı	**12269**	**13909**	**10491**	**49579**	**19789**	**9211**	**17015**	**14041**	**13985**	**14403**	**7987**
**Çıkan Dosya Sayısı	**6122**	**8071**	**8029**	**22820**	**7704**	**5444**	**7430**	**8173**	**6412**	**5802**	**5663**
Devreden Dosya Sayısı	**6147**	**5838**	**2462**	**26759**	**12085**	**3767**	**9585**	**5868**	**7573**	**8601**	**2324**

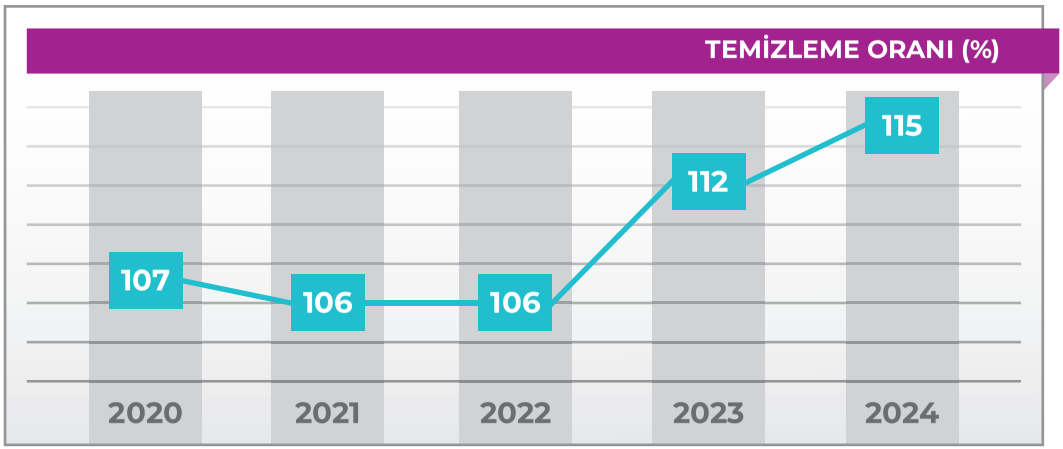
* *Önceki yıldan devreden dosya sayıları, iş bölümü sonucu devralınan ve yıl içinde açılan dosya sayılarını içermektedir.*

** *İş bölümü sonucu devredilen ve yıl içinde sonuçlanan dosya sayılarını içermektedir.*

YILLARA GÖRE
DAİRELER VE DAVA DAİRELERİ KURULLARI İSTATİSTİKLERİ

YILLAR	GELEN DOSYA SAYISI				ÇIKAN DOSYA SAYISI			DEVREDEN DOSYA SAYISI	TEMİZLEME ORANI (%)
	Geçen Yıldan Devren Gelen Dosya Sayıları	İş Bölümü Sonucu Devralınan Dosya Sayıları	Yıl İçinde Açılan Dosya Sayıları	Toplam Dosya Sayıları	İş Bölümü Sonucu Devredilen Dosya Sayıları	Yıl İçinde Sonuçlanan Dosya Sayıları	Toplam Dosya Sayıları		
2020	139385	0	74461	**213846**	0	79514	**79514**	***134332***	***107***
2021	134337	16307	87091	**237735**	16312	92428	**108740**	***128995***	***106***
2022	128981	0	88790	**217771**	0	93944	**93944**	***123827***	***106***
2023	123835	20644	90500	**234979**	20643	101509	**122152**	***112827***	***112***
2024	112847	4	89111	**201962**	4	102499	**102503**	***99459***	***115***

** Devirlerde oluşan tutarsızlıklar, dosya aktarımları ve geriye dönük veri güncellemelerinden kaynaklanmaktadır.*

YILLARA GÖRE
DAİRELERDE AÇILAN DOSYA SAYILARI VE ORANLARI

Dava Daireleri	2022 Yılı Açılan Dosya Sayıları	2022 Yılı Açılan Dosya Sayısı Oranları (%)	2023 Yılı Açılan Dosya Sayıları	2023 Yılı Açılan Dosya Sayısı Oranları (%)	2024 Yılı Açılan Dosya Sayıları	2024 Yılı Açılan Dosya Sayısı Oranları (%)
2. Daire	4655	**5,8**	4858	**5,8**	5259	**6,4**
3. Daire	4300	**5,3**	5476	**6,6**	6484	**7,8**
4. Daire	7611	**9,4**	6272	**7,5**	4307	**5,2**
5. Daire	16698	**20,7**	24135	**29,0**	23149	**28,0**
6. Daire	9433	**11,7**	9369	**11,2**	8275	**10,0**
7. Daire	4854	**6,0**	3907	**4,7**	3672	**4,4**
8. Daire	7916	**9,8**	7044	**8,5**	7029	**8,5**
9. Daire	4906	**6,1**	4621	**5,5**	7497	**9,1**
10. Daire	8945	**11,1**	6597	**7,9**	6886	**8,3**
12. Daire	6415	**7,9**	7157	**8,6**	6582	**8,0**
13. Daire	5041	**6,2**	3882	**4,7**	3596	**4,3**
Genel Toplam	**80774**	**100,0**	**83318**	**100,0**	**82736**	**100,0**

Tabloda verilen yıllara göre dairelerde açılan dosya sayıları incelendiğinde **2022** yılında ***80774*** olan dosya sayısı **%2,4** oranında artarak **2024** yılına geldiğinde ***82736*** sayısına ulaşmıştır.

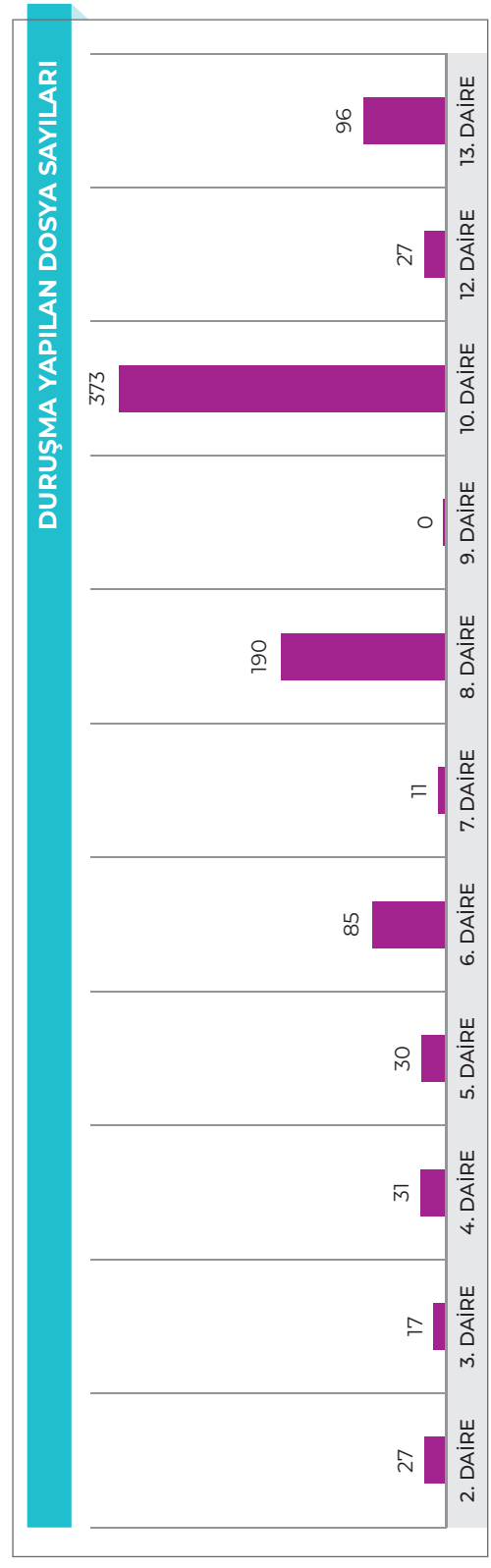
YILLARA GÖRE
DAİRELERDE SONUÇLANAN DOSYA SAYILARI VE ORANLARI

Dava Daireleri	2022 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayıları	2022 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayısı Oranları (%)	2023 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayıları	2023 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayısı Oranları (%)	2024 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayıları	2024 Yılı Sonuçlanan Dosya Sayısı Oranları (%)
2. Daire	7056	**8,2**	6359	**6,7**	6497	**6,8**
3. Daire	5840	**6,8**	6768	**7,2**	8125	**8,5**
4. Daire	9616	**11,2**	7536	**8,0**	8235	**8,6**
5. Daire	10536	**12,3**	20760	**22,0**	23022	**24,1**
6. Daire	12377	**14,4**	10169	**10,8**	8147	**8,5**
7. Daire	5702	**6,6**	5103	**5,4**	5470	**5,7**
8. Daire	8506	**9,9**	8211	**8,7**	8015	**8,4**
9. Daire	6832	**8,0**	6293	**6,7**	8180	**8,6**
10. Daire	6771	**7,9**	9370	**9,9**	7717	**8,1**
12. Daire	7125	**8,3**	7312	**7,7**	6022	**6,3**
13. Daire	5422	**6,3**	6517	**6,9**	6039	**6,3**
Genel Toplam	**85783**	**100,0**	**94398**	**100,0**	**95469**	**100,0**

Tabloda verilen yıllara göre dairelerde sonuçlanan dosya sayıları incelendiğinde **2022** yılında ***85783*** olan dosya sayısı **%11,3** oranında artarak **2024** yılına geldiğinde ***95469*** sayısına ulaşmıştır.

Ç. MÜZAKERE VE DURUŞMA SAYILARI

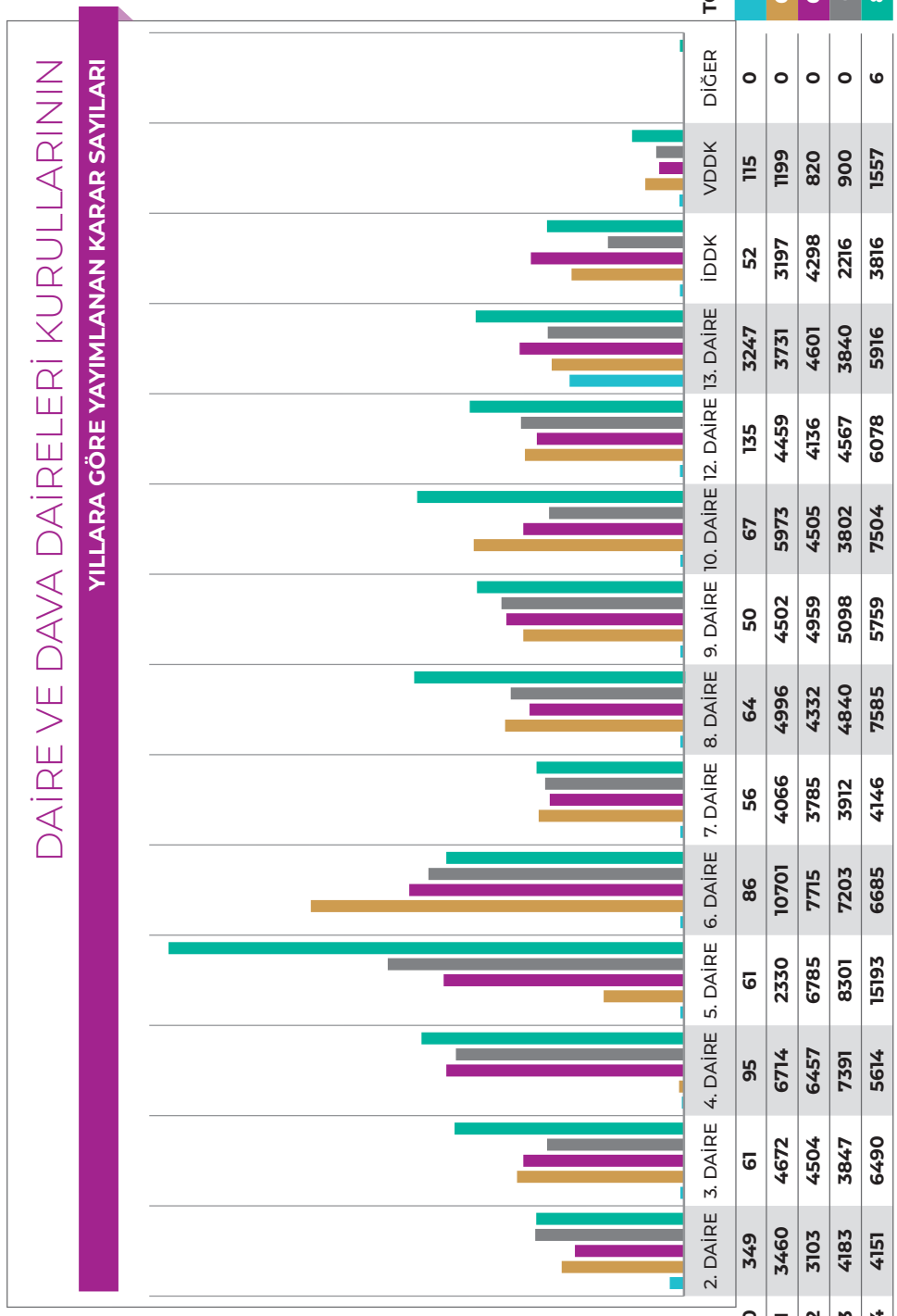

2024 YILI MÜZAKERE SAYILARI

1. Daire	83
2. Daire	153
3. Daire	142
4. Daire	161
5. Daire	171
6. Daire	172
7. Daire	127
8. Daire	154
9. Daire	111
10. Daire	140
12. Daire	146
13. Daire	171
İDDK	118
VDDK	14
Toplam	**1863**

Danıştay Kanunu'nun 13/2. maddesi uyarınca aynı dairede birden fazla heyetle çalışılması halinde her bir heyetin müzakere sayısı dikkate alınarak Dairenin toplam müzakere sayısı belirlenmiştir.

III. YAYIMLANAN KARAR SAYILARI

	2. DAİRE	3. DAİRE	4. DAİRE	5. DAİRE	6. DAİRE	7. DAİRE	8. DAİRE	9. DAİRE	10. DAİRE	12. DAİRE	13. DAİRE	İDDK	VDDK	DİĞER	TOPLAM
2020	349	61	95	61	86	56	64	50	67	135	3247	52	115	0	4438
2021	3460	4672	6714	2330	10701	4066	4996	4502	5973	4459	3731	3197	1199	0	60000
2022	3103	4504	6457	6785	7715	3785	4332	4959	4505	4136	4601	4298	820	0	60000
2023	4183	3847	7391	8301	7203	3912	4840	5098	3802	4567	3840	2216	900	0	60100
2024	4151	6490	5614	15193	6685	4146	7585	5759	7504	6078	5916	3816	1557	6	80500

DİĞER sütununda yer alan değer, yayımlanması istenilen kapatılan dairelere ait kararları ifade eder.

2024 yılı, geçmişte yaşanan küresel ölçekteki salgın hastalık ile ülkemizde yaşanan deprem felaketinin etkilerinin ortadan kalktığı, olağan yargılama düzenine geçilen bir yıl olmuştur.

2024 yılında idari daire dahil olmak üzere açılan toplam dosya sayısı ***89.111*** olup, karara bağlanan dosya sayısı ***102.499***'a ulaşmıştır.

Bu veriler ışığında 2024 yılında dairelerde ve dava daireleri kurullarında yıl içinde sonuçlanan dosya sayısının yıl içinde açılan dosya sayısına oranının; yani temizlenme oranının %115 olduğu görülmektedir.

2023 yılında açılan dosya sayısı 90.500 iken, 2024 yılında %1,5 oranında azalarak 89.111 olmuştur. Karara bağlanan dosya sayısı ise 2023 yılında 101.509 iken %0,98'lik artış göstererek 2024 yılında 102.499'a ulaşmıştır. Böylelikle, gelen dosya sayısındaki azalma ve çıkan dosya sayısında sağlanan artış 2023 yılında 112.827 olan devreden dosya sayısını, bu yıl %11,8 azaltarak 99.459'a indirmiştir.

Yukarıda belirtildiği üzere 2024 yılında açılan dosya sayısındaki azalma, sonuçlanan dosya sayısının artması ile temizleme oranının önceki yıllara göre yükselmesi; derdest dosya sayısında, önceki yıllara göre daha fazla azalma olduğuna işaret etmektedir.

2023 yılında 1937 olan müzakere sayısı 2024 yılına geldiğinde %3,8'lik bir azalış göstererek 1863 olmuştur. Çıkan dosya sayısındaki artış dikkate alındığında müzakere sayısındaki azalmanın sonuca etkili olmadığını söylemek mümkündür. Bunun yanında 2023 yılında 47 olan duruşma sayısı 2024 yılına geldiğinde %19,1 artış oranıyla 56 sayısına yükselmiştir. Duruşma yapılan dosya sayısı da % 23,0 artışla 721'den 887'ye yükselmiştir.

Sonuç olarak 2024 yılında idari daire dahil olmak üzere açılan toplam dosya sayısı 89.111, karara bağlanan dosya sayısı ise 102.499 olup gelenin üzerinde dosyanın sonuçlandırıldığı görülmüştür.

Danıştayın son beş yılına ait veriler incelendiğinde ise;

Açılan dosya sayısının **2020** yılında 74.461 olduğu, **2021** yılına gelindiğinde bu sayının %17,0 oranında artarak 87.091'e çıktığı, **2022** yılında %1,95 oranında artarak 88.790'a yükseldiği, **2023** yılına gelindiğinde %1,93 oranında artarak önceki seneye yakın artış gösterdiği ve 90.500'e çıktığı, **2024** yılında ise %1,5'lik bir azalışla 89.111'e indiği görülmektedir. Böylelikle açılan dosya sayısı açısından son beş yıl değerlendirildiğinde, **2021** yılındaki pandemi sürecinden kaynaklı %17,0'lik sert yükseliş dışında, yaklaşık artış oranının öngörülebilir düzeyde olduğu ve ortalama %1,5 seviyelerinde bulunduğu görülmektedir.

Benzer şekilde karara bağlanan dosya sayıları incelendiğinde; **2020** yılında 79.514 olan dosya sayısının **2021** yılına gelindiğinde %16,2 oranında artarak 92.428'e çıktığı, **2022** yılında %1,64 oranında artarak 93.944 olduğu, **2023** yılına gelindiğinde %8,1 oranında artarak 101.509'a yükseldiği ve son olarak **2024** yılında %0,98 artışla 102.499'a ulaştığı görülmektedir. Dolayısıyla karara bağlanan dosya sayısında düzenli bir seyrin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Son beş yıla bakıldığında, **2020** yılındaki küresel salgın hastalığa yönelik yoğun tedbirlerin hafiflemesinden sonra **2021** yılında sonuçlanan dosya sayısındaki %16,2'lik yüksek artışın dikkat çektiği ve beş yıllık ortalamanın %6,7 civarında bulunduğu görülmektedir.

Yargı faaliyetinin performans göstergelerinden en önemlisi "temizleme oranı" olarak bilinmektedir. Yıllara göre temizleme oranları incelendiğinde; **2020** yılı %107, **2021** yılı %106, **2022** yılı %106 ile yaklaşık bir seyirle ilerlerken, **2023** yılında artış göstererek %112'ye çıkmış, **2024** yılına gelindiğinde ise son beş yılın en yüksek oranına ulaşarak %115 olmuştur. Temizleme oranının %100'ün üzerine çıkması, geçen yıllardan devreden dosyaların da temizlenebildiğinin göstergesi olup **2020-2024** yılları arasında temizleme oranının ortalama %109 olduğu görülmektedir.

Danıştayın yargılama faaliyetinin yanı sıra idari görevleri de bulunmaktadır. İdari daire olarak görev yapan Birinci Daire dosyalarının karara bağlanma oranları incelendiğinde; **2020** yılında gelen dosya sayısının karara bağlanan dosya sayısına oranının %97.7, **2021** yılında %99,6, **2022** yılında %100, **2023** ve **2024** yıllarında ise %99.9 olduğu görülmektedir. Bu oranlara göre; Birinci Dairenin istikrarlı bir performans sergilediği ve yıllar içinde gelen dosyalarının nerdeyse tamamını karara bağladığı gözlenmektedir.

Danıştayın şeffaflaşması için atılan adımlardan en önemlisi kararların anonimleştirilerek yayımlanmasıdır. Bu kapsamda son beş yıl incelendiğinde; **2020** yılında 4.438 olan yayımlanan karar sayısının **2021** yılında artarak 60.000 olduğu, **2022-2023-2024** yıllarında benzer bir seyir izlendiği, **2024** yılında ise 80.500'e çıkarak en yüksek seviyesine ulaştığı böylelikle **2020** yılından itibaren yayımlanan karar sayısının yaklaşık 20 kat arttığı görülmektedir.

DANIŞTAYIN

2024 YILI İLKESEL KARARLARI

BÖLÜM

06

I. İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KARARLARI

1. Dava dosyasının temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra davadan feragat edilmesi hâlinde, feragat hususunda ek karar verilmek üzere dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerektiği hakkında.

İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KURULU

Esas No:2021/3, **Karar No:**2024/1

Dava dosyasının temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra davadan feragat edilmesi hâlinde, feragat hususunda ek karar verilmek üzere dosyanın hükmü veren mahkemeye mi gönderilmesi, yoksa temyize konu kararın mahkemece feragat hususunda karar verilmek üzere bozulması mı gerektiği konusunda; Danıştay dava daireleri ve kurulları kararları arasındaki aykırılığın içtihatların birleştirilmesi suretiyle giderilmesi istemi hakkında, feragat hususunda ek karar verilmek üzere dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi doğrultusunda içtihadın birleştirilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

A. 2577 SAYILI KANUN'DA 6100 SAYILI KANUN'A YAPILAN ATFIN DEĞERLENDİRİLMESİ

07/12/1925 tarihinde yürürlüğe giren 669 sayılı Şurayı Devlet Kanunu'nun değişik maddelerinde usule ilişkin belirli konularda "Usulü Muhakemei Hukukiye Kanunu" hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiş; 30/12/1938 tarihinde yürürlüğe giren 3546 sayılı Devlet Şurası Kanunu'nun 44. maddesinde HUMK'na yapılan atıflar sayılmış; 31/12/1964 tarihinde yürürlüğe giren 521 sayılı Danıştay Kanunu'nun 88. maddesinde de atıf yapılan hususlar sayma suretiyle düzenlenmiştir.

20/01/1982 tarihinde yürürlüğe giren 2577 sayılı Kanun'da da aynı uygulama sürdürülerek "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Vergi Usul Kanununun uygulanacağı hâller" başlıklı 31. maddesinin birinci fıkrasında; feragat ve kabule ilişkin olarak 2577 sayılı Kanun'da hüküm bulunmayan hususlarda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağı kuralı yer almıştır.

521 sayılı Kanun'da Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun umumi hükümlerinin uygulanacağı belirtildiği hâlde, 2577 sayılı Kanun'un 31. maddesinde de "bu kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygula-

nır" şeklinde kesin bir ifade kullanılmak suretiyle atıf yapılan hükümlerin uygulanması zorunlu hâle getirilmiştir.

Belirtilen İdari yargılama usulüne ilişkin birbirini takip eden kanunların atıf maddelerinden görüldüğü üzere, sayma suretiyle belirlenen hususlarda Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununa atıf yapılması yönteminin benimsendiği; böylelikle atıf yapılan hususu doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiren tüm hükümlerin idari yargılamada uygulanmasının mümkün hâle geldiği; 2577 sayılı Kanun'un 31. maddesinde atıf yapılan feragat ve kabule ilişkin olarak 6100 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiği anlaşılmaktadır.

B. 6100 SAYILI KANUN'UN 310. MADDESİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKTEN ÖNCEKİ UYGULAMA

22/07/2020 tarih ve 7251 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik öncesinde kanun yolu incelemesi aşamasında davadan feragat edilmesi durumunda ne şekilde karar verileceğine özgü olarak yasal düzenleme bulunmamaktaydı.

Bu dönemde Danıştayın yerleşik uygulaması, feragat nedeniyle kararın bozularak, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesi şeklindeydi.

Konuya ilişkin Yargıtayın yerleşik uygulaması da, feragat nedeniyle kararın bozularak, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi şeklindeyken; 03/04/2012 tarihinde yürürlüğe giren Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yönetmeliği'nin 57. maddesiyle; "(1) Hükmün kesinleşmesinden önce davadan feragat, davayı kabul veya sulh hâlinde, hâkim dosya üzerinden bu konuda ek karar verir. Taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi sırf bu nedenlerle dosya istinaf veya temyiz incelemesine gönderilmez" düzenlemesi yapılmış, ancak bu düzenlemenin yürürlüğe girmesinden sonra da Yargıtay "kararın bozulması" şeklindeki önceki içtihadını sürdürmüştür.

06/08/2015 tarihinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmış olmakla birlikte 57. maddede yer alan düzenlemenin aynısı, aynı tarihte yürürlüğe giren Bölge Adliye ve Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik'in "Karar verilmiş dosyalara ilişkin işlemler" başlıklı 215. maddesinde yer almıştır. Ancak Yargıtay tarafından, "... Feragat sebebiyle bir ek karar oluşturması mümkün değildir... feragat sebebiyle bir karar verilmek üzere mahkeme kararının bozulması gerekmiştir..." şeklinde kararlar verilmek suretiyle eski içtihat sürdürülmüştür.

C. 6100 SAYILI KANUN'UN 310. MADDESİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKTEN SONRAKİ UYGULAMA

22/07/2020 tarih ve 7251 sayılı Kanun ile 6100 sayılı Kanun'un 310. maddesinde yapılan değişiklik ile hukuk muhakemeleri usulüne "ek karar" kavramı girmiş ve usul ekonomisi açısından da uygun olan pratik bir usul geliştirilmiştir.

6100 sayılı Kanun'un 310. maddesinde yapılan değişiklikten sonra;

Adli yargıda; ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince, feragat veya kabul, hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmeyerek ek karar verilmekte; Yargıtay tarafından ise; feragat veya kabul dosya temyize gönderildikten sonra yapılmışsa dosyanın ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderilmesine kararı verilmektedir.

İdari yargıda ise; idare mahkemesi veya bölge idare mahkemesince, feragat veya kabul, hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmeyerek ek karar verilmekte; Danıştayda ise uygulama birliği bulunmayıp, "2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31. maddesiyle atıfta bulunulan 6100 sayılı Kanun'un, feragatin hüküm kesinleşinceye kadar her zaman yapılabileceğini kurala bağlayan 310. maddesine, 28/07/2020 tarih ve 31199 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7251 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle birinci fıkradan sonra gelmek üzere iki yeni fıkra eklendiği; üçüncü fıkrada, feragat dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılmışsa, Yargıtayın temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı feragat hususunda ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye göndereceği kuralına yer verildiği; bu kanuni düzenleme uyarınca, dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra davadan feragat edilmesi hâlinde, temyiz incelemesi yapılmaksızın dosyanın feragat hususunda ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderilmesi gerektiği" gerekçesiyle dosyanın ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderilmesine karar verilmekte olduğu gibi "idari davaların nitelikleri de dikkate alındığında, ek karar müessesesinin görülmekte olan uyuşmazlık kapsamında uygulama imkânı bulunmadığı; idari yargılama usulünde ek karar müessesesinin düzenlenmediği; bunun doğal sonucu olarak, feragat hakkında verilecek ek kararın hangi usul ile alınacağı, kanun yollarına tabi olup olmayacağı, tabi olacaksa bunun süresi gibi pek çok konuda, ek karar müessesesi ile 2577 sayılı Kanun'un çelişmesi sonucu çeşitli sorunlar gündeme gelebileceği; bununla birlikte ne 2577 sayılı Kanun'un 31. maddesinde ne de feragate ilişkin düzenlemelerde hükmün tamamlanması müessesesine atıf yapılmadığından idari yargı mercilerinin 6100 sayılı Kanun'un 305/A maddesinde yer alan hükmün tamamlanması müessesesini ve bu düzenlemenin uygulanma usulünü gösteren 306. maddesini uygulama imkânı bulunmadığı; bu itibarla, idari yargılama hukukunda ek karar müessesesinin yer almaması ve bu kurumun adli yargıda mevcut olan bir kısım sorunu ortadan kaldırmak amacıyla düzenlenmiş olduğu dikkate alındığında, 6100 sayılı Kanun'un 310. maddesinin üçüncü fıkrasının, idari yargılama hukukunda uygulanma imkânının bulunmadığı" gerekçesiyle bozma kararı da verilmektedir.

Ç. İDARİ YARGILAMA USULÜNDE DAVADAN FERAGAT VE KABUL

2577 sayılı Kanun'da feragat ve kabule ilişkin düzenleme bulunmayıp, 31. maddede hukuk usulüne atıf yapılan hususlar arasında davadan feragat ve kabul de bulunmaktadır.

6100 sayılı Kanun'un 307 ilâ 315. maddelerinde feragat, kabul ve sulh düzenlenmiş olup, feragat, 6100 sayılı Kanun'un 307. maddesinde, davacının talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesi olarak tanımlanmış; 310. maddesinde feragatin hüküm ke-

sinleşinceye kadar her zaman yapılabileceği, 311. maddesinde ise, feragatin kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğuracağı belirtilmiştir.

Feragat, kural olarak her tür davada mümkündür. Kişisel yararın söz konusu olduğu durumda, davadan feragatte herhangi bir kısıtlama söz konusu olmamakla birlikte, hem idari yargıda hem de adli yargıda kamu düzenine ilişkin bazı davalardan feragatin geçerli olmayacağı içtihaden kabul edilmektedir.

Davadan feragat, davacının tek taraflı irade beyanı ile yapıldığından, feragatin geçerliliği için davalı tarafından kabul edilmesine gerek yoktur. Feragat, taraflar arasındaki uyuşmazlığı sona erdirmektedir. Uyuşmazlığın feragat nedeniyle son bulduğunu tespit etme görevi ise mahkemeye ait bulunmaktadır. Davadan feragat talebi mahkemece, davadan feragat edenin yetkili kişi olup olmadığı, feragatin şart içerip içermediği, davanın kamu düzeniyle ilgili bir nitelik taşıyıp taşımadığı hususlarında usulî açıdan incelenir.

D. DAVADAN FERAGAT VE KABULE İLİŞKİN EK KARAR

28/07/2020 tarihinde yürürlüğe giren 7251 sayılı Kanun ile 6100 sayılı Kanun'un 310. maddesine eklenen ikinci ve üçüncü fıkralarla davadan feragat ve kabul hususunda uygulanmak üzere "ek karar" usulü ihdas edilmiştir.

Bu Kanun'a ilişkin teklifin gerekçesinde; "ikinci fıkrada, feragat veya kabulün, ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince hükmün verilmesinden, bir başka ifadeyle anılan mahkemelerin dosyadan el çekmelerinden sonra yapılması hâlinin düzenlendiği; bu durumda hüküm aleyhine taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi, hükmü veren ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince feragat veya kabul doğrultusunda ek bir karar verileceği ve dosyanın kanun yolu incelemesi için ilgili mercie gönderilmeyeceğinin kurala bağlandığı; üçüncü fıkrada ise; feragat veya kabulün dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılması hâlinde, Yargıtay'ın temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı feragat veya kabul hususunda ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye göndermesi gerektiği kuralının getirildiği; bu düzenlemeyle, mevcut hükümden kaynaklanan ve feragat veya kabulün hükmün verilmesinden sonra gerçekleşmesi hâlinde yapılan farklı uygulamaların önüne geçilmesinin amaçlandığı; ayrıca, Yargıtay'ın, davaya son veren taraf işlemleri olan feragat ve kabulün kanun yolu süresi içinde yapılması hâlinde, hükmü veren mahkemenin davadan el çekmiş olması sebebiyle dava hakkında bir karar veremeyeceği, dosyanın temyiz incelemesi için Yargıtaya gönderilmesi gerektiği şeklindeki içtihadı ile feragat veya kabulün dosya Yargıtayda iken yapılması hâlinde kararın bozularak gerekli kararın verilmesi için dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesi yönündeki içtihadından kaynaklanan usul ekonomisine aykırılığın da önüne geçilmesinin hedeflendiği" belirtilmiştir.

E. İDARİ YARGILAMA USULÜNDE DAVADAN FERAGAT VE KABUL HÂLİNDE "EK KARAR"IN UYGULANABİLİRLİĞİ

2577 sayılı Kanun'un 31. maddesinin birinci fıkrasında, "Bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda" kaydı ile "feragat ve kabulde" Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağı kuralı yer almakta olup; 22/07/2020 tarih ve 7251 sayılı Kanun

ile 6100 sayılı Kanun'un 310. maddesine ikinci fıkra olarak "Feragat veya kabul, hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmez ve ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince feragat veya kabul doğrultusunda ek karar verilir."; üçüncü fıkra olarak ise "Feragat veya kabul, dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılmışsa, Yargıtay temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı feragat veya kabul hususunda ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderir." düzenlemesi eklenmiştir.

6100 sayılı Kanun'un 310. maddesinde yapılan değişiklikle birlikte, 2577 sayılı Kanun'un 31. maddesi ile feragat ve kabule ilişkin olarak hukuk usulüne yapılan atfın kapsamına, "ek karar" verme usulü de girmiştir.

6100 sayılı Kanun'un 310. maddesine eklenen ikinci ve üçüncü fıkralar uyarınca, feragat veya kabul, hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmeyerek feragat veya kabul doğrultusunda ek karar verilmesi; feragat veya kabulün dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılması hâlinde ise temyiz mercii tarafından, temyiz incelemesi yapılmaksızın, "ek karar" verilmek üzere dosyanın mahkemeye gönderilmesi kanuni zorunluluk hâline gelmiştir.

Davadan feragat üzerine Kanun'un bu emredici hükümlerine göre mahkemece yapılacak işlem; feragat edilebilir bir dava olup olmadığı ve taraf nitelikleri bakımından bir değerlendirme yaparak "ek karar" vermektir.

Feragatin temyiz aşamasında gerçekleştiği durumlarda, mahkemece feragat konusunda karar verilmesi için verilen bozma kararlarının gerekçelerinde; "ek karar" müessesesinin idari davaların niteliği gereği, idari yargıda uygulanma imkânı bulunmadığı, feragat hakkında verilecek ek kararın hangi usul ile alınacağı, kanun yollarına tabi olup olmayacağı, tabi olacaksa bunun süresi gibi pek çok konuda, "ek karar" müessesesi ile 2577 sayılı Kanun'un çelişmesi sonucu çeşitli sorunların gündeme gelebileceği hususları yer almaktadır. Oysa ki;

Feragate ilişkin 6100 sayılı Kanun hükümlerinin bir kısmının uygulanıp bir kısmının idari yargının bünyesine uymadığından bahisle uygulanmaması hukuken mümkün değildir.

Bu itibarla, ek kararın idari yargıda işlerlik taşımadığını ve uygulanabilir olmadığını kabul ederek bozma kararı verilmesi kanuni düzenlemenin yok sayılması ve kanunun âmir hükmünün uygulanmaması sonucunu doğuracağı gibi usul ekonomisine aykırı uygulamaların devam etmesine ve yargılamanın uzamasına yol açacaktır.

Yapılan değişiklikle, feragat dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılmışsa temyiz incelemesi yapılmaksızın feragat hususunda ek karar verilmek üzere dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesi usulü düzenlenmiş olup, temyiz incelemesi yapmadan bozma kararı verilemeyeceği dikkate alındığında bu düzenlemeye rağmen temyiz merciince bozma kararı verilmesi Kanun'un emredici hükmüne aykırılık oluşturacaktır.

Ayrıca, değişiklik öncesinde 2577 sayılı Kanun'un 31. maddesinin feragate ilişkin atfı nedeniyle 6100 sayılı Kanun'un feragate ilişkin hükümlerinin uygulandığı hususu göz önü-

ne alındığında, hukuki bir engel olmadıkça değişiklikle gelen yeni düzenlemenin uygulanamayacağını ileri sürmek hukuki açıdan çelişki ve tutarsızlık oluşturacaktır.

Feragat beyanı üzerine ek karar verecek olan mahkemenin; genel yargılama usulünü uygulayacağı, feragatin usul hukuku kurallarına uygun olup olmadığı, feragat edilebilecek bir dava olup olmadığı hususunda değerlendirme yapabileceği açık olup, yeni düzenleme bu hususları engelleyici bir nitelik taşımamaktadır.

İlk karardan bağımsız olarak ek karara karşı kanun yoluna başvurulması mümkündür. Bu hususta kanun yoluna ilişkin genel hükümlere göre uygulama yapılmasına bir engel bulunmamaktadır.

Nihai karardan sonra davadan feragat edilmesi hâlinde verilecek ek karar üzerine ilk kararın uygulanma kabiliyeti, feragatin hukuki anlam ve mahiyeti gereği sona ereceği ve davanın açılmasından önceki hukuki duruma dönüleceği için, karar gereklerinin yerine getirilmesi hususunda bir belirsizliğe yol açılmayacak, birbiriyle çelişen iki ayrı kararın varlığı söz konusu olmayacaktır.

Kaldı ki, "ek karar" müessesesinin düzenlenmesinden bu yana geçen yaklaşık dört yıllık süreçte, Danıştayın bir çok dava dairesi ve Vergi Dava Daireleri Kurulu tarafından 6100 sayılı Kanun'un 310. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca temyiz incelemesi yapılmaksızın dosya feragat veya kabul hususunda ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderilmiş; gönderme kararı üzerine de Bölge İdare Mahkemeleri ve İdare Mahkemeleri tarafından "ek karar" verilmiştir.

Feragat veya kabul, hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, Bölge İdare Mahkemeleri ve İdare Mahkemeleri tarafından 6100 sayılı Kanun'un 310. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmeksizin "ek karar" verilmektedir.

Dolayısıyla bozma kararı verilmesi gerektiği görüşünün gerekçesini oluşturan hususların uygulamada karşılandığı ve herhangi bir sorun oluşmadığı görülmektedir.

Bu nedenlerle, dava dosyasının temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra davadan feragat edilmesi hâlinde; bazı daireler ve Vergi Dava Daireleri Kurulunca feragat hususunda ek karar verilmek üzere dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesi, diğer daireler ve İdari Dava Daireleri Kurulunca temyize konu kararın mahkemece feragat hususunda karar verilmek üzere bozulması yönündeki Danıştay dava daireleri ve kurulları kararları arasındaki aykırılığın "dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra davadan feragat edilmesi hâlinde, feragat hususunda ek karar verilmek üzere dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi" yönünde içtihatların birleştirilmesi suretiyle giderilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

KARARIN SONUCU: Dava dosyasının temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra davadan feragat edilmesi hâlinde, feragat hususunda ek karar verilmek üzere dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerektiği doğrultusunda içtihadın birleştirilmesine karar verilmiştir.

2. Tam yargı davalarında miktar artırımında bulunulması halinde, dava dilekçesinde talep edilen miktara hangi tarihten itibaren faize hükmedilecekse artırılan miktara da aynı tarihten itibaren faize hükmedilmesi gerektiği hakkında.

İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KURULU

Esas No:2021/5, **Karar No:**2024/2

Tam yargı davalarında miktar artırımında bulunulması halinde artırılan kısma yönelik olarak hangi tarihten itibaren faize hükmedileceği hususunda; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu kararları ile daire kararları arasındaki aykırılığın, içtihatların birleştirilmesi suretiyle giderilmesi istemi hakkında, tam yargı davalarında, miktar artırımında bulunulması halinde dava dilekçesinde talep edilen miktar için hangi tarihten itibaren faize hükmedilecekse, artırılan miktara da aynı tarihten itibaren faize hükmedilmesi gerektiği doğrultusunda içtihadın birleştirilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

A. İÇTİHAT AYKIRILIĞI İÇEREN KARARLAR

İçtihadı Birleştirme Kurulu önündeki konu, tam yargı davalarında dava devam ederken verilen “miktar artırım dilekçesinde yer alan miktar için” hangi tarihten itibaren faize hükmedileceğine ilişkindir. İçtihadı birleştirmeye konu kararlar “dava dilekçesinde belirtilen miktar”a hangi tarihten itibaren faize hükmedileceği hususunu içermediğinden bu hususta herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

İçtihatların birleştirilmesine konu kararlarda yer alan ilk görüş, davacıların tazminine karar verilmesi konusunda gerçek iradelerini yansıtan miktarın, miktar artırımı ile artırılan gerçek zararları olduğu, bu gerçek zararın, mahkemece yaptırılan bilirkişi incelemesi veya miktar artırımı dilekçesinin verildiği tarihte değil, esasen olay tarihinde ya da idarelere başvuru tarihinde ortaya çıktığı, ancak davacılar tarafından miktarı tam olarak bilinemediğinden ve tespit edilemediğinden dava açılırken talep edilemeyen bir zarar olduğunun kabulü gerektiği ve miktar artırımı dilekçesiyle artırılan dava değerinin tamamına davalı idareler yönünden temerrüde düştükleri dava açma tarihinden veya idareye başvuru tarihinden itibaren faiz uygulanması gerektiği yönündedir.

İkinci görüş, hükmedilen tazminatın miktar artırımı dilekçesi ile artırılan kısmına, miktar artırımı dilekçesinin mahkeme kayıtlarına girdiği tarihten itibaren faiz uygulanması gerektiği yönündedir.

Üçüncü görüş ise, davanın kabul edilmesi halinde artırılan tazminat miktarı yönünden, miktar artırımına ilişkin dilekçenin idareye tebliğ edildiği tarihte idarenin temerrüde düşürüldüğü kabul edilerek bu tarihten itibaren faize hükmedilmesi gerektiği yönündedir.

Bu görüşlerden ilki, artırılan miktar yönünden, dava dilekçesinde belirtilen miktara uygulanacak faizin başlangıç tarihinin esas alınacağını kabul etmekte; diğer iki görüş ise, miktar artırımı dilekçesini esas almakta ve bu dilekçenin yargı yerinin kayıtlarına girdiği tarihin veyahut da karşı tarafa tebliğ edildiği tarihin esas alınmasını öngörmektedir.

B. TAM YARGI DAVALARI

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde, idari dava türleri; idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaati ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları; idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları ile tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak sayılmıştır.

Madde metninde tam yargı davaları, idarenin işlem ve eylemlerinden ötürü, hakları doğrudan zarara uğrayanlar tarafından idare aleyhine açılan tazminat davaları şeklinde tanımlanmaktadır.

Tam yargı davaları, ilgililerin subjektif hukuki durumlarında ortaya çıkan her türlü ihlalin giderilmesini amaçlamaktadır. İptal davasında, idari işlemin yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden hukuka uygun olup olmadığı denetlenmekte ve hukuka aykırı olduğu kanaatine ulaşıldığı takdirde iptali ile yetinilmekte iken tam yargı davalarında, idare hukukunun ilke ve kuralları çerçevesinde sorumluluk sebeplerinden hangisinin olayda geçerli olacağı tespit edilmekte, zararın varlığı ve niteliği irdelenmekte, bütün bu aşamalardan sonra zarara neden olduğu anlaşılan idari faaliyetin, idarenin mali sorumluluğunu doğurup doğurmadığı, doğuruyorsa zararın hesaplanma şekli belirlenerek gerektiği takdirde bilirkişi marifetiyle zarar hesaplanmakta ve tespit edilen zararın tazminine hükmedilmektedir.

C. TAM YARGI DAVALARINDA MİKTAR ARTIRIMI

Anayasa'nın 125. maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolunun açık olduğu ve idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü bulunduğu hükme bağlanmıştır.

Bu hüküm çerçevesinde gerçek zararın giderilmesini amaçlayan tam yargı davaları açılırken, zarar unsurlarının tam olarak tespit edilememesi veya zararın hesaplanamaması ya da davacılar tarafından yargılamanın başında fazla yargılama gideri yapılmak istenmemesi gibi farklı saiklerle davadaki talep sonucunun düşük bir miktar olarak gösterilmesi söz konusu olabilmektedir.

Tam yargı davalarında dava açıldıktan sonra miktar artırımına imkan veren yasal değişiklik yapılmadan önce, talep edilen zarar miktarı iddianın ve savunmanın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağı kapsamında davanın ilerleyen safhalarında değiştirilemediğinden ve gerçek zararın yargılama sürecinde belirlenmesinden sonra bu zararın tazminine imkan veren bir ek dava müessesesi de bulunmadığından dava açanların gerçek zararının tazmini mümkün olmamıştır.

Bu durumun bir kısım davacıları hak kaybına uğratması üzerine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) yapılan başvurular sonucunda, talebin yeniden değerlendirilmesinin mümkün olmaması nedeniyle başvurana etkili bir başvuru yolu sunulmadığı gerekçesiyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) ihlal edildiği yönünde kararlar verilmiştir. AİHM, Okçu-Türkiye kararında, medeni hukukun aksine Türk idare hukukunda başvurana, dava devam ederken ilk başta talep ettiği rakamın yeniden değerlendirilmesini isteme hakkı tanınmamasının, başvurana etkili bir başvuru yolu sunulmaması nedeniyle AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir. (Başvuru No: 39515/03, 21/07/2009)

Miktar artırımının yasal olarak mümkün olmadığı dönemde konuyla ilgili yapılan bireysel başvurular üzerine Anayasa Mahkemesi de, idari yargıda görülmekte olan davalarda miktar artırımı imkanının olmamasını mahkemeye erişim hakkının ihlali olarak değerlendirmiştir. Nitekim Anayasa Mahkemesince, "İbrahim Can Kişi Başvurusu"nda, başvurucunun ıslah talebinin dikkate alınmadığı yargı kararı sonucunda, başvurucunun tazminat alacağının bir bölümünden mahrum kaldığı, başvurucunun katlanmak zorunda bırakıldığı külfetin hedeflenen meşru amaçlarla orantısız olduğu, bu suretle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine hükmedilmiştir (Başvuru No:2012/1052, 23/07/2014). Anılan kararda "...38. Tazminat alacağının miktarı, ancak bilirkişi incelemesi ve benzeri araştırmalardan sonra mahkemenin takdir yetkisi çerçevesinde belirlenebilen bir olgudur. Tazminat müessesesinin bu özelliği gereği, hak kazanılan tazminat miktarının dava açılmadan önce tam olarak bilinmesi veya öngörülmesi mümkün değildir. Dava açılması aşamasında karşı karşıya kalınan bu belirsizliğin, talep miktarının sonradan düzeltilmesi (ıslah) yoluyla aşılması da 30/4/2013 tarihi öncesinde 1602 sayılı Kanun gereği mümkün değildir (B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 56). Buna göre, hak kaybına uğramaması bakımından davacı tarafın, dava devam ederken, talep sonucunu ıslah etme ihtiyacının doğması kaçınılmazdır..." tespitine yer verilerek, davacıların miktar artırımı yapabilmelerine olanak sağlanması gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Hak kayıplarına yol açan bu duruma ilişkin olarak verilen ihlal kararları üzerine, 30/04/2013 tarih ve 28633 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6459 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile, 2577 sayılı Kanun'un 16. maddesinin dördüncü fıkrasına,

"Ancak, tam yargı davalarında dava dilekçesinde belirtilen miktar, süre veya diğer usul kuralları gözetilmeksizin nihai karar verilinceye kadar, harcı ödenmek suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere artırılabilir ve miktarın artırılmasına ilişkin dilekçe otuz gün içinde cevap verilmek üzere karşı tarafa tebliğ edilir." hükmü eklenmiş, bu suretle tam yargı davalarında miktarın artırılması mümkün hale gelmiştir.

Bu Kanun değişikliğinin gerekçesinde, "AİHM, devletin sorumluluğuna ilişkin tazminat davalarında, davacıların yargılamanın yavaş işlemesinden doğan zararlarını ortadan kaldıracak yeterli bir çözüm bulunmadığı yönünde ülkemiz aleyhinde ihlal kararları vermektedir. Düzenlemeyle, idari yargıda açılan tam yargı davalarında talep edilen tazminatın daha yüksek olduğunun dava devam ederken anlaşılması durumunda, davacıya talep edilen miktarı artırma hakkı verilmemesinin adil yargılanma hakkının ihlali olarak kabul edilmesi sebebiyle, nihai karar verilinceye kadar ıslah suretiyle talep edilen tazminat miktarını artırma hakkı tanınmaktadır." ifadelerine yer verilmiştir.

Öngörülen düzenlemeyle, gerçek zarar miktarının yargılama sürecinde belirlenmesine rağmen dava dilekçesinde gösterilen zarar miktarını artırmaya yönelik taleplerin mahkemelerce kabul edilmemesi sebebiyle dava dilekçesinde gösterilen zarar tutarı kadar tazminata hükmedilmesinden doğan hak kayıplarının giderilmesi; nihai karara kadar tazminat miktarının artırılmasına imkan tanınarak yargılama esnasında gerçek zararın tespit edilmesi durumunda, talep sonucunun bu miktara kadar artırılabilmesi ve böylece herhangi bir hak kaybının yaşanmaması amaçlanmıştır.

Böylelikle, etkili başvuru ve adil yargılanma hakkının da gerçekleşmesi amacına hizmet eden miktar artırımı müessesesi ile tam yargı davalarında süre veya diğer usul kuralları gözetilmeksizin, nihai karar verilinceye kadar bir defaya mahsus olmak üzere dava dilekçesinde belirtilen miktar davacı tarafından artırılabilmektedir.

Ç. TAM YARGI DAVALARINDA FAİZ

İdarenin eylem ve işlemlerinden kaynaklanan tam yargı davalarında, zararın tazminine hükmedilirken, zararın tam olarak karşılanması gerekmektedir. İdarenin kişilere vermiş olduğu zararın dava yoluyla talep edilmesi halinde, tazminata hükmedilmesi ve bu tazminata da belli bir tarihten itibaren faiz işletilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Faiz, alacaklının talep etmeye yetkili olduğu bir miktar parayı kullanamaması nedeniyle, mahrum kalınan süreye bağlı olarak ödenmesini talep edebileceği bir karşılıktır. Faiz alacağı, ana paradan ayrı fakat ona bağlı bir alacaktır. Fer'i nitelikteki faiz alacakları, asıl alacağın kaderine bağlı haklardandır. (OĞUZMAN Kemal, ÖZ Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt I, İstanbul 2012, s.308-309)

Faiz asıl alacaktan ayrı ve fakat ona bağlı bir yan edim olup varlığı asıl alacağın varlığına bağlıdır. Asıl alacak sona erdiğinde faiz alacağı da sona erer. (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.131/1)

Ayrıca faizin paranın ekonomik değerinin korunması ve paranın satın alma gücündeki azalmayı telafi etme fonksiyonu da vardır.

Tam yargı davalarında 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'la düzenlenen yasal faiz uygulanmaktadır.

D. MİKTAR ARTIRIMININ ETKİSİ VE ARTIRILAN MİKTARA UYGULANACAK FAİZ

Görülmekte olan davada miktar artırımını mümkün kılan 2577 sayılı Kanun'un 16. maddesinin dördüncü fıkrasındaki düzenleme uyarınca yapılan miktar artırımının dava dilekçesi üzerindeki etkisi, sadece dilekçede talep edilen miktarın yerine artırılan miktarın geçmesiyle sınırlı olup, davanın açıldığı tarihteki hukuki durum veya davadaki diğer talepler üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla artırılan tutar yeni bir talep olmadığından ve ilk dava dilekçesinde yer alan unsurlar geçerliliğini koruduğundan dava dilekçesinde yer alan davanın talep konusunun artırılan bu tutarla bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Belirtmek gerekir ki, davacının dava açmaktaki iradesi başından itibaren gerçek zararının tazmini olup, bu irade, dava açarken belirsiz olan kısmı da kapsamaktadır. Davacı dava açarken talep edeceği miktarı çeşitli sebeplerle belirleyemediği için, belirsiz kısımla ilgili miktarı talep etmeyi, yargılamada gerçek zararı belirleninceye kadar ertelemektedir.

Bu nedenle, davanın açıldığı tarihten itibaren davacının asıl talebi, belirsiz olan kısım da dahil gerçek zararın tamamının tazmini olduğundan dava dilekçesiyle talep edilen miktara hangi tarihten itibaren faize hükmedilecekse, yargılama sürecinde belirlenen ve artırma talep edilen miktara da aynı tarihten itibaren faize hükmedilmesi gerekmektedir.

Dava dilekçesiyle talep edilen miktara yürütülecek faizin başlangıç tarihinin, miktar artırımı dilekçesi ile artırılan tutar için de geçerli olduğunun kabulü, Anayasa ile güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün gerçekleşmesine hizmet edeceği gibi, yargılamaya hakim olan ilkelerden olan adil yargılanma hakkına ve 6459 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğin amacına da uygun düşecektir.

Bu itibarla, idari işlem veya eylemlerden doğan zararın tazminine hükmedilmesi istemiyle açılan tam yargı davalarında miktar artırımında bulunulması halinde, artırılan miktara faiz yürütülmesine esas alınacak tarih hususunda kararlar arasındaki aykırılığın, dava dilekçesiyle talep edilen miktara hangi tarihten itibaren faize hükmedilecekse artırılan miktara da aynı tarihten itibaren faize hükmedilmesi yönünde içtihadın birleştirilmesi suretiyle giderilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

KARAR SONUCU: İdari işlem veya eylemlerden doğan zararın faiziyle birlikte tazminine hükmedilmesi istemiyle açılan tam yargı davalarında, miktar artırımında bulunulması halinde dava dilekçesinde talep edilen miktar için hangi tarihten itibaren faize hükmedilecekse, artırılan miktara da aynı tarihten itibaren faize hükmedilmesi gerektiği yönünde içtihadın birleştirilmesine karar verilmiştir.

II.

BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ KARARLARI ARASINDAKİ AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİNE İLİŞKİN KARARLAR

A. VDDK TARAFINDAN VERİLEN KARARLAR

1. Eşyanın kıymetinin, gözetim tebliğindeki kıymete eşitlenecek tutarda yurt dışı gider kalemine ihtirazi kayıtla beyanda bulunmak suretiyle artırılması durumunda, ithal edilen eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesinde, öncelikle satış bedelinin esas alınması, satış bedelinin esas alınması için gerekli koşulların mevcut olmadığının tespit edilmesi halinde sırasıyla diğer yöntemlere başvurulması; satış bedeli yönteminin terk edilme nedenlerinin somut olarak ortaya konulması gerektiği hakkında.

Esas No:2023/6, **Karar No:**2024/1

VDDK

Eşyanın kıymetinin, gözetim tebliğindeki kıymete eşitlenecek tutarda yurt dışı gider kalemine ihtirazi kayıtla beyanda bulunmak suretiyle artırılması nedeniyle 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 242. maddesi uyarınca tahakkuka yapılan itirazın zımnen reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, eşyanın kıymetinin, gözetim tebliğindeki kıymete eşitlenecek tutarda yurt dışı gider kalemine ihtirazi kayıtla beyanda bulunmak suretiyle artırılması nedeniyle 4458 sayılı Kanun'un 242. maddesi uyarınca tahakkuka yapılan itirazın reddine ilişkin işlemin iptali ile vergilerin iadesi talebiyle açılan davada, ithal edilen eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesinde, öncelikle satış bedelinin esas alınması, satış bedelinin esas alınması için gerekli koşulların mevcut olmadığının tespit edilmesi halinde sırasıyla diğer yöntemlere başvurulması; satış bedeli yönteminin terk edilme nedenlerinin somut olarak ortaya konulmadığı sonucuna varılması halinde işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; eşyanın kıymetinin, gözetim tebliğindeki kıymete eşitlenecek tutarda yurt dışı gider kalemine ihtirazi kayıtla beyanda bulunmak suretiyle artırılması nedeniyle 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 242. maddesi uyarınca tahakkuka itiraz edilmesi durumunda ithal edilen eşyanın gümrük kıymetinin ne şekilde belirleneceği hususu oluşturmaktadır.

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 24 ve 25. maddeleri ile Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının VII. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma'nın 17. maddesinde yer alan hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden, ithal edilen eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesinde, öncelikle, satış bedelinin esas alınması, satış bedelinin esas alınması için gerekli koşulların mevcut olmadığının tespit edilmesi halinde de sırasıyla diğer yöntemlere başvurulması gerektiği; ayrıca gümrük idaresinin, beyanın doğruluğunu tespit amacıyla her zaman, her türlü bilgi ve belgeyi inceleyerek değerlendirme hak ve yetkisine sahip bulunduğu düzenlenmiştir.

İthalatta uygulanacak gözetim ve korunma önlemleri, Türk mevzuatında, 29/01/1995 tarih ve 22186 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan, 26/01/1995 tarih ve 4067 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan ve 25/02/1995 tarih ve 22213 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 03/02/1995 tarih ve 1995/6525 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanan Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması'nın ekinde yer alan ve bu anlaşmanın ayrılmaz parçasını teşkil eden "Korunma Tedbirleri Anlaşması" ile yerini almıştır.

Ticaret Bakanlığınca yerli üreticilerin talebi üzerine veya re'sen, belli bir malın ithalatının, o malın yerli üreticileri ve ülke ekonomisi üzerinde olumsuz sonuçlar doğurup doğurmadığının tespit edilmesi amacıyla incelemeye başlanarak inceleme sonucunda gözetim uygulaması öngörülebilmektedir.

Gözetim uygulaması başlatılması durumunda, herhangi bir korunma tedbirinden söz edilemez. Yani bu aşamada, o malın ithalatında herhangi bir kısıtlama, vergi oranında artış, eşik kıymet belirlenmesi veya ek mali yükümlülük uygulaması söz konusu olmamaktadır. Sadece bir malın ithalatında, yerli üreticilerin zarar görmesine sebebiyet verebilecek miktarda artış olup olmadığının belirlenebilmesi için o malın ithal seyrinin izlenmesi amaçlanmakta ve bu amacın gerçekleştirilebilmesi için o malın ithalatında İthalat Genel Müdürlüğünce düzenlenen bir gözetim belgesi ibrazı zorunluluğu getirilmektedir.

Gözetim belgesinin ibraz zorunluluğu, o malın belli bir değerin altında kıymetle ithal edilmek istenmesi durumuna münhasır olup gözetim önlemi uygulanmasına karar verilen eşyanın, belirlenen bir kıymetin altında ithal edilmek istenilmesi halinde sadece ''gözetim belgesi'' ibrazı zorunluluğu getirildiğinden bu zorunluluğa uyulmaması 4458 sayılı Kanun hükümlerine göre ek tahakkuk yapılmasını gerektiren bir durum değildir.

Öte yandan İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğlerde belirtilen birim kıymet, eşyanın 4458 sayılı Kanun hükümlerine göre belirlenmiş gerçek satış bedeli değildir.

Bununla beraber 28/07/2021 tarih ve 31551 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7333 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 13. maddesiyle, 4458 sayılı Kanun'un 211. maddesinde, ticaret politikası önlemlerine tabi eşyanın gümrük kıymetinin yükümlünün kendi beyanı ile artırılması halinde ödenen veya tahakkuk ettirilen vergilerin geri verilmesi veya kaldırılmasına ilişkin taleplerin kabul edilmeyeceği yolunda değişiklik yapılmıştır.

Bu değişiklikten önce ithalatçılar, eşyanın kıymetinin gözetim tebliğinde belirtilen kıymetten düşük olması durumunda, eşyanın kıymetinin gözetim tebliğinde belirtilen düzeye çıkmasını sağlayacak şekilde yurt dışı diğer giderlerin artırılması yoluyla beyanda bulunmak suretiyle ithalatı gerçekleştirmekte, kıymetin arttırılması nedeniyle fazladan ödedikleri vergilerin iadesi için ya üç yıllık süre içinde 4458 sayılı Kanun'un 211. maddesine göre geri verme veya kaldırma başvurusunda bulunmakta ya da tescil tarihinde beyannameye ihtirazi kayıt koymak suretiyle aynı Kanun'un 242. maddesi uyarınca tahakkuka itiraz ederek vergilerin iadesini talep etmekteydiler.

4458 sayılı Kanun'un 211. maddesinde yapılan değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten sonra tescil edilen beyannameler açısından, eşyanın kıymetinin gözetim tebliğinde belirtilen düzeye çıkmasını sağlayacak şekilde beyanda bulunulması, ticaret politikası önlemlerine tabi eşyanın gümrük kıymetinin yükümlünün kendi beyanı ile artırılması neticesini doğuracağından, bu durumda ödenen veya tahakkuk eden vergilerin geri verilmesi veya kaldırılması taleplerinin kabul edilmeyeceği açıktır.

Ancak, aykırılığın giderilmesine konu edilen uyuşmazlıklarda dava konusu edilen işlemler, 4458 sayılı Kanun'un 211. maddesine göre yapılan bir geri verme veya kaldırma talebi üzerine bu talebin reddi yolunda tesis edilmiş işlemler değil, aynı Kanun'un 242. maddesi uyarınca beyannamelere ihtirazi kayıt konulmak suretiyle yapılan itirazın zımnen reddine dair işlemlerdir.

Gümrük vergileri tahakkukları dolayısıyla vergi mahkemesinde idari dava açılabilmesi için, söz konusu tahakkuklara karşı 4458 sayılı Kanun'un 242. maddesinde öngörülen idari itiraz yoluna başvurulması ve bu başvurunun zımnen ya da açık olarak reddedilmiş olması; itiraz yoluna başvurulabilmesi için de, idarece kendiliğinden yapılmış bir ek tahakkuk işleminin veya ihtirazi kayıtla verilen gümrük beyannamesine dayalı tahakkukun bulunması gerekmektedir. İhtirazi kayıt, uygulamada, beyanın bağlayıcılığını etkisiz kılmak ve hak arama yollarına başvuru hakkını saklı tutmak amacıyla beyannameye konulan ve beyanın serbest irade ürünü olmadığını gösteren açıklama olarak nitelendirilmektedir.

Karar aykırılığının giderilmesi istemine konu olaylarda, beyannamelere ihtirazi kayıt konulması ve daha sonra 4458 sayılı Kanun'un 242. maddesinde öngörülen idari başvuru yolu izlenerek dava açılması söz konusu olduğundan, Kanun'un 211. maddesinde yapılan değişiklikte öngörülen, ticaret politikası önlemlerine tabi eşyanın gümrük kıymetinin yükümlünün kendi beyanı ile artırılması halinde ödenen veya tahakkuk ettirilen vergilerin geri verilmesine veya kaldırılmasına ilişkin taleplerin kabul edilmeyeceği yolundaki düzenlemenin uyuşmazlık konusu olaylarda uygulanması mümkün bulunmamaktadır.

Yukarıda yer alan hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden, beyannameye ihtirazi kayıt konulması ve 4458 sayılı Kanun'un 242. maddesi uyarınca tahakkuka itiraz edilmesi halinde, ithal edilen eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesinde, öncelikle, satış bedelinin esas alınması; satış bedelinin esas alınması için gerekli koşulların mevcut olmadığının tespit edilmesi halinde sırasıyla diğer yöntemlere başvurulması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Sonuç olarak, eşyanın kıymetinin, gözetim tebliğindeki kıymete eşitlenecek tutarda yurt dışı gider kalemine ihtirazi kayıtla beyanda bulunmak suretiyle artırılması nedeniyle 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 242. maddesi uyarınca tahakkuka yapılan itirazın reddine ilişkin işlemin iptali ile vergilerin iadesi talebiyle açılan davada, ithal edilen eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesinde, öncelikle satış bedelinin esas alınması, satış bedelinin esas alınması için gerekli koşulların mevcut olmadığının tespit edilmesi halinde sırasıyla diğer yöntemlere başvurulması; satış bedeli yönteminin terk edilme nedenlerinin somut olarak ortaya konulmadığı sonucuna varılması halinde işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

2. Mükellefiyetini kendi iradesiyle sona erdiren veya mükellefiyeti re'sen terkin edilen gerçek kişilere mükellefiyetinin sona erdiği tarihten sonra yapılacak tebligatın, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 107/A maddesi uyarınca elektronik ortamda yapılabileceği hakkında.

VDDK

Esas No:2023/9, **Karar No:**2024/3

Mükellefiyetini kendi iradesiyle sona erdiren veya mükellefiyeti re'sen terkin edilen gerçek kişilere mükellefiyetinin sona erdiği tarihten sonra düzenlenen ihbarnamelerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, mükellefiyetini kendi iradesiyle sona erdiren veya mükellefiyeti re'sen terkin edilen gerçek kişilere mükellefiyetinin sona erdiği tarihten sonra yapılacak tebligatın, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 107/A maddesi uyarınca elektronik ortamda yapılmasında hukuka aykırılık bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; mükellefiyetini kendi iradesiyle sona erdiren veya mükellefiyeti re'sen terkin edilen gerçek kişilere mükellefiyetinin sona erdiği tarihten sonra düzenlenecek ihbarnamelerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 107/A maddesi uyarınca elektronik ortamda mı yoksa aynı Kanun'un 101. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinde posta yoluyla mı tebliğ edileceği hususu oluşturmaktadır.

Tebliğ, hukuki bir işlemden ilgili kimsenin haber almasını sağlamak için, yetkili makamın yazı veya ilan ile yapacağı bir işlemdir. Tebliğ işleminin bilgilendirme ve belgelendirme olmak üzere iki önemli fonksiyonu bulunmaktadır. Tebliğin usulüne uygun olduğunun kabulü, tebliğin bilgilendirme ve belgelendirme işlevlerinin gerçekleşmesini sağlayacak biçimde ve mevzuatta öngörülen kurallara uygun şekilde yapılmasına bağlıdır.

İdari işlemlerin ilgiliye tebliğ edilmesinde amaç, işlemin muhatabı açısından yasal haklarını kullanabilmesine imkan tanımak; işlemi tesis eden idare açısından da idari işlemin yürütülmesini sağlayarak kamu yararı amacını gerçekleştirmektir.

İdare hukuku alanında tek taraflı irade açıklamasıyla kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte tesis edilen idari işlemin, hukuka uygunluk karinesinden yararlanabilmesi için hukuka uygun olarak tebliğ edilmesi gerekmektedir.

Vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden vesikaların muhataplarına hangi yöntemlerle tebliğ edileceği 213 sayılı Kanun'un ilgili maddelerinde belirlenmiştir. Bu yöntemlerden biri de 213 sayılı Kanun'a 6009 sayılı Kanun'un 7. maddesiyle eklenen 107/A maddesinde düzenlenen elektronik ortamda tebliğ yöntemidir.

Elektronik tebligat, 213 sayılı Kanun'un 93. maddesinde sayılan usullerle bağlı kalınmaksızın vergilendirme ile ilgili evrakın yetkili makam tarafından muhatabın elektronik tebligat adresine gönderilmesi işlemi olarak tanımlanabilmektedir.

Elektronik tebligat, geleneksel tebligat yöntemlerinden farklı olarak iletişim teknolojisi kullanılarak tebligat işlemlerinde etkinliğin ve verimliliğin artırılması ve bu işlemlerin dinamik ve organize bir yapıda yürütülmesi amacıyla muhataba hızlı ve güvenli bir bildirimin gerçekleştirilmesini sağlamaktadır.

Vergi Usul Kanunu'nda, elektronik tebligatın hangi usul ve esaslara göre yapılacağı düzenlenmiştir. Buna göre elektronik tebligatın usulüne uygun olarak yapıldığının kabul edilmesi, "bu Kanun hükümlerine göre tebliğ yapılacak bir kimsenin bulunması" ve "ilginin tebliğe elverişli elektronik bir adresinin var olması" şartlarının gerçekleşmesine bağlıdır.

Diğer taraftan, 213 sayılı Kanun'un 107/A maddesinde kendisine elektronik ortamda tebligat yapılacak kişilerin ve elektronik tebliğe ilişkin diğer usul ve esasların belirlenmesinde Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Anılan yetkiye dayanılarak Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılan 456 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile elektronik ortamda tebliğe elverişli elektronik adres kullanma zorunluluğu getirilenler ve kendisine elektronik ortamda tebligat yapılacaklar belirlenmiş, bu kişilerin elektronik tebligat sisteminden hangi hâllerde çıkabileceği düzenlenmiştir.

Anılan Tebliğ'de elektronik tebligat sistemine dahil olan gerçek kişilerin bu sistemden çıkabilmesi için öngörülen hâller, kişilerin hak ehliyetinin sona erdiği durumlara özgülenmiş ve gerçek kişilerin mükellefiyetini kendi iradesiyle sona erdirmesi veya mükellefiyeti re'sen terkin edilmesi, elektronik tebligat sisteminden çıkış için öngörülen hâller arasında sayılmamıştır.

Bu durumda vergi mükellefleri ile vergi idareleri arasındaki vergilendirme sürecinden doğan ilişki mükellefiyet sona erdikten sonra da devam edeceğinden, elektronik tebligat sistemine dahil olan gerçek kişilerin, ölüm veya gaipliğine karar verilmesi dışındaki bir hâl ile mükellefiyetinin sona ermesi durumunda ilgiliye elektronik tebligat yapılabilmesinin mümkün olduğu sonucuna varılmıştır.

Diğer taraftan, elektronik ortamda yapılacak tebligat ile posta yoluyla, memur eliyle veya ilan yoluyla yapılacak tebligat için öngörülen usul ve esaslar birbirinden farklıdır. Elektronik ortamda tebligat yapılmasına imkan bulunan hâllerde, diğer tebliğ yöntem-

leri için öngörülen prosedürlere başvurulmaksızın, vergilendirmeye ilişkin vesika elektronik ortamda tebliğ edilebilecektir.

Bu durumda, 213 sayılı Kanun'un 107/A maddesinde, *"Kanun'un 93. maddesinde sayılan usullere bağlı kalınmayacağına"* dair kurala yer verilmek suretiyle elektronik tebligat ile diğer tebligat yöntemlerinin birbirinden farklı usul ve esaslara tabi olduğu kabul edildiğinden, 213 sayılı Kanun'un 107/A maddesi ile aynı Kanun'un 101. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan kuralların arasında herhangi bir çatışmanın bulunup bulunmadığı yönünde kıyaslama yapılmasına hukuken imkan bulunmamaktadır. Dolayısıyla Kanun'da elektronik ortamda tebligat yapılabilmesi için öngörülen şartların oluştuğu hâllerde, işi bırakan veya işi bıraktığı addolunan gerçek kişilere vergilendirmeye ilişkin hüküm ifade eden vesikaların, 213 sayılı Kanun'un 101. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen prosedüre göre değil, 107/A maddesi uyarınca elektronik ortamda tebliğ edilmesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Ayrıca 213 sayılı Kanun'un 107/A maddesinde *"elektronik ortamda tebliğ yapılabilir"* ifadesine yer verildiğinden elektronik tebligat yönteminin uygulanması bakımından idari makam bağlı yetki içinde değildir. Dolayısıyla yetkili makamca vergilendirmeye ilişkin vesikanın elektronik ortamda mı yoksa diğer geleneksel yöntemlerle mi tebliğ edileceği hususu yetkili makamın takdir yetkisi içinde bulunduğundan tebligatın elektronik ortamda yapılması zorunlu değildir.

Bu durumda, 213 sayılı Kanun'un 107/A maddesinde *"Kanun'un 93. maddesinde sayılan usullere bağlı kalınmayacağına"* dair kurala yer verilmek suretiyle elektronik tebligat ile diğer tebliğ yöntemlerinin birbirinden farklı usul ve esaslara tabi olduğu kabul edildiğinden ve verilen yetkiye istinaden çıkarılan Tebliğ'de mükellefiyetin iradi veya re'sen terkin edilmesi hâli elektronik tebligat sisteminden çıkılmasına yönelik hâller arasında sayılmadığından mükellefiyetini kendi iradesiyle sona erdiren veya mükellefiyeti re'sen terkin edilen gerçek kişilere mükellefiyetinin sona erdiği tarihten sonra yapılacak tebligatın, 213 sayılı Kanun'un 107/A maddesi uyarınca elektronik ortamda yapılmasında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, mükellefiyetini kendi iradesiyle sona erdiren veya mükellefiyeti re'sen terkin edilen gerçek kişilere mükellefiyetinin sona erdiği tarihten sonra yapılacak tebligatın, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 107/A maddesi uyarınca elektronik ortamda yapılmasında hukuka aykırılık bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

3. Vekille takip edilen ve ilk derece mahkemelerince tek dosyada birleştirilerek karara bağlanan davalarda kanun gereğince ilgili taraf lehine takdir olunacak vekâlet ücreti bakımından, tek vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiği hakkında.

VDDK

Esas No:2023/8, **Karar No:**2024/4

Vekille takip edilen ve ilk derece mahkemelerince tek dosyada birleştirilerek karara bağlanan uyuşmazlıklarda kanun gereğince takdir olunacak vekalet ücreti bakımından, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, vekille takip edilen ve ilk derece mahkemelerince tek dosyada birleştirilerek karara bağlanan davalarda kanun gereğince ilgili taraf lehine takdir olunacak vekâlet ücreti bakımından, tek vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; vekille takip edilen ve ilk derece mahkemelerince tek dosyada birleştirilerek karara bağlanan davalarda kanun gereğince ilgili taraf lehine takdir olunacak vekâlet ücreti bakımından, tek vekâlet ücretine mi yoksa birleştirilen her bir dava için ayrı vekâlet ücretine mi hükmedileceğine hususu oluşturmaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31. maddesinde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilen hususlar arasında yargılama giderleri de bulunmaktadır.

6100 sayılı Kanun'un yargılama giderlerine ilişkin kuralları incelendiğinde, vekille takip edilen davalarda kanun gereğince takdir olunacak vekâlet ücretinin yargılama gideri olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, yargılama giderleri arasında sayılan vekâlet ücretinin hangi tarafa yükletildiğinin kararda gösterilmesi gerekmektedir. Takdir olunacak vekâlet ücretinin tutarı ise, dava sonunda hükmün verildiği tarihte yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre belirlenmektedir.

Vekâlet ücreti, vekille takip edilen davalarda kanun gereğince takdir olunacak vekâlet ücreti ve avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan vekâlet ücreti olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yargılama giderleri kapsamında olan ücret ise avukat ile müvekkil arasında yapılan sözleşmeden kaynaklanan avukatlık ücreti olmayıp, kanun gereğince Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca hükmedilen vekâlet ücretidir.

Vekâlet ücreti, avukatın hukuki yardımının maddi karşılığı olup avukatın mesleğini icra ederken hak edeceği bu ücretin yargı yerlerince belirlenmesinde taraflara ölçüsüz bir yükümlülük getirilmemesi ve taraf vekillerinin harcadığı emek ve çaba ile işin önemi ve niteliğinin de dikkate alınması gerekmektedir.

Aykırılığın giderilmesi istemine konu uyuşmazlıklar incelendiğinde, her bir dosyada davacılar adına ya tek bir idari işlemin tesis edildiği ya da birden fazla idari işlem tesis edilmekle birlikte bu işlemler arasında maddi veya hukuki yönden bağlılık ya da sebep-sonuç ilişkisinin bulunduğu görülmektedir. Buna göre, her bir dosyada karara bağlanan uyuşmazlıklara konu idari işlemlerin esasen tek bir davaya konu edilebileceği açıktır.

Ayrıca, her bir dosyada dava konusu edilen idari işlemlerin aynı maddi olay veya hukuki nedene bağlı olması dolayısıyla, söz konusu davaların dava ve savunma dilekçelerinin hazırlanması bakımından avukata ayrı bir yük getirmediği, avukatın yeni ve ayrı bir emek göstermeksizin müvekkilini temsil edebildiği, dolayısıyla her bir dosya için ayrı hukuki yardımda bulunmasını gerektiren bir durumun olmadığı, yargı mercii açısından da ortada ayrı ayrı incelemeyi gerektiren maddi ya da hukuki bir nedenin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Gerek anılan uyuşmazlıklara konu idari işlemlerin tek bir davaya konu edilebilmeleri gerekse bu işlemlerin konusu oluşturduğu davaların belirtilen nitelikleri dikkate alındığında, söz konusu işlemlere karşı tek dilekçeyle açılan davada yürütülen yargılama ile bu işlemlere karşı ayrı ayrı açılan davaların yargı merci tarafından birleştirilerek yürütülen yargılama sonucunda takdir edilecek vekâlet ücreti bakımından, farklı uygulama yapılmasını gerektiren bir neden bulunmamaktadır.

Bu itibarla, birleştirme kararı üzerine tek dosya haline gelen ve bu haliyle de tek bir karar ile sonuca bağlanan davalarda kanun gereğince ilgili taraf lehine takdir olunacak vekâlet ücreti bakımından, tek vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, vekille takip edilen ve ilk derece mahkemelerince tek dosyada birleştirilerek karara bağlanan davalarda kanun gereğince ilgili taraf lehine takdir olunacak vekâlet ücreti bakımından, tek vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

4. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamında yapılan elektronik yoklama sırasında, yoklama yapılanın veya temsilcisinin bulunmaması ya da bu şahısların imzadan çekinmesi halinde elektronik yoklama imza formunun polis, jandarma, muhtar veya ihtiyar meclisi üyelerinden birine imzalatılması gerektiği hakkında.

VDDK

Esas No:2023/10, **Karar No:**2024/5

Elektronik yoklama neticesinde yoklama fişi düzenlenmesini müteakip 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 160/A maddesi uyarınca mükellefiyetlerin re'sen terkin edilmesine ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 213 sayılı Kanun'un 132/A maddesi uyarınca yapılan elektronik yoklama sırasında nezdinde yoklama yapılanın veya temsilcisinin bulunmaması ya da bu şahısların imzadan çekinmesi halinde elektronik yoklama neticesinde düzenlenen yoklama fişini temsil eden elektronik yoklama imza formunun aynı Kanun'un 131. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca polis, jandarma, muhtar veya ihtiyar meclisi üyelerinden birine imzalatılmasının gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 132/A maddesi uyarınca yapılan elektronik yoklama sırasında, nezdinde yoklama yapılanın veya temsilcisinin bulunmaması ya da bu şahısların imzadan çekinmesi halinde elektronik yoklama neticesinde düzenlenen yoklama fişini temsil eden elektronik yoklama imza formunun 213 sayılı Kanun'un 131. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca polis, jandarma, muhtar veya ihtiyar meclisi üyelerinden birine imzalatılmasının gerekip gerekmediği hususu oluşturmaktadır.

Yoklama müessesesi, mükellefleri ve mükellefiyetle ilgili maddi olayları, kayıtları ve mevzuları araştırmak ve tespit etmek amacıyla öngörülen bir vergi denetim aracıdır.

Yoklama neticesinde düzenlenen ve tutanak mahiyetinde olan yoklama fişine istinaden, idari makamlar tarafından kamu gücü kullanılarak ve tek yanlı iradeyle ilgililerin menfaatini etkileyen hukuksal işlemler tesis edilebilmektedir.

İdareye yoklama fişinde tespit edilen hususlara dayanarak vergi mükelleflerin hukukunu etkileyebilecek işlemlerde bulunma yetkisinin tanınması, çeşitli yasal tedbirlerle mükelleflerin haklarının da korunmasını gerekli kılmıştır. Kanun'un 131 ve 132. maddeleri uyarınca yoklama neticelerinin yoklama fişiyle tutanak altına alınması, yoklama fişinin yoklama tarihini de içerecek şekilde iki nüsha düzenlenmesi, bunlardan birinci nüshanın nezdinde yoklama yapılan şahıs veya yetkili adamına bırakılması, bunların bulunmaması durumunda bilinen adresine yedi gün içinde posta ile gönderilmesi söz konusu yasal tedbirlerdendir. Bu tedbirler aracılığıyla yoklama ile tespit edilen hususlardan, nezdinde yoklama yapılan kişinin haberdar kılınması ve bu yoklama neticelerine dayanarak idarenin tesis edeceği işlemlere karşı ilgilinin hak ve menfaatlerinin güvence altına alınması amaçlanmıştır. Böylece nezdinde yoklama yapılan kişiler, hem yoklamada tespit edilen hususlar hakkında bilgi sahibi olacak hem de haklarında bu tespitlere dayanarak tesis edilebilecek işlemlere karşı hukuka aykırılık iddialarını etkin bir biçimde ileri sürme imkânına kavuşmuş olacaklardır.

213 sayılı Kanun'un 131 ve 132. maddelerinde klasik yoklama usulünde yoklama memurları ile nezdinde yoklama yapılan kişi ya da yetkilisinin tespit edilen hususlar hakkında mutabık kalmaları hali ile bu kişilerin bulunmaması ya da imzadan imtina etmeleri haline yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. İlk halde yoklama fişinin tarih konulmak suretiyle ıslak imza ile imzalanması; ikinci halde ise yoklama mahallinde bulunmama ya da imzadan imtina etme durumunun yoklama fişine yazılması ve yoklama fişinin polis, jandarma, muhtar veya ihtiyar meclisi üyelerinden birine imzalatılması öngörülmüştür. Bu tedbirler aracılığıyla bir yandan idareye tesis edeceği işlemlere dayanak olacak maddi olay ve olguları kayıt altına alma imkânı sağlanmış, diğer yandan ilgililere, idarenin tesis edeceği işlemlerin maddi unsurundan haberdar olmalarına yönelik güvence tanınmıştır. Nezdinde yoklama yapılanın ya da yetkilisinin yoklama mahallinde bulunmaması ya da imzadan imtina etmesi halinde yoklama memurlarından başka resmî görevlilerin de yoklama fişini imzalamasının gerekli kılınması, hem idarenin keyfiliğini önlemeye hem de yoklamada yapılan tespitlerin dayanaksız kalmamasını sağlamaya yönelik bir tedbirdir.

6637 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle yoklama faaliyetinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi, teknolojinin sunduğu imkânlar kullanılarak yoklama faaliyetlerinin daha hızlı ve etkin bir şekilde yerine getirilmesi amacıyla elektronik yoklama müessesesi düzenlenmiştir.

213 sayılı Kanun'un 132/A maddesinde, elektronik yoklama neticesinde düzenlenen elektronik yoklama fişlerinin, 131. maddesinde yer alan yoklama fişleri ile aynı mahiyette olduğu kabul edilmiştir.

Yoklamalarda teknolojik imkânların kullanılması, vergi idaresinin denetim faaliyetlerinde hız ve etkinliğin sağlanması bakımından önemli olmakla birlikte elektronik yoklama uygulamasında nezdinde yoklamada bulunanlara sağlanan güvencelerin, 213 sayılı Kanun'un 131 ve 132. maddeleri uyarınca klasik yoklama usulünde sağlanan güvencelerin gerisine düşmemesi de gerekir. Başka bir ifadeyle yoklamada hız ve etkinlik talebi, mükelleflere sağlanan güvencelere galebe çalmamalıdır.

213 sayılı Kanun'un 132/A maddesi ve 453 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği hükümleri uyarınca elektronik yoklamada yoklama neticelerinin tutanak altına alınmasında üç farklı durum öngörülmüştür.

İlk durumda (nezdinde elektronik yoklama yapılan kişinin ya da yetkilisinin elektronik imza aracına sahip olması), 213 sayılı Kanun'un 132/A maddesi ve 453 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde yoklama sırasında tespit edilen hususların, nezdinde yoklama yapılana veya yetkilisine mobil cihaz ekranında ön izleme yaptırılmak suretiyle okutulacağı ve doğruluğu noktasında karşılıklı olarak mutabık kalınması halinde elektronik yoklamaya ilişkin yoklama fişinin nezdinde yoklama yapılan veya yetkilisi tarafından elektronik imza araçlarıyla imzalanacağı hüküm altına alınmıştır.

İkinci durum (nezdinde elektronik yoklama yapılan kişinin ya da yetkilisinin elektronik imza aracına sahip olmaması) yönünden, 213 sayılı Kanun'un 132/A maddesinde, yoklama fişinin elektronik imza araçlarıyla imzalanmaması durumunda yoklama fişini temsil eden ve yoklama fişi muhteviyatının değiştirilemeyeceğini güvence altına alan benzersiz bir kodun üzerine yazıldığı bir formun imzalanacağı belirtilmiştir.

Üçüncü halde (elektronik ortamda yoklama fişinin tanzimi sırasında, nezdinde yoklama yapılanın veya yetkilisinin bulunmaması veya imzadan imtina etmeleri) ise durumun, mobil cihaz üzerinde ve elektronik yoklama imza formunda kayıt altına alınması öngörülmüştür. Anılan Genel Tebliğ'de yer alan kurala göre bu durumda yoklama fişinin yoklamaya yetkili memur tarafından başka bir işleme gerek kalmaksızın tek taraflı olarak onaylanacağı ve elektronik yoklama imza formunun bir örneğinin ilgilisine bırakılacağı belirtilmiştir.

Aykırılığın giderilmesi istemine konu kararlarda aykırılık oluşturulan husus tam da bu noktada yaşanmaktadır. 213 sayılı Kanun'un 131. maddesinde belirtilen klasik usulde idarenin yoklamada tespit edilen hususlara dayanarak işlemlerini yürütebilmesi ve davacıların hukukunun korunabilmesi açısından nezdinde yoklama yapılanın veya yetkilisinin bulunmaması veya imzadan imtina etmeleri halinde durumun yoklama fişine yazılması ve yoklama fişinin polis, jandarma, muhtar veya ihtiyar meclisi üyelerinden birine imzalatılması öngörülmüştür. Buna karşın, aynı durumda elektronik yoklama açısından, kanunda açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Söz konusu Genel Tebliğ'de ise durumun mobil cihaz üzerinde ve elektronik yoklama imza formunda kayıt altına alınması, yoklama fişinin yoklamaya yetkili memur tarafından başka bir işleme gerek kalmaksızın tek taraflı olarak onaylanması ve elektronik yoklama imza formunun bir örneğinin ilgilisine bırakılması öngörülmüştür. Bu bağlamda aykırılığın giderilmesine konu kararlarda hukuki uyuşmazlık, nezdinde yoklama yapılanın veya yetkili adamının bulunmaması veya imzadan imtina etmeleri halinde klasik yoklama usulünde yoklama fişinin polis, jandarma, muhtar veya ihtiyar meclisi üyelerinden birine imzalatılmasıyla sağlanan güvencenin, elektronik yoklamada, bulunmama/imzadan imtina etme durumunun elektronik ortamda kayıt altına alınması, yoklama fişinin tek taraflı olarak onaylanması ve elektronik yoklama imza formunun bir örneğinin ilgilisine bırakılması ile sağlanıp sağlanamayacağı noktasındadır.

Gerek klasik yoklama yöntemi esnasında düzenlenen fiziki yoklama fişi gerekse elektronik yoklama esnasında düzenlenen elektronik yoklama fişi, tespit edilen hususları tevsik edici nitelikte ve tutanak mahiyetinde olan bir belgedir. Bu belgenin vergilendirme işlemleri bakımından hazırlayıcı ve ön işlem mahiyetine kavuşabilmesi için, hukuka uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Elektronik yoklama uygulamasında, hakkında yoklama yapılanın veya yetkilisinin bulunmaması veya bu şahısların imzadan imtina etmesi durumunda ayrıca elektronik yoklama imza formu düzenlenmektedir. Elektronik imza formu, elektronik yoklama fişini tamamlayıcı nitelikte olan ve elektronik yoklamayı temsil eden, fiziken düzenlenerek ıslak olarak imzalanan belgedir.

Hakkında yoklama yapılanın veya yetkilisinin bulunmaması veya imzadan imtina etmesi durumunda elektronik yoklamanın, fiziki yöntemler uygulanarak neticelendirilmesi, bu durumların varlığı halinde klasik yoklama müessesesi için geçerli olan kuraldan ayrıksı bir kuralın elektronik yoklama yönünden Kanun'da öngörülmemesi ve bu halde keyfiliğin önlenebilmesi adına yoklama memurlarından farklı bir resmî görevlinin durumu kayıt altına almak üzere formu imzalamasının kişilerin hukukunun korunabilmesi açısından idarenin tek taraflı onayına nazaran daha üstün bir güvence sunabilecek nitelikte olması hususları birlikte dikkate alındığında, yoklama müessesesi için geçerli ve genel bir kural niteliğinde olan 213 sayılı Kanun'un 131. maddesinin ikinci fıkrasının, elektronik yoklama için de hüküm ifade ettiği sonucuna varılmıştır.

Bu nedenle nezdinde elektronik yoklama yapılanın veya yetkilisinin bulunmaması veya bu şahısların imzadan imtina etmesi durumunda elektronik yoklama fişini temsil eden ve fiziken düzenlenen elektronik yoklama imza formunun, 213 sayılı Kanun'un 131. maddesinin ikinci fıkrasında ünvanları sayılan ilgililere imzalatılarak tutanak haline getirilmesi gerekmektedir. sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, 213 sayılı Kanun'un 132/A maddesi uyarınca yapılan elektronik yoklama sırasında nezdinde yoklama yapılanın veya temsilcisinin bulunmaması ya da bu şahısların imzadan çekinmesi halinde elektronik yoklama neticesinde düzenlenen yoklama fişini temsil eden elektronik yoklama imza formunun aynı Kanun'un 131. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca polis, jandarma, muhtar veya ihtiyar meclisi üyelerinden birine imzalatılmasının gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

5. Boğaziçi Öngörünüm Bölgesi'nde konut olarak kullanılan taşınmaz kültür varlıklarının 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 30. maddesi ile Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmelik'in 2. maddesi kapsamında tasarrufunun kısıtlanmış sayılmaması gerektiği hakkında.

VDDK

Esas No:2024/2, **Karar No:**2024/7

Boğaziçi Öngörünüm Bölgesi'nde konut olarak kullanılan ve taşınmaz kültür varlığı olduğu yönünde ihtilaf bulunmayan taşınmaza ilişkin bina vergisi ve taşınmaz kültür varlıklarının korunması katkı payının kaldırılması veya anılan vergi ve katkı payının tahsili amacıyla ödeme emri düzenlenmesinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'na göre Boğaziçi Öngörünüm Bölgesi'nde konut olarak kullanılan taşınmaz kültür varlıklarının, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 30. maddesi ve Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmelik'in 2. maddesi kapsamında tasarrufunun kısıtlanmış sayılmaması gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; Boğaziçi Öngörünüm Bölgesi'nde yer alan ve konut olarak kullanılan taşınmaz kültür varlıklarının, imar planlarında resmî yapılara, tesislere veya umumi hizmetlere ayrılmış olmadığı takdirde tasarrufunun kısıtlandığından bahsedilip bahsedilemeyeceği hususu oluşturmaktadır.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 30. maddesinde, tasarrufu kısıtlanan bina, arsa ve arazinin vergisinin, kısıtlamasının devam ettiği sürece 1/10 oranında tahsil olunacağı hükme bağlanmış, kanunla ve diğer mevzuatla yapılan kısıtlamaların neler olduğu, süresi, tevsiki ve kısıtlama koyan kamu organlarının görevleri ve sorumluluklarının yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

Anılan maddenin verdiği yetkiye dayanarak çıkarılan Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmelik 17/11/1986 tarih ve 19284 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

23/07/1983 tarih ve 18113 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 21. maddesinde istisnalar, 22. maddesinde muafiyetler

düzenlenmiştir. 24/06/1987 tarih ve 19497 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 3386 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun'un 18. maddesi ile 2863 sayılı Kanun'un 22. maddesi kaldırılmış ve anılan Kanun'un 8. maddesi ile 2863 sayılı Kanun'un 21. maddesi "İstisnalar ve muafiyetler" başlığı altında yeniden düzenlenmiştir.

Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmelik'in 2863 sayılı Kanun'un anılan muafiyet hükmüne aykırı olduğu gerekçesiyle iptali istemiyle dava açılmıştır. Danıştay Dokuzuncu Dairesinin 15/11/1988 tarih ve E:1987/80, K:1988/3460 sayılı kararında, öncelikle, taşınmaz kültür varlıkları ile ilgili olarak 2863 sayılı Kanun'da yer alan vergi muafiyetine ilişkin eski ve yeni düzenlemelere değinilmiş, 1319 sayılı Kanun'un daimi muaflıklara ilişkin hükümlerinde taşınmaz kültür varlıkları yönünden bir hükmün bulunmadığına işaret edilmiş ve aynı Kanun'un 22. maddesinde yer alan ve bina ve arazi vergileriyle ilgili muafiyet ve istisna hükümlerinin bu Kanun'a eklenmek veya bu Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle düzenleneceği yolundaki kuraldan bahsedilmiştir. Ardından, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 11/02/1988 tarih ve E:1987/3, K:1988/1 sayılı kararına dikkat çekilmiş ve kararda yer alan 1319 sayılı Kanun'un 22. maddesinden sonra yürürlüğe giren özel ve sonraki kanun hükmünün uyuşmazlığın çözümünde uygulanması gereken kural olduğu yönündeki değerlendirme ışığında 2863 sayılı Kanun'un 1319 sayılı Kanun'un anılan hükmünden sonra yürürlüğe girdiğine işaret edilerek taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının emlak vergisinden muaf tutulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Kararda, bu hukuksal nedenler ve gerekçe bağlamında, emlak vergisinden muaf olan taşınmazlarla ilgili emlak vergisi tahsilatına ilişkin kısıtlılık hükümlerinin uygulanamayacağı belirtilerek aksi yönde düzenleme içeren Yönetmelik'in 4. maddesi iptal edilmiştir.

Bu iptal kararının ardından taşınmaz kültür varlıklarının emlak vergisi yönünden muafiyetten mi yararlanması gerektiği yoksa bu taşınmazlara ait emlak vergisinin tahsilinde kısıtlılık hükümlerinin mi uygulanacağına dair uyuşmazlıklar sona ermiş ve bu taşınmazlar yönünden 2863 sayılı Kanun'un 21. maddesinde öngörülen muafiyet hükmünün emlak vergisini de kapsadığı kabul edilmiştir.

2863 sayılı Kanun'un "İstisnalar ve muafiyetler başlıklı" 21. maddesinin üçüncü fıkrasının *(14/7/2004 tarih ve 5226 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle birinci ve ikinci fıkraların ilga edilmesi nedeniyle birinci fıkrasının)* 10/09/2014 tarih ve 6552 sayılı Kanun'un 98. maddesiyle değişik halinde tapu kütüğüne "korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır" kaydı konulmuş olan taşınmaz kültür varlıkları ile arkeolojik sit alanı ve doğal sit alanı olmaları nedeniyle üzerlerinde kesin yapılanma yasağı getirilmiş taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları olan parsellerin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğu kurala bağlanmıştır. Bu fıkrayı izleyen ve 10/09/2014 tarih ve 6552 sayılı Kanun'un 98. maddesiyle anılan maddeye eklenen fıkranın ikinci cümlesinde ise 2960 sayılı Kanun'a göre Boğaziçi Sahil Şeridi veya Öngörünüm Bölgesi'nde konut veya işyeri olarak kullanılan taşınmaz kültür varlıklarının muafiyetten yararlanamayacağı belirtilmiştir.

10/09/2014 tarih ve 6552 sayılı Kanun'un 98. maddesiyle 2863 sayılı Kanun'a eklenen fıkra uyarınca 18/11/1983 tarih ve 2960 sayılı Kanun'a göre Öngörünüm Bölgesi'nde konut ola-

rak kullanılan taşınmaz kültür varlıklarının maddede öngörülen muafiyetten yararlanmayacağının belirlenmesinin ardından anılan taşınmazlar için 1319 sayılı Kanun'un 30. maddesi kapsamında, Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmelik'in 2. maddesinde düzenlenen kısıtlılık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda tereddütler ortaya çıkmıştır.

Anılan Yönetmelik'in 2. maddesinin birinci fıkrasında, imar planlarında, resmî yapılara, tesislere ve okul, cami, yol, meydan, otopark, yeşil saha, çocuk bahçesi, pazar yeri, hal, mezbaha ve benzeri umumi hizmetlere ayrılmış olması sebebiyle üzerinde inşaat yapılmasına izin verilmeyen arsalar ile esaslı değişiklik ve ilaveler yapılmasına izin verilmeyen binaların tasarrufunun kısıtlanmış sayılacağı açıklanmış ve maddenin ikinci fıkrasında bu hallerde kısıtlı olarak vergilemenin, imar planının kesinleştiği tarihi izleyen yıl başından itibaren yapılacağı ve kısıtlamanın, ilgili arsa veya binanın bulunduğu alan imar programına alınıncaya (imar programının kesinleştiği tarihe) kadar devam edeceği kurala bağlanmıştır.

Bu kapsamda 2863 sayılı Kanun'un 21. maddesinde öngörülen muafiyetten yararlanamayan bir taşınmaza emlak vergisinin tahsilinde kısıtlılık hükmünün uygulanabilmesi için bahse konu Yönetmelik'in 2. maddesi kapsamında tasarrufunun kısıtlanmış sayılması gerekmektedir. Tasarrufu kısıtlanmış sayılan arsa ve binalar ise imar planlarında resmî yapılara, tesislere veya madde sayılan umumi hizmetlere ayrılmış olması sebebiyle üzerinde inşaat yapılmasına izin verilmeyen arsalar ile esaslı değişiklik ve ilaveler yapılmasına izin verilmeyen binalardır.

Boğaziçi Öngörünüm Bölgesi'nde yer alan ve konut olarak kullanılan taşınmaz kültür varlıklarının, imar planlarında resmî yapılara, tesislere veya umumi hizmetlere ayrılmış olmadığı takdirde söz konusu madde kapsamında tasarrufunun kısıtlandığından bahsedilmesi mümkün değildir. İmar planlarında resmî yapılara, tesislere veya umumi hizmetlere ayrılmış olmayan, ancak herhangi bir sebeple esaslı değişiklik ve ilaveler yapılmasına izin verilmeyen binaların da anılan madde uyarınca tasarrufunun kısıtlandığı düşünülemez.

Diğer taraftan, anılan Yönetmelik'in 4. maddesi taşınmaz kültür varlıklarının her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğu, dolayısıyla bu taşınmazların emlak vergisi uygulaması açısından kısıtlılık hükümlerine tabi tutulamayacağı gerekçesiyle Danıştay Dokuzuncu Dairesince iptal edilmiştir. Bu nedenle, uyuşmazlığa konu taşınmaz kültür varlıkları hakkında, Yönetmelik'in anılan hükmü uyarınca kısıtlılık yönünden bir değerlendirme yapılmasının mümkün bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'na göre Boğaziçi Öngörünüm Bölgesi'nde konut olarak kullanılan taşınmaz kültür varlıklarının, 1319 sayılı Kanun'un 30. maddesi ve Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmelik'in 2. maddesi kapsamında tasarrufunun kısıtlanmış sayılmaması gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

6. Bir mükellefin, aynı vergi dairesi tarafından birden fazla sebeple özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınması durumunda, her sebep yönünden ayrı idari işlem tesis edilmiş olması sebebiyle, anılan işlemlere karşı açılan davalar arasında derdestliğin söz konusu olmayacağı hakkında.

VDDK

Esas No:2024/3, **Karar No:**2024/9

Bir mükellefin aynı vergi dairesi tarafından farklı sebeplerle birden fazla kere özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınması yolundaki işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, bir mükellefin, aynı vergi dairesi tarafından birden fazla sebeple özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınması durumunda, her sebep yönünden ayrı idari işlem tesis edildiğinin kabulünün gerektiği, dolayısıyla, her bir işlemin iptali istemiyle ayrı davalar açılması halinde açılan davalar arasında derdestliğin söz konusu olmayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; bir mükellefin aynı vergi dairesi tarafından farklı sebeplerle birden fazla kere özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınması durumunda her bir özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınma durumu ayrı işlem kabul edilerek, bunların iptali istemiyle açılan davalar arasında derdestliğin olup olmayacağı hususu oluşturmaktadır.

Davanın tarafları, dava sebebi ve talep sonucu bir davayı diğer bir davadan ayırmaya yarayan temel ölçütlerdir. Bu unsurların aynı olduğu bir dava ikinci kez açılmışsa ikinci davanın usulden reddi gerekir. Bu durumun usul ekonomisi ilkesinin bir gereği olmasının yanında ikinci davanın görülmesinde hukuki yarar da bulunmamaktadır. Diğer taraftan, bu yolla ikinci davanın esasının incelenmemesi sağlanarak verilebilecek çelişkili kararların da önüne geçilmektedir.

Derdestlik konusu, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda "dava şartları" içinde düzenlenmiştir. Anılan Kanun'un 114. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ı) bendinde, "aynı davanın, daha önceden açılmış ve halen görülmekte olmaması" şeklinde ifade

edilmiştir. Aynı Kanun'un, "Dava şartlarının incelenmesi" başlıklı 115. maddesinde, mahkemenin, dava şartlarının mevcut olup olmadığını davanın her aşamasında re'sen araştıracağı, tarafların da dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebileceği belirtilerek dava şartı noksanlığının tespit edilmesi halinde davanın usulden reddedileceği düzenlenmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda derdestlik konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Aynı Kanun'un "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (6100 sayılı Kanun'un 447. maddesindeki belirleme nedeniyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu) ile Vergi Usul Kanunu'nun uygulanacağı haller" başlıklı 31. maddesinde de derdestlik yönünden Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na atıf yapılmamıştır. Ancak, gerek Danıştay içtihatlarında gerekse doktrinde derdestlik durumunun ve buna bağlanan sonuçların idari yargılama usulünde de uygulanması gerektiği kabul edilmektedir.

Bu bağlamda, açılmış ve görülmekte olan birden fazla dava arasında derdestlik durumunun söz konusu olup olmadığının tespiti için açılan davaların tarafları, sebepleri ve konularına bakılarak bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

Aykırılığın giderilmesi istemine konu uyuşmazlıklarda aynı vergi dairesince farklı nedenlerden dolayı (gerçek emtia teslimi veya hizmet ifasına dayanmayan fatura düzenleme, kullanma, hakkında gerçek emtia teslimi veya hizmet ifasına dayanmayan fatura düzenlediği yolunda rapor bulunan mükellefin fiiline iştirak etme, tüzel kişi mükellefin kanuni temsilcisinin ortağı olduğu diğer bir mükellef hakkındaki olumsuz tespit vs.) özel esaslara tabi tutulan davacılar tarafından özel esaslara tabi tutulma işleminin iptali istemiyle birden fazla dava açıldığı görülmektedir.

Tarafları ve konusu aynı olan bu davalarda davacıların talep sonucunu dayandırdığı vakıaları ifade eden dava sebeplerinin farklı olduğu anlaşılmaktadır. Zira, bir mükellefin, örneğin, gerçek emtia teslimi veya hizmet ifasına dayanmayan fatura düzenleme fiili nedeniyle özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınması durumu ile kanuni temsilcisinin ortağı olduğu diğer bir mükellef hakkında olumsuz tespit bulunması nedeniyle özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınması durumunda açılacak davalarda talep sonucunun dayandırılacağı vakıalar farklılaşacağından, derdestlik bakımından dava sebebi noktasında aynılıktan söz edilemeyecektir. Keza, hakkında gerçek emtia teslimi veya hizmet ifasına dayanmayan fatura düzenlediğinden bahisle vergi tekniği raporu bulunan iki mükellef tarafından düzenlenen faturaları kayıtlarına intikal ettirdiğinden bahisle her iki mükellef yönünden de ayrı ayrı özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınan bir mükellef bakımından da aynı durum söz konusu olacaktır.

Diğer taraftan, özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınma işleminin tesis edilme nedenlerindeki farklılığın görmezden gelinerek tek işlem tesis edildiğinin kabul edilmesi halinde, mahkeme kararının icrası noktasında tereddütlere ve idari faaliyetin yürütülmesinde olumsuzluklara neden olunabilecektir.

Bu durumda, bir mükellefin, aynı vergi dairesi tarafından birden fazla sebepten ötürü özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınması durumunda, her sebep yönünden

ayrı idari işlem tesis edildiğinin kabulü gerektiğinden, her bir işlemin iptali istemiyle ayrı davalar açılması halinde açılan davalar arasında derdestliğin söz konusu olmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, bir mükellefin, aynı vergi dairesi tarafından birden fazla sebepten ötürü özel esaslara tabi mükellefler kapsamına alınması durumunda, her sebep yönünden ayrı idari işlem tesis edildiğinin kabulünün gerektiği, dolayısıyla, her bir işlemin iptali istemiyle ayrı davalar açılması halinde açılan davalar arasında derdestliğin söz konusu olmayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

7. Birinci savunma dilekçesi verilme süresinin bitimine kadar, hiç tesis edilmemiş bir işlemin dava konusu edildiğinin anlaşılması halinde, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılı vekalet ücretinin yarısına hükmedilmesi gerektiği hakkında.

VDDK

Esas No:2024/4, **Karar No:**2024/10

Özel esaslara tabi mükellefler listesine alınmaya dair işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, esasen hiç tesis edilmemiş bir işlemin dava konusu edildiğinin anlaşılması üzerine verilen incelenmeksizin ret kararlarında takdir olunan vekalet ücreti bakımından, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, birinci savunma dilekçesi süresinin bitimine kadar esasen hiç tesis edilmemiş bir işlemin dava konusu edildiğinin anlaşılması halinde verilecek incelenmeksizin ret kararında Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılı vekalet ücretinin yarısına hükmedilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; birinci savunma dilekçesi süresinin bitimine kadar esasen hiç tesis edilmemiş bir işlemin dava konusu edildiğinin anlaşılması halinde verilecek incelenmeksizin ret kararında Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılı vekalet ücretinin yarısına mı yoksa tamamına mı hükmedilmesi gerektiği hususu oluşturmaktadır.

Uyuşmazlıklarda, davacılar tarafından özel esaslara tabi mükellefler listesine alınmalarına dair işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır. Dava dilekçelerinin tebliği üzerine davalılar tarafından süresi içinde verilen birinci savunma dilekçelerinde, davacıların genel esaslara tabi olduğu ve davacılar hakkında özel esaslara tabi mükellefler listesine alınmalarına dair işlem tesis edilmediği belirtilmiş ve buna ilişkin belgeler savunma dilekçesi ekinde dosyaya sunulmuştur. Bunun üzerine davalıların birinci savunma dilekçesi davacılara tebliğ edilmemiş ve dosyalar tekemmül ettirilmeksizin birinci savunma dilekçesinin verilmesi için kanunda öngörülen süre henüz dolmadan davaların incelenmeksizin reddine karar verilmiştir.

Aykırılığın giderilmesi istenen kararlara konu uyuşmazlıklarda kararların verildiği tarihlerde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinin 15. maddelerinin (1) numaralı fıkralarına göre, Tarife hükümleriyle belirlenen ücretlerin yarısına hükmedilebilmesi için birinci savunma dilekçesi süresinin bitimine kadar anlaşmazlığın feragat, kabul, davanın konusuz kalması ya da herhangi bir nedenle ortadan kalkması veya bu nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerekmekte olup diğer durumlarda ise Tarife hükümleriyle belirlenen ücretlerin tamamına hükmedilmesi gerekmektedir.

Birinci savunma dilekçesi süresinin bitimine kadar esasen hiç tesis edilmemiş bir işlemin dava konusu edildiğinin anlaşılması durumu, Tarife hükümleriyle belirlenen avukatlık ücretinin yarısına hükmedilmesi gereken haller arasında sayılan, birinci savunma dilekçesi süresinin bitimine kadar anlaşmazlığın feragat, kabul ya da davanın konusuz kalması nedenleriyle ortadan kalkması hallerinden herhangi birinin kapsamına girmemektedir. Bununla birlikte, Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinin 15. maddelerinin (1) numaralı fıkrasında, bir sınırlama öngörülmeksizin, birinci savunma dilekçesi süresinin bitimine kadar anlaşmazlığın herhangi bir nedenle ortadan kalkması halinde de Tarifede yazılı ücretin yarısına hükmedileceği düzenlenmiştir.

Öte yandan, vekâlet ücreti, avukatın hukuki yardımının maddi karşılığı olup avukatın mesleğini icra ederken hak edeceği bu ücretin yargı yerlerince belirlenmesinde taraflara ölçüsüz bir yükümlülük getirilmemesi ve taraf vekillerinin harcadığı emek ve çaba ile işin önemi ve niteliğinin de dikkate alınması gerekmektedir.

Belirtilen hususlar dikkate alındığında, birinci savunma dilekçesi süresinin bitimine kadar esasen hiç tesis edilmemiş bir işlemin dava konusu edildiğinin anlaşılması durumunun da anlaşmazlığın herhangi bir nedenle ortadan kalkması hali kapsamda olduğu kabul edilerek verilecek incelenmeksizin ret kararında Tarifede yazılı ücretin yarısına hükmedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, birinci savunma dilekçesi süresinin bitimine kadar esasen hiç tesis edilmemiş bir işlemin dava konusu edildiğinin anlaşılması halinde verilecek incelenmeksizin ret kararında Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde yazılı vekalet ücretinin yarısına hükmedilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

8. Tapu kütüğüne *"korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır"* kaydı konulmuş olan taşınmaz kültür varlıkları ile ilgili onarım ve restorasyon işleri kapsamındaki hak ediş ödemelerine ilişkin damga vergilerinin, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 21. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen muafiyet hükmü kapsamında olduğu hakkında.

VDDK

Esas No:2024/5, **Karar No:**2024/11

Tapu kütüğüne *"korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır"* kaydı konulmuş olan taşınmaz kültür varlıkları ile ilgili olarak ihale edilen onarım ve restorasyon işleri kapsamında hak ediş ödemeleri üzerinden kesinti yapılmak suretiyle tahsil edilen damga vergilerinin iadesi istemiyle yapılan düzeltme başvurularının reddi üzerine yapılan şikâyet başvurularının reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 21. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen muafiyetin, tapu kütüğüne *"korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır"* kaydı konulmuş olan taşınmaz kültür varlıkları ile ilgili onarım ve restorasyon işleri kapsamındaki hak ediş ödemelerine ilişkin damga vergilerini de kapsadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ilk iki fıkrası ilga edilen 21. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen muafiyetin, tapu kütüğüne *"korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır"* kaydı konulmuş olan taşınmaz kültür varlıkları ile ilgili onarım ve restorasyon işleri kapsamındaki hak ediş ödemelerine ilişkin damga vergilerini de kapsayıp kapsamadığı hususu oluşturmaktadır.

Kültür ve tabiat varlıkları bakımından ülkemizin sahip olduğu zenginlik beraberinde ulusal ve uluslararası sorumlulukları getirmektedir. Bu varlıklara ilişkin gerek devletin gerekse kişilerin üzerine düşen en temel sorumluluk varlıkların korunmasıdır. Kültür ve tabiat varlıklarının korunmasının kişilerin mülkiyet hakları üzerinde birtakım sınırlamalar getirmesi bütün çağdaş hukuk düzenlerinde kabul edilmektedir. Koruma olgusu bir yönüyle kısıtlamalar taşımakta diğer bir yönü ile de mali külfetler yüklemektedir.

Bu nedenle Anayasa'nın 63. maddesinin birinci fıkrasında devletin, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlayacağı, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirler alacağı hüküm altına alınmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında ise bu varlıklar ve değerlerden özel mülkiyet konusu olanlara getirilecek sınırlamaların ve bu nedenle hak sahiplerine yapılacak yardımlar ve tanınacak muafiyetlerin kanunla düzenleneceği kuralına yer verilmiştir.

Anayasa'nın değinilen hükmünün gereği olarak taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve bu konuda alınması gerekli ilke ve uygulama kararları ile ilgili örgütlenmeyi oluşturmak amacıyla yürürlüğe konulan 2863 sayılı Kanun'un, kültür veya tabiat varlığı niteliğindeki taşınmazlar ile bunların koruma alanlarında bulunan taşınmazlar üzerinde öngördüğü mülkiyet hakkı kısıtlamaları karşısında maliklere, kamusal yarar ile bireysel yarar arasındaki dengeyi korumak amacıyla, 12. ve 21. maddelerinde çeşitli yardımlardan ve bazı muafiyetlerden yararlanma hakkı tanınmıştır.

Bu doğrultuda, 2863 sayılı Kanun'un 21. maddesinin üçüncü fıkrasında tapu kütüğüne *"korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır"* kaydı konulmuş olan taşınmaz kültür varlıkları ile arkeolojik sit alanı ve doğal sit alanı olmaları nedeniyle üzerlerinde kesin yapılanma yasağı getirilmiş taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları olan parsellerin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğu belirtilmiştir.

Buna göre kanun koyucunun, özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilerin mülkiyetinde bulunan belli niteliklerdeki taşınmaz kültür varlıklarının malikleri için Kanun'da öngörülen yükümlülüklerin gereği gibi yerine getirilmesini sağlamak ve tasarruf kısıntıları karşısında kamusal yarar ile bireysel yarar arasındaki dengeyi korumak amacıyla söz konusu taşınmazları hiçbir ayrım ve sınırlama getirmeksizin "her türlü" vergi, resim ve harçtan bağışık tutma ihtiyacı duyduğu ve bu ihtiyacın kültür varlığını koruma amacından doğduğu anlaşılmaktadır.

Uygulamada da bu tür eserlerin ayakta tutulup yaşatılabilmesi, bir kültür mirası olarak gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için zorunlu bulunan ve oldukça yüksek olan koruma ve bakım maliyetleri ile bunların sahiplerine getirilen kısıtlılıkların hafifletilmesi için kolaylıklar sağlandığı, teşvikler getirildiği dikkate alındığında söz konusu taşınmaz kültür varlıklarının her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğu şeklindeki hükmün dar yorumlanmaması gerekmektedir.

Kanun'un amacı ve devletin tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlamakla sorumlu olduğuna ilişkin temel ilke göz önünde bulundurulduğunda, korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarında yapılan onarım ve restorasyon işlerinin de bu amaç ve ilkenin ayrılmaz bir parçası olduğu açıktır.

Bu itibarla, tapu kütüğüne *"korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır"* kaydı konulmuş olan taşınmaz kültür varlıkları ile ilgili onarım ve restorasyon işleri kapsamındaki hak ediş ödemelerine ilişkin damga vergilerinin de 2863 sayılı Kanun'un 21. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen muafiyet hükmü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, 2863 sayılı Kanun'un 21. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen muafiyetin, tapu kütüğüne *"korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır"* kaydı konulmuş olan taşınmaz kültür varlıkları ile ilgili onarım ve restorasyon işleri kapsamındaki hak ediş ödemelerine ilişkin damga vergilerini de kapsadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

B. İDDK TARAFINDAN VERİLEN KARARLAR

1. Sözleşmeli astsubay statüsünde görev yapmaktayken tamamlanan ve astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan lisans öğrenim sürelerinin, muvazzaf astsubaylığa geçirilme durumunda rütbe bekleme süresinden sayılacağı hakkında.

İDDK

Esas No:2023/41, **Karar No:**2024/2

Sözleşmeli astsubay statüsünde görev yapmaktayken 4 yıllık lisans eğitimlerini tamamlayan ve idarece yapılan sınavı kazanmak suretiyle muvazzaf astsubaylığa nasbedilenlerin, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 79/3. maddesi kapsamında, astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan öğrenim sürelerinin, rütbe bekleme sürelerinden sayılarak üst rütbeye yükseltilmeleri amacıyla yapılan başvuruların reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, sözleşmeli astsubay statüsünde görev yapmaktayken tamamlanan lisans eğitimlerinde geçen ve astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan öğrenim sürelerinin, muvazzaf astsubaylığa geçirilme durumunda rütbe bekleme süresinden sayılacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; 2 yıllık ön lisans mezunu olarak sözleşmeli astsubaylık sınavına başvuru yapan, astsubay eğitimini tamamlayıp sözleşmeli astsubay olarak nasbedildikten sonraki bir tarihte (sözleşmeli astsubay olarak görev yaptıkları dönemde) 4 yıllık lisans eğitimlerini tamamlayan, daha sonraki bir tarihte de muvazzaf astsubaylık sınavında başarılı olarak muvazzaf astsubay olarak nasbedilenlerin, lisans eğitiminde astsubay meslek yüksekokulundan yıl olarak fazladan okudukları sürelerin değerlendirilerek, rütbe bekleme sürelerinin eksiltilip eksiltilmeyeceği hususu oluşturmaktadır.

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 79/3. maddesinde; *"Kendi nam ve hesabına fakülte, yüksek okul veya meslek yüksek okullarını bitirdikten sonra mu-*

vazzaf astsubay olmak için başvuranlardan, temel askerlik eğitimini başarıyla bitirip muvazzaf astsubay nasbedilenlerin, hazırlık sınıfı ve sınıfta kalmalar hariç olmak üzere astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibariyle fazla olan öğrenim süreleri, kıdemlerinden sayılır ve bunların hangi rütbelerde ne kadar eksik bekletilecekleri yönetmelikte gösterilir" hükmüne yer verilmiştir.

Anılan hükme yönelik Kanun gerekçesi *"... fakülte, yüksekokul veya meslek yüksekokulları bitiren ve müteakiben bu öğrenimlerine göre astsubay nasbedilenlerin astsubay meslek yüksekokullarından yıl olarak fazla okudukları sürelerin astsubay rütbe bekleme sürelerinden sayılması ve rütbe bekleme süresinden düşülmesi esas alınmakta; bu sürelerin tamamının bir rütbenin bekleme süresinden düşülmesine mani olmak ve personelin her rütbede idarece uygun görülecek bir süre kadar beklemesini sağlamak amacıyla bunların hangi rütbede ne kadar eksik bekletileceğinin yönetmelikte belirtilmesi öngörülmektedir."* şeklindedir.

4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun'un 24. maddesinin 3. fıkrasında, sözleşmeli astsubayların 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 79. maddesinin 3. fıkrasında yer alan düzenlemeden yararlanamayacağı, ancak sözleşmeli astsubaylıktan muvazzaf astsubaylığa geçirilenlerin, söz konusu hükümden yararlanabileceği kural altına alınmıştır.

27/04/2002 tarih ve 24738 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sözleşmeli Subay ve Astsubay Yönetmeliği'nin 19. maddesinde ise, sözleşmeli astsubaylardan, muvazzaf astsubaylığa geçirilenlerin, -hazırlık sınıfı ile normal öğrenim süresinden fazla okunan süreler hariç olmak üzere- astsubay meslek yüksek okulu öğrenim sürelerinden yıl olarak fazla okudukları sürelerin, rütbe bekleme sürelerinden düşüleceği belirtilmiş ve hangi rütbelerde ne kadar eksik bekletileceklerine ilişkin esaslara yer verilmiştir.

Aykırılığa konu edilen kararların incelenmesinden; sözleşmeli astsubay statüsünde görev yapmaktayken 4 yıllık lisans eğitimlerini tamamlayan ilgililerin, idarece yapılan sınavı kazanmak suretiyle muvazzaf astsubaylığa nasbedilmelerini müteakip, 926 sayılı Kanun'un 79/3. maddesi gereğince, astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan öğrenim sürelerinin değerlendirilmesi ve rütbe bekleme sürelerinin eksiltilerek üst rütbeye yükseltilmeleri için yaptıkları başvuruların, davalı idarece, *"lisans tamamlama eğitiminin muvazzaflığa hak kazanılmadan önce değil, sözleşmeli astsubay olmak için başvuru yapılmadan önce bitirilmiş olması gerektiği"* yolundaki gerekçeyle reddedildiği anlaşılmaktadır.

"İlgili mevzuat" hükümleri bir arada değerlendirildiğinde, 926 sayılı Kanun'un 79/3. maddesinin uygulanması için, kişilerin muvazzaf astsubaylığa hangi şekilde nasbedilmelerinin gerektiğine ilişkin bir ayrıma gidilmediği, gerek sivil kaynaktan, gerekse sözleşmeli astsubaylık statüsünden geçirilmek suretiyle muvazzaf astsubaylığa nasbedilme durumlarında, anılan hükmün uygulanmasında mani bir hâlin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Aksi yorumun farklı kaynaklardan astsubaylığa nasbedilenler bakımından eşitlik ilkesini zedeleyeceği açıktır.

Bu durumda, lisans öğrenimlerini sözleşmeli astsubay statüsünde iken tamamlayıp, muvazzaf astsubaylığa geçirilme için yapılan sınavı kazanmak suretiyle muvazzaf astsubay olarak nasbedilenlerin, 926 sayılı Kanun'un 79/3. maddesi uyarınca, astsubay meslek yüksek okullarından fazla olan eğitim sürelerinin kıdemlerinden sayılması gerektiği ve bunların hangi rütbelerde ne kadar eksik bekletileceklerine ilişkin anılan Yönetmelikte belirtilen esaslara göre haklarında işlem tesis edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, sözleşmeli astsubay statüsünde görev yapmaktayken tamamlanan lisans eğitimlerinde geçen ve astsubay meslek yüksek okullarından yıl itibarıyla fazla olan öğrenim sürelerinin, muvazzaf astsubaylığa geçirilme durumunda rütbe bekleme süresinden sayılacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

2. 663 sayılı Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 45/A maddesi kapsamında sözleşmeli hemşire statüsünde bulunan ve üç yıllık hizmet sürelerini tamamlamamış olanların, şehit yakını oldukları gerekçesiyle Sağlık Bakanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 16. maddesinin 2. fıkrasının (d) bendi uyarınca farklı bir yere atanamayacağı hakkında.

İDDK

Esas No:2024/2, **Karar No:**2024/6

663 sayılı Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 45/A maddesi uyarınca sözleşmeli hemşire olarak görev yapmaktayken şehit yakını olunduğundan bahisle Sağlık Bakanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 16. maddesinin 2. fıkrasının (d) bendi uyarınca farklı bir ile atanma talebiyle yapılan başvuruların, en az üç yıllık çalışma süresinin doldurulmadığı gerekçesiyle reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 45/A maddesi kapsamında sözleşmeli hemşire statüsünde bulunan ve aynı Kanun Hükmünde Kararname'de belirtilen üç yıllık hizmet sürelerini tamamlamamış olanların, şehit yakını olmaları nedeniyle Sağlık Bakanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 16. maddesinin 2. fıkrasının (d) bendi uyarınca farklı bir yere atanmalarının mümkün olmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; 663 sayılı Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 45/A maddesi kapsamında sözleşmeli hemşire statüsünde bulunan ancak üç yıllık çalışma sürelerini doldurmayanların şehit yakını olmaları nedeniyle Sağlık Bakanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 16. maddesinin 2. fıkrasının (d) bendi uyarınca farklı bir yere atanma haklarının bulunup bulunmadığı, Kanun Hükmünde Kararname'nin anılan maddesinde belirtilen hüküm gereği 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4/A maddesi kadrolarına atanma haklarının da bulunduğu değerlendirilerek, söz konusu Yönetmelik hükmünün ilgililer açısından "referans norm" olarak kullanılıp kullanılamayacağı hususu oluşturmaktadır.

663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 45/A maddesinde, bu madde kapsamında sözleşmeli olarak istihdam edilen sağlık personelinin üç yıl süreyle başka bir yere atanamayacağı kurala bağlanmış olup maddede, aile birliği mazereti dışında, üç yıllık hizmet süresi tamamlanmadan atanma hususunda herhangi bir istisnaya yer verilmemiştir.

Buna göre, bu kapsamda bulunup üç yıllık hizmet süresini tamamlamayanların, anılan Yönetmelik hükmü uyarınca başka bir yere atanmalarının mümkün olmadığı; Kanun Hükmünde Kararname bu kuralı içermekte iken bu durumdakiler yönünden, 657 sayılı Kanun'un 4/A maddesi kapsamındaki kadrolara atanma haklarının bulunduğu değerlendirilerek, söz konusu Yönetmeliğin 16/2-d maddesinde bulunan şehit yakınlarının bir defaya mahsus istedikleri yere atanabileceğine ilişkin hükmün referans norm olarak kullanılamayacağı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, "663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 45/A maddesi kapsamında sözleşmeli hemşire statüsünde bulunan ve aynı Kanun Hükmünde Kararname'de belirtilen üç yıllık hizmet sürelerini tamamlamamış olanların, şehit yakını olmaları nedeniyle Sağlık Bakanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 16. maddesinin 2. fıkrasının (d) bendi uyarınca farklı bir yere atanmalarının mümkün olmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

3. Belediyelerin özel mülkiyetinde olup, üzerinde yapı kayıt belgesi almış bina bulunan taşınmazların, yapı kayıt belgesi sahibi kişilere satışı konusunda belediyelerin takdir yetkisi olduğu hakkında.

İDDK

Esas No:2023/47, **Karar No:**2024/8

Belediyelerin özel mülkiyetinde olup, üzerinde yapı kayıt belgesi almış bina bulunan taşınmazların, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesi uyarınca yapı kayıt belgesi sahibi kişilere satılması istemiyle yapılan başvuruların reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, belediyelerin özel mülkiyetinde olup, üzerinde yapı kayıt belgesi almış bina bulunan taşınmazların, yapı kayıt belgesi sahibi kişilere satılıp satılmaması konusunda belediyelerin takdir yetkisi olduğu yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; belediyelerin özel mülkiyetinde olup, üzerinde yapı kayıt belgesi almış bina bulunan taşınmazların, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesi uyarınca yapı kayıt belgesi sahibi kişilere satılıp satılamayacağı konusunda belediyelerin takdir yetkisinin bulunup bulunmadığı hususu oluşturmaktadır.

İmar Kanunu'na 2018 yılında eklenen geçici 16. madde uyarınca, afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara başvuru yapılması halinde yapı kayıt belgesi verilebileceği düzenlenmiş olup; başvuranların beyanına göre Bakanlık veya yetkilendireceği kurum ve kuruluşlarca verilen yapı kayıt belgelerinin, yapının yeniden yapılması veya kentsel dönüşüm uygulamasına karar verilinceye kadar ilgililere geçici süreliğine bazı haklar tanıdığı; bu bağlamda 3194 sayılı Kanun'un anılan maddesinde, yapı kayıt belgesi alınan yapıların belediyelere ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, yapı kayıt belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine bedeli ilgili belediyesine ödenmek kay-

dıyla taşınmazların rayiç bedel üzerinden belediyelerce doğrudan satılacağına yönelik düzenleme getirildiği görülmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Mevzuat Bilgi Sisteminde yapılan incelemede, dayanak Kanun maddesinin gerekçesi bulunmamakla birlikte, maddenin ilk kabul edildiği "Taslak Gerekçesi"nin; *"Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı veya imar mevzuatına aykırı yapıların kayıt altına alınması ile dönüşüm projelerine finans sağlanarak dönüşümün daha hızlı ve etkin yapılması amacıyla;*

- 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapıların, yapı sahiplerinin müracaatları üzerine ve beyanına göre hazırlanacak Yapı Kayıt Sistemine işlenmesi, afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı veya imar mevzuatına aykırı yapıların kayıt altına alınması ile dönüşüm projelerine finans sağlanarak dönüşümün daha hızlı ve etkin yapılması amacıyla;

- 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapıların, yapı sahiplerinin müracaatları üzerine ve beyanına göre hazırlanacak Yapı Kayıt Sistemine işlenmesi,

- Bu yapılara su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilmesi, yargı ve belediyelerdeki iş yükünün azaltılabilmesi için alınmış yıkım kararlarından ve tahsil edilmeyen para cezalarından vazgeçilmesi,

- Maliklerin yarısının muvafakatinin bulunması halinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilmesi,

- Yapı Kayıt Belgesinden elde edilecek gelir, genel bütçeye gelir kaydedilecektir. Bu gelirler, şehirlerin yeniden inşaa ve imarında kullandırılması" olduğu anlaşılmıştır.

3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesine dayanılarak hazırlanan Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar ile; yapı kayıt belgesi müracaatına, yapı kayıt belgesi bedelinin hesaplanması ve ödenmesine, yapı kayıt belgesi verilen Hazineye ait taşınmazların satışına, yapı kayıt belgesi düzenlenmeyecek yapılar ile bu belgenin düzenlenmesi safhasında yalan beyanda bulunanlar hakkında yapılacak işlemlere ilişkin hususların düzenlendiği anlaşılmakta olup, Esaslar'ın 7. maddesinin 4. fıkrasında, belediyelerin özel mülkiyetinde olan taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olan yapılara da yapı kayıt belgesi verilebileceği, böyle bir durumda, yapı kayıt belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine bedeli ilgili belediyesine ödenmek kaydıyla taşınmazların rayiç bedel üzerinden belediyelerce doğrudan bu kişilere satılacağı hüküm altına alınmıştır.

Anılan Esaslar'ın, Çevre ve Şehircilik Bakanı ile Hazine ve Maliye Bakanı tarafından yürütüleceği görülmekte olup, 2019 yılında, 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesi kapsamında yapı kayıt belgesi alınan yapıların bulunduğu Hazineye ait taşınmazların, yapı kayıt belgesi sahiplerine satışına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yürütülecek olan 396 sıra sayılı Milli Emlak Genel Tebliği çıkarılmıştır.

Anılan Tebliğ'in "Satılamayacak taşınmazlar" başlıklı 4. maddesinde, *"(1) Bu Tebliğ kapsamında;*

...

h) Özel kanunlar kapsamında kalan ve ilgili idare tarafından satışı uygun görülmeyen taşınmazlar,

...

p) Bakanlıkça satışı uygun görülmeyen taşınmazlar, satılamaz." hükmüne yer verilmiştir.

Aykırılığa konu edilen kararların incelenmesinden; belediyelerin özel mülkiyetinde olup, üzerinde yapı kayıt belgesi almış bina bulunan taşınmazların, 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesi uyarınca yapı kayıt belgesi sahibi kişilere satılması istemiyle yapılan başvuruların, davalı idarelerce, *"farklı Kanun hükümlerine dayalı olarak Belediyelerine devredilen uyuşmazlığa konu edilen taşınmazların satışının mümkün olmadığı, zira taşınmazların satışı yapıldığı takdirde, ilgili belediyelerce, taşınmazların bulunduğu alanlarda yürütülen projelerin yürütülmesinde aksaklıklar yaşanılabileceği"* yolundaki gerekçelerle reddedildiği anlaşılmaktadır.

Hem 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesinde, hem de Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar'da, yapı kayıt belgesi düzenlenen yapı sahiplerinin talebi halinde, Hazine veya belediyelere ait taşınmazların talep sahibi kişilere doğrudan satılacağı hüküm altına alınmış olmakla birlikte, yukarıda ilgili maddesine yer verilen 396 sıra sayılı Tebliğ uyarınca, Hazine'ye ait taşınmazlar üzerinde yer alan yapılara ilişkin yapı kayıt belgesi düzenlenmiş olması halinde, üzerinde ruhsatsız veya ruhsat eklerine aykırı yapı bulunan taşınmazların, ilgili kişilere her durumda satılmayacağı, örneğin, anılan Tebliğ kapsamında kalan taşınmazlardan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca satışı uygun görülmeyen taşınmazların da talep sahiplerine satılmayacağının kurala bağlandığı anlaşılmaktadır.

Diğer yandan, Hazineye ait taşınmazların satışı açısından yürürlüğe konulan Tebliğ gibi, belediyelere ait taşınmazların satışının detaylandırılmasına yönelik herhangi bir düzenleyici işlem tesis edilmemiştir.

Bununla beraber, yapı kayıt belgesi alınan yapının sahibi veya bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine, belediyelere ait hangi taşınmazların satılacağı, hangi taşınmazların satılmayacağı yönünde her ne kadar ülke çapında uygulanacak bir düzenleyici işlem yürürlüğe konulmamış ise de; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yürürlüğe konulan Milli Emlak Genel Tebliği'nin 4. maddesinin 1. fıkrasının (p) bendindeki düzenleme ile anılan Bakanlığa tanınan takdir yetkisinin, belediyelere ait taşınmazlar açısından da kıyasen uygulanmasına mani bir hâlin bulunmadığı açıktır.

Bu durumda; yapı kayıt belgelerinden elde edilecek gelirler ile şehirlerin yeniden inşa edileceği ve dönüşüm projelerine finans sağlanarak dönüşümün daha hızlı ve etkin ya-

pılması amacıyla yürürlüğe konulan imar barışı kapsamında, Anayasa'daki mahalli idareler arasında olan ve mahalli müşterek ihtiyaçların giderilmesine yönelik birden fazla faaliyet yürüten belediyelerin de, 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesi uyarınca satışı talep edilen taşınmazların, talep sahibi kişilere satılıp satılmayacağı hususunda takdir yetkisi bulunduğu, aksi yorumun, düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak, belediye ve mücavir alan sınırları içinde, imarlı ve alt yapılı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak gibi hizmetlerin yürütülmesi konusunda belediyelere verilen görev ve yetkilerin kullanılamamasına neden olabileceği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, belediyelerin özel mülkiyetinde olup, üzerinde yapı kayıt belgesi almış bina bulunan taşınmazların, yapı kayıt belgesi sahibi kişilere satılıp satılmaması konusunda belediyelerin takdir yetkisi olduğu yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

4. İl Umumi Hıfzısıhha Kurulunca yasaklanan fiillerin işlendiğinden ve İçişleri Bakanlığının 22/09/2020 tarihli ve "Covid-19 Tedbirleri Denetimi" konulu Genelgesi kapsamında belirlenen önlemlere uyulmadığından bahisle işyerlerinin Genelge uyarınca faaliyetten men edilemeyeceği hakkında.

İDDK

Esas No:2023/48, **Karar No:**2024/9

1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu ve İçişleri Bakanlığının 22/09/2020 tarihli ve "Covid-19 Tedbirleri" konulu Genelgesi kapsamında gerçekleştirilen denetimlerde, anılan mevzuatta yer alan tedbirlere uyulmadığından bahisle verilen süreli faaliyetten men kararları uyarınca işyerlerinin mühürlenmesine ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 1593 sayılı Kanun uyarınca oluşturulan İl Umumi Hıfzısıhha Kurulunca yasaklanan fiillerin işlendiğinden ve İçişleri Bakanlığının 22/09/2020 tarihli ve "Covid-19 Tedbirleri Denetimi" konulu Genelgesi ile Covid-19 salgınıyla mücadele kapsamında belirlenen önlemlere uyulmadığının tespit edildiğinden bahisle söz konusu işyerlerinin, İçişleri Bakanlığı Genelgesi uyarınca faaliyetten men edilemeyeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu uyarınca oluşturulan İl Umumi Hıfzısıhha Kurulunca yasaklanan fillerin işlendiğinden ve İçişleri Bakanlığının 22/09/2020 tarihli ve "Covid-19 Tedbirleri Denetimi" konulu Genelgesi ile Covid-19 salgınıyla mücadele kapsamında belirlenen önlemlere uyulmadığı tespit edildiğinden bahisle, bu kapsamdaki işyerlerinin faaliyetten men edilip edilemeyeceği hususu oluşturmaktadır.

1593 sayılı Kanun'un 27. maddesinde, Umumi Hıfzıssıhha Meclislerinin mahallin sıhhi ahvalini daima nazarı dikkat önünde bulundurarak şehir ve kasaba ve köyler sıhhi vaziyetinin ıslahına ve mevcut mahzurların izalesine yarayan tedbirleri alabileceği belirtilmiş, "Sari ve salgın hastalıklarla mücadele" başlıklı ikinci bölümü altında yer alan "Memleket dahilinde sari ve salgın hastalıklarla mücadele" başlıklı ikinci faslında 57-96. maddeler arasında alınacak önlemler ve getirilen yükümlülükler ayrıntılı bir biçimde sayılmış; bu fasıl içinde bunlara aykırılık için herhangi bir özel yaptırıma yer verilmemiştir.

Bununla birlikte, 1593 sayılı Kanun'un 261. maddesinde; bütün eğlence mahalleri, tiyatro, sinema, bar ve gazino ve kahve ve emsali yerler ve halkın bir arada toplanmasına mahsus sair umumi mahaller ve hamamlarda halkın sıhhatini vikaye ve selametini temin için riayeti lazım gelen tedbirler mahalli belediyelerce neşrü ilan olunacağı, bu tedbirlere kısmen veya tamamen riayet edilmiyen mahallerde her türlü içtimaların (toplantıların) menedileceği belirtilmiş, 282. maddesinde de, *"Bu Kanunda yazılı olan yasaklara aykırı hareket edenler veya zorunluluklara uymayanlara, fiilleri ayrıca suç oluşturmadığı takdirde, ikiyüzelli Türk Lirasından bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir."* kuralına yer verilmiş, anılan genel para cezası yaptırımı dışında, anılan Kanun'un 283-302. maddeleri arasında getirilen her bir yasaklama veya tedbirlere aykırı fiillerin karşılığı olarak "idari para cezaları" ve "hapis cezaları" öngörülmüştür.

Öte yandan, dünya genelinde yaşanan Covid-19 salgınının etkilerini azaltmak ve halkın sağlığını korumak amacıyla İçişleri Bakanlığınca 22/09/2020 tarihli ve "Covid-19 Tedbirleri Denetimi" konulu Genelge yayımlanmış, anılan Genelge'de belirlenen tedbirlerin yerine getirilip getirilmediğinin tespiti amacıyla denetimler yapılması öngörülmüş ve belirlenen tedbirlere aykırı davranılması halinde; hemen giderilebilir nitelikte anlık uygulamalardan kaynaklı süreklilik taşımayan aykırılıklar için birinci ihlalde uyarı, ikinci ihlalde idari para cezası; işyeri, ticari taksi ve toplu ulaşım araçları için üçüncü ihlalde 1 gün, dördüncü ihlalde 3 gün şeklinde faaliyet durdurma cezası tekliflerinin mülki idare amirine iletileceği kurala bağlanmış, halk sağlığı açısından ciddi anlamda risk oluşturan ve süreklilik oluşturan ya da kurallara/önlemlere aykırı davranışlarda ısrar edilen aykırılıklar için ise İl/İlçe Umumi Hıfzıssıhha Kurullarınca belirlenecek cezaların mülki idare amirlerince uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Aykırılığa konu uyuşmazlıklarda; davacılara ait işyerlerinde yapılan denetimde, 1593 sayılı Kanun ve İçişleri Bakanlığının 22/09/2020 tarihli ve "Covid-19 Tedbirleri Denetimi" konulu Genelgesi ile Covid-19 salgınıyla mücadele kapsamında belirlenen tedbirlere uyulmadığından bahisle söz konusu aykırılık için Genelge'de öngörülen faaliyetten men yaptırımının uygulandığı görülmektedir.

Buna göre yukarıda yer verilen açıklamalar da dikkate alındığında, 1593 sayılı Kanun hükümleriyle halkın sağlığını korumak için Umumi Hıfzısıhha Kurullarınca/Meclislerince hangi tedbirlerin alınacağının belirlendiği ve söz konusu tedbirlere riayet edilmemesi halinde idari para cezası ve/veya hapis cezası verilmesinin öngörüldüğü, bunun dışında kanun koyucu tarafından farklı bir yaptırım veya öngörülen tedbirin birden fazla kez ihlal edilmesi halinde işyerinin faaliyetten men edilebileceğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla; idarenin denetim birimlerince, Covid-19 salgını nedeniyle alınması gereken tedbirlere aykırı olarak çalıştırıldığı belirlenen işyerinde, 1593 sayılı Kanun uyarınca; aykırılığın o anda engellenmesi, aykırı davranış nedeniyle ilgililerin idari para cezası ile cezalandırılması olanağı bulunmakla birlikte, anılan Genelge ile belirlenen tedbirlerin birden fazla ihlali halinde işyerinin faaliyetinin süreli olarak durdurulması sonucunu doğuracak şekilde, Kanun'da öngörülmeyen bir yaptırım uygulanması-

nın, üst hukuk normlarına diğer bir ifadeyle normlar hiyerarşisine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, 1593 sayılı Kanun uyarınca oluşturulan İl Umumi Hıfzısıhha Kurulunca yasaklanan fiillerin işlendiğinden ve İçişleri Bakanlığının 22/09/2020 tarihli ve "Covid-19 Tedbirleri Denetimi" konulu Genelgesi ile Covid-19 salgınıyla mücadele kapsamında belirlenen önlemlere uyulmadığının tespit edildiğinden bahisle söz konusu işyerlerinin, İçişleri Bakanlığı Genelgesi uyarınca faaliyetten men edilemeyeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

5. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu bünyesinde 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. maddesi uyarınca uzman olarak istihdam edilen personele, 01/01/2022 tarihinden itibaren maaşları düzenlenirken, anılan Kurumda asıl kadrolarından istifa ederek 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi uyarınca sözleşme imzalayan personele yapılan aylık ödemelerin emsal alınacağı hakkında.

İDDK

Esas No:2024/13, **Karar No:**2024/14

Başka bir kurumda görev yapmakta iken kamudan alım sınavını kazanıp, dil ve diğer şartları sağlayarak, 2012 yılından itibaren çalıştıkları Kurumun muvafakatiyle Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu bünyesinde aylıksız izinli olarak uzman statüsünde sözleşmeli olarak istihdam edilen ve sonrasında yapılan mevzuat değişikliği ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. maddesi uyarınca geçici görevli ve uzman unvanıyla istihdam edilmeye devam edilen personelin, 01/01/2022 tarihinden itibaren yapılacak maaş ödemelerinde, anılan Kurumda 09/07/2018 tarihinden önce göreve başlayan ve mevzuat değişikliği sonrası asıl kadrolarından istifa ederek 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin emsal alınması istemlerinin reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin yayımlanmasından (09/07/2018) önce kurumda görevli olup sonrasında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi kapsamında sözleşme imzalayan personelin, başka bir kurumda görev yapmakta iken idarece yapılan sınavı kazanıp, yabancı dil ve diğer şartları sağlayarak, 2012 yılından itibaren çalıştıkları Kurumun muvafakatiyle Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu bünyesinde istihdam edilen personele yapılacak maaş ödemeleri için emsal teşkil edeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu bünyesinde 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. maddesi uyarınca geçici görevlendirme ile uzman olarak istihdam edilen personele, 01/01/2022

tarihinden itibaren yapılacak maaş ödemelerinde, 09/07/2018 tarihinden önce anılan Kurumda görevli olup, sonrasında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi kapsamında istihdam edilen sözleşmeli personelin emsal teşkil edip etmeyeceği hususu oluşturmaktadır.

Davacılar, Tarım ve Orman Bakanlığında görev yapmakta iken yapılan kamudan alım sınavını kazanıp, yabancı dil ve diğer şartları sağlamaları üzerine, 2012 yılından itibaren anılan Bakanlığın muvafakatiyle, 5648 sayılı Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un (mülga) 14/5. maddesi uyarınca aylıksız izinli olarak, uzman statüsünde, sözleşmeli olarak istihdam edilmişlerdir.

Davacılara bu süreçte 01/01/2022 tarihine kadar 5648 sayılı Kanun'un 14. maddesinin halen yürürlükte olan 8. fıkrası uyarınca aylık ödemeleri yapılmıştır.

09/07/2018 tarih ve 30473 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 93. maddesi ile 04/05/2007 tarih ve 5648 sayılı Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunu'nun birçok maddesi yürürlükten kaldırılmış;

Anılan mevzuatın ismi Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Hizmetleri Hakkında Kanun olarak değiştirilmiş;

Davacıların istihdam edilmesine dayanak teşkil eden 14/5. maddesi de mülga edilmiş;

Davalı idarenin kuruluşu 15/07/2018 tarih ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 35. Bölümünde yer alan 491-505. maddeleri ile yeniden tesis edilmiş;

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 502. maddesinin 1. fıkrasındaki *"Kurumda hizmetler, 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 27'nci maddesine göre istihdam edilen sözleşmeli personel eliyle yürütülür."* ile 2. fıkrasındaki; *"Kurumda, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 25'inci maddesine göre geçici görevlendirme yapılabilir. Bu şekilde istihdam edilecek personel sayısı toplam personel sayısının yüzde ellisini aşamaz"* şeklindeki düzenleme davalı idarede personel çalıştırılmasına dayanak olmuş ve yeni istihdam şekilleri belirlenmiştir.

Bu mevzuat hükümleri ile Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumundaki personelin kural olarak 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesine göre sözleşmeli personel olarak istihdam edileceği, aynı zamanda Kurumda 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. maddesine göre geçici görevlendirme yapılabileceği öngörülmüştür. Buna göre; sözleşmeli personel istihdam etmek ve kuruma geçici görevlendirme yoluyla personel görevlendirmesi yapmak konusunda davalı idareye takdir yetkisi verilmiştir.

Öte yandan, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Geçici 4. maddesinde, bu kapsamdaki personelin dayanak mevzuata göre geçiş sürecinin tamamlanmasının 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 31. maddesinde öngörülen süre içerisinde gerçekleştirileceğinin belirtildiği, 375 sayılı KHK'nın Geçici 31. maddesinde ise bu sürenin, yürürlükten kaldırılan ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanması suretiyle 1 ay olduğunun belirtildiği, böylece ilgili personele 1 ay içinde kurumunun muvafakati ile asıl kadrolarından istifa ederek davalı idarede istihdam edilmenin yeni şekli olan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi uyarınca sözleşmeli personel olarak ya da yine Kurumlarından muvafakat alınarak 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. maddesinin 3. fıkrası uyarınca geçici görevli olarak istihdam edilme tercih hakkı tanınmıştır. Bunun üzerine davacıların anılan dönemde, mali konularda yeni bir düzenleme bulunmaması nedeniyle bu aşamada kadrolarının bulunduğu Tarım ve Orman Bakanlığının muvafakatiyle aylıksız izinli olarak 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. maddesinin 3. fıkrası uyarınca geçici görevli olarak istihdam edilme seçeneğini talep ve tercih ettikleri, bunun üzerine tercihleri doğrultusunda davacıların önceki sözleşmeleri feshedilerek ve kadrolarının bulunduğu Tarım ve Orman Bakanlığından alınan muvafakat her yıl yenilerek davalı idarede 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. maddesi kapsamında geçici görevli olarak çalışmaya devam ettikleri anlaşılmaktadır.

Davacıların ilk kez, 2022 yılı Ocak ayında kendileri ile 2018 yılından önce aynı şartlarda, aynı kadro ve pozisyonda 5648 sayılı Kanun'un (mülga) 14/5.maddesi uyarınca uzman olarak istihdam edilmekteyken sonrasında asıl kadrolarından istifa ederek 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi kapsamında sözleşme imzalamış olan personele nazaran daha düşük ücret (davacılara 2022 yılı Ocak ayından itibaren 4953 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'na Ekli 2 sayılı cetvelde yer alan adalet uzmanı kıstas alınarak ödeme yapılmaya başlanılmış) aldıklarını öğrenmeleri üzerine bu farklı uygulamaya son verilmesi istemiyle davalı idareye başvuruda bulundukları, yapılan başvurular üzerine, davalı idarece bu duruma gerekçe olarak, Cumhurbaşkanlığının 4953 sayılı Kararı'nın ekli 2 sayılı cetvelinde adalet uzmanı unvanlı personelin uzman unvanlı personele emsal olarak belirtilmesi ve davacılar gibi 2018 yılından önce 5648 sayılı Kanun'un 14. maddesinin mülga 5. fıkrası uyarınca uzman olarak sözleşmeli istihdam edilmekteyken 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. madde uyarınca görevlendirilenlere adalet uzmanı unvanlı devlet memurları emsal alınarak mali haklarının ödenmesi gerektiği hususu gösterilmiştir.

Olayda, dava konusu uyuşmazlığa dayanak teşkil eden 22/12/2021 tarih ve 4953 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı incelendiğinde; 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 502. maddesi dayanak alınarak yayımlandığı, söz konusu kararın, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunda 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi uyarınca; sözleşmeli personel ihdası ve iptali ile anılan maddeye göre istihdam edileceklerin mali ve sosyal haklarının belirlenmesinde emsal alınacak devlet memuru kadro unvanları ile bunlara ödenecek ücreti belirleyecek makama ilişkin ekli Kararın yürürlüğe konulmasına ilişkin olduğu, kararda 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesine göre istihdam edi-

len sözleşmeli personelin emsal alınacağı Devlet memuru kadro unvanlarının tespitine yer verildiği, bu kararda "adalet uzmanı" unvanlı personelin "uzman" unvanlı personele emsal gösterildiği, verilecek ücretin Bakan tarafından belirleneceği ve ödemelerin üst sınırını emsal olarak belirlenen kadro unvanında bulunan eğitim düzeyi ile hizmet süresi itibarıyla aynı durumda olan Devlet Memuruna yapılan ödemelere göre yapılmasının hüküm altına alındığı, ancak söz konusu emsal kadro tespitine dair karar, Kurumda 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesine göre istihdam edilen ve sözleşme imzalayan personeli kapsamakta iken, bu kararın 2018 yılı öncesinde Kurumda göreve başlayan ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi kapsamında istihdam edilmeye devam edilen personele uygulamasında ise; 25 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 1. maddesinin 2. fıkrasındaki 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 28. ve Geçici 29. maddelerinde sözleşme sürelerinin sonuna kadar yürürlükten kaldırılan mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam edilmesi öngörülen personelden sözleşme süresi sona erenlerle, aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgisine göre Ek 23., Ek 24., Ek 26., Ek 27. ve Ek 28. maddelerine göre sözleşme yapılabileceği, ancak bu şekilde yapılacak sözleşmelerde, sona eren sözleşmeye dayanak teşkil eden hükümlerin esas alınacağı, aynı maddenin 3. bendinde yer alan, *"Birinci fıkrada belirtilen yönetmelikler yürürlüğe girdiğinde, ikinci fıkraya göre yapılan sözleşmeler yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilir"* düzenlemesinin 88 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırılması da göz önünde bulundurularak imzalamış oldukları hizmet sözleşmeleri dikkate alınarak 5648 sayılı Kanun'un 14. maddesinin halen yürürlükte olan 8. fıkrası uyarınca aylık ödenmesine devam edildiği, ayrıca 25 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde ve 4953 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı'nda doğrudan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. maddesine göre görevlendirilen personele ilişkin herhangi bir emsal belirlemesi yapılmadığı anlaşılmıştır.

Buna göre, aykırılığa konu uyuşmazlığın çözümü için başka kurumlarda görev yapmaktayken davalı idarece yapılan kamudan personel alımı sınavını kazanmaları ve dil ve diğer şartları sağlamaları üzerine 2012 yılından itibaren Bakanlığın muvafakatiyle 5648 sayılı Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Hizmetleri Hakkında Kanun'un mülga 14. maddesinin 5. fıkrası uyarınca Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunda aylıksız izinli olarak uzman statüsünde istihdam edilen davacıların; istihdamlarının dayanağı olan 5648 sayılı Kanun'un 14. maddesinin 5. fıkrasının yürürlükten kaldırılması ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Geçici 4. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25, Ek 27 ve Geçici 31. maddelerinin ve Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunda 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi uyarınca sözleşmeli personel pozisyon ihdası ve iptali ile anılan maddeye göre istihdam edileceklerin mali ve sosyal haklarının belirlenmesinde emsal alınacak Devlet memuru kadro unvanları ile bunlara ödenecek ücreti belirleyecek makama ilişkin kararın yürürlüğe konulmasına ilişkin 4953 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'na ekli 2 sayılı cetvelin yürürlüğe girmesi üzerine 01/01/2022 tarihinden itibaren maaşları düzenlenirken; yine davacılar gibi 2012 yılından itibaren aynı unvanda ve şartlarda davalı idarede görev yapmaktayken asıl kadrolarından istifa ederek 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi uyarınca sözleşme imzalayanların mı, yoksa 4953 sayılı Cumhurbaşkan-

lığı Kararı'na ekli 2 sayılı cetvelde yer alan adalet uzmanının mı emsal alınacağı hususunun çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Uyuşmazlıkta, öncelikle yukarıda da yer verildiği üzere gerek 25 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde ve gerekse de 4953 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı'nda doğrudan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. maddesine göre görevlendirilen personele ilişkin emsal belirlemesi yapılmadığının görüldüğü ve davacıların davalı idarede görevlendirilmelerinin yasal dayanağı olan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. maddesinin 3. fıkrasındaki; *"...Bu şekilde görevlendirilenler görevlendirildikleri kadro veya pozisyon için öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlardan emsali personel gibi faydalandırılır..."* hükmü ile 03/05/2019 tarih ve 30763 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Kurumlar Arası Geçici Görevlendirme Yönetmeliği'nin 6. maddesinin (b) bendindeki; *"Bu madde kapsamında görevlendirilen personel, geçici görevlendirildikleri süre boyunca kurumlarından aylıksız/ücretsiz izinli sayılır. Bunların Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkileri kendi kurumlarındaki statüleri dikkate alınarak devam ettirilir. Bu madde kapsamında görevlendirilen personel, geçici görevlendirildikleri kadro veya pozisyon için öngörülen mali ve sosyal hak ve yardımlardan emsali personel gibi faydalandırılır."* hükmü dikkate alındığında, davacıların emsalinin, davacılar gibi davalı idarece yapılan kamudan personel alımı sınavını kazanan ve dil ve diğer şartları sağlamaları üzerine 2012 yılından itibaren kurumlarının muvafakatiyle 5648 sayılı Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Hizmetleri Hakkında Kanun'un mülga 14. maddesinin 5. fıkrası uyarınca aylıksız izinli olarak uzman statüsünde istihdam edilmekteyken yukarıda yer verilen mevzuatın yürürlüğe girmesi üzerine kadrolarından istifa ederek 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi uyarınca sözleşme imzalayan personel olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin yayımlanmasından (09/07/2018) önce kurumda görevli olup sonrasında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi kapsamında sözleşme imzalayan personel, davacılar için emsal teşkil edecektir.

Sonuç olarak, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu bünyesinde 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 25. maddesi uyarınca geçici görevlendirme ile uzman olarak istihdam edilen personele 01/02/2022 tarihinden itibaren yapılacak maaş ödemelerinde, 07/09/2018 tarihinden önce anılan kurumda görevli olup sonrasında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 27. maddesi kapsamında istihdam edilen personelin emsal teşkil edeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

6. Astsubaylıktan subaylığa geçiş sınavının mülakat aşamasında sınav komisyonunca yapılan değerlendirmede, adaylara gözlem ve kanaate dayalı kriterler yönünden takdir edilen notların gerekçesine yer verilmemesi ve adaylarca verilen cevapların kayıt altına alınmamasının astsubaylıktan subaylığa geçiş mülakat sınavını hukuken sakatlamayacağı hakkında.

İDDK

Esas No:2024/8, **Karar No:**2024/18

Muvazzaf astsubay olarak görev yapmakta iken girilen muvazzaf subaylığa geçiş sınavının mülakat aşamasının olumsuz sonuçlanmasına ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, astsubaylıktan subaylığa geçiş sınavının mülakat aşamasında sınav komisyonunca yapılacak değerlendirmede, mülakat değerlendirme formunda belirlenen kriterler doğrultusunda adaylara hangi komisyon üyesince, hangi notun takdir edildiğinin tutanakta ayrı ayrı gösterilmesinin, mülakat sınavının nesnelliği ve yargısal denetimin gerçekleştirilmesini sağlamak için yeterli olduğu, bu prosedür yerine getirilerek yapılan astsubaylıktan subaylığa geçiş sınavının mülakat aşamasının hukuka uygun olarak gerçekleştirilmiş olacağı, bunun dışında adaylara gözlem ve kanaate dayalı kriterler yönünden takdir edilen notların gerekçesine yer verilmemesi ve adaylarca verilen cevapların kayıt altına alınmamasının astsubaylıktan subaylığa geçiş mülakat sınavını hukuken sakatlamayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; astsubaylıktan subaylığa geçiş sınavının mülakat aşamasında, hukuka uygunluk denetimi yapılabilmesi amacıyla, sınav komisyonunca adaylara takdir edilen notların gerekçesi ile adayların verdiği cevapların kayıt altına alınmasının zorunlu olup olmadığı hususu oluşturmaktadır.

Kamu görevine girme ve yükselmede liyakat ilkesi çerçevesinde, mevzuatımızda genel olarak yazılı sınavların yanında, sözlü ve/veya mülakat sınavlarına da yer verilmektedir. Görsel, işitsel ve anlık gözlemlere yönelik değerlendirmeler içeren sözlü ve/veya mülakat sınavlarının da objektif nitelikte olması zorunludur.

Diğer tüm idari işlemlerin yargısal denetiminde olduğu gibi, sözlü ve/veya mülakat sınavında başarısız sayılma işlemlerinin de yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden hukuka uygunluğunun denetiminin yapılması gerekmektedir.

Aykırılık konusu uyuşmazlıklar incelendiğinde, astsubaylıktan subaylığa geçiş sınavının mülakat aşamasını oluşturan kısmında, Subay Sicil Yönetmeliği'nin 110. maddesi çerçevesinde, mülakat sınav komisyonunca adayların; "Genel Görünüş", "Kendisinden İstenileni Kavrama Yeteneği", "Özgüveni", "Özgeçmişi", "Kişiliği", "Psikolojik Yapısı", "Kendini İfade Edebilme Yeteneği", "Beden Dilini Kullanma Becerisi", "Duygusal Dengesizlik", "Dışa Dönüklük", "Uyumluluk", "Sorumluluk", "Açıklık", "Askerlik Mesleğine Uygunluğu ve İstekli Olması" gibi soyut ve takdiri hususlar yönünden değerlendirildiği, adayların bilgisini ölçmeye yönelik, genel kültür, alan bilgisi gibi soruların bulunmadığı, mülakat değerlendirmesinin gözlem ve kanaate dayalı kriterler esas alınarak yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, astsubaylıktan subaylığa geçiş sınavının mülakat aşamasında sınav komisyonunca yapılacak değerlendirmede, mülakat değerlendirme formunda belirlenen gözlem ve kanaate dayalı kriterler doğrultusunda hangi komisyon üyesince, hangi notun takdir edildiğinin tutanakta ayrı ayrı gösterilmesinin mülakatın nesnelliği ve yargısal denetimin gerçekleştirilmesini sağlamak için yeterli olduğu, bu prosedür yerine getirilerek yapılan sınavın mülakat aşamasının hukuka uygun olarak gerçekleştirilmiş olacağı, bunun dışında adaylara gözlem ve kanaate dayalı kriterler yönünden takdir edilen notların gerekçesine yer verilmemesi ve adaylarca verilen cevapların kayıt altına alınmamasının astsubaylıktan subaylığa geçiş mülakat sınavını hukuken sakatlamayacağı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, astsubaylıktan subaylığa geçiş sınavının mülakat aşamasında sınav komisyonunca yapılacak değerlendirmede, adaylara gözlem ve kanaate dayalı kriterler yönünden takdir edilen notların gerekçesine yer verilmemesi ve adaylarca verilen cevapların kayıt altına alınmamasının astsubaylıktan subaylığa geçiş mülakat sınavını hukuken sakatlamayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

7. 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'a tabi olarak görev ifa eden jandarma statüsündeki kamu görevlilerinin disiplinsizlik teşkil eden fiillerini tespit eden tutanakta imzası bulunan disiplin amirince disiplin cezası ile tecziye edilmesinin, disiplin cezasının doğrudan hukuka aykırılığı sonucunu doğurmadığı hakkında.

İDDK

Esas No:2024/9, **Karar No:**2024/20

7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'a tabi olarak görev ifa eden jandarma statüsündeki kamu görevlileri hakkında anılan Kanun kapsamında tesis edilen disiplin cezalarından doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde kamu görevlisi statüsünde olup disiplin hukuku bakımından 7068 sayılı Kanun'a tabi olanlar açısından, disiplin amirinin disiplinsizlik teşkil eden fiili tespit eden tutanakta salt imzasının bulunmasının ve aynı fiile ilişkin olarak personeli disiplin cezası ile cezalandırmasının, kural olarak disiplin cezasının doğrudan hukuka aykırılığı sonucunu doğurmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'a tabi olarak görev ifa eden jandarma statüsündeki kamu görevlilerinin, disiplinsizlik oluşturduğu iddia edilen fiillerinin tespitine ilişkin tutanağı tanzim edenler arasında disiplin amirinin de bulunmasının ve yapılan disiplin soruşturması neticesinde aynı disiplin amirinin ilgili kamu görevlisini disiplin cezası ile cezalandırmasının, disiplin hukukunun genel ilkeleri olan tarafsızlık ve nesnellik ilkelerine aykırılık teşkil edip etmediği hususu oluşturmaktadır.

Başvuruya esas alınan kararlarda, davacılar Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde kamu görevlisi statüsünde olup disiplin hukuku bakımından 7068 sayılı Kanun'a tabidir. Kurulumuza yapılan müracaat, bu sınırlar içerisinde incelenmiştir.

Kamu görevlileri açısından öznel ve kamu hizmetinin düzenli işleyebilmesi bakımından nesnel neticeleri göz önünde bulundurulduğunda, disiplin hukukunun birtakım ilkelere bağlanması kamusal önem arz etmektedir.

İncelenen konu bağlamında bu ilkeler, genel kolluk görevi ifa eden kamu görevlisi statüsünde bulunan davacılar açısından, öncelikle, pozitif düzenlemeler ihtiva eden 7068 sayılı Kanun çerçevesinde ele alınmalıdır. Bu yapılırken, genel kolluk hizmetlerinin kamu düzeninin sürdürülmesinde taşıdığı kendine münhasır hassasiyet ile Kanun kapsamındaki kurumların emir komuta zincirine bağlı çalışma usulü de gözetilmelidir.

Zira genel kolluk kuvvetlerinin hiyerarşik bir sistemde mesleğini icra edebilmesinin temelinde disiplinli olması yer almakta olup disiplin konusunda alınan tedbirler, diğer kurum ve kuruluşlara göre mahiyet bakımından farklılıklar arz edebileceği gibi, disiplinin sağlanması, muhafazası ve devam ettirilmesi bu kurumların görevlerini yerine getirebilmesi için önem arz etmektedir. Kanun'un amacı da bu kurumların hukuk sınırları içerisinde öncelikle iç disiplinlerini sağlamaktır.

7068 sayılı Kanun hükümlerinin değerlendirilmesinden, disiplin amirinin, disiplin cezası ile cezalandırılacak kamu görevlisinden makam, rütbe veya kıdemce büyük olması ve amir konumunda bulunması gerektiği; disiplin amirlerinin, disiplin amiri oldukları her rütbe ve derecedeki tüm personel hakkında disiplin soruşturması açabileceği; disiplin soruşturması yapma ve disiplin cezası verme görev ve yetkisinin üst disiplin amirleri tarafından da kullanılabileceği anlaşılmaktadır.

Aynı Kanun'da, disiplin amirinin, amiri bulunduğu kamu görevlilerinin disiplinsizlik teşkil eden bir fiilini veya mesleğe aykırı tutum ve davranışını herhangi bir şekilde öğrenebileceği öngörülmüş olup disiplin amiri bu öğrenme üzerine olayın araştırılması gerektiğine kanaat getirirse şahsen ve doğrudan doğruya disiplin soruşturması yapabileceği gibi, yazılı olarak görevlendireceği soruşturmacılar vasıtasıyla da soruşturma yapması mümkündür.

Kanun'un 14. maddesinin 2. fıkrasında görevlendirilecek soruşturmacıların nitelikleri, 3. fıkrasında soruşturmacıların yetkileri, 4. fıkrasında ise soruşturmacı olarak görevlendirilemeyecek olanlar kurala bağlanmıştır.

Kanun'un 15. maddesinin ilk fıkrasında ise disiplin amiri tarafından, disiplinsizlik yaptığı tespit edilen personele, yine Kanun'daki esaslara uygun olarak disiplin cezası verileceği düzenlenmiştir. Maddenin 3. fıkrasında disiplin amirinin yasaklılığına ilişkin hüküm yer almaktadır.

Buna göre, disiplin amirinin, maiyetindeki personelin disiplinsizlik teşkil eden fiilini bizzat veya herhangi bir şekilde öğrenmesi mümkündür. Bu fiil ya da öğrenme durumu bir tutanakla kayıt altına alınmış da olabilir. Böyle bir tutanakta disiplin amirinin de imzasının bulunmasının, disiplin amirinin ilkesel olarak kendisinden beklenen tarafsızlığına doğrudan doğruya olumsuz etkide bulunacağına dair Kanun'da bir hüküm yer almamaktadır. Öyle ki, Kanun, disiplin amirinin fiili öğrenmesi üzerine bizzat soruşturma yapabileceğini, yine Kanun'da belirtilen esaslara göre, mevcut takdir yetkisini ölçülü,

adaletli ve hakkaniyetli bir şekilde kullanarak disiplin cezası uygulayabileceğini de kurala bağlamıştır. Bu durumlarda elbette, Kanun'un 14. maddesindeki soruşturmacının ve 15. maddenin 3. fıkrasındaki disiplin amirinin yasaklılığına ilişkin hükümler de göz önünde bulundurulmalıdır.

Dolayısıyla maiyetindeki personelin gözetim ve denetiminden, uhdesindeki hizmetin sürekli ve düzenli yürütülmesinden mesul olan disiplin amirinin, disiplinsizlik teşkil eden fiili tespit eden tutanakta imzasının bulunmasının ve aynı fiile ilişkin olarak personeli disiplin cezası ile cezalandırmasının disiplin cezasının doğrudan hukuka aykırılığı sonucunu doğurmadığı kanaatine varılmıştır.

Kanun'daki bu ilkeler öncelikli olmakla birlikte konu, ikincil olarak disiplin hukukunun doktrin ve içtihatlar ile ortaya konulan genel ilkeleri, özellikle idarenin tarafsızlığı bağlamında da ele alınmalıdır.

İyi yönetişim ilkelerine göre, idarenin tarafsız hareket etme mükellefiyetinin bir yansıması da disiplin hukukundaki tarafsızlıktır. Bu aynı zamanda, Anayasa'nın 10. maddesinin son fıkrasındaki *"Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."* düzenlemesinin de bir gereğidir. Lakin incelenen konu bağlamında disiplin hukukundaki tarafsızlık ilkesini yargı organı olan "mahkemelerin tarafsızlığı" mertebesinde algılamak da mümkün değildir.

Bu çerçevede, disiplin amirinin şahsi, ailevi yahut maddi bir menfaati ya da benzer bir ilgisinin bulunması, tutanağın mahiyetinin şahsıyla alakalı olması, personelle disiplin amiri arasında mevcudiyeti iddia edilen husumet, personelin tutanağın muhtevasına dair iddiaları gibi durumların varlığı halinde olayın zarar göreni, yarar sağlayanı ya da tarafı haline gelebileceğinden, disiplin amirinin genel olarak kendisinden beklenen tarafsızlığının zedelenmesi mümkündür. Fakat belli bir ilkeye bağlanmasına olanak bulunmayan bu istisnalar yargı yerlerince her olayda idari işlemin unsurları bakımından ayrıca değerlendirilmelidir. Burada önemli husus, disiplin cezasına ilişkin idari işlemin yargı ve hukukilik denetimine tabi olmasıdır.

Sonuç olarak, Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde kamu görevlisi statüsünde olup disiplin hukuku bakımından 7068 sayılı Kanun'a tabi olanlar açısından, disiplin amirinin disiplinsizlik teşkil eden fiili tespit eden tutanakta salt imzasının bulunmasının ve aynı fiile ilişkin olarak personeli disiplin cezası ile cezalandırmasının, kural olarak disiplin cezasının doğrudan hukuka aykırılığı sonucunu doğurmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

8. 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun geçici 26. maddesinin 7196 sayılı Kanun ile değişik 4. fıkrasına göre (B) grubundan (A) grubuna geçişi yapılan polis amirlerinin terfi tarihlerinin, fıkranın yürürlük tarihi olan 24/12/2019 tarihine göre değerlendirilmesi gerektiği hakkında.

İDDK

Esas No:2024/51, **Karar No:**2024/36

Komiser olarak görev yapmakta olup, (B) grubu polis amirliğinden (A) grubu polis amirliğine geçişe ilişkin düzenlemeyi içeren 7196 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 24/12/2019 tarihi itibarıyla, halihazırda zorunlu en az bekleme süresini doldurmuş olduklarından bahisle, rütbe terfi tarihlerinin (A) grubu için öngörülen süreye yani 4 yıla göre değerlendirilerek rütbe hakediş tarihlerinin bu çerçevede düzenlenmesi amacıyla yapılan başvuruların reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun geçici 26. maddesinin 7196 sayılı Kanun ile değişik 4. fıkrasına göre, (B) grubu polis amirlerinden, fıkranın yürürlüğe girdiği 24/12/2019 tarihinden önce en az dört yıllık yükseköğretim kurumunu bitirmiş olup fıkranın yürürlük tarihi itibarıyla (A) grubuna geçişleri yapılanlardan, yine Kanun'un yürürlük tarihi itibarıyla (A) grubu için öngörülen zorunlu en az bekleme süresini doldurmuş olanların terfi tarihlerinin Kanun'un yürürlük tarihine göre değerlendirilmesi gerektiği; bu durumda bulunup da Kanun'un yürürlük tarihi itibarıyla (A) grubu için öngörülen en az bekleme süresinden fazla süreyle beklemiş olanların ise bu fazla bekledikleri süre için bir hakları bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; 7196 sayılı Kanun'a göre (B) grubundan (A) grubuna geçişi yapılan polis amirlerinin terfi tarihlerinin, Kanun'un yürürlük tarihi olan 24/12/2019 tarihine göre değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususu oluşturmaktadır.

İncelemeye konu dosyalarda, davacıların talepleri idare tarafından, Kanun'un geçici 26. maddesinin 4. fıkrasına göre reddedilmiş olup, konu bu hususla sınırlı olarak değerlendirilmiştir.

3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun geçici 26. maddesinin 7196 sayılı Kanun ile değişik 4. fıkrasında, (B) grubu polis amirlerinden fıkranın yürürlüğe girdiği 24/12/2019 tarihinden önce en az dört yıllık yükseköğretim kurumunu bitirenlerin (A) grubuna geçişlerinin fıkranın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yapılacağı; en az dört yıllık yükseköğretim kurumunu daha sonra bitirenlerin (A) grubuna geçişlerinin ise mezuniyet tarihleri itibarıyla sağlanacağı kurala bağlanmıştır.

Aynı hükümde, yukarıda belirtilen her iki durumda da, polis amirlerinin bulundukları rütbedeki zorunlu en az bekleme sürelerinin (A) grubuna göre hesaplanacağı düzenlenmiştir.

Fıkranın son cümlesine göre ise, bu şekilde (A) grubuna geçenlerin bulundukları rütbede (A) grubu polis amirleri için belirlenen süreden fazla çalışmış olmaları, geriye yönelik olarak herhangi bir hak doğurmamaktadır.

Buna göre, (B) grubu polis amirlerinden fıkranın yürürlüğe girdiği 24/12/2019 tarihinden önce en az dört yıllık yükseköğretim kurumunu bitirenlerin (A) grubuna geçişleri yine 24/12/2019 tarihine göre yapılacaktır.

Kanun'a göre, (A) grubuna geçişi yapılan polis amirinin bulunduğu rütbedeki zorunlu en az bekleme süresi (A) grubuna göre hesaplanmalıdır. Örneğin komiser yardımcısı rütbesi için zorunlu en az bekleme süresi 4 yıl olarak değerlendirilmelidir.

Konu bu çerçevede incelendiğinde, (B) grubu iken (A) grubuna geçişi yapılan ve Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte (A) grubu için öngörülen zorunlu en az bekleme süresi kadar süreyle ya da bu süreden fazla süreyle görev yapmış olan bir amir için zorunlu en az bekleme süresi, (A) grubuna göre hesaplanmalı, (A) grubuna göre zorunlu en az bekleme süresini doldurmuş bulunduğundan, Kanun'un yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla terfi süresi değerlendirilmelidir. Kanun'da yer alan *"bulundukları rütbedeki zorunlu en az bekleme süreleri (A) grubuna göre hesaplanır"* kuralından anlaşılması gereken budur. Örneğin 2014 yılında komiser yardımcısı rütbesini hak eden bir amir, Kanun'un yürürlüğe girdiği 24/12/2019 tarihinde (A) grubu için öngörülen 4 yıllık süreyi 2018 yılında doldurmuş olduğundan, yani 5 yıldır bulunduğu rütbede görev yaptığından, Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte bulunduğu rütbedeki zorunlu en az bekleme süresini (A) grubuna göre doldurmuştur ve buna göre işlem tesis edilmelidir.

Öte yandan, fıkranın son cümlesinde, (A) grubuna geçenlerin bulundukları rütbede (A) grubu polis amirleri için belirlenen süreden fazla çalışmış olmalarının, geriye yönelik olarak herhangi bir hak doğurmayacağı da ayrıca belirtilmiştir. Buna göre, bir amir, rütbesinde, Kanun'un yürürlük tarihi itibarıyla (A) grubu için belirlenen süreden fazla çalışmış ise, bu fazla süre için bir hak iddia edemeyecektir. Aynı örneğe göre, (A) grubuna geçişi yapılan komiser yardımcısı, Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçirmiş olduğu bekleme süresinde, (A) grubu için belirlenen zorunlu en az bekleme süresi olan 4 yıldan fazla geçirdiği süre için bir talepte bulunamayacaktır. Yani rütbe terfisinin 2018 yılına göre değerlendirilmesi iddiasının kabul edilemeyeceği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, 3201 sayılı Kanun'un geçici 26. maddesinin 7196 sayılı Kanun ile değişik 4. fıkrasına göre, (B) grubu polis amirlerinden, fıkranın yürürlüğe girdiği 24/12/2019 tarihinden önce en az dört yıllık yükseköğretim kurumunu bitirmiş olup fıkranın yürürlük tarihi itibarıyla (A) grubuna geçişleri yapılanlardan, yine Kanun'un yürürlük tarihi itibarıyla (A) grubu için öngörülen zorunlu en az bekleme süresini doldurmuş olanların terfi tarihlerinin Kanun'un yürürlük tarihine göre değerlendirilmesi gerektiği; bu durumda bulunup da Kanun'un yürürlük tarihi itibarıyla (A) grubu için öngörülen en az bekleme süresinden fazla süreyle beklemiş olanların ise bu fazla bekledikleri süre için bir hakları bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

9. Hukuka aykırılığı yargı yerince saptanmış ve iptaline karar verilmiş olan sınava dayalı atamaların, yargı kararının uygulanması amacıyla geri alınmasında ve personelin eski görevine iade edilmesinde hukuk aykırılık bulunmadığı hakkında.

İDDK

Esas No:2024/37, **Karar No:**2024/39

02/03/2021 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen "Milli Eğitim Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Unvan Değişikliği Sınavı"nın yazılı ve mülakat aşamalarını geçerek avukat kadrolarına yapılan atamaların, anılan sınavın mahkemece iptal edildiğinden bahisle yargı kararının uygulanması amacıyla geri alınmasına ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, Milli Eğitim Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Unvan Değişikliği Sınavının Mahkemece iptal edildiği, hukuka aykırılığı yargı yerince saptanmış ve iptaline karar verilmiş olan sınava dayalı atamaların, yargı kararının uygulanması amacıyla geri alınmasında ve personelin eski görevine iade edilmesinde hukuk aykırılık bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; *"idari yargı yerince ara kararı ile istenilmesine rağmen herhangi bir hukuki engel bulunmaksızın sunulmayan sınav soru ve cevapları üzerinde davacının iddiaları yönünden yargısal denetimin gerçekleştirilmesi mümkün olmadığından, Milli Eğitim Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Unvan Değişikliği (avukatlık branşı) yazılı sınavında hukuka uyarlık görülmediği"* gerekçesiyle Mahkemece iptal edilen sınava dayalı atamaların, yargı kararının uygulanması amacıyla geri alınıp alınamayacağı hususu oluşturmaktadır.

Hukuk güvenliği ve hukukun üstünlüğünün sağlanabilmesi için Devletin her türlü işlem ve eyleminin yargı denetimine açık olması gerekir. Nitekim, Anayasa'nın 125. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde *"İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır."* denilmek suretiyle bu husus anayasal güvenceye kavuşturulmuştur. Devletin işlem ve eylemlerine karşı yargı yolunun açık tutulması tek başına yeterli olmayıp, yargı mercileri tarafından verilen kararların gecikmeksizin uygulanması da gerekir. Bir işlemin hukuka aykırı olduğu yapılan yargısal denetim neticesinde tespit edilmesine

rağmen işlemin iptali yönündeki yargı kararının uygulanmaması, Devletin işlem ve eylemlerine karşı yargı yolunun açık tutulmasını anlamsız hâle getirir. Zira, hukuk güvenliği ve hukukun üstünlüğü sadece hukuka aykırılıkların tespit edilmesiyle değil, bunların tüm sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasıyla sağlanabilir. Nitekim yargı yerince iptaline hükmedilen idari işlemler, hukuk aleminde hiç doğmamış hale gelmektedir.

Anayasa'nın 138. maddesinin dördüncü fıkrasına göre yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Bu hükümde mahkeme kararlarına uyma ve bu kararları değiştirmeksizin yerine getirme hususunda yasama ve yürütme organları ile idare lehine herhangi bir istisnaya yer verilmemiştir. Yargı kararlarının zamanında yerine getirilmesi, bireyler aleyhine oluşabilecek hak kayıplarını engellemekle ve bu yolla bireylerin kamu otoritelerine ve hukuk sistemine olan güven ve saygılarını korumakla yükümlü olan idarenin bu yükümlülüğünün bir parçasıdır.

Aykırılığın giderilmesi istemine konu uyuşmazlıklar incelendiğinde, idarece gerçekleştirilen unvan değişikliği sınavının yargı kararıyla iptal edilmesi üzerine, hukuka aykırılığı saptanan sınava dayalı atamaların, iptal kararının uygulanması amacıyla geri alındığı görülmektedir. 02/03/2021 tarihinde gerçekleştirilen unvan değişikliği sınavı soru ve cevaplarının yayımlanmaması nedeniyle adayların itiraz hakkının kısıtlandığı, geçmiş yıllarda sorulan soruların seçiminde branşlara göre eşit davranılmadığı, sınavdaki bazı soruların hatalı olduğu iddialarıyla açılan iptal davasında Mahkemece, anılan hususlar yönünden yargısal denetimin gerçekleştirilebilmesi amacıyla, ara kararı ile davalı idareden yazılı sınav soruları ile bu sorulara ait cevap anahtarı istenmesine rağmen idarece ara kararı gereği yerine getirilmemiştir. Ara kararı ile istenilmesine rağmen herhangi bir hukuki engel bulunmaksızın sunulmayan sınav soru ve cevapları üzerinde yargısal denetim gerçekleştirilememiş ve idarece verilmeyen bilgi ve belgelere dayanan savunmaya itibar edilemeyerek sınavın iptaline karar verilmiştir.

İptal kararının uygulanmasının anayasal olarak zorunlu olduğu hususunda duraksama bulunmamaktadır. Ancak bazı hâllerde kararın ne şekilde uygulanacağı açık olmayabilir. Bu gibi hâllerde idarenin mahkeme kararının nasıl uygulanacağını belirleme hususunda belli ölçüde takdir yetkisine sahip olduğunun kabulü gerekir. Bununla birlikte idarenin haiz olduğu bu takdir yetkisi hiçbir zaman kararın uygulanmasından kaçınacak bir yöntemin tercih edilmesini içermemektedir.

Bakılan dosyada, ilgililerin öğretmen kadrosundan avukat kadrosuna atanmalarının dayanağı olan unvan değişikliği sınavı, yargı yerince hukuka aykırı bulunarak iptal edilmiş ve anılan iptal kararı istinaf aşamasından geçerek kesinleşmiştir. Hukuka aykırılığı yargı yerince saptanmış ve iptaline karar verilmiş olan işlemin tesis edildiği tarihten önceki hukuki durumun tekrar tesis edilmesi gerektiği tartışmasızdır. Nitekim aykırılığa konu uyuşmazlıklarda idare yargı kararını uygulamak amacıyla, hukuka aykırılığı tespit edilen atamaları geri almış ve yeni sınav yapmıştır.

Unvan değişikliği sınavının iptaline karar veren Mahkemece, *"ara kararı ile istenilmesine rağmen herhangi bir hukuki engel bulunmaksızın sunulmayan sınav soru ve cevapları üzerinde yargısal denetim gerçekleştirilememiş olmasının bizatihi sınavı hukuka aykırı*

hale getirdiği" sonucuna varılmış olup, Mahkemenin iptal kararının gerekçesi idarenin yargı kararını uygulamasına engel olmadığı gibi, aksine şaibeli sınava dayalı atamaların geri alınması ve yeni bir sınav yapılması yargı kararının uygulanmasının bir gereği olduğu sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, hukuka aykırılığı yargı yerince saptanmış ve iptaline karar verilmiş olan sınava dayalı atamaların, yargı kararının uygulanması amacıyla geri alınmasında ve personelin eski görevine iade edilmesinde hukuk aykırılık bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

10. 31/12/2017 tarihi itibarıyla henüz üstü örtülü olmayan yani üst tabliyesi atılmamış olan inşaat halindeki yapılar ya da yapı kısımları için yapı kayıt belgesi düzenlenmesine hukuken olanak bulunmadığı hakkında.

İDDK

Esas No:2024/19, **Karar No:**2024/40

31/12/2017 tarihinden önce inşasına başlanan, ancak bu tarih itibarıyla üst tabliyesi atılmamış yığma yapılara verilen yapı kayıt belgelerinin, bu nitelikteki yapıların yapı kayıt belgesi verilebilecek nitelikte olmadıkları gerekçesiyle ilgili idarelerce iptal edilmesinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 31/12/2017 tarihi itibarıyla henüz üstü örtülü olmayan yani üst tabliyesi atılmamış olan inşaat halindeki yapıların veya bu nitelikteki kısımlarının bitmiş kabul edilmesine ve bu yapı ya da yapı kısımları için yapı kayıt belgesi düzenlenmesine hukuken olanak bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; 31/12/2017 tarihinden önce inşasına başlanan, ancak bu tarih itibarıyla üst tabliyesi atılmamış yığma yapılara yapı kayıt belgesi verilip verilemeyeceği hususu oluşturmaktadır.

319 sayılı İmar Kanun'da; afet risklerine hazırlık ve imar barışının sağlanması amacıyla 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılara, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31/10/2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31/12/2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde yapı kayıt belgesi verilebileceği, başvuruya konu yapının ve arsasının mülkiyet durumu, yapı sınıf ve grubu ile diğer hususların Bakanlık tarafından hazırlanan Yapı Kayıt Sistemine yapı sahibinin beyanına göre kaydedileceği, yapı kayıt belgesinin yapının kullanım amacına yönelik olduğu, yapı kayıt belgesi verilen yapılara, talep halinde ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğalgaz bağlanabileceği, bu belgenin yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerli olduğu, yapı kayıt belgesi verilen yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümlerinin uygulanacağı, yapının depreme dayanıklılığı hususunun malikin sorum-

luluğunda olduğu, bazı alanlar ve bazı taşınmazlardaki yapılara yönelik yapı kayıt belgesi düzenlenemeyeceği, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların Bakanlık ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken belirleneceği hüküm altına alınmış, ancak 31/12/2017 tarihi itibarıyla inşaat halinde olan yani tamamlanmamış olan yapılar hakkında herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

3194 sayılı Kanun hükmü uyarınca çıkarılan Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın 6. maddesinin 6. fıkrasında ise, inşaat halindeki yapıların 31/12/2017 tarihi itibarıyla bitmiş olan kısımları için ilave inşaat alanı ihdas etmemek şartı ile yapı kayıt belgesi düzenlenebileceği ve belge verilen kısımların eksik inşaat işlerinin tamamlanabileceği öngörülmüştür.

İncelenen aykırılığın esasını, inşaat halindeki yapılar veya bu yapıların bitmiş kısımları için yapı kayıt belgesi düzenlenmesinde, yapının kısmen veya tamamen bitmiş kabul edilmesinde hangi kritere başvurulacağı hususu teşkil etmektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi yapı kayıt belgesinin ruhsatsız ve ruhsata aykırı inşa edilen yapıların yeniden yapılacakları ya da kentsel dönüşüme tabi tutulacakları tarihe kadar geçici olarak kullanılmasına yönelik bir belge olduğu, bir yapının kullanılabilmesi, başka bir ifadeyle söz konusu yapıda barınma, eğlenme, dinlenme veya depolama gibi beşeri faaliyetlerde bulunulabilmesi için en azından yağmur, kar, rüzgar ve benzeri doğal etkenlerden korunmayı temin edecek şekilde üstünün örtülü olması gerektiği, duvarları örülmüş, ünitelere ayrılmış bile olsa henüz üstü örtülü olmayan yani üst tabliyesi bulunmayan bir yapının insanlar tarafından kullanılabilmesinin mümkün olmadığı hususları göz önünde bulundurulduğunda; yukarıda yer verilen düzenlemeler kapsamında 31/12/2017 tarihi itibarıyla henüz üstü örtülü olmayan yani üst tabliyesi atılmamış olan inşaat halindeki yapıların veya bu nitelikteki kısımlarının bitmiş kabul edilmesine ve bu yapı ya da yapı kısımları için yapı kayıt belgesi düzenlenmesine hukuken olanak bulunmadığı, bu nedenle bu yapılar için düzenlenmiş yapı kayıt belgelerinin iptaline ilişkin işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, 31/12/2017 tarihi itibarıyla henüz üstü örtülü olmayan yani üst tabliyesi atılmamış olan inşaat halindeki yapıların veya bu nitelikteki kısımlarının bitmiş kabul edilmesine ve bu yapı ya da yapı kısımları için yapı kayıt belgesi düzenlenmesine hukuken olanak bulunmadığı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

11. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca açıktan vekil olarak atanan personelin bu Kanun'da yer alan doğum ve doğuma bağlı izinlerden yararlanamayacağı hakkında.

İDDK

Esas No:2024/52, **Karar No:**2024/42

Vekil ebe/hemşire olarak görev yapmakta olup, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda belirtilen doğum ve doğuma bağlı izinlerin kullanılması amacıyla başvuruda bulunanların taleplerinin reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 657 sayılı Kanun uyarınca, açıktan vekil olarak atanan personelin bu Kanun'da yer alan doğum ve doğuma bağlı izinlerden yararlanamayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; vekil ebe/hemşire olarak görev yapanların 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda belirtilen doğum ve doğuma bağlı izinlerden yararlanıp yararlanmayacağı hususu oluşturmaktadır.

Memurlara tanınan sosyal haklar, 657 sayılı Kanun'un "Sosyal Haklar ve Yardımlar" başlıklı VI. kısmında, 187 - 213. maddeleri arasında; emeklilik hakları, hastalık ve analık sigortası, yeniden işe alıştırma, memurların sosyal tesis ihtiyaçları, Devlet memurları için konut kredisi, Devlet memurları için konut, öğrenim bursları ve yurtları, aile yardımı ödeneği, ölüm yardımı ödeneği, tedavi yardımı, cenaze giderleri, giyecek ve yiyecek yardımı alt başlıklarında düzenlenmiş; "Genel Hükümler" başlıklı I. kısmının "Genel Haklar" başlıklı 3. bölümünde yer alan "İzin" başlıklı 23. maddesinde ise, Devlet memurlarının, bu Kanun'da gösterilen süre ve şartlarla izin hakkına sahip oldukları belirtilmiş ve 102. maddesinde yıllık izin, 104. maddesinde mazeret izni (doğum öncesi ve sonrası izin vs.), 105. maddesinde hastalık izni, 108. maddesinde aylıksız izin ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir.

Yukarıda aktarılan Kanun hükümleri ile açıktan vekil olarak atananlara, bir yılda yirmi günü geçmemek üzere çalıştıkları her ay için iki gün yıllık izin verileceği, bu iznin kullanımında, bir sonraki yıla devredilme hali dışında Devlet memurları için öngörülen hükmün uygulanacağı belirtilerek, açıktan vekil olarak atananların izin haklarına ilişkin özel düzenleme yapıldığı, bunun dışında mazeret izni (doğum öncesi ve sonrası izin vs.), hastalık izni, aylıksız izin vs. kullanabilecekleri yönünde bir düzenlemeye yer verilmediği gibi buna ilişkin bir atıfta da bulunulmadığı görülmektedir.

Öte yandan, anılan Kanun'da vekil olarak açıktan atananların bu Kanun ile memurlara tanınan sosyal haklardan yararlanabilecekleri düzenlenmiş ise de, memurların izin hakkının sosyal haklar arasında düzenlenmediği görülmekte olup, bu hüküm açıktan vekil olarak atanan personelin doğum öncesi ve sonrası izin haklarına yönelik bir atıf niteliği taşımamaktadır.

Bu durumda, 657 sayılı Kanun'da açıktan vekil olarak atanan personelin izin haklarının ayrıca özel olarak düzenlendiği, yapılan düzenlemede, açıkça veya atıf yoluyla doğum ve doğuma bağlı izinlere yer verilmediği görüldüğünden, anılan personelin bu haklardan yararlanmasına imkan bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, 657 sayılı Kanun uyarınca açıktan vekil olarak atanan personelin bu Kanun'da yer alan doğum ve doğuma bağlı izinlerden yararlanamayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

12. Astsubay sınıf okullarında 18 yaşın altında geçen öğrenim sürelerinin fiili hizmet süresinden sayılmasına ilişkin kesinleşen yargı kararlarının uygulanması sırasında, fiili hizmet süresinin başlangıç tarihinin, "ilk olarak tam emekli keseneğinin kesildiği tarih" olduğu hakkında.

İDDK

Esas No:2024/35, **Karar No:**2024/44

Astsubay sınıf okulunda 18 yaşın altında geçen öğrenim sürelerinin fiili hizmet süresinden sayılmasına ilişkin kesinleşen yargı kararının Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından uygulanması aşamasında fiili hizmet süresinin başlangıç tarihinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, astsubay sınıf okullarında 18 yaşın altında geçen öğrenim sürelerinin fiili hizmet süresinden sayılmasına ilişkin kesinleşen yargı kararlarının uygulanması sırasında fiili hizmet süresinin başlangıç tarihinin, "ilk olarak tam emekli keseneğinin kesildiği tarih" olduğu yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; astsubay sınıf okulunda 18 yaşın altında geçen sürelerin fiili hizmet süresinden sayılmasına ilişkin kesinleşen yargı kararlarının uygulanması sırasında, fiili hizmet süresinin hesaplanmasında sigortalılık başlangıç tarihi olarak, ilk defa emekli keseneği kesildiği tarihin mi yoksa astsubay sınıf okuluna kayıt tarihinin mi esas alınması gerektiği hususu oluşturmaktadır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun *"5434 sayılı Kanuna tabi hizmeti bulunanlar hakkında uygulanacak işlemler"* başlıklı Geçici 4. maddesinde, Kanun'da aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde bir süre iştirakçi olduktan sonra görevinden ayrılanların aylık, tazminat, harp malullüğü zammı, evlenme ikramiyesi gibi diğer ödemeler ile ölüm, eğitim ve öğretim yardımları hakkında, Kanun'la yürürlükten kaldırılan hükümleri de dâhil 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ve mülga 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı, bunların aylıklarının bağlanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden bağlanması, toptan ödemeleri, ilgi devamı, ihya ve borçlanmaları, diğer ödemeler ve yardımlar ile ölüm

yardımı, evlenme ve emeklilik ikramiyeleri hakkında Kanun'la yürürlükten kaldırılan hükümleri de dâhil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı ve bu maddenin uygulanmasında mülga 2829 sayılı Kanun hükümlerinin ayrıca dikkate alınacağı düzenlenmiştir.

5434 sayılı Kanun'da sigortalı ve sigortalılık süresi şeklinde bir kavrama yer verilmemişse de Kanun kapsamındaki kişiler "iştirakçi" adı altında Kanun kapsamındaki yerler ve görevler sayılmak suretiyle Kanun'un mülga 12. maddesinde kişi yönünden belirlenmiştir. Buna göre, Kanun'da tanınan haklardan 12. maddede sayılı yerlerde çalışanlardan, Türk uyruğunda olup 18 yaşını bitirmiş bulunmak şartıyla, yine maddede gösterilenlerin faydalanacağı ve bu kişilere (Cumhurbaşkanları ile erler hariç) "iştirakçi ve isteğe bağlı iştirakçi" denileceği düzenlenmiştir.

Diğer yandan "fiili hizmet müddeti" kavramı, 5434 sayılı Kanun'un mülga 31. maddesinde iştirakçilerin, mülga 30. madde gereğince bu Kanun'la tanınan haklardan faydalanmaya başladığı tarihten itibaren tam kesenek vermek suretiyle geçirdiği müddet şeklinde tanımlanmıştır. Mülga 30. maddede ise, mülga 13. maddeye atıf yapılarak iştirakçilere tanınan hakların mülga 14. maddede yer alan aylıklarından "kesenek" kesildiği tarihte başlayacağı, aybaşlarından sonra vazifeye girenlerin o aya ait eksik aylık veya ücretlerinden kesenek alınmayacağı, aybaşlarından sonra vazifeden ayrılanların eksik aylık veya ücretlerinden tam kesenek alınacağı düzenlenmiştir. Buna göre hizmet süresinin başlangıcı, yani 5434 sayılı Kanun'la verilen haklardan yararlanmanın başlangıcı, ilgililerin aylıklarından ilk defa kesenek kesilen aybaşıdır. Tam kesenek verilebilmesi için görev maaşının tam olarak alınması gerekmektedir. Aybaşından önce göreve başlamada sadece kıst aylık ödemesi yapılmaktadır. Her tam hizmet ayının hesaplanması ise görev aylığını ayın 15'inde alan bir iştirakçi için görev aylığının ödenmesini takip eden bir sonraki ayın 14'üne kadar olan süredir.

Aykırılığın giderilmesine konu edilen uyuşmazlıklarda ise, astsubay olarak nasbedilen davacılar tarafından, astsubay sınıf okullarında 18 yaşın altında geçen öğrenim sürelerinin fiili hizmet süresinden sayılmasına ilişkin açtıkları davalar sonucunda anılan sürelerin fiili hizmet süresinden sayılması gerektiği yönünde iptal kararları verilmiştir. Bu noktada "fiili hizmet süresi" kavramı ve fiilin hizmet süresinin nasıl hesaplanacağı konusu gündeme gelmektedir.

Anılan yargı kararlarının, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından uygulanması aşamasında "fiili hizmet süresinin" başlangıç tarihi olarak ilgililerin ilk defa tam maaş alarak, tam emekli keseneğinin yapıldığı tarih baz alınarak hesaplama yapılmıştır. Davacılar ise, yargı kararlarının uygulanması sırasında okula kayıt tarihinin dikkate alınması gerektiğini ileri sürmektedir.

Yukarıda da aktarıldığı üzere, 5510 sayılı Kanun'un geçici 4. maddesi, anılan madde kapsamına girenlerin aylıklarının bağlanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden bağlanması, toptan ödemeleri, ilgi devamı, ihya ve borçlanmaları, diğer ödemeler ve yardımlar ile emeklilik ikramiyeleri hakkında bu Kanun'la yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağını kurala bağlamıştır. Bu

itibarla, 5434 sayılı Kanun uyarınca fiili hizmet süresinin başlangıç tarihinin gene 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit edilmesi gerekmektedir.

Davacıların tabi olduğu 5434 sayılı Kanun'un mülga 13. maddesi ve Kanun'dan kimlerin faydalanacağını belirleyen mülga 12. maddesi hükümleri uyarınca 5434 sayılı Kanun kapsamında sağlanan haklarının başlangıcının, fiilen göreve başlamanın ardından ilk alınan keseneklerin ilgili bulunduğu aybaşı olarak belirlendiği, 5434 sayılı Kanun'un 14. maddesinde de aybaşından sonra vazifeye girenlerin o aya ait eksik aylık veya ücretlerinden kesenek alınmayacağının düzenlendiği anlaşılmıştır.

Bu itibarla, aykırılığa konu fiili hizmet süresinin başlangıç tarihi olarak, astsubay sınıf okuluna başlangıç tarihini takip eden ayın 15'inin kabul edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, astsubay sınıf okullarında 18 yaşın altında geçen öğrenim sürelerinin fiili hizmet süresinden sayılmasına ilişkin kesinleşen yargı kararlarının uygulanması sırasında fiili hizmet süresinin başlangıç tarihinin, "ilk olarak tam emekli keseneğinin kesildiği tarih" olması yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

13. OHAL Komisyon kararı veya KHK hükümleri kapsamında kamu görevine iade olunan öğretmenlerin, kamu görevinden çıkarıldıkları döneme ilişkin ek ders ücretlerinin yasal faiziyle birlikte ödenmesi gerektiği hakkında.

İDDK

Esas No:2024/21, **Karar No:**2024/45

Öğretmen olarak görev yapmaktayken, olağanüstü hal tedbirleri kapsamında kamu görevinden çıkarılıp, sonrasında mesleğe iade edilmeleri nedeniyle kamu görevi dışında kaldıkları döneme ilişkin mali ve sosyal hakları ile ek ders ücretlerinin ödenmesi talebiyle yapılan başvuruların reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, OHAL Komisyon kararı veya KHK hükümleri kapsamında görevine iade olunan öğretmenlerin kamu görevinden çıkarıldıkları döneme ilişkin ek ders ücretlerinin yasal faiziyle birlikte ödenmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; öğretmen olarak görev yaparken, olağanüstü hal tedbirleri kapsamında kamu görevinden çıkarılıp iade edilen öğretmenlere kamu görevi dışında kaldıkları döneme ilişkin ek ders ücretlerinin ödenip ödenmeyeceği hususu oluşturmaktadır.

İdare; Anayasa'ya ve yasalara uygun davranmak, hukuka uygun işlem ve eylem tesis etmek zorundadır. Aynı zamanda idarenin işlem ve eylemleri de yargı denetimine açık olup, idare tarafından yargı kararlarının gereğinin yerine getirilmesi gerekmektedir. İdarenin anılan yükümlülükleri Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen ve hüküm altına alınan "hukuk devleti" ilkesinin gereğidir. Bu kapsamda da, Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmıştır.

Aykırılığın giderilmesine konu edilen dosyaların davacıları, Olağanüstü hâl tedbirleri kapsamında terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı oldukları gerekçesiyle kamu görevinden çıkarılan kişiler olup; Olağanüs-

tü Hal Komisyonunca yapılan inceleme sonucunda veya 697 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesi kapsamında görevine iade edilmiştir.

Bu nedenle, öncelikle, "olağanüstü hal komisyonu"nun yapısı ve kararların niteliği ve sonuçları incelenecek olup; sonraki kısımda, Olağanüstü Hal Kararnamesinin niteliği, etki ve sonuçları ve bu çerçevede "idarenin geri alma işlemi" incelenecektir.

Olağanüstü Hal Komisyonları, 02/01/2017 tarih ve 685 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile OHAL kapsamında başka bir işlem tesis edilmeksizin, doğrudan OHAL KHK'sıyla tesis edilen işlemlere ilişkin başvuruları değerlendirmek ve karara bağlamak üzere kurulmuştur. Anılan KHK, 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'la TBMM tarafından kabul edilerek kanunlaşmıştır.

7075 sayılı Kanun'un 2. maddesinde komisyonların görevleri sayılmış olup, bu kapsamda, olağanüstü hâl kapsamında doğrudan OHAL KHK'larıyla tesis edilen kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarma ya da ilişiğin kesilmesine ilişkin işlemler hakkındaki başvuruları değerlendirip karar vereceği belirtilmiştir. Olağanüstü Hal Komisyonları tarafından dosya üzerinden yapılan inceleme sonucunda "başvurunun reddine" ya da "kabulüne" karar verilebileceği aynı Kanun'da hüküm altına alınmıştır. Bu noktada, komisyonun aslında idare tarafından tesis edilen işlemin denetimini gerçekleştirdiği ve ilgililerin gerçekten millî güvenlik aleyhine faaliyette bulunan örgüt veya oluşumlarla irtibat ve iltisaklı olup olmadıklarını değerlendirdiği, başka bir ifadeyle, komisyon tarafından, idarece alınan tedbirin denetlendiği anlaşılmaktadır.

Olağanüstü Hal Komisyonunun kararının ilgililer açısından olumlu olması durumunda, tıpkı yargı makamlarınca verilen iptal kararlarında olduğu gibi işlemin tüm hüküm ve sonuçlarının ortadan kalkacağı; ilgililerin kamu görevine iade edileceği ve bu kapsamda göreve başlarlarsa, kamu görevinden çıkarılma tarihlerini takip eden ay başından göreve başladıkları tarihe kadar geçen süreye tekabül eden yoksun kaldıkları mali ve sosyal hakların ödeneceği 7075 sayılı Kanun'da belirtilmiştir.

Bu itibarla, 7075 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde kurulan Olağanüstü Hal Komisyonlarınca, ilgililerin başvurusu kabul edilirse, yapılan incelemeler sonucunda bir nevi idarenin tesis ettiği işlemin hukuka aykırılığının tespit edildiği anlamına da gelmektedir. Bu bağlamda, idari işlemin hukuka aykırı olduğunun komisyonca tespiti halinde kişilerin de yoksun kaldıkları mali ve sosyal hakları ödenmektedir. Dolayısıyla, Olağanüstü Hal Komisyonunun "kabul" kararlarının, bir nevi yargı makamlarınca verilen iptal kararları niteliğinde olduğu ve tıpkı iptal kararları gibi, tesis edilen idari işlemi tesis edildiği tarihten itibaren etkisiz hale getiren, tüm hüküm ve sonuçlarıyla ortadan kaldıran hatta tesis edildiği tarihten itibaren hiç tesis edilmemiş gibi ilgililerin mali ve sosyal haklarının da karşılanması sonucunu doğuran kararlar olduğu sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, 697 sayılı KHK'nın "iade hükümleri" başlıklı 2. maddesinde, kararnameye ekli (2) sayılı listede belirtilen kişilerin, ilgili kanun hükmünde kararnamenin eki listelerin sırasından çıkarıldığı belirtilmiş ve ilgili kanun hükmünde kararname hükümlerinin, bu listede belirtilen kişiler bakımından tüm hüküm ve sonuçlarıyla birlikte ilgili kanun hükmünde kararnamenin yayımı tarihinden geçerli olmak üzere ortadan kalkmış sayılacağı vurgulanmıştır. Bu kapsamda göreve başlayanlara, kamu görevinden çıkarıldıkları tarihten göreve başladıkları tarihe kadar geçen süreye tekabül eden mali ve sosyal haklarının ödeneceği de hüküm altına alınmıştır.

697 sayılı Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinde de, ekli (2) sayılı listede belirtilen kişiler açısından kamu görevinden çıkarıldıkları kanun hükmünde kararname hükümlerinin tüm hüküm ve sonuçlarıyla birlikte, ilgili kanun hükmünde kararnamenin yayımı tarihinden geçerli olmak üzere, ortadan kalkmış sayılacağı hüküm altına alındığından, idare tarafından, kendiliğinden, anılan Kanun Hükmünde Kararname'ye ekli (2) sayılı listede yer alan kişilerle ilgili tesis edilen kamu görevinden çıkarma işleminin hukuka aykırılığının tespit edildiği ve bu nedenle, tıpkı yargı makamlarınca verilen iptal kararları gibi, bu işlemlerin tüm hüküm ve sonuçlarıyla tesis edildiği tarihten itibaren ortadan kalkmış sayılacağına ve kamu görevinden çıkarıldıkları tarihten göreve başladıkları tarihe kadar geçen süreye tekabül eden mali ve sosyal haklarının ödeneceğine ilişkin düzenleme yapıldığı görülmektedir.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında, aykırılığın giderilmesine konu edilen dosyalarda; öğretmen olarak görev yapan davacıların olağanüstü hal kararnameleri ile kamu görevinden çıkarıldığı; ilgililerin, ya Olağanüstü Hal Komisyonunca yapılan incelemeler sonucunda verilen kabul kararları ile ya da idarenin kendi yaptığı değerlendirmeler sonucunda 697 sayılı KHK aracılığıyla görevlerine iade edildiği anlaşılmaktadır.

Davacılar tarafından bu suretle, hukuka aykırı olduğu tespit edilen meslekten çıkarma işlemlerinden dolayı yoksun kaldıkları ek ders ücretlerinin tazmin edilmesi istenilmektedir.

Bu aşamada, "mülkiyet hakkı" kavramına da değinilmesi gerekmektedir. Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkı, sadece taşınmaz/gayrimenkul ve taşınırlar/menkul mallar üzerindeki mülkiyet veya intifa gibi diğer ayni haklar ile fikri ürünler üzerinde kurulan fikri mülkiyet gibi mutlak hakları kapsamamaktadır; aynı zamanda, alacak haklarını, sosyal güvenlik pozisyonlarından kaynaklanan talep hakları gibi şahsi/nisbi hakları da kapsamaktadır. Mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimlerini oluşturmaktadır.

OHAL KHK'larıyla doğrudan kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarılan ya da ilişiği kesilen kişilerin, anılan işlemlerin hukuka aykırılığı tespit edilerek görevlerine iade edilmeleri durumunda, hukuka aykırı bir şekilde kamu görevinden çıkarılarak mali ve sosyal haklardan mahrum edilmeleriyle birlikte mülkiyet haklarına da sınırlama getirildiğinin kabulü gerekmektedir.

Hukuk devletinde idare, hukuka aykırı olarak tesis ettiği işlemlerin sebep olduğu ihlalleri giderme yükümlülüğü altındadır; bu yükümlülük nedeniyle idarenin, ilgili hakkında,

hukuka aykırı işlem tesis edilmemiş olsaydı kişi hangi durumda olacaksa onu mümkün olduğunca en yakın konuma getirmek amacıyla ilgili işlemleri tesis etmesi gerekmektedir. Hukuka aykırı olduğu tespit edilen işlemler ile ilgililerin, mülkiyet haklarına yönelik getirilen sınırlama nedeniyle oluşan mağduriyetin tam olarak giderildiğinden söz edilebilmesi için hukuka aykırı işlem tesis edilmemiş olsaydı kamu görevinden çıkarılan kişilerin, anılan döneme ilişkin mali, sosyal ve özlük haklarının tazmin edilmesi gerekmektedir.

"Ek ders" konusuna ilişkin mevzuat hükümleri uyarınca, her ne kadar, ek ders ücreti ödemesinin yapılabilmesi için "fiilen çalışma şartı" getirilmiş olsa da aykırılığın giderilmesine konu edilen dosyaların davacıları, kendi iradeleri dışında, "fiilen çalışma şartı"nı yerine getirememişlerdir yani görevden ihraç edildikleri dönemde ilgililer çalışmak isteseler bile fiilen anılan görevi yerine getirmeleri mümkün değildir.

OHAL KHK'larıyla doğrudan kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarılan ya da ilişiği kesilen ilgililer hakkında tesis edilen işlemlerin hukuka aykırılığı her ne kadar yargı makamlarınca verilen iptal kararlarıyla tespit edilmemiş ise de, gerek 7075 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde kurulan komisyonlar tarafından verilen kabul kararlarının, gerek idarenin kendi yaptığı incelemeler neticesinde işlemin hukuka aykırı olduğunu tespit ederek göreve iade yolunda 697 sayılı KHK'nın 2. maddesinde yaptığı düzenlemenin iptal kararlarının etkisine benzer sonuçlar doğurması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Nitekim 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinde de, 697 sayılı KHK'nın 2. maddesinde düzenlenen iade hükümlerinde de, tıpkı iptal kararları gibi, ilgililer bakımından kamu görevinden çıkarma işlemlerinin tüm hüküm ve sonuçlarının ortadan kalkacağı kurala bağlanmıştır.

Dolayısıyla, hukuka aykırılığı anılan kararlar ile saptanan işlemler nedeniyle, ek ders görevini fiilen yerine getiremediği açık olan ilgililerin, bu işlemler sonucu uğradığı zararların Anayasa'nın 125. maddesi uyarınca davalı idarece tazmini gerekmektedir.

Bu nedenle, ilgililerin "fiilen" çalışamaması hukuka aykırı bulunan işlemlerden kaynaklandığından ve ek ders ücreti ödemesi de davacıların yoksun kaldığı parasal hak kalemlerinden birisi olduğundan, yukarıda aktarılan anayasal hükümler ve idare hukuku ilkeleri çerçevesinde ek ders ücretlerinin idare tarafından tazminen ödenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, OHAL Komisyon kararı veya KHK hükümleri kapsamında görevine iade olunan öğretmenlerin kamu görevinden çıkarıldıkları döneme ilişkin ek ders ücretlerinin yasal faiziyle birlikte ödenmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

14. Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK) üyesiyken, kamu görevinden çıkarılan ve sonrasında göreve iade olunması nedeniyle tekrar OYAK üyeliğinden faydalanma hakkı bulunanların, aktif olarak üye olmadıkları döneme ilişkin yoksun kalınan alacakları tazmin edilirken, üyeliğin sonlandırılması nedeniyle taraflarına iade edilen birikimlerinin açıkta kalınan süre için nemalandırılması sonucunda elde edilen faydanın/getirinin mahsup edilmesi gerektiği hakkında.

İDDK

Esas No:2024/50, **Karar No:**2024/46

Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK) üyesiyken, kamu görevinden çıkarılan ve sonrasında OHAL komisyonun verdiği kabul doğrultusundaki kararlar ile ya da yargı kararları neticesinde göreve iade edilenlerin, zorunlu olarak üyeliklerinin sonlandırılması nedeniyle yoksun kaldıkları tazminat farklarının ödenmesine ilişkin taleplerinin reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, ilgililere, kamu görevinden çıkarıldıkları tarihte yapılan OYAK ödemelerinin açıkta kalınan süre için nemalandırılması ve bu nemalandırma sonucunda elde edilen faydanın/getirinin, davacıların idareden talep ettikleri tazminat miktarından mahsup edilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; kamu görevinden çıkarıldıkları zaman Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK) tarafından kendilerine iade edilmiş olan birikimlerinin, kamu görevine iade edilmelerinden sonra OYAK'a geri ödendiği tarihe kadar geçen zamanda kendilerinin tasarrufunda kalmış olması nedeniyle, elde ettikleri faydanın/getirinin ödenecek tazminat miktarından indirilip indirilemeyeceği hususu oluşturmaktadır.

İdare, kural olarak, yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup idari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararların, idare hukuku kuralları çerçevesinde hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmesi gerektiği açıktır. Anayasa'nın 125. maddesinde de, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtilmiş ve idarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu da vurgulanmıştır.

Ayrıca, OHAL kararlarıyla görevlerinden ihraç edilen kamu görevlilerinin yine OHAL komisyonu kararı ile görevlerine iade edilmeleri üzerine mahrum kaldıkları, başka bir ifade ile ihraç işlemi nedeniyle alamadıkları mali ve sosyal haklarıyla ilgili kendilerine yapılacak

ödemelere ilişkin düzenleme 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 10.maddesinin 1. fıkrasında düzenlenmiş olup; anılan düzenlemede; ilgililere, kamu görevinden çıkarılma tarihlerini takip eden aybaşından, göreve başladıkları tarihe kadar geçen süreye tekabül eden mali ve sosyal haklarının ödeneceği, yani kamu görevlilerinin ihraç işlemi olmasaydı görev yaptıkları kurumda elde edecekleri mali ve sosyal haklarının kendilerine iadesi öngörülmüştür.

Kanunların, kapsamındaki herkese tatbik edilebilen soyut (kişilik dışı), genel hüküm ve düzenlemeler içerdiği, her olaya özgü ayrıntılı hükümlere haiz olması mümkün olamayacağından, uyuşmazlığın çözümünde bir kanuni boşluk saptanırsa hukukun genel ilkelerine göre çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Tazminat hukuku ilkelerine göre, gerçek zarar hesabında, idarenin eylem veya işlemi sonucu kişinin maruz kaldığı menfi zararlar (harcama, azalma, değer kaybı, zayiat gibi mal varlığındaki azalışlar) ile müspet zararların (mahrum kalınan hak, menfaat veya gelirler) toplamından aynı işlem veya eylem sonucu elde edilen hak, menfaat ve gelirlerin mahsubu sonucu ortaya çıkan müspet fark dikkate alınır.

7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinde de, idareye, kamu görevine iade edilen kamu görevlisi açısından, "gerçek zarar"ın tazmini sorumluluğu yüklenmiştir, yani açıkta kalınan dönemde yoksun kalınan mali ve sosyal hakların ödenmesi ile idare sorumlu tutulmuştur. 7075 sayılı Kanun'da veya konuyu düzenleyen diğer mevzuat hükümlerinde de mahsup işlemi yapılmayacağı yönünde bir düzenleme yer almadığından, mahsuplaşma işlemi yapıldıktan sonra ilgililere ödeme yapılması gerekmektedir, çünkü mahsuplaşma işlemi gerçek zararın tazmini çerçevesinde uygulanan genel bir kural olup, istisnai bir durum mevcutsa bunun düzenlemede ayrıca belirtilmesi icap etmektedir.

OYAK, Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına sosyal yardım sağlamak amacıyla Milli Savunma Bakanlığına bağlı olarak kurulmuştur. Kuruluşuna ilişkin düzenlemeleri içeren 205 sayılı Ordu Yardımlaşma Kurumu Kanunu'nun 1. maddesinde, Kurumun, bu Yasa ile özel hukuk hükümlerine tabi, mali ve idari bakımdan muhtar ve hükmi şahsiyeti haiz bir teşekkül olduğuna işaret edilmiştir. OYAK'ın üyeleri; Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı mensupları ve Kanun'da belirttiği şekliyle siviller dahil kendi isteğiyle katılan çalışanlardan oluşmaktadır. OYAK, maden, metalürji, çimento, beton kağıt, otomotiv, lojistik, finans, kimya, gıda, tarım ve enerji sektörlerinde faaliyet göstererek üye birikimlerini karlılık ve verimlilik hedefiyle yönetmektedir. OYAK üyeliğinde 10 yılını doldurduktan sonra görevli oldukları kuruluşlardan herhangi bir sebeple ayrılarak daimi üye statüsü sona eren üyelerin emeklilik yardımına hak kazandığı, çeşitli sebeplerle Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılan daimi üyelerden üyelik süresi 3 yıldan az olanlara hiçbir ödeme yapılmadığı, 3 ila 10 yıl arasında olanlara birikmiş aidatlarının kar paysız olarak iade edildiği, 10 yılını dolduranlara emeklilik yardımının ödendiği görülmektedir. OYAK üyelerine, emeklilik, ölüm ve maluliyet alanlarında ek yardımlar sağlamak üzere kurulmuş tamamlayıcı bir mesleki emeklilik fonudur. OYAK, Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan bağımsız olarak üyelerine ek katkı sağlamaktadır.

Kamu görevinden çıkarılmış olan OYAK üyelerine çıkarılma tarihleri itibarıyla birikmiş olan aidatları nemalandırılmış haliyle ödenmiş ve bunlardan daha sonra göreve iade edilenlerin OYAK üyelikleri kanun gereği yeniden gerçekleşmiştir. Ancak kamu görevinden çıkarıldıkları tarihte kendilerine iade edilmiş olan birikimlere ve açıkta geçirilen döneme ilişkin olarak davalı idare tarafından bilahare Kuruma intikal ettirilmiş olan aidatlara "nemalandırma ve kâr payı uygulaması" yapılmaması nedeniyle ilgililer ile emsallerinin Kurum nezdindeki rezervleri arasında bir farklılık ortaya çıkmıştır.

Aykırılığın giderilmesine konu edilen dosyalardaki uyuşmazlıklarda, Kanun gereği zorunlu olarak OYAK üyesi olan ilgililerin, OYAK nezdindeki birikimlerinin kamu görevinden çıkarılmasına ilişkin işlem nedeniyle emsallerine nazaran daha düşük kalması sebebiyle bu farklılığı giderebilmek adına idare tarafından ödeme yapılmasının istenildiği ve bu durumun ilgililerin mal varlığında bir azalma meydana getirdiği, bu azalmanın da kamu görevinden çıkarılma işleminden kaynaklandığı açıktır. İlgililer hakkında tesis edilen kamu görevinden çıkarılma işleminin de hukuka aykırı olduğu tespit edildiğinden bu zararın davalı idarece karşılanması gerekmektedir.

Davalı idare tarafından zararın karşılanacağı açık olmakla birlikte, anılan zararın hesaplamasında "gerçek zararın" tespit edilmesi gerekmektedir. Çünkü ilgililere kamu görevinden çıkarılma tarihleri itibarıyla birikmiş olan aidatları OYAK tarafından nemalandırılmış haliyle ödenmiştir. İlgililere yapılan bu ödeme miktarı üzerinden açıkta geçirilen süre için hesaplanacak faydanın/getirinin, açıkta geçirilen dönem açısından elde edilen bir gelir olarak kabul edilmesi ve bu faydanın/getirinin zarar miktarından indirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, ilgililerin sebepsiz zenginleşmesine yol açılacaktır.

Bu itibarla, kamu görevinden çıkarılan ve daha sonra yargı kararıyla ya da OHAL Komisyonu kararıyla kamu görevine tekrar iade edilen ilgililerin, emsallerinin OYAK nezdindeki rezervlerine ulaşmaları için, kamu görevinden çıkarıldıkları tarihte kendilerine nemalandırılmış şekilde ödenen birikimler ile anılan birikimlerin açıkta oldukları dönemde uhdelerinde olması nedeniyle elde ettikleri faydayı/getiriyi OYAK'a iade etmeleri gerektiği; tersi bir ifadeyle, OYAK tarafından, ilgililerden istenebilecek miktarın, ilgililere kamu görevinden çıkarıldıkları tarihte yapılan ödemeler ile anılan ödemenin, ilgililerin uhdesinde kaldığı dönemdeki faydası/getirisi olduğu anlaşılmaktadır.

Bu konuyu düzenleyen gerek 7075 sayılı Kanun'da gerekse 205 sayılı Kanun'da aksi yönde bir hüküm bulunmadığı da anlaşıldığından; ilgililere, kamu görevinden çıkarıldıkları tarihte yapılan OYAK ödemelerinin, açıkta kalınan dönem zarfında nemalandırılması gerektiği ve bu hesaplama sonucunda elde edilen faydanın/getirinin de, OYAK tarafından ilgililerden talep edilebileceği; bu nedenle, anılan miktarın davacıların idareden talep ettikleri tazminat miktarından mahsup edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, ilgililere kamu görevinden çıkarıldıkları tarihte yapılan OYAK ödemelerinin açıkta kalınan süre için nemalandırılması ve bu nemalandırma sonucunda elde edilen faydanın/getirinin, davacıların idareden talep ettikleri tazminat miktarından mahsup edilmesi gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

15. Farklı kuvvet komutanlıklarında sözleşmeli subay olarak görev yapmakta iken, aynı tarihte yapılan sözleşmeli subaylıktan muvazzaf subaylığa geçiş sınavına katılarak başarılı olan ve muvazzaf subaylığa geçiş yapanların nasıp tarihlerinin farklı olabileceği hakkında.

İDDK

Esas No:2024/36, **Karar No:**2024/51

Kara Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde sözleşmeli subay olarak görev yapmakta iken, diğer kuvvet komutanlıklarıyla aynı tarihte yapılan sözleşmeli subaylıktan muvazzaf subaylığa geçiş sınavına katılarak başarılı olmalarının ardından 07/07/2021 tarihinde muvazzaf subay olarak nasbı onaylanan davacıların, nasıplarının Hava Kuvvetleri Komutanlığı ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde görev yapan ve aynı sınav sonucu muvazzaf subaylığa geçiş yapan sözleşmeli subayların muvazzaf subaylığa nasbının onaylandığı 22/04/2021 tarihine yürütülmesi istemlerinin reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, farklı kuvvet komutanlıklarında görev yapan personelin aynı tarihte yapılan sınav sonucu sözleşmeli subaylıktan muvazzaf subaylığa geçmiş olsalar da, dahil oldukları kuvvet komutanlığı bünyesindeki personelle birlikte subaylığa nasıp onayı tarihinden itibaren subaylığa nasbedilecekleri, diğer kuvvet komutanlıkları bakımından farklı tarihte nasıp onayı alınmasının kendilerinin de aynı tarihte subaylığa nasbedilmelerini gerektirmeyeceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; farklı kuvvet komutanlıklarında sözleşmeli subay olarak görev yapmakta iken, aynı tarihte yapılan sözleşmeli subaylıktan muvazzaf subaylığa geçiş sınavına katılarak başarılı olmalarının ardından muvazzaf subaylığa geçiş yapan ilgililerin nasıp tarihlerinin hangi tarihten geçerli olacağı hususu oluşturmaktadır.

Aykırılığın giderilmesine konu uyuşmazlıklara ilişkin dosyaların incelenmesinden, sözleşmeli subaylıktan muvazzaf subaylığa geçiş sınavının Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı ve Hava Kuvvetleri Komutanlığı personeli için aynı tarihte

yapıldığı; ancak, sözleşmeli subaylıktan muvazzaf subaylığa geçecek personele ayrılan kontenjanın diğer kuvvet komutanlıklarına göre Kara Kuvvetleri Komutanlığı için daha fazla olması nedeniyle, Kara Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde görev yapan personelin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmalarının geç sonuçlandığından diğer kuvvet komutanlıkları personelinin subaylığa nasıp tarihlerinin 22/04/2021, Kara Kuvvetleri Komutanlığı personelinin ise 07/07/2021 olarak belirlendiği anlaşılmaktadır.

Her ne kadar tüm kuvvet komutanlıkları bünyesinde görev yapan sözleşmeli subaylar için aynı tarihte muvazzaf subaylığa geçiş sınavı yapılmış ise de, her bir kuvvet komutanlığının sözleşmeli subaylığa geçiş sınavı sonrası nasıp onayı alınması işlemlerinin tekemmülü için yerine getirilmesi gereken güvenlik soruşturması vb. prosedürün, aday sayısının fazla olması gibi nedenlerle farklı tarihlerde sonuçlanmasının tabii olduğu konusunda bir duraksama bulunmamaktadır.

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 35. maddesinde yer alan muvazzaf subaylığa geçirilmesi uygun görülenlerin subaylığa nasbının onay tarihinden geçerli olacağı düzenlemesi ile muvazzaf subaylığa geçen ilgililerin kendi kuvvet komutanlıkları bünyesindeki diğer personelle aynı tarihte subaylığa nasbedildikleri dikkate alındığında, dahil oldukları kuvvet komutanlığı bünyesinde kendileriyle aynı durumda bulunan personel bakımından eşit uygulama yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, farklı kuvvet komutanlıklarında görev yapan personelin aynı tarihte yapılan sınav sonucu sözleşmeli subaylıktan muvazzaf subaylığa geçmiş olsalar da, dahil oldukları kuvvet komutanlığı bünyesindeki personelle birlikte subaylığa nasıp onayı tarihinden itibaren subaylığa nasbedilecekleri, diğer kuvvet komutanlıklarındaki personel için farklı tarihte nasıp onayı alınmasının kendilerinin de aynı tarihte subaylığa nasbedilmelerini gerektirmeyeceği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, farklı kuvvet komutanlıklarında görev yapmakta iken, aynı tarihte yapılan sınav sonucu sözleşmeli subaylıktan muvazzaf subaylığa geçiş sınavına katılarak başarılı olan ve muvazzaf subaylığa geçiş yapanların nasıp tarihlerinin farklı olabileceği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

16. Kamu Kurum ve Kuruşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca ortaöğretim öğrenim düzeyindeki çocuk bakıcısı sürekli işçi kadrosu için başvuranlardan önlisans mezunu olanların, öğrenim şartını taşımamaları nedeniyle atamalarının yapılmayacağı hakkında.

Esas No:2024/12, **Karar No:**2024/52

İDDK

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı taşra teşkilatı il müdürlükleri ve sosyal hizmet kuruluşlarında çalıştırılmak üzere Kamu Kurum ve Kuruşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca ortaöğretim öğrenim düzeyindeki çocuk bakıcısı sürekli işçi kadrosu için başvuruda bulunan ve kura sonrası yapılan sözlü sınavda başarılı olmakla birlikte, önlisans mezunu olduğu tespit edilenlerin atamasının yapılmamasından doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, önlisans mezunu olup, ortaöğretim mezunlarının başvuru yapma ön şartı olan alım ilanına başvuranların, öğrenim şartını taşımamaları nedeniyle atamalarının yapılmayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı taşra teşkilatı il müdürlükleri ve sosyal hizmet kuruluşlarında çalıştırılmak üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca ortaöğretim öğrenim düzeyindeki çocuk bakıcısı sürekli işçi kadrosu için başvuruda bulunan ve kura sonrası yapılan sözlü sınavda başarılı olmakla birlikte önlisans mezunu olanların anılan kadroya atamalarının yapılıp yapılmayacağı hususu oluşturmaktadır.

İlgili mevzuat hükümleri uyarınca; kamu kurum ve kuruluşlarına sürekli işçi istihdamında istihdam edilecek personel için öğrenim durumuna göre ikili bir ayrım yapılmış, buna göre önlisans ve lisans düzeyindeki işçi taleplerinin KPSS puanı esas alınarak belirleneceği, ortaöğretim ve daha alt eğitim düzeyindeki işçi taleplerinin ise noter huzurunda yapılacak kura ile belirleneceği düzenlenmiştir.

Uyuşmazlıklarda, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Sürekli İşçi Alım Duyurusu, çocuk bakıcısı olarak istihdam edilecekler bakımından aranan eğitim düzeyi şartı ba-

kımından incelendiğinde; çocuk bakıcısı hizmeti verecek personel kadrosuna, ya ilgili alanda ön lisans mezunu olanlar ya da herhangi bir ön lisans programından mezun olmakla birlikte çocuk bakımı konusunda sertifika sahibi olanlar ya da ilgili alanda lise mezunu olanlar (meslek liseleri) veyahut da herhangi bir liseden mezun olup da çocuk bakımı konusunda sertifika sahibi olanların başvuru yapabildiği anlaşılmaktadır.

Somut olayda ise, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi alanında lise diplomasına sahip olan davacıların, söz konusu alım duyurusuna ortaöğretim öğrenim düzeyindeki çocuk bakıcısı sürekli işçi kadrosu için başvuruda bulundukları, ilanda başvurulan iller için, *"ortaöğretim kurumlarının herhangi bir alanından mezun olmak (çocuk bakım sertifikası olacak) ya da ortaöğretim kurumlarının çocuk gelişimi ve eğitimi alanı ve dallarından mezun olmak"* şartının arandığı, başvurular sonrasında kura ve sözlü sınav aşamalarından başarılı olan davacıların aynı zamanda Açıköğretim Fakültesinin iki yıl süreli Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü diplomasına sahip olduklarının tespiti üzerine atamalarının yapılmadığı görülmektedir.

Buna göre; davacıların ortaöğretim mezunu olma ön şartıyla açılan ilana yaptıkları başvurunun yukarıda metnine yer verilen Yönetmelik uyarınca belirlenen usullerin dışında olduğu, zira anılan Yönetmelik uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarının önlisans düzeyindeki işçi taleplerinin KPSS puanıyla, ortaöğretim ve daha alt eğitim düzeyindeki işçi taleplerinin ise noter huzurunda çekilecek kura ile belirleneceği hususunun açık olduğu, nitekim önlisans ve ortaöğretim mezunları yönünden yapılacak alımların birbirinden ayrılmak suretiyle sadece ortaöğretim mezunlarına yönelik davaya konu alımın yapılmasının, lise ve dengi okul mezunları kapsamında mevcut bulunan işsizliği azaltmak ve iş istihdamını artırmak amacını taşıdığı dikkate alındığında, farklı öğrenim düzeyindekilerin aynı ilana başvuru yapmalarının fırsat eşitsizliğine sebep olabileceği ve hakkaniyete uygun olmayacağı sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, önlisans mezunu olup, ortaöğretim mezunlarının başvuru yapma ön şartı olan alım ilanına başvuranların, öğrenim şartını taşımamaları nedeniyle atamalarının yapılmasına imkan bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, önlisans mezunu olup, ortaöğretim mezunlarının başvuru yapma ön şartı olan alım ilanına başvuranların, öğrenim şartını taşımamaları nedeniyle atamalarının yapılmayacağı yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

17. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olarak görev yapan ve Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği kapsamında bulunan kamu görevlilerinin disiplin işlemlerinde savunmalarının, soruşturma sürecinin son aşamasında, yetkili disiplin amiri ya da kurulu tarafından istenmesi ve alınması gerektiği hakkında.

İDDK

Esas No:2024/29, **Karar No:**2024/57

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü bünyesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi kamu görevlisi olarak görev yapan ilgililere verilen disiplin cezalarından doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, 657 sayılı Kanun'a tabi ve Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği kapsamında bulunan kamu görevlilerinin disiplin işlemlerinde savunmalarının, soruşturma sürecinin son aşamasında, yetkili disiplin amiri ya da kurulu tarafından istenmesi ve alınması gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olarak görev yapan ve Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği kapsamında bulunan kamu görevlilerinin disiplin işlemlerinde, savunmanın soruşturmacı tarafından istenmesinin yeterli olup olmadığı, savunmanın yetkili disiplin amiri tarafından istenmesi mecburiyetinin bulunup bulunmadığı hususu oluşturmaktadır.

657 sayılı Kanun'un 134. maddesinin ikinci fıkrasında, disiplin kurullarının kuruluş, üyelerinin görev süresi, görüşme ve karar usulü, hangi memurlar hakkında karar verebilecekleri ve disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esaslar ile bunların yetki ve sorumlulukları gibi hususların Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği kuralına yer verilmiştir.

Anılan kurala dayanılarak yürürlüğe konulan Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin konu ile ilgili hükümlerinde, disiplin soruşturmasını başlatmakla disiplin amirlerinin görevli ve yetkili olduğu; disiplin amirlerinin bu görev ve yetkileri çerçevesinde yapılması zorunlu olan disiplin soruşturmasını muhakkikler "eliyle" yapacakları; muhakkiklerin

savunma isteme yetkilerinin mevcut olmadığı; savunmanın, soruşturma sürecinin son aşamasında yetkili disiplin amiri tarafından isteneceği; memurun, yetkili kurulun veya disiplin amirinin yedi günden az olmamak üzere verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapabileceği düzenlenmiştir.

Söz konusu hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden, 657 sayılı Kanun ile Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği kapsamında bulunan kamu görevlileri hakkında, anılan Kanun'un verdiği yetkiye dayanılarak yürürlüğe konulan ve halen yürürlükte bulunan Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin uygulanmasının icap ettiği; yapılan disiplin soruşturmaları neticesinde, savunmanın, soruşturma sürecinin son aşamasında, yetkili disiplin amiri tarafından yine Yönetmelik'te düzenlenen şekle uygun olarak istenmesi gerektiği; disiplin soruşturmasını yapan muhakkiklerin savunma isteme yetkilerinin bulunmadığı ve savunma alamayacakları; muhakkikler tarafından savunma adı altında beyanları istenmiş olsa dahi bu durumun ilgililerin savunma haklarının usulüne uygun olarak, anılan Kanun ve Yönetmeliğe göre kullandırıldığı manasına gelmeyeceği sonucuna varılmıştır.

Diğer taraftan, 657 sayılı Kanun'un 130. maddesinin ikinci fıkrası hükmündeki "soruşturmayı yapanın" ibaresinin muhakkiki ifade ettiği, dolayısıyla savunmanın muhakkiklerce de istenebileceği düşünülebilir ise de, konuyla ilgili ikincil düzenlemeyi yapmakla yetkili idarece Kanun'un uygulanmasını sağlamak üzere yürürlüğe konulan ve yürürlükte bulunduğu sürece uygulanması gereken Yönetmelik hükümlerinin incelenmesinden, soruşturmanın disiplin amirince muhakkik "eliyle" yapılacağı kuralına yer verildiği, soruşturmayı yapanın esas itibarıyla disiplin amiri olduğu, muhakkiklerin bu hususta bir vasıta vazifesi ifa ettiği değerlendirilmiş; ayrıca muhakkiklerin savunma isteme yetkilerinin mevcut olmadığı ve savunmanın disiplin amirince ya da kurulunca istenmesi gerektiği hususunun emredici bir biçimde düzenlendiği göz önüne alındığında, aksi yöndeki düşünceye itibar edilmemiştir.

Sonuç olarak, 657 sayılı Kanun'a tabi olarak görev yapan ve Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği kapsamında bulunan kamu görevlilerinin disiplin işlemlerinde savunmalarının, soruşturma sürecinin son aşamasında, yetkili disiplin amiri ya da kurulu tarafından istenmesi ve alınması gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

18. Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde tabip subay olarak görev yapmakta iken 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca askeri hastanelerin Sağlık Bakanlığına devri üzerine Bakanlık bünyesinde bir hastaneye atanan, sonrasında kendi talebi ile 4924 sayılı Kanun kapsamında sözleşmeli hekim pozisyonuna geçen ve sözleşmelerinin sona ermesi ile eski kadrolarına dönen ilgililerin; rütbe, terfi ve kıdemlilik işlemlerinin 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'na göre yapılması gerektiği hakkında.

İDDK

Esas No:2024/55, **Karar No:**2024/64

Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde tabip subay olarak görev yapmakta iken 669 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname uyarınca askeri hastanelerin Sağlık Bakanlığına devri üzerine Bakanlık bünyesinde bir hastaneye atanan, sonrasında kendi talebi ile 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamında sözleşmeli hekim pozisyonuna geçen, ardından tekrar sözleşmeli pozisyondan çıkarak Devlet memuru olarak görevine devam eden ilgililerin, terfi sürelerini doldurduklarından bahisle bir üst rütbeye terfi ettirilme istemiyle yaptıkları başvuruların reddinden doğan uyuşmazlıklarda, Bölge İdare Mahkemelerince verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine aykırılığın giderilmesi istenilmiştir.

Kurulca, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde tabip subay olarak görev yapmakta iken 669 sayılı KHK uyarınca askeri hastanelerin Sağlık Bakanlığına devri üzerine Bakanlık bünyesinde bir hastaneye atanan, sonrasında kendi talebi ile 4924 sayılı Kanun kapsamında sözleşmeli hekim pozisyonuna geçen ve sözleşmelerinin sona ermesi ile eski kadrolarına dönen ilgililerin; rütbe, terfi ve kıdemlilik işlemlerinin 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'na göre yapılması gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı; Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde tabip subay olarak görev yapmakta iken 669 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname uyarınca askeri hastanelerin Sağlık Bakanlığına devri üzerine Bakanlık bünyesinde bir hastaneye atanan, sonrasında kendi

talebi ile 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamında sözleşmeli hekim pozisyonuna geçen, ardından tekrar sözleşmeli pozisyondan çıkarak Devlet memuru olarak görevine devam eden ilgililerin, rütbe ve terfi işlemlerinin 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu hükümlerine göre yapılıp yapılmayacağı hususu oluşturmaktadır.

669 sayılı KHK uyarınca, Gülhane Askeri Tıp Akademisine bağlı eğitim hastaneleri ve Türk Silahlı Kuvvetleri Rehabilitasyon ve Bakım Merkezi ile asker hastaneleri, dispanser ve benzeri sağlık hizmet birimleri ile Jandarma Genel Komutanlığına ait sağlık kuruluşları her türlü hak ve yükümlülükleri, alacak ve borçları, sözleşme ve taahhütleri, taşınırları ve taşıtlarıyla birlikte, Sağlık Bakanlığına devredilmiştir.

24/11/2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Kanun'un "Devredilecek personel" başlıklı 107. maddesinde; Komisyonlar tarafından tespit edilen personelin atanacağı kadroların, başka bir işleme gerek kalmaksızın atama işleminin yapıldığı tarih itibarıyla ihdas edilerek 78 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname eki cetvellerin ilgili kurumlara ait bölümlerine eklenmiş sayılacağı düzenlenmiş, devamında; devredilen personelden; aylıklarını 926 sayılı Kanun'a göre alanlardan, subaylarda kıdemli albay, astsubaylarda ise iki kademeli kıdemli başçavuş rütbesini geçmemek ve general ve amiraller bulundukları rütbede kalmak üzere rütbe, terfi ve kıdemlilik işlemleri ile yaş haddi ve kadrosuzluk tazminatı da dahil emeklilik işlemlerinin, görev yaptıkları kurum tarafından 926 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Aykırılığın giderilmesi istemine konu uyuşmazlıklar incelendiğinde, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde tabip subay olarak görev yapmakta iken 669 sayılı KHK uyarınca askeri hastanelerin Sağlık Bakanlığına devri üzerine Bakanlık bünyesinde bir hastaneye atanan, sonrasında kendi talebi ile 4924 sayılı Kanun kapsamında sözleşmeli hekim pozisyonuna geçen, ardından tekrar sözleşmeli pozisyondan çıkarak Devlet memuru olarak görevine devam eden ilgililerin, terfi süresini doldurduklarından bahisle bir üst rütbeye terfi ettirilme istemiyle yaptıkları başvuruları; Sağlık Bakanlığına devredilen personelden aylıklarını 926 sayılı Kanun'a göre alanların rütbe, terfi ve kıdemlilik işlemlerinin bu Kanun'a göre yapılabilmesinin, ilgililerin Bakanlık kadrolarında kaldıkları müddetçe mümkün olduğu, kadroları ile ilişikleri kesilerek kendi istekleri ile 4924 sayılı Kanun'a tabi sözleşmeli pozisyona atananların, sözleşmelerinin sona ermesi ve eski kadrolarına dönmeleri halinde rütbe, terfi ve kıdemlilik işlemlerinin yeniden 926 sayılı Kanun'a göre yapılmasının mümkün olmayacağı gerekçesiyle reddedilmiştir.

6756 sayılı Kanun'un 107. maddesinde, Sağlık Bakanlığına devredilen personelden, aylıklarını 926 sayılı Kanun'a göre alanların, rütbe, terfi ve kıdemlilik işlemlerinin 926 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılacağı, bu hükmün de devredildikleri kurumların kadrolarında kaldıkları sürece uygulanacağı düzenlenmiştir. 4924 sayılı Kanun'un Geçici 1.

maddesinde; sözleşmeli personel pozisyonlarında istihdam edilmeye başlanan Devlet memurlarının kadrolarının hiçbir işleme gerek kalmaksızın tutulu kadro haline gelmiş sayılacağı, 9. maddesinde; Devlet memuru olarak çalışmaktayken bu Kanun çerçevesinde sözleşmeli personel statüsüne geçenlerin, sözleşmelerinin bitiminde istekleri hâlinde 657 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine göre söz konusu statüye geçerken çalıştıkları ilde Bakanlığa ait boş Devlet memurluğu kadrolarına; bu ilde durumlarına uygun kadro bulunmaması hâlinde Bakanlığın uygun göreceği ilde Bakanlığa ait boş Devlet memurluğu kadrolarına naklen atanacağı ve 657 sayılı Kanun'un 36. maddesinin "Ortak Hükümler" başlığı altında yer alan (C) bendinin 6 numaralı alt bendi ile Geçici 41. maddesinin 4. fıkrasındaki, 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli statüde çalışmakta iken memur kadrolarına atananların, sözleşmeli personel olarak geçirdikleri hizmet sürelerinin, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceleri aşmamak kaydıyla kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinin tespitinde değerlendirileceğinin düzenlendiği dikkate alındığında, bu durumdaki ilgililerin "devredildikleri kurumların kadrolarında kalma" koşulunu sağladıkları ve rütbe, terfi işlemlerinin 926 sayılı Kanun'a göre yapılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Kendi istekleri ile 4924 sayılı Kanun'a tabi sözleşmeli pozisyona atanıp, belirli bir süre bu pozisyonda çalıştırıldıktan sonra tekrar kadrolarına dönenlerin, kadroları ile ilişikleri kesildiğinden bahisle rütbe, terfi ve kıdemlilik işlemlerinin 926 sayılı Kanun'a göre yapılamayacağının kabulü, söz konusu Kanun maddesi ile sağlanmak istenilen amacın aşılması sonucunu doğuracaktır.

Sağlık Bakanlığınca eleman temininde güçlük çekilen yerlerde öngörülen istihdam sayısına ulaşmak maksadıyla teşvik içeren bir istihdam şekli olarak uygulandığında şüphe bulunmayan 4924 sayılı Kanun kapsamındaki istihdamın, bu amaca aykırı olacak şekilde değerlendirilerek, ilgililerin kadroları ile ilişikleri kesildiğinden bahisle rütbe, terfi işlemlerinin 926 sayılı Kanun'a göre yapılmasının mümkün olmayacağının kabulü, 4924 sayılı Kanun kapsamındaki istihdam şekli ile hedeflenen amaca da aykırı olacaktır.

Bu durumda, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde tabip subay olarak görev yapmakta iken 669 sayılı KHK uyarınca askeri hastanelerin Sağlık Bakanlığına devri üzerine Bakanlık bünyesinde bir hastaneye atanan, sonrasında kendi talebi ile 4924 sayılı Kanun kapsamında sözleşmeli hekim pozisyonuna geçen, ardından tekrar Devlet memuru olarak görevine devam eden ilgililerin, aktarılan mevzuat hükümleri uyarınca, "devredildikleri kurumların kadrolarında kalma" koşulunu sağladıkları anlaşıldığından, eleman temininde güçlük çekilen yerlerde ve hizmet dallarında sağlık hizmetlerinin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesini temin etmek üzere, teşvik içeren bir istihdam şekli olarak uygulanan 4924 sayılı Kanun kapsamında sözleşmeli statüde geçirilen sürelerin, 926 sayılı Kanun uyarınca, rütbe, terfi ve kıdemlilik işlemlerinde değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde tabip subay olarak görev yapmakta iken 669 sayılı KHK uyarınca askeri hastanelerin Sağlık Bakanlığına devri üzerine Bakanlık bünyesinde bir hastaneye atanan, sonrasında kendi talebi ile 4924 sayılı Kanun kapsamında sözleşmeli hekim pozisyonuna geçen ve sözleşmelerinin sona ermesi ile eski kadrolarına dönen ilgililerin; rütbe, terfi ve kıdemlilik işlemlerinin 926 sayılı Kanun'a göre yapılması gerektiği yönünde aykırılığın giderilmesine karar verilmiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ VEYA TEMYİZ MERCİİ OLARAK VERİLEN KARARLAR

A. USULE İLİŞKİN KARARLAR

GÖREV

1. 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 23. maddesi uyarınca sürekli işçi kadrosuna atanan personelin yaşlılık aylığı almaya hak kazandığından bahisle re'sen emekliye sevk edilmesine ilişkin işlemden kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünde idari yargı mercilerinin görevli olduğu hakkında.

ONİKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2024/4262, **Karar No:**2024/3647

Uyuşmazlıkta, hastanede taşeron firma işçisi olarak çalışmakta iken 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 23. maddesi uyarınca sürekli işçi kadrosuna atanan davacının, yaşlılık aylığı almaya hak kazandığından bahisle emekliye sevk edilmek üzere SGK ayrılış bildirgesinin re'sen yapılmasına ilişkin işlemin iptali ile davacının işe iadesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, uyuşmazlığın görüm ve çözümünün adli yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, davacının re'sen emekliye sevk edilmesi yolunda Valilik tarafından tesis edilen dava konusu işlemin; doğrudan özel hukuk hükümleri uyarınca eşit taraflarca düzenlenmiş ya da İş Kanunu uyarınca tesis edilmiş bir işlem olmadığı, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uyarınca ve idarenin tek taraflı irade beyanıyla kamu gücüne dayanılarak tesis edilen idari nitelikte bir işlem olduğu ve bu nitelikteki işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların görüm ve çözümünde idare mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Hastanede taşeron firma işçisi olarak çalışmakta iken 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 23. maddesi uyarınca sürekli işçi kadrosuna atanan davacının, yaşlılık aylığı almaya hak kazandığından bahisle emekliye sevk edilmek üzere SGK ayrılış bildirgesinin re'sen yapılmasına ilişkin işlemin iptali ile davacının işe iadesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun uygulanmasına ilişkin olan ve taraflar arasındaki işçi - işveren ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözüm yerinin İş Mahkemeleri olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarının, idari dava türlerinden biri olduğu, idare hukukunun bilinen ilkelerindendir.

İdare, idare hukuku alanında, kamu gücüne dayalı olarak re'sen ve tek yanlı irade açıklaması sonucu tesis etmiş olduğu işlemlerle, hukuk alanında yeni durum oluşturmasıyla işleme idari işlem kimliği kazandırmakta ve kural olarak bu işlemler, özel yasal düzenlemeler dışında idari yargı denetimine tabi bulunmaktadır.

Hastanede taşeron firma işçisi olarak çalışmakta iken 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici 23. madde uyarınca sürekli işçi kadrosuna geçirilen davacı hakkında, Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğünün yazısına istinaden, yaşlılık aylığına hak kazandığından 27/01/2023 tarihinde emekliye sevk edilmek üzere SGK ayrılış bildirgesinin re'sen yapılmasına ilişkin işlemin tesisinde kamu gücünün kullanıldığı tartışmasızdır.

Davacı hakkında Valilikçe tesis edilen dava konusu işlemin de, doğrudan özel hukuk hükümleri uyarınca eşit taraflarca düzenlenmiş ya da İş Kanunu uyarınca tesis edilmiş bir işlem olmadığı, işlemin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uyarınca ve idarenin tek taraflı irade beyanıyla kamu gücüne dayanarak tesis edildiği anlaşılmaktadır.

Tüm bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda; davacı hakkında yaşlılık aylığına hak kazandığından 27/01/2023 tarihinde emekliye sevk edilmek üzere SGK ayrılış bildirgesinin re'sen yapılmasına ilişkin dava konusu işlem, idarenin kamu gücüne dayalı tek yanlı tasarrufu ile tesis edilen idari nitelikte bir işlem olduğundan, bu nitelikteki işlemlerin usule ve hukuka uygun olup olmadıklarının incelenmesi hususunun idari yargının görev alanına girdiği açık olup, İdare Mahkemesince uyuşmazlığın esasının incelenmesi gerekirken, davanın görev yönünden reddi yönündeki İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın görev yönünden reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

2. Hukuki varlığı sona eren adi ortaklık adına düzenlenen ödeme emirlerine karşı, ortaklığı oluşturan gerçek ve tüzel kişilerden her birinin dava açma ehliyetinin bulunduğu hakkında.

VDDK

ISRAR KARARININ TEMYİZİ

Uyuşmazlıkta, adi ortaklık adına düzenlenen ödeme emrinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, uyuşmazlığın esası incelenerek dava konusu ödeme emrinin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, hukuk alemindeki varlığı sona eren adi ortaklığın davada taraf olma ehliyeti bulunmadığından, uyuşmazlığın esasının incelenmesine hukuken olanak bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, Mahkeme kararının kaldırılmasına, davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir.

Dairece, adi ortaklık adına kesinleşen vergi ve cezaların tahsili amacıyla düzenlenen ödeme emirlerinde ve bu ödeme emirlerinin adi ortak ve müteselsilen sorumlu olan davacı nezdinde takip edilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, ilk kararda ısrar edilmiştir.

Kurulca, tüzel kişiliği bulunmamakla birlikte ayrı vergi mükellefiyetine sahip olan adi ortaklıklara ait katma değer vergisi borcunun ödenmesinde müteselsil sorumluluğu bulunan ortaklardan her birinin, adi ortaklık adına düzenlenen ödeme emrine karşı dava açma ehliyetine sahip olduğu, ortaklar için öngörülen müteselsilen sorumluluğa ilişkin olarak zaman bakımından bir sınırlama getirilmediğinden adi ortaklığın sona ermesinin bu duruma bir etkisi bulunmadığı gerekçesiyle ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2024/255, **Karar No:**2024/1013

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı tarafından, ... Adi Ortaklığı adına defter ve belgelerini incelemeye ibraz etmemesi nedeniyle re'sen tarh edilen katma değer vergileri ile kesilen vergi ziyaı cezaları, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355. maddesinin 1. fıkrası uyarınca kesilen özel usulsüzlük cezası ve tarh edilen vergiler üzerinden hesaplanan gecikme faizlerinin tahsili amacıyla adi ortaklık adına düzenlenen ödeme emrinin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Uyuşmazlığın esası incelenerek dava konusu ödeme emrinin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Adi ortaklığın sona erdiği tarihten sonra haklara sahip olması, borçlu kılınması ve temsili hukuken olanaklı değildir. Bunun sonucu olarak, ortaklığın sona ermesinden önceki dönemlerle ilgili olsa dahi, eski ortaklar ve tasfiye memurlarıyla ilgili hükümler saklı kalmak kaydıyla, münfesih ortaklık adına tarh ve ceza kesme işlemleri tesis edilemez, tesis edilen işlemler ortaklık açısından herhangi bir hukuki sonuç doğurmaz. Ortaklık hakkında hukuki sonuç doğurmayan, başka deyişle, hukuk düzeninde varlık kazanmayan işlemlerin ise ortaklığın menfaatini ihlal etmesi söz konusu olamaz.

Bu hukuki durum karşısında, sona eren ortaklığın medeni haklardan yararlanma ve bu hakları kullanma ehliyeti de son bulacağından, ortaklığın gerek yargı mercilerinde gerekse diğer resmi merciiler önünde temsil edilebileceğinden bahsetmek olanaklı değildir.

Bu itibarla, hukuk alemindeki varlığı sona eren ortaklığın davada taraf olma ehliyetinin bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, Mahkeme kararının kaldırılmasına, davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir.

DAİRE KARARININ ÖZETİ: Davacı şirketin de içinde bulunduğu Adi Ortaklık adına düzenlenen ödeme emrinin içeriğini oluşturan tarh ve ceza kesme işlemlerinin, ortaklığın sona ermesinden önceki tarihli vergi inceleme raporuna istinaden tesis edildiği, dava konusu ödeme emrinin dayanağını oluşturan vergi ve cezaların kesinleştiği ve ödenmeyen vergi borçları sebebiyle dava konusu ödeme emrinin düzenlenerek usulüne uygun şekilde davacıya tebliğ edildiği anlaşılmaktadır.

Vergi mükellefi olan adi ortaklık adına mükellefi olduğu vergilerin takibi amacıyla vergi/ceza ihbarnamesi düzenlenebileceği, adi ortaklık adına kesinleşen vergi ve cezaların tahsili amacıyla düzenlenen ödeme emirlerinde ve bu ödeme emirlerinin adi ortak ve müteselsilen sorumlu olan davacı nezdinde takip edilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varıldığından, uyuşmazlığın esası incelenmek suretiyle bir karar verilmesi gerekirken, aksi yönde verilen kararda hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

ISRAR KARARININ ÖZETİ: İlk kararda yer alan hukuksal nedenler ve gerekçeyle ısrar edilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: İptal davası, hukuka aykırı idari işlemleri ortadan kaldırmak suretiyle idarenin hukuka uygun davranmasını sağlama ve bu şekilde hukuk düzenini koruma amacı taşıyan bir davadır (Akyılmaz, B., Sezginer, M., Kaya, C., Türk İdari Yargılama Hukuku, Savaş Yayınları, 2021, s:263). Bu özelliği nedeniyle iptal davası, hukuk devletinin olmazsa olmazlarından olan idarenin yargısal denetiminin en önemli araçlarından birini teşkil etmektedir.

İptal davasının anılan işlevi göz önüne alındığında, idarenin hukukun sınırlarının dışına çıkmamasında idare edilen herkesin arada bir ilgi bağı olmaksızın menfaati bulunduğu düşünülebilirse de her idari işleme karşı herkes tarafından iptal davası açılabilmesinin idarenin işleyişini olumsuz yönde etkileyebileceğini öngören kanun koyucu, iptal davası açılabilmesi için objektif dava ehliyeti bulunmasını yeterli görmemiş, iptali istenilen idari işlemle istemde bulunanın menfaatinin ihlal edilmiş olması şartını da aramıştır.

İdari yargıda sübjektif dava ehliyeti olarak adlandırılan "menfaat ihlali" şartındaki "menfaat" kavramının gerek öğretide gerekse içtihatlarda, iptal davasını açan davacı ile dava konusu ettiği idari işlem arasında kurulabilecek ilgiyi ifade ettiği ve bu ilginin kişisel, meşru ve güncel nitelik arz etmesi gerektiği kabul edilmektedir.

Menfaatin kişisel olması, ihlal edilen menfaatin davacıya ait olmasını; meşru olması, menfaatin hukuk tarafından korunmaya layık olmasını; güncel olması ise iptal davasına konu edilmek istenen idari işlemin ihlal etmiş olduğu menfaatin, davanın açıldığı anda mevcut olmasını ifade etmektedir.

Temyize konu ısrar kararında, adi ortaklıkların sona erdiği tarihten sonra haklara sahip olması, borçlu kılınması ve temsilinin hukuken olanaklı olmadığı, bunun sonucu olarak münfesih ortaklık adına tarh ve ceza kesme işlemlerinin tesis edilemeyeceği, tesis edilen işlemlerin adi ortaklık açısından herhangi bir hukuki sonuç doğurmayacağı, hukuki sonuç doğurmayan işlemlerin ise adi ortaklığın menfaatini ihlal etmesinin söz konusu olamayacağı, dolayısıyla, sona eren adi ortaklığın davada taraf olma ehliyetinin bulunmadığı gerekçesine dayanılmıştır.

Oysa ki, olayda, Adi Ortaklık sona erdirdikten sonra adi ortaklık adına düzenlenen ödeme emrine karşı adi ortaklık tarafından değil, adi ortaklığı oluşturan şirketlerden biri tarafından kendi adına dava açılmıştır.

Borçlar Kanunu hükümlerine göre, adi ortaklıkların tüzel kişilikleri bulunmamaktadır. Bununla birlikte, katma değer vergisi uygulamasında, adi ortaklıklarda mal teslimi ve hizmet ifası adi ortaklık tarafından yapıldığından, adi ortaklıklar bağımsız işletme birimleri olarak ayrı vergi mükellefiyetine sahiptir. Buna göre, adi ortaklıklarca defter tutma, belge düzenleme, muhafaza ve ibraz ödevleri ile beyanname verme ve vergi ödeme gibi yükümlülüklerin ortaklardan ayrı olarak yerine getirilmesi gerekmektedir.

Katma değer vergisi borcu adi ortaklığa ait olmakla birlikte, Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 44. maddesiyle ortakların katma değer vergisinin ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulması nedeniyle adi ortaklık adına düzenlenen ödeme emri adi ortaklığı oluşturan gerçek ve tüzel kişilerin her birinin menfaatini ihlal etmektedir. Anılan mad-

dede ortaklar için öngörülen müteselsilen sorumluluğa ilişkin olarak zaman bakımından bir sınırlama getirilmediğinden adi ortaklığın sona ermesinin bu duruma bir etkisi bulunmamaktadır.

Ayrıca, katma değer vergisi uygulamasında, adi ortaklıkların bağımsız işletme birimleri olarak ayrı vergi mükellefiyetine sahip olması, katma değer vergisi ile ilgili bir idari işlem nedeniyle menfaati ihlal edilen adi ortaklığı oluşturan gerçek ve tüzel kişilerin her birinin İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendine göre kendi adlarına ve tek başlarına iptal davası açmasına engel oluşturmamaktadır.

Öte yandan, sona eren adi ortaklık adına ihbarname ve ödeme emri düzenlenip düzenlenemeyeceği, işin esasının incelenmesinde değerlendirilebilecek bir husustur. Bu konuya ilişkin olarak Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunca verilen 02/10/2024 tarih ve E:2023/1543, K:2024/842 sayılı kararla, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 44. maddesi uyarınca müteselsil sorumlu olan ortaklardan herhangi biri adına cezalı tarhiyat yapılması gerekirken adi ortaklık adına tarh edilen vergi ve kesilen cezalarda hukuka uygunluk bulunmadığından, usulüne uygun bir şekilde tahakkuk etmeyen amme borcunun tahsili amacıyla adi ortaklık adına düzenlenen ödeme emirlerinde hukuki isabet görülmediği gerekçesiyle dava konusu ödeme emirlerinin iptali yolunda verilen mahkeme kararına yöneltilen istinaf isteminin reddine dair ısrar kararı, dava konusu tarhiyatların nedenini oluşturan fiillerin adi ortaklık tarafından gerçekleştirildiği dikkate alındığında adi ortaklığın bu fiiller nedeniyle vergi ve cezalar açısından muhatap olarak kabul edilmesinde yasal bir engel bulunmadığı sonucuna varıldığından uyuşmazlığın esası diğer yönlerden incelenmek suretiyle karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle bozulmuştur.

Belirtilen nedenlerle, Adi Ortaklık sona erdirdikten sonra anılan adi ortaklık adına düzenlenen ödeme emrine karşı adi ortaklığı oluşturan şirketlerden biri olan davacının dava açma ehliyetinin bulunduğu sonucuna varıldığından, ısrar kararında hukuki isabet görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Temyize konu ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

EHLİYET

3. Sendikaların bir araya gelerek oluşturduğu konfederasyonun, doğrudan kendi üyesi sendikalara uygulanmayan, bu sendikaların üyesi kamu görevlilerine yönelik olan düzenleyici işlemlere karşı dava açma ehliyetinin bulunmadığı hakkında.

ONİKİNCİ DAİRE

İLK DERECE

Esas No:2024/3121, **Karar No:**2024/2822

Uyuşmazlıkta, 17/05/2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tasarruf Tedbirleri" konulu 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nin, "Personel Servisi Hizmetine İlişkin Giderler" başlıklı bölümünün birinci paragrafı ile dördüncü paragrafının iptali istemiyle dava açılmıştır.

Dairece, dava konusu genelge ile ilgili olarak, hakları veya menfaatleri ihlal edilmiş kişiler ile bu kişilerin üyesi olduğu sendika tarafından dava açılabileceği dikkate alındığında, en az beş sendikanın bir araya gelerek oluşturduğu konfederasyonun, doğrudan kendi üyesi sendikalara uygulanma olanağı bulunmayan genelge hükmüne karşı dava açma ehliyetinin bulunmadığı gerekçesiyle davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: 17/05/2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, "Tasarruf Tedbirleri" konulu 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nin, "Personel Servisi Hizmetine İlişkin Giderler" başlıklı bölümünün "Savunma ve güvenlik hizmetleri hariç; kamu kurum ve kuruluşlarınca toplu taşıma olan yerlerde personel servisi hizmeti sonlandırılacak, hizmet alımı suretiyle sağlanan personel servisi hizmeti ise sözleşme süresinin bitimine kadar devam edebilecektir" şeklindeki birinci paragrafı ile "Personel servisi hizmetinden fiilen yararlanan kişi sayısının araç kapasitesinin yüzde 70'inin altında olması durumunda ilgili hatta servis sunumu yapılmayacaktır" şeklindeki dördüncü paragrafının iptali istenilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: İptal davalarındaki subjektif ehliyet koşulunun, doğrudan doğruya hukuk devletinin yapılandırılması ve sürdürülmesine ilişkin bir konu olması

dolayısıyla, idari işlemlerin hukuka uygunluğunun iptal davası yoluyla denetlenmesini engellemeyecek bir biçimde anlaşılması gerekmektedir. Nitekim çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren konularda subjektif ehliyet koşulunun, bu durum dikkate alınarak yorumlanması gerektiğine ilişkin Danıştay kararları yerleşik içtihat niteliği kazanmıştır.

İptal davasının içtihat ve doktrinde belirlenen hukuki nitelikleri göz önüne alındığında, idare hukuku alanında tek yanlı irade açıklamasıyla kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte tesis edilen işlemlerin, ancak bu idari işlemle doğrudan meşru, kişisel ve güncel bir menfaat ilgisi kurulabilenler tarafından iptal davasına konu edilebileceğinin kabulü zorunludur. Aksi halde, her idari işlemle dolaylı da olsa bir menfaat ilgisi kurulmak suretiyle dava açılmasını kabul etmek, dava konusu edilecek işlem ile dava açacak kişi arasında belli ölçüler içinde menfaat ilişkisi bulunması şartının ihlali sonucunu doğurur.

Sendikaların ve üst kuruluşların dava açma ehliyetiyle ilgili olarak Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 03/03/2006 tarih ve E:2005/1, K:2006/1 sayılı kararında; 4688 sayılı Kanun'un 19. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendinin, sendika ve üst kuruluşlara, bizzat taraf oldukları hukuki ilişkiler dolayısıyla davacı ve davalı sıfatları ile ortak çıkarların korunması için tanınan davacı olabilme sıfatından başka, hukuki yardım gerekliliğinin ortaya çıkması durumunda, üyelerini veya bunların mirasçılarını her derecedeki yargı organları önünde temsil etme ve dava açma hakkı tanıdığı; kanun koyucunun, anılan madde ile sendika ve üst kuruluşları, diğer tüzel kişiliklere genel hükümler uyarınca tanınan taraf olma ve dava açma ehliyetinin dışında, üyelerini ve bunların mirasçılarını temsil etme ve ettirme yetkisi ile donattığı; buna göre, söz konusu maddenin sendikalara ve üst kuruluşlarına tanıdığı yetkinin ehliyet değil, temsil bağlamında değerlendirilmesi gerektiği, bir başka anlatımla kanun koyucunun, getirdiği bu düzenleme ile idare tarafından sendika üyesi kamu görevlisi hakkında tesis edilen bireysel (subjektif) işlemler nedeniyle bu ilişkinin tarafı olmayan sendika ve üst kuruluşa, üyesinin isteğine bağlı olarak uyuşmazlığın çözümünde taraf olarak kendisini temsil etme yetki ve sorumluluğu verdiği belirtilmiştir.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun bu kararından da anlaşılacağı üzere, 4688 sayılı Kanun'un 19. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendiyle, sendika üst kuruluşu olan konfederasyona, yalnızca sendika üyesi kamu görevlisinin menfaatini ihlal eden bireysel işleme karşı, onu temsilen dava açma yetkisi tanınmaktadır. Konfederasyonun üyelerini, kamu görevlilerinin değil, sendikaların oluşturduğu dikkate alındığında; konfederasyonun, sendika üyesi kamu görevlilerine yönelik düzenleyici işlemlere karşı dava açamayacağının kabulü zorunludur. Zira konfederasyon, kanunla verilen özel yetki dışında, sadece kendi tüzel kişiliğine yönelen düzenlemelere karşı dava açmaya ehildir.

Bu bağlamda, dava konusu genelge ile ilgili olarak, hakları veya menfaatleri ihlal edilmiş kişiler ile bu kişilerin üyesi olduğu sendika tarafından dava açılabileceği dikkate alındığında, en az beş sendikanın bir araya gelerek oluşturduğu konfederasyonun, doğrudan kendi üyesi sendikalara uygulanma olanağı bulunmayan genelge hükmüne karşı dava açma ehliyetinin bulunmadığı sonucuna varılmıştır

KARAR SONUCU: Davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir.

SÜRE VE EHLİYET

4. Parselasyon işlemine karşı ancak parsel maliklerince dava açılabileceği, imar planına karşı dava açma süresinin uygulama işleminin süresine tabi olduğu durumlarda, öncelikle davacının uygulama işlemine karşı dava açma ehliyetinin bulunması gerektiği, sadece bilgi edinme mahiyetinde olan başvuru üzerine tesis edilen işlemin dava açma süresini ihya eden uygulama işlemi niteliğinde bulunmadığı hakkında.

ALTINCI DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, organize sanayi bölgesi sınırları içerisinde kalan taşınmaza ilişkin 1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planları ile parselasyon işleminin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, işin esası incelenerek imar planlarına ilişkin kısmı yönünden davanın reddine, dava konusu parselasyon işleminin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, kararın imar planlarına ilişkin kısmı yönünden istinaf başvurusunun reddine, parselasyon işlemine ilişkin kısmı yönünden ise istinaf başvurusunun kabulü ile davanın reddine karar verilmiştir.

Dairece, parselasyon işleminin doğrudan mülkiyet hakkına yönelik sübjektif nitelikte bir idari işlem olması nedeniyle bu işleme karşı belde sakini, yatırımcı kuruluş vb. sıfatlarla dava açılmasının mümkün olmadığı, ancak parsel maliklerince dava açılabileceği, uyuşmazlıkta davacının parselasyon işlemine konu alanda mülkiyeti kendisine ait taşınmazı bulunmadığından, parselasyon işlemi ile arasında kişisel, meşru ve güncel menfaat ilişkisinin kurulamadığı; dava konusu imar planları yönünden ise, imar planı değişikliğine karşı davacı tarafından askı süresi içerisinde itirazda bulunulmadığı, Bilgi Edinme Kanunu uyarınca alanda yeni imar planları yapılıp yapılmadığı hususunda bilgi verilmesini istemesi sonucunda anılan başvuruya verilen cevap üzerine bakılan davanın açıldığı, uygulama işlemi üzerine imar planlarına karşı yeniden dava açılması mümkün ise de, sadece bilgi edinme mahiyetinde olan başvuru üzerine davalı idare tarafından tesis edilen işlem, dava açma süresini ihya eden uygulama işlemi niteliğinde olmadığından, askı süresi içinde plana itiraz etmeyen davacı tarafından imar planının son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 günlük süre geçirildikten sonra açılan davada süre aşımı bulunduğu, öte yandan imar planlarının uygulaması olan parselasyon işleminin öğrenilmesi üzerine, bu işleme karşı yasal süresi içinde açılan iş bu davada parselasyon ile birlikte dayanağı imar planları da davaya konu edilmiş ise de uygulama işlemi üzerine, dayanağı düzenleyici işlemin dava konusu edilebilmesi için, öncelikle davacının uygulama işlemine karşı dava açma ehliyetinin bulunması gerektiği sonucuna varılarak temyize konu kararın belirtilen gerekçe ile onanmasına karar verilmiştir.

Esas No:2020/5854, **Karar No:**2024/3139

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Organize sanayi bölgesi sınırları içerisinde kalan taşınmazın bir kısmının park alanı kullanımından çıkarılarak akaryakıt-lpg satış ve servis istasyonu alanı olarak planlanmasına ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca 10.05.2016 tarihinde onaylanan 1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planları ile anılan Bakanlıkça 08.08.2016 tarihinde onaylanan parselasyon işleminin iptaline karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu parselasyonda hukuka uyarlık bulunmadığı; 1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişiklikleri yönünden ise, taşınmaz için öngörülen kullanım kararlarının, planlama hiyerarşisine uygun olduğu, akaryakıt ve lpg satış istasyonu için mevzuatta aranan asgari mesafe şartının ve diğer şartların sağlanmış olduğu anlaşıldığından imar planı değişikliklerinde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu parselasyon işleminin iptaline, imar planlarına ilişkin kısmı yönünden davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının imar planları yönünden davanın reddi yolundaki kısmının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği, buna karşılık anılan kararın parselasyon işlemine ilişkin kısmı yönünden yapılan incemede, organize sanayi bölgeleri mevzuatına göre tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle parselasyon işlemi bakımından davalı idarenin ve davalı yanında müdahilin istinaf başvurularının kabulü ile İdare Mahkemesi kararının iptale ilişkin kısmının kaldırılmasına, anılan kısım yönünden davanın reddine, imar planlarına ilişkin kısmı yönünden istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Dava konusu parselasyon işlemi yönünden;

Yargısal denetim amacıyla her idari işleme karşı herkes tarafından iptal davası açılmasının idari işlemlerde istikrarsızlığa neden olmaması ve idarenin işleyişinin bu yüzden olumsuz etkilenmemesi için, dava konusu edilecek işlem ile dava açacak kişi arasında belli ölçüler içinde menfaat ilişkisi bulunması koşuluna ihtiyaç vardır. Her olay ve davada, dava açan kişinin menfaatinin, iptali istenen işlemle ne ölçüde ihlal edildiğinin takdiri yargı mercilerince yapılmaktadır.

İptal davası açılabilmesi için gerekli olan menfaat ilişkisi; kişisel, meşru ve güncel olması halinde gerçekleşecektir. Başka bir anlatımla, iptal davasına konu olan işlemin davacının menfaatini ihlal ettiğinden söz edilebilmesi için, davacıyı etkilemesi, davacının menfaatlerini ihlal etmesi, işlem ile davacı arasında ciddi ve makul bir ilişkinin bulunması gerekmektedir.

Bu ilişki, uyuşmazlığın niteliğine göre bazen mülkiyet hakkından, bazen de komşuluk hukukundan doğabilmektedir. Sonuç olarak; idari işlemlerin hukuka uygunluğunun

yargı yoluyla denetimini amaçlayan iptal davasının görüşülebilmesi için ön koşullardan olan "dava açma ehliyeti" iptal davasına konu idari işlemin niteliğine ve dava açanın hukuken korunması gereken menfaatlerine göre idari yargı yerince değerlendirilmektedir.

İmar mevzuatına göre parselasyon işlemi, imar planlarındaki arazi kullanım kararlarının hayata geçirilmesi amacıyla mevcut tapu kayıtları esas alınarak arsa ve arazilerin düzenlenmesi amacıyla yapılan subjektif nitelikte bir imar uygulamasıdır.

Parselasyon işlemi ile kadastral mülkiyet dokusu imar planlarında belirlenen kullanım kararlarına göre yeniden düzenlemeye tabi tutulmakta olup kullanım kararlarında herhangi bir değişiklik yapılması söz konusu değildir. Bu nedenle, doğrudan mülkiyet hakkına yönelik sübjektif nitelikte bir idari işlem olan parselasyon işlemine karşı, belde sakini, yatırımcı kuruluş vb. sıfatlarla dava açılması mümkün olmayıp ancak parsel maliklerince dava açılabilir.

Davacı şirketin parselasyon işlemine konu alanda mülkiyeti kendisine ait taşınmazı bulunmadığı, davacı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca 08.08.2016 tarihinde onaylanan parselasyon işlemi arasında kişisel, meşru ve güncel menfaat ilişkisi kurulamadığından, parselasyona yönelik istinaf başvurusunun kabulü ile parselasyon işleminin iptali yolundaki idare mahkemesi kararının kaldırılarak davanın reddine dair idari dava dairesi kararında sonucu itıbarıyla hukuka aykırılık görülmemiştir.

Parselasyon işleminin dayanağı dava konusu 1/5000 ölçekli nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı yönünden ise;

Dava açma süresine ilişkin yukarıdaki bölümde detaylarına yer verilen yasal düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesinden, imar planlarına karşı, 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında başvuru için, 3194 sayılı Kanun'un 8-1/b maddesi ile özel bir itiraz süresi getirildiği anlaşılmaktadır. Bu durum karşısında, imar planlarına karşı, bir aylık askı süresi içinde 2577 sayılı Kanun'un dava konusu işlem tarihinde yürürlükte olan halinde 11. maddesi kapsamında başvuruda bulunulması ve bu başvuruya idari dava açma süresinin başlangıç tarihi olan son ilan tarihinden itibaren 60 gün içinde cevap verilmeyerek isteğin reddedilmiş sayılması halinde, bu tarihi takip eden 60 günlük dava açma süresi içinde veya son ilan tarihini izleyen 60 gün içinde cevap verilmek suretiyle isteğin reddedilmesi halinde bu cevap tarihinden itibaren 60 günlük dava açma süresi içinde idari dava açılabileceği sonucuna varılmaktadır. İmar planlarına askı süresi içinde bir itirazda bulunulmamış ise davanın, 2577 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca imar planının son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde açılması gerekmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca 10.05.2016 tarihinde onaylanan dava konusu 1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişikliğine karşı davacı tarafından askı süresi içerisinde itirazda bulunulmadığı, 17.03.2017 tarihli dilekçe ile Mahkeme kararı sonucunda Organize Sanayi Bölgesi sınırları içerisinde tekrar 1/1000 ve 1/5000 ölçekli revizyon imar planı tadilatı yapılıp yapılmadığı ve herhangi bir taşınmazın akaryakıt satış ve servis istasyonu + lpg olarak belirlenip belirlenmediği hususlarının Bilgi Edinme Kanunu uyarınca bildirilmesinin istenilmesi sonucu anılan

başvuruya verilen 27.03.2017 tarihli cevap üzerine 11.04.2017 tarihinde bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uygulama işlemi üzerine 1/1000 ölçekli uygulama imar planı ile üst ölçekli imar planlarına karşı yeniden dava açılması mümkün ise de, sadece bilgi edinme mahiyetinde olan başvuru üzerine davalı idare tarafından tesis edilen işlemin dava açma süresini ihya eden uygulama işlemi niteliğinde bulunmadığı açıktır.

Davacı tarafından yapılan başvurunun sadece bilgi edinme mahiyetinde olduğu, taşınmazın imar durumunun verilmesi istemiyle yapılan bir başvuru niteliğinde olmadığı, anılan başvuru üzerine davalı idare tarafından tesis edilen işlem uygulama işlemi niteliğinde kabul edilemeyeceğinden, askı süresi içinde plana itiraz etmeyen davacı tarafından imar planının son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 günlük süre geçtikten sonra açılan davada süre aşımı bulunduğu anlaşılmıştır.

Öte yandan imar planlarının uygulaması olan parselasyon işleminin öğrenilmesi üzerine, bu işleme karşı yasal süresi içinde açılan iş bu davada parselasyon ile birlikte dayanağı imar planları da davaya konu edilmiş ise de; uygulama işlemi üzerine, dayanağı düzenleyici işlemin dava konusu edilebilmesi için, öncelikle davacının uygulama işleminin iptalini istemekte menfaatinin, diğer bir ifade ile dava açma ehliyetinin bulunması gerektiği açıktır.

Bu durumda, imar planına ilişkin kısmına karşı açılan davanın reddi yolundaki karara karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine dair İdari Dava Dairesi kararında sonucu itibarıyla hukuka aykırılık görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu parselasyon işleminin iptali, imar planlarına ilişkin kısmı yönünden davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun imar planlarına ilişkin kısmı yönünden reddi, parselasyona ilişkin kısmı yönünden kabulü yolundaki temyize konu kararın gerekçesi değiştirilmek suretiyle onanmasına karar verilmiştir.

DURUŞMA

5. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 17. maddesinde iptal davaları bakımından duruşma yapılması için herhangi bir parasal sınır öngörülmediğinden, iptal davasının konusuna bakılmaksızın taraflardan birinin istemi halinde duruşma yapılması gerektiği hakkında.

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2021/1477, **Karar No:**2024/3477

Uyuşmazlıkta, davacı hakkında 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 104. ve 105. maddeleri uyarınca idari para cezası verilmesine ilişkin Sermaye Piyasası Kurulu kararının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, işin esası incelenerek davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, dava dilekçesinde istemde bulunulmasına rağmen uyuşmazlık konusu miktarın tek hakimle görülme sınırında ve duruşma sınırının altında olduğu gerekçesiyle İdare Mahkemesince duruşma yapılmaksızın karar verilmiş ise de 2577 sayılı Kanun'un 17. maddesinde iptal davaları bakımından duruşma yapılması için belirli bir miktar sınırının öngörülmediği, bakılan uyuşmazlığın da bir iptal davası olduğu gözetildiğinde, taraflardan birinin istemi halinde duruşma yapıldıktan sonra karar verilmesi gerekirken, Kanun'un açık ve emredici kuralına aykırı şekilde duruşma yapılmaksızın verilen kararda usul hükümlerine uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı tarafından .... pay piyasasında gerçekleştirilen işlemlerin VI-104.1 sayılı Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının (a) ve (f) bentlerine aykırılık oluşturduğundan bahisle 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 104. ve 105. maddeleri uyarınca 26.049,00-TL idari para cezası verilmesine ilişkin Sermaye Piyasası Kurulu kararının iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı tarafından pay piyasasında Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının (a) ve (f) bentlerine aykırı olarak piyasa bozucu nitelikte işlemler gerçekleştirildiği anlaşıldığından, dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının temel unsurlarından biri de Anayasa'nın 141. maddesinde düzenlenen "yargılamanın açık ve duruşmalı" yapılması ilkesidir. Yargılamanın açıklığı ilkesinin amacı, yargısal mekanizmanın işleyişini kamu denetimine açarak yargılama faaliyetinin saydamlığını güvence altına almak ve yargılamada keyfiliği önlemektir. Bu yönüyle, hukuk devletini gerçekleştirmenin en önemli araçlarından biridir.

Adil yargılanma hakkının düzenlendiği Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesindeki "aleni yargılamanın" varlığı, zorunlu olarak "sözlü yargılama" hakkını da içerir. Bununla birlikte, bu hak mutlak olmayıp 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda idari yargılamanın özellikleri gözetilerek öngörülen duruşmaya ilişkin kurallar çerçevesinde değerlendirme yapılmalıdır.

2577 sayılı Kanun'un 17. maddesinin 1. fıkrasında, "Danıştay ile idare ve vergi mahkemelerinde açılan iptal ve yirmibeşbin Türk Lirasını aşan tam yargı davaları ile tarh edilen vergi, resim ve harçlarla benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları toplamı yirmibeşbin Türk Lirasını aşan vergi davalarında, taraflardan birinin isteği üzerine duruşma yapılır." düzenlemesine yer verilmiştir.

İdare Mahkemesince, dava dilekçesinde istemde bulunulmasına rağmen uyuşmazlık konusu miktarın tek hakimle görülme sınırında ve duruşma sınırının altında olduğu gerekçesiyle duruşma yapılmaksızın karar verilmiş ise de 2577 sayılı Kanun'un 17. maddesinde iptal davaları bakımından duruşma yapılması için belirli bir miktar sınırının öngörülmediği, bakılan uyuşmazlığın da bir iptal davası olduğu gözetildiğinde, taraflardan birinin istemi halinde duruşma yapıldıktan sonra karar verilmesi gerektiği açıktır.

Bu durumda Mahkemece davacının duruşma istemi göz önünde bulundurulmadan karar verilmesi, 2577 sayılı Kanun'un 17. maddesinin açık ve emredici kuralına aykırı olduğundan, duruşma yapılmaksızın verilen İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında usul hükümlerine uygunluk bulunmamaktadır.

Öte yandan, bozma kararı üzerine yeniden karar verileceğinden, davacının ve davalının esasa ilişkin temyiz iddialarının bu aşamada incelenmesine gerek bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

İVEDİ YARGILAMA USULÜ

6. İhalelere ilişkin iki temel kanun olan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu dışındaki mevzuat uyarınca gerçekleştirilen ihalelere ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıkların da ivedi yargılama usulüne tabi olacağı hakkında.

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, okul servis araçlarının çalıştırılması işinde taşımacının belirlenmesine yönelik süreçte, teklif veren adaylar arasında yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda puanlama kriterine göre en yüksek puanı almaması gereken dava dışı üçüncü kişi ile sözleşme imzalanması kararının geri alınarak davacı ile sözleşme imzalanması isteminin reddine ilişkin Kaymakamlık işleminin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, ihaleye katılmış olan davacının en geç ihalenin iptali istemiyle idareye başvuru tarihi olan 04/12/2023 tarihinde ihalenin sonucundan haberdar olduğu, ivedi yargılama usulüne tabi olan uyuşmazlıkta 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında idareye yapılan başvurunun işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmayacağı dikkate alındığında, 30 günlük dava açma süresinin son günü olan 03/01/2024 tarihi geçirildikten sonra 02/02/2024 tarihinde açılan davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Dairece, 2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesinde "ihale işlemlerinin" ivedi yargılama usulüne tabi olduğu belirtilirken, ihale işlemleri ile ilgili herhangi bir tanım yapılmadığı gibi ihale işlemleri bakımından mevzuat, konu, nitelik gibi bir ayrıma da yer verilmediği, dolayısıyla, ihalelere ilişkin iki temel kanun olan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu dışındaki mevzuat uyarınca gerçekleştirilen ihalelere ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıkların da ivedi yargılama usulüne tabi olacağı, özel bir kanuni düzenlemenin olmadığı durumlarda, bir idari sürecin ihale olarak kabul edilebilmesi için, kamu gücü kullanan ihale makamının varlığı, idare yararına bir gelir, iş, hizmet veya malın sağlanması, yarışma ortamında rekabetin oluşturulmasıyla hizmetin kalitesinde, maliyette ya da elde edilecek gelirde kamu yararının en yüksek şekilde sağlanması ve sağlanacak iş, hizmet ve malın niteliklerinin bir sözleşmede belirlenmesi gerektiği, idarenin okul servis araçlarının çalıştırılması işinde hizmetinin kalitesinin artırılması ve maliyet avantajı sağlanması amacıyla belirlenen bir idari usul kapsamında, rekabet ortamı oluşturularak, yarışan tekliflerin değerlendirilmesi sonucunda okul servis taşıma işinin yaptırılması için en uygun bulunan isteklinin belirlendiği ve hizmetin şartlarının bir sözleşme ile sonuca bağlandığı görüldüğünden, dava konusu uyuşmazlıkta ivedi yargılama usulünün uygulanacağı sonucuna varıldığı, bu itibarla, davacının uyuşmazlığın ivedi yargılama usulüne tabi olmadığı iddiası hukuken geçerli olmadığı belirtilerek temyize konu kararın onanmasına karar verilmiştir.

Esas No:2024/1545, **Karar No:**2024/2832

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Okul servis araçlarının çalıştırılması işinde taşımacının belirlenmesine yönelik süreçte, teklif veren adaylar arasında yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda puanlama kriterine göre en yüksek puanı almaması gereken dava dışı üçüncü kişi ile sözleşme imzalanması kararının geri alınarak davacı ile sözleşme imzalanması isteminin reddine ilişkin Kaymakamlık işleminin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı tarafından, ilkokulda 30/11/2023 tarihinde yapılan ''Okul Sevisi Taşıması İşi'' ihalesinin iptali istemiyle 04/12/2023 tarihinde davalı idareye başvuru yapıldığı ve davacının bu başvurusunun İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün 11/12/2023 tarihli işlemi ile reddedildiği, davacının da söz konusu ihaleye katılmış olduğu ve en geç ihalenin iptali istemiyle idareye başvuru tarihi olan 04/12/2023 tarihinde ihalenin sonucundan haberdar olunduğu ve ivedi yargılama usulüne tabi olan uyuşmazlıkta 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında idareye yapılan başvurunun işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmayacağı da dikkate alındığında, dava açma süresinin 04/12/2023 tarihinde başladığı, bu durumda, 04/12/2023 tarihinde başlayan otuz günlük dava açma süresinin son gününün 03/01/2024 tarihi olduğu anlaşıldığından, bu tarihten sonra 02/02/2024 tarihinde açılan işbu davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Davacı tarafından temyiz dilekçesinde, dava konusu işlemin ihale işlemi olmadığı, Okul Servis Araçlarının Çalıştırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar'a tabi olarak taşımacıyı tespit işi olduğu, okulun taşımacıdan herhangi bir kâr elde etmediği bu nedenle davaya konu uyuşmazlığının ivedi yargılama usulüne tabi olmadığının iddia edildiği görülmektedir.

Uyuşmazlık, Okul Servis Araçları Yönetmeliği ile bu Yönetmelik uyarınca tesis edilen Okul Servis Araçlarının Çalıştırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak okul servis araçlarının çalıştırılması işinde taşımacının belirlenmesine yönelik süreçte, teklif veren adaylar arasında yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda puanlama kriterine göre en yüksek puanı almaması gereken dava dışı üçüncü kişi ile sözleşme imzalanması kararının geri alınarak davacı ile sözleşme imzalanması isteminin reddinden kaynaklanmaktadır. Bu durumda, uyuşmazlığın ivedi yargılamaya tabi olup olmadığının tespiti için taşımacının belirlenmesi işinin "ihale" olup olmadığının ortaya koyulması gerekmektedir.

2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesinde "ihale işlemlerinin" ivedi yargılama usulüne tabi olduğu belirtilirken ihale işlemleri ile ilgili herhangi bir tanım yapılmadığı gibi ihale işlemleri bakımından mevzuat, konu, nitelik gibi bir ayrıma da yer verilmemiştir. Dolayısıyla, ihalelere ilişkin iki temel kanun olan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu dışındaki mevzuat uyarınca gerçekleştirilen ihalelere ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıklar da ivedi yargılamaya tabi olacaktır.

Özel bir kanuni düzenlemenin olmadığı durumlarda, bir idari sürecin ihale olarak kabul edilebilmesi için, kamu gücü kullanan ihale makamının varlığı, idare yararına bir gelir,

iş, hizmet veya malın sağlanması, yarışma ortamında rekabetin oluşturulmasıyla hizmetin kalitesinde, maliyette ya da elde edilecek gelirde kamu yararının en yüksek şekilde sağlanması ve sağlanacak iş, hizmet ve malın niteliklerinin bir sözleşmede belirlenmesi gerekli ve yeterlidir.

Okul Servis Araçları Yönetmeliği'nin 8. maddesine göre, okul servis araçlarının çalıştırılması, taşımacıyı tespit komisyonunun kararı ile yapılır. Okul servis araçlarının çalıştırılması faaliyetinin bir eğitim öğretim yılını kapsayacak şekilde yapılması esastır. Ancak taşıma hizmetinin kalitesinin artırılması ve maliyet avantajı sağlanması amacıyla, faaliyet azami üç eğitim öğretim yılını aşmayacak şekilde yaptırılabilir. Taşımacıyı tespit komisyonunun kararları mahalli mülki idare amirlerinin onayı ile yürürlüğe girer.

Anılan Yönetmeliğin 8. maddesinin 6. fıkrasına dayanılarak hazırlanan Okul Servis Araçlarının Çalıştırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar'da ise taşımacıyı tespit komisyonunun çalışma esasları, okul servis araçlarının tespitine ilişkin hazırlıklar, okul servis araçları taşıma işine katılabilme şartları ve istenilen belgeler, evrakların komisyona teslimi, okul servis aracı olarak çalıştırılacakların tespiti, sözleşme imzalamada taşımacıdan istenilecek belgeler, sözleşme imzalanması hususlarına ilişkin kurallara ve Okul Servis Araçları Çalıştırması Tip Şartnamesi ile Okul Servis Araçları Tip Sözleşmesi'ne yer verilmiştir.

Bu durumda, gerek Yönetmelik gerek ise Usul ve Esaslar'da yer verilen kurallar ile uyuşmazlığa konu taşıyıcı belirleme işi incelendiğinde, idarenin okul servis araçlarının çalıştırılması işinde hizmetinin kalitesinin artırılması ve maliyet avantajı sağlanması amacıyla belirlenen bir idari usul kapsamında, rekabet ortamı oluşturularak, yarışan tekliflerin değerlendirilmesi sonucunda okul servis taşıma işinin yaptırılması için en uygun bulunan isteklinin belirlendiği ve hizmetin şartlarının bir sözleşme ile sonuca bağlandığı görüldüğünden dava konusu uyuşmazlıkta ivedi yargılama usulünün uygulanacağı sonucuna varılmıştır.

Bu nedenle, davacının uyuşmazlığın ivedi yargılama tabi olmadığı iddiası hukuken geçerli değildir.

Davacının süre aşımı bulunmadığına ilişkin iddiaları açısından yapılan incelemede:

İdare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarının temyizen bozulması, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı hâlinde mümkündür.

Temyizen incelenen karar usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Davanın süre aşımı nedeniyle reddi yolundaki temyize konu kararın onanmasına karar verilmiştir.

TARAFIN ÖLÜMÜ

7. Aile hekiminin ihtar puanıyla cezalandırılması, aile hekimliği sözleşmesinin feshedilmesi yolunda tesis edilen işlemlere karşı açılan iptal davalarında, yargılama devam ederken aile hekiminin vefat etmesi ve davayı takip hakkı kendisine geçen mirasçıların başvuruda bulunması halinde, dava dilekçesinin iptaline karar verilemeyeceği hakkında.

İKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, aile hekimi olarak görev yapan davacının, hakkında yürütülen soruşturma sonucunda gezici sağlık hizmetlerini yerine getirmediğinden bahisle 350 ihtar puanıyla cezalandırılmasına dair işlem ile bu işleme karşı yaptığı itirazın reddine ilişkin işlemin ve ihtar puanı 200'ü aştığından aile hekimliği sözleşmesinin feshedilmesine ve eski görev birimine iadesine ilişkin işlemlerin iptali ile bu işlemler nedeniyle yoksun kaldığı parasal ve özlük haklarının tazminine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, dava konusu işlemlerin dayanağını oluşturan soruşturma raporu, somut olayı ortaya koyacak kapsam ve açıklıkta olmadığından, eksik incelemeye dayalı şekilde tesis edilen işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemlerin iptaline, davacının bu işlemler nedeniyle yoksun kaldığı ve tazmini gereken parasal ve özlük haklarının davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, davacının yargılama devam ederken vefat ettiği, davaya mirasçılar tarafından devam edileceği yönünde davacı vekili tarafından beyan ve vekaletname sunulduğundan mirasçıların davacı konumuna alınmasına karar verildiği, dava konusu işlemler yönünden davanın yalnızca öleni ilgilendirdiği gerekçesiyle dava dilekçesinin iptaline; bu işlemler nedeniyle yoksun kalınan parasal ve özlük haklarının tazmini istemi yönünden ise, bu haklar terekeye intikal edeceğinden dava dilekçesinin iptaline gerek bulunmadığı belirtilerek bu kısım yönünden istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, aile hekimi olarak görev yapan davacının, dava konusu işlemlerin tesis edilmesi üzerine Sağlık Bakanlığı bünyesindeki asli görevine döndürüldüğü, özlük hakları ve parasal haklar bakımından aile hekimliğinden farklı bir statüde çalışmaya başladığı ve dava konusu işlemlerin iptal edilmesi halinde davacının geriye dönük parasal haklarının doğacağı dikkate alındığında, uyuşmazlığın yalnızca öleni ilgilendiren bir dava niteliğinde bulunmadığı, dava konusu işlemler bakımından işin esasının incelenmesi suretiyle yeniden bir karar verilmesi gerektiği belirtilerek temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2023/6140, **Karar No:**2024/2349

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Aile hekimi olarak görev yapan davacının hakkında yürütülen soruşturma sonucunda gezici sağlık hizmetlerini yerine getirmediğinden bahisle 350 ihtar puanıyla cezalandırılmasına dair işlem ile bu işleme karşı yaptığı itirazın reddine ilişkin işlemin ve ihtar puanı 200 puanı aştığından aile hekimliği sözleşmesinin feshedilmesine ve eski görev birimine iadesine ilişkin işlemlerin iptali ile bu işlemler nedeniyle yoksun kaldığı parasal ve özlük haklarının tazminine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu işlemlere dayanak oluşturan soruşturma raporu somut olayı ortaya koyacak açıklık ve kapsamda olmadığından, eksik soruşturmaya dayalı olarak davacı hakkında ihtar puanı verilemeyeceği ve buna bağlı olarak aile hekimliği sözleşmesinin feshedilmesinin mümkün olmayacağı sonucuna varıldığından, davacının hakkında yürütülen soruşturma sonucunda gezici sağlık hizmetlerini yerine getirmediğinden bahisle 350 ihtar puanıyla cezalandırılmasına dair işlem ile anılan cezaya karşı yaptığı itirazın reddine dair işlemde, ihtar puanı 200 puanı aştığından bahisle aile hekimliği sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin işlem ile sözleşmenin feshi üzerine eski görev birimine iadesine yönelik işlemde hukuka ve mevzuata uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemlerin iptaline, davacının bu işlemler nedeniyle yoksun kaldığı ve tazmini gereken parasal ve özlük haklarının davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Nüfus kayıtlarının incelenmesinden, davacının 21/10/2021 tarihinde vefat ettiğinin anlaşıldığı, davanın, mirasçıları tarafından devam ettirileceği yönünde davacı vekili tarafından beyan ve vekaletname sunulduğundan, dosyanın işlemden kaldırılması yerine mirasçıların davacı konumuna alınmasına karar verildiği, davacının 350 ihtar puanıyla cezalandırılmasına dair işlem ile anılan cezaya karşı yaptığı itirazın reddine ilişkin işlemin, ihtar puanı 200 puanı aştığından bahisle aile hekimliği sözleşmesinin feshedilmesine dair işlem ile sözleşmenin feshi üzerine eski görev birimine iadesine ilişkin işlemin doğurabileceği sonuçların davacının ölümüyle birlikte ortadan kalktığı, davanın, iptali istenilen işlemler yönünden yalnızca öleni ilgilendirdiği açık olduğundan, 2577 sayılı Kanun'un 26. maddesinin 2. fıkrası kapsamında dava dilekçesinin iptaline karar verilmesi gerektiği, davacının iptalini istediği işlemler nedeniyle yoksun kaldığı parasal ve özlük haklarının tazmini istemi bakımından ise, bu hakların terekeye intikal edeceği anlaşıldığından, bu kısım yönünden dava dilekçesinin iptaline gerek bulunmadığı, İdare Mahkemesi kararının bu kısmının usul ve hukuka uygun olduğu belirtilerek, iptaline karar verilmesi istenilen dava konusu işlemlere ilişkin kısmı yönünden dava dilekçesinin iptaline, bu işlemler nedeniyle davacının yoksun kaldığı parasal ve özlük haklarının tazmini isteminin kabulüne ilişkin kısmı yönünden istinaf başvurunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Münhasıran ölenin şahsına sıkı sıkıya bağlı olan, başkalarına devir ve temliki veya miras yoluyla intikali mümkün olmayan haklarla ilgili davalar yalnızca öleni ilgilendirir. Bunun dışında, Türk Medeni Kanunu hükümleri uyarınca, ölene ait bulunan bütün haklar, mallar ve borçlar mirasçılara geçeceğinden, dava açılmakla

mamelek niteliğine dönüşen haklar da ölenin mal varlığının bir bölümünü oluşturacağından, açılmış bulunan bu tür davaları ölenin mirasçılarının takip etme hakkı bulunmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; aile hekimi olan davacının, 350 ihtar puanıyla cezalandırılmasına dair işlemin, anılan cezaya karşı yaptığı itirazın reddine ilişkin işlemin, ihtar puanı 200 puanı aştığından bahisle aile hekimliği sözleşmesinin feshedilmesine ve eski görev birimine iadesine ilişkin işlemin iptali ile bu işlemler nedeniyle yoksun kaldığı parasal ve özlük haklarının tazmini istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı, dava devam ederken 21/10/2021 tarihinde davacının vefat ettiği ve Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesinin kararıyla, davacının mirasçılarının davacı konumuna alınmasına karar verildiği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta, aile hekimi olarak görev yapan davacının, dava konusu işlemlerin tesis edilmesi üzerine Sağlık Bakanlığı bünyesindeki asli görevine döndürüldüğü, özlük hakları ve parasal haklar bakımından aile hekimliğinden farklı bir statüde çalışmaya başladığı görülmektedir.

Bu durumda; dava konusu işlemlerin iptal edilmesi halinde davacının geriye dönük parasal haklarının doğacağı dikkate alındığında, Bölge İdare Mahkemesince, davacının vefat etmiş olması ve uyuşmazlığın yalnız öleni ilgilendiren bir dava niteliğinde bulunmadığı gözetilerek dava konusu işlemler bakımından işin esasına girilerek bir karar verilmesi gerekirken, davanın konusu itibarıyla yalnızca ölen davacıyı ilgilendirdiği gerekçesiyle dava konusu işlemler bakımından dava dilekçesinin iptaline karar verilmesinde hukuki isabet bulunmamaktadır.

Öte yandan; yukarıda belirtilen gerekçelerle Bölge İdare Mahkemesince dava konusu işlemler bakımından işin esasına girilerek karar verileceğinden, davacının, bu işlemler nedeniyle yoksun kaldığı parasal ve özlük haklarının tazmini istemi bakımından da yeniden bir değerlendirme yapılması gerektiği dikkate alındığında, bu aşamada davalı idarenin temyiz istemi hakkında bir karar verilmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemlerin iptaline, davacının yoksun kaldığı parasal ve özlük haklarının ödenmesine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun parasal ve özlük hakların tazminine ilişkin kısmı yönünden reddi, iptali istenilen işlemlere ilişkin kısmı yönünden dava dilekçesinin iptali yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

TEMYİZ EDİLEBİLİRLİK

8. Açıktan atama işleminin idarece iptal edilmesi suretiyle kamu görevine son verilmesine ilişkin işlemin, kamu görevinden çıkarılma sonucunu doğuran nitelikte bir işlem olması nedeniyle 2577 sayılı Kanun'un 46. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi uyarınca temyize tabi olduğu hakkında.

ONİKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2024/3286, **Karar No:**2024/3361

Uyuşmazlıkta, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) sonucuna göre acil sağlık hizmetleri istasyonuna yerleştirilen ve açıktan atama kararıyla sözleşmeli sağlık teknikeri olarak kamu görevine başlayan davacının, kardeşinin yerine KPSS'ye girdiğinden bahisle açıktan atama kararının iptal edilmesine ve kendisine yapılan ödemelerin yasal faiziyle birlikte istirdadına ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, işin esası incelenerek davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddi yolunda verilen karara karşı davacı tarafından yapılan temyiz isteminin reddine karar verilmiştir.

Dairece, KPSS sınavında aldığı puana istinaden Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonuna yerleştirilen, açıktan atama kararı ile ataması yapılan ve kamu görevine başlayan davacının atama işleminin iptali suretiyle kamu görevine son verilmesine ilişkin dava konusu işlemin, kamu görevinden çıkarılma sonucunu doğuran nitelikte bir işlem olduğu dikkate alındığında, istinaf incelemesi sonucunda Bölge İdare Mahkemesince verilen kararın, 2577 sayılı Kanun'un 46. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi uyarınca temyize tabi olduğu sonucuna varılarak temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: KPSS yerleştirme sonucuna göre acil sağlık hizmetleri istasyonuna yerleştirmesi yapılan ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 45/A maddesi

uyarınca sözleşmeli sağlık teknikeri olarak görev yapan davacı tarafından, kardeşinin yerine Kamu Personeli Seçme Sınavına girdiğinden bahisle açıktan atama kararının iptal edilmesine ve anılan tarihten itibaren kendisine yapılan ödemelerin yasal faiziyle birlikte istirdadına ilişkin Sağlık Bakanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün işleminin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının yerleştirme işleminin iptal edilmesine ilişkin Ölçme Seçme ve Yerleştirme Başkanlığı Yönetim Kurulunun kararına karşı açılan davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararının Danıştay Onikinci Dairesince onandığı, netice itibarıyla davacının yerleştirme işleminin iptal edilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığının yargı kararı ile de açıkça tespit edildiği, bu doğrultuda; kız kardeşinin yerine sınava girdiği 22.11.2020 tarihinden itibaren başlayan yasaklılık sürecinde Sağlık Bakanlığı bünyesinde sağlık teknikeri olarak yerleştirme işlemi yapılan davacının, iptal edilen işbu yerleştirme işlemine bağlı olarak yapılan atama işleminin, 6114 sayılı Kanun'un 10. maddesinde yer alan hükümler uyarınca davalı ÖSYM Başkanlığının bildirimi üzerine Sağlık Bakanlığınca geri alınması ve davacıya yapılan ödemelerin yasal faiziyle birlikte istirdadına karar verilmesi yönünde tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddi yolunda verilen karara karşı davacı tarafından temyiz başvurusunda bulunulması üzerine, anılan kararın kesin olduğu ve 2577 sayılı Kanun'un 46. maddesinde sayılan temyize tabi davalardan olmadığı gerekçesiyle temyiz isteminin reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Kanunu'nun "Ceza hükümleri" başlıklı 10. maddesinin 5. fıkrasında, başkasının yerine sınava giren kişinin sınavın yapıldığı tarihten itibaren iki yıl süreyle ÖSYM tarafından yapılan hiçbir sınava ve yerleştirmeye aday olarak başvuramayacağı ve giremeyeceği, sınavı iptal edilenlerin, iptal kararı verilmeden önce, bu sınavdaki veya yasaklılık süresi içinde girmiş olduğu ÖSYM tarafından yapılan bir sınavdaki başarısına dayalı olarak bir kamu görevine atanmış veya sair bir hak iktisap etmiş olması halinde, ilgili kurum yetkilileri tarafından görevine derhal son verileceği ve kendisine sağlanan hakların geri alınacağı kurala bağlanmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 46. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, bölge idare mahkemelerince "belirli bir meslekten, kamu görevinden veya öğrencilik statüsünden çıkarılma sonucunu doğuran işlemlere" karşı açılan iptal davalarında verilen kararların temyize tabi olduğu belirtilmiştir.

Buna göre, 2020-KPSS (Önlisans) sınavında aldığı puana istinaden KPSS-2020/14 Sağlık Bakanlığının Sözleşmeli Pozisyonlarına Yerleştirme işlemi ile Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonuna yerleştirilen, 30/12/2020 tarihli ve 588/2215 sayılı açıktan atama kararı ile ataması

yapılan ve 19/01/2021 tarihinde kamu görevine başlayan davacının, atama işleminin iptali suretiyle kamu görevine son verilmesine ilişkin dava konusu işlemin, kamu görevinden çıkarılma sonucunu doğuran nitelikte olduğu dikkate alındığında; işbu davada Bölge İdare Mahkemesince verilen kararın, 2577 sayılı Kanun'un 46. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi uyarınca temyize tabi olduğu, ancak istinaf incelemesi sonunda Bölge İdare Mahkemesince verilen kararın, anılan Kanun hükmünün aksine kesin olarak verildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, temyiz isteminin reddine ilişkin Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesinin temyize konu kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki karara karşı yapılan temyiz isteminin reddine dair temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

ELEKTRONİK TEBLİGAT

9. Kayıtlı elektronik posta (KEP) adresinin aktif edilmemesi nedeniyle elektronik yolla tebligatın yapılamaması halinde idarece diğer usullerle tebligat yapılması gerektiği hakkında.

SEKİZİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, davacı tarafından, 2018 yılı arama ruhsat bedelinin süresi içerisinde ödenmediğinden bahisle IV. Grup maden arama ruhsatının iptal edilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, dava konusu işlemin, davacı tarafından idareye bildirilen KEP adresine EKAP üzerinden gönderildiği tarihten sonraki iş gününü takip eden beşinci günün sonunda tebliğ yapılmış sayılacağından, bu tarihi takip eden 60 günlük yasal süre içinde dava açılması gerekirken, bu tarihten çok sonra açılan davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenmesine olanak bulunmadığı, her ne kadar davacı tarafından KEP adresi aktif olmadığından dava konusu işlemden haberdar olmadığı iddia edilmiş ise de, bu halin mücbir sebep olarak değerlendirilmesine olanak bulunmadığı gibi KEP hesabının aktif hale getirilmesi hesap sahibinin sorumluluğu altına olduğundan davacının bu iddiasına itibar edilmediği gerekçesiyle davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, Maden Kanunu uyarınca aktif edilmiş tebligata esas kayıtlı elektronik posta (KEP) adresini 31/08/2018 tarihine kadar Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne bildirme yükümlülüğünü yerine getirmeyen ruhsat ve hak sahiplerine idari para cezası uygulanması gerekmekle birlikte, KEP adresinin aktif edilmemesi nedeniyle elektronik yolla tebligatın yapılamaması halinde idarece diğer usullerle tebligat yapılması gerektiği, Mahkemece davacının aktivasyon sözleşmesinin mevcut olup olmadığı hususu araştırıldıktan sonra elektronik tebligata elverişli olmadığı görülen ancak aktif edilmiş KEP adresine yapılan e-tebligatın ilgili mevzuat uyarınca geçerli bir tebligat olacağı hususu da dikkate alınarak bir karar verilmesi gerektiği belirtilerek temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2021/2536, **Karar No:**2024/2401

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı tarafından, Maden Kanunu'nun 13/1. maddesi uyarınca 2018 yılı arama ruhsat bedelinin süresi içerisinde ödenmediğinden bahisle IV. Grup maden arama ruhsatının iptal edilmesine ilişkin Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce tesis edilen işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacıya ait IV. Grup maden arama ruhsatının iptal edilmesine ilişkin dava konusu işlemin, 19/11/2018 tarihinde davacı tarafından, davalı idareye bildirilen KEP adresine EKAP üzerinden gönderildiği, Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 12. maddesine göre 19/11/2018 tarihinden sonraki iş günü olan 20/11/2018 tarihinde hesap sahibine ulaşmış sayılacağı, Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesine göre ise 20/11/2018 tarihinden itibaren beşinci günün sonunda (25/11/2018 tarihinde) tebliğ yapılmış sayılacağından, 25/11/2018 tarihini takip eden 60 günlük süre içinde, en son 25/01/2019 tarihinde dava açılması gerekirken, bu tarihten çok sonra 05/02/2020 tarihinde açılan davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenmesine olanak bulunmadığı, her ne kadar davacı tarafından KEP adresi aktif olmadığından dava konusu işlemden haberdar olmadığı iddia edilmiş ise de, bu halin mücbir sebep olarak değerlendirilmesine olanak bulunmadığı gibi KEP hesabının aktif hale getirilmesi hesap sahibinin sorumluluğu altına olduğundan davacının bu iddiasına itibar edilmediği gerekçesiyle davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: 3213 sayılı Maden Kanunu'nun Ek 18. ve Geçici 37. maddesi, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun "Elektronik tebligat" başlıklı 7/a maddesi ile Maden Yönetmeliği'nin "KEP adreslerinin bildirilmesi" başlıklı Geçici 10. maddesi uyarınca MAPEG'in görev alanına giren konulara ilişkin her türlü tebligatın, kayıtlı elektronik posta adresi (KEP) veya kurumsal elektronik tebligat sistemi (e-Tebligat) yoluyla ilgilisine tebliğ edilebileceği, davalı idareye KEP ya da e-tebligat hususunda seçimlik hak tanındığı, aktif edilmiş tebligata esas KEP adresinin 31/08/2018 tarihine kadar MAPEG'e sunulmasının zorunlu olduğu, dolayısıyla bu tarih itibarıyla 3213 sayılı Maden Kanunu kapsamında ruhsat ve hak sahibi olanların, aktif edilmiş tebligata esas KEP adresinin bulunması gerektiği anlaşılmaktadır.

Aynı düzenlemelere göre, davalı idareye bildirilmiş olan KEP adresine ilişkin aktivasyon sözleşmesinin de 31/08/2018 tarihine kadar imzalanmak suretiyle, söz konusu adresin aktif hale getirilmesi noktasında yasal yükümlülüğün/zorunluluğun bulunduğu, bu yükümlülüğün ruhsat ve hak sahibi olanların üzerinde olduğu konusunda şüphe bulunmamaktadır. Bununla birlikte, bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere, yükümlülüklerini yerine getirmedikleri her üç ay için idari para cezası uygulanacağı hüküm altına alınmış olup, idari para cezası uygulanması noktasında davalı idareye takdir hakkı verilmediği, bunun idarece yerine getirilmesinin bir zorunluluk olarak düzenlendiği görülmektedir.

Davalı idarece dava konusu işlem davacının KEP adresine 19/11/2018 tarihinde gönderilmiştir. Ancak davacı tarafından sunulan temyiz dilekçesinde, davacının KEP adresinin aktivasyonunun dava konusu işlem tarihi itibarıyla halen gerçekleştirilmediği, bu nedenle dava konusu işlemden ancak haricen haberdar olduğu belirtilmektedir.

Maden Kanunu hükümlerine göre her ne kadar, ruhsat ve hak sahibi olanların aktif edilmiş tebligata esas kayıtlı elektronik posta adresini (KEP) 31/08/2018 tarihine kadar MAPEG'e sunması zorunlu ise de; söz konusu yükümlülüğünü yerine getirmeyen KEP adresi edinmeyen veya bu adresleri aktif ederek kullanıma hazır hale getirmeyen ruhsat ve hak sahiplerine MAPEG tarafından idari para cezası uygulanacağı da tabiidir.

Sonuç olarak, elektronik yolla tebligatın yapılamaması hâlinde davalı idarece diğer usullerle tebligat yapılması gerektiği, bu nedenle Mahkemece davacının aktivasyon sözleşmesinin mevcut olup olmadığı hususu araştırıldıktan sonra elektronik tebligata elverişli olmadığı görülen ancak aktif edilmiş KEP adresine yapılan e-tebligatın ilgili mevzuat uyarınca geçerli bir tebligat olacağı hususu da dikkate alınarak bir karar verilmesi gerekirken, davanın süre aşımı nedeniyle reddine ilişkin Mahkeme kararına yönelik istinaf istemini reddeden temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın süre aşımı nedeniyle reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

ELEKTRONİK TEBLİGAT

10. Tüzel kişilerin mükellefiyetinin sona ermesi, elektronik tebligat adreslerinin kapatılmasını gerektiren haller arasında yer almadığından, mükellefiyeti sona erse de muhataba elektronik ortamda tebligat yapılabileceği hakkında.

DOKUZUNCU DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/5721, **Karar No:**2024/1620

Uyuşmazlıkta, davacı şirket adına düzenlenen ödeme emrinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacı şirketin mükellefiyetinin re'sen terkin edilmesinden sonra elektronik posta adresine gönderilen dava konusu ödeme emrinin dayanağı ihbarnamelerin usulüne uygun şekilde davacıya tebliğ edilmediği, dolayısıyla kesinleşmiş kamu alacağının varlığından söz edilemeyeceği, bu nedenle dava konusu ödeme emrinde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne, ödeme emrinin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, tüzel kişi mükelleflerin, elektronik tebligat adreslerinin kapatılmasını gerektiren haller arasında mükellefiyetin sona ermesi yer almadığından, dava konusu ödeme emrinin dayanağı ihbarnamelerin usulüne uygun şekilde davacıya tebliğ edildiğinin kabulü ile ödeme emrine karşı ileri sürülebilecek iddialar kapsamında inceleme yapılması gerektiği belirtilerek temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı şirket adına düzenlenen ödeme emrinin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu ödeme emri içeriği vergi borçlarının, davacının defter ve belgelerini yasal süresi içinde ibraz etmediğinden bahisle düzenlenen vergi inceleme raporuna dayanılarak tesis edilen vergi/ceza ihbarnamelerine dayandığı, söz konusu ihbarnamelerin 29/10/2019 tarihinde davacıya elektronik

ortamda tebliğ edildiği, elektronik tebligat başvuru formunda belirtilen cep telefonuna ve mail adresine elektronik tebligata ilişkin bilgilendirme mesajının gönderildiği, söz konusu ihbarnamelere karşı dava açılmaması ve içeriği borçların vadesinde ödenmemesi üzerine dava konusu ödeme emrinin düzenlendiği, davacı şirketin mükellefiyetinin 31/12/2017 tarihinde re'sen terkin edildiği, davacıya mükellefiyetinin terkin edilmesinden sonra Gelir İdaresi Başkanlığı sistemindeki hesabını kontrol etme yükümlülüğünü getiren yasal bir düzenleme bulunmadığından, dava konusu ödeme emrinin dayanağı vergi/ceza ihbarnamelerinin davacıya posta yoluyla tebliğ edilmesi gerektiği, usulüne uygun olarak tebliğ edilen vergi/ceza ihbarnameleri ile kesinleştirilmiş bir kamu alacağının varlığından söz edilemeyeceğinden, dava konusu ödeme emrinde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne, ödeme emrinin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu Vergi Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Elektronik tebligat, vergilendirme ile ilgili evrakın Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından e-imzalı olarak muhatabın elektronik tebligat adresine gönderilmesi işlemidir.

Vergi Usul Kanunu'nun 107/A maddesinin 2. fıkrası uyarınca tebliğ evrakı muhatabın elektronik ortamdaki adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebliğ edilmiş sayılacaktır.

Dosyanın incelenmesinden, dava konusu ödeme emrinin dayanağı 2014/Temmuz-Aralık dönemlerine ilişkin vergi ziyaı cezalı katma değer vergisine ilişkin ihbarnamelerinin, davacı şirketin mükellefiyetinin 31/12/2017 tarihinde re'sen terk ettirilmesinden sonra 29/10/2019 tarihinde e-tebliğ yoluyla davacı şirkete tebliğ edildiği, söz konusu ihbarnamelerin dava konusu edilmemesi üzerine tahakkuk eden ve ödenmeyen amme alacağının tahsili amacıyla da dava konusu ödeme emrinin düzenlendiği anlaşılmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden, tüzel kişi mükelleflerin, ticaret sicil kaydının silinmesi (nevi değişikliği ve birleşme halleri dahil) halleri dışında elektronik tebligat sisteminden çıkmaları mümkün görülmediği gibi elektronik tebligat adresinin kapatılmasını gerektiren haller arasında mükellefiyetin sona ermesi hali yer almadığından, mükellefiyetleri sona erse de tüzel kişilere elektronik ortamda tebliğ yapılabileceği sonucuna varılmıştır.

Bu durumda, dava konusu ödeme emri dayanağı ihbarnamelerin usulüne uygun tebliğ edildiği anlaşıldığından, Bölge İdare Mahkemesince ödeme emrine karşı ileri sürülebilecek iddialar kapsamında inceleme yapılarak karar verilmesi gerekmektedir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin Vergi Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

B. VERGİYE İLİŞKİN KARARLAR

ÖRTÜLÜ KAZANÇ DAĞITIMI

1. Şirket ortağına örtülü kazanç dağıtımı yapıldığından söz edilebilmesi için kullandırılan paranın şirketin aktifine dahil olması gerektiğinden, sermaye artırımı kapsamında ortaklarca taahhüt edilen ancak vadesinde ödenmediği için şirketin uhdesine girmeyen paranın, ortağa ödünç olarak verildiğinden ve faizsiz olarak kullandırıldığından söz edilemeyeceği hakkında.

ÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, davacı şirketin, ortakları tarafından taahhüt edilen ancak ödenmeyen sermaye alacağını ortakların kullanımına bırakmak suretiyle finansman hizmeti vererek transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıttığı yolunda saptamaları içeren vergi inceleme raporu uyarınca 2022 yılının Ocak döneminden devreden katma değer vergisi tutarının azaltılmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, sermaye artırım tutarının bir kısmının şirket ortaklarınca vadesinde ödenmediğine dair vergi inceleme raporlarında yer alan tespitin tek başına, transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımının varlığı için yeterli olmadığını belirterek tesis edilen işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, davacı şirketin ortaklarınca taahhüt edilen ancak ödenmeyen sermaye alacağının ortakların kullanımına bırakılması suretiyle bir finansman hizmeti verildiği, Türk Ticaret Kanunu gereğince temerrüt faizi isteme hakkına sahip olan davacı şirketin, ödenmeyen sermaye karşılığında ortaklarından herhangi bir faiz talep etmemek suretiyle örtülü kazanç dağıtımında bulunduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, mahkeme kararının kaldırılmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

Dairece, kurumlar vergisi mükellefleri açısından transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı yapıldığından bahsedilebilmesi için, emsallere aykırı fiyatlandırma nedeniyle elde edilecek kazançtan mahrum kalınmak suretiyle ilişkili kişilere karşılıksız bir şekilde değer aktarımı yapılması veya menfaat sağlanması gerektiği, davalı idarece, şirket ortaklarına kullandırılan sermaye nedeniyle faiz hesaplanmadığı, bu suretle transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı yapıldığından bahisle işlem tesis edilmişse de şirket ortağına örtülü kazanç dağıtımı yapıldığından söz edilebilmesi için kullandırılan paranın, öncelikle kurumun ticari faaliyetine özgülenmesi, bunun için de paranın şirket aktifine dahil olması gerektiği, şirket uhdesine girmeyen paranın, ilişkili kişi olan ortağa ödünç olarak verildiği ve faizsiz olarak kullandırıldığından bahsedilemeyeceği, öte yandan, ortağın sermaye taahhüdünü vadesinde yerine getirmemesi halinde ancak Türk Ticaret Kanunu uyarınca temerrüt faizi hesaplanabileceği, bu durumun transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı kapsamında değerlendirilemeyeceği dikkate alındığında, dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2023/10330, **Karar No:**2024/3235

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı şirketin, ortakları tarafından taahhüt edilen ancak ödenmeyen sermaye alacağını ortakların kullanımına bırakmak suretiyle finansman hizmeti vererek transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıttığı yolunda saptamaları içeren vergi inceleme raporu uyarınca 2022 yılının Ocak döneminden devreden katma değer vergisinin 19.773.742,90 TL olarak dikkate alınması gerektiğini bildiren işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Devreden katma değer vergisinin azaltılmasına sebep teşkil eden vergi inceleme raporlarındaki tek tespitin, sermaye artırım tutarının bir kısmının şirketin ortaklarınca vadesinde ödenmemiş olmasından ibaret olduğu, buna karşın eleştiri konusu edilen işlem yönünden bu tespitin tek başına, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13. maddesinde öngörülen bedelsiz ya da düşük bedelle mal veya hizmet satışında bulunulması ya da bu nitelikte bir işlem sayılan faizsiz veya düşük faizle ödünç para verilmesi olarak değerlendirilebilmesi için yeterli olmadığı, transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı için gerekli unsurların gerçekleştiğinin davalı idarece hukuken geçerli ve somut delillerle ortaya konulamadığı, eksik inceleme ve varsayıma dayalı olarak, davacı şirketin ortaklarına finansman hizmeti verdiği ve bu hizmete ilişkin tutarları beyanlarına yansıtmadığından bahisle düzenlenen raporlar sonucunda, davacının devreden katma değer vergisi tutarının azaltılmasına yönelik tesis edilen işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı şirketin ortaklarınca taahhüt edilen ancak ödenmeyen sermaye alacağının ortakların kullanımına bırakılması suretiyle bir finansman hizmeti verildiği, ödenmemiş sermayeye ilişkin olarak herhangi bir faiz hesaplanmamak suretiyle davacının sonraki dönem beyanlarının düzeltilmesinden dolayı dava konusu işlemin tesis edildiği olayda, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 128 ve 129. madde hükümleri gereğince davacı şirketin, ortaklara verilen borç karşılığında faiz isteme hakkına sahip olduğu gibi taahhüt edilen sermayenin yerine getirilmemesi nedeniyle tazminat hakkının da bulunduğu ve zamanında ifa edilmeyen sermaye için temerrüt faizinin öngörüldüğü, kaldı ki tüm ticaret şirketleri gibi amacı kar elde etmek olan davacı şirketin ödenmeyen sermaye karşılığında faiz talep etmemesinin ticari icaplara uygun olmayacağı, taahhüt edilen ancak ödenmeyen sermaye tutarının şirket tarafından kullanılamaması, kullanılamayan tutar kadar şirketin bir menfaat kaybının söz konusu olacağı ve davacı şirketin ortaklarınca taahhüt edilen ancak ödenmeyen sermayeye ilişkin olarak faiz geliri hesaplanmamak suretiyle örtülü kazanç dağıtımında bulunularak tevkifat yapılmadığı açık olduğundan, Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan özel düzenleme uyarınca tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, mahkeme kararının kaldırılmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Kurumlar vergisi mükellefleri açısından transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı yapıldığından bahsedilebilmesi için ilişkili kişiler-

le emsallere aykırılık teşkil eden bedel veya fiyatlar üzerinden gerçekleştirilen işlemlerin varlığı, diğer bir ifadeyle, emsallere aykırı fiyatlandırma nedeniyle elde edilecek kazançtan mahrum kalınmak suretiyle ilişkili kişilere karşılıksız bir şekilde değer aktarımı yapılması veya menfaat sağlanması gerekmektedir.

Kurum ortakları tarafından sermaye artırımı kapsamında taahhüt edilen ancak henüz işletme aktifine dahil edilmeyen değerlerin, şirket tarafından ticari faaliyet kapsamında kullanılmasına imkan bulunmadığından tasarruf imkanı olmayan söz konusu değerler kapsamında ilişkili kişilere emsalle aykırı fiyat veya bedel üzerinden işlem gerçekleştirildiğinden ve bu suretle ilişkili kişilere menfaat sağlandığından da bahsedilemeyecektir.

Sermaye taahhüdünde bulunulması ancak daha sonra bu taahhütte temerrüde düşülmesi ve temerrüde bağlı olarak şirket tarafından temerrüde düşen ortak adına temerrüt faizi hesaplanmaması, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine aykırılık teşkil etmekle birlikte bu durumun herhangi bir mal veya hizmet alım veya satımı ile ilgisi bulunmamaktadır.

Zira, bir vergi güvenlik müessesesi olarak öngörülmüş olan ve muvazaanın özel bir görünüm şekli olarak mevzuatımıza giren örtülü kazanç dağıtımı müessesesinde esas olan, mükelleflerin vergisel avantaj elde etmek için gerçek durumdan farklı fiyat uygulamaları olduğundan, herhangi bir menfaat temininin mümkün olmadığı sermaye temerrüdünde, örtülü kazanç hükümlerinin uygulanması kanunun ruhuna da aykırılık teşkil edeceği açıktır.

Davalı idarece, şirket ortaklarına kullandırılan sermaye nedeniyle faiz hesaplanmadığı, bu suretle transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı yapıldığından bahisle işlem tesis edilmişse de ilişkili kişi olan kurum ortağına örtülü kazanç dağıtımı yapıldığından söz edilebilmesi için kullandırılan paranın, öncelikle kurumun ticari faaliyetine özgülenmesi, bunun için de paranın şirket aktifine dahil olması gerektiği dolayısıyla şirket uhdesine girmeyen paranın, ilişkili kişi olan ortağa ödünç olarak verildiği ve faizsiz olarak kullandırıldığından bahsedilemeyeceği, öte yandan, ortağın sermaye taahhüdünü yerine getirmemesinin Türk Ticaret Kanunu uyarınca temerrüt hali olduğu, vadesinde yerine getirilmeyen bu taahhüt nedeniyle ancak temerrüt faizi hesaplanabileceği, bu durumun transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı kapsamında değerlendirilemeyeceği dikkate alındığında, dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığından aksi yöndeki gerekçeyle davayı reddeden Vergi Dava Dairesi kararının bozulması gerekmiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin Vergi Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun kabulü yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

GÖZETİM BELGESİ

2. Gözetim belgesi; eşyanın ithalinin bağlı olduğu lisans, şart, izin, kısıntı veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesi kapsamında olmadığından, bu belgenin ibraz edilmediğinden bahisle 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 235. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi uyarınca idari para cezası tesis edilemeyeceği hakkında.

YEDİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, davacı adına tescilli serbest dolaşıma giriş beyannameleri muhteviyatı eşyaya ilişkin olarak gözetim uygulaması nedeniyle fazladan ödenen vergilerin mahkeme kararıyla iade edilmesi üzerine davacı tarafından gözetim belgesi ibraz edilmediğinden bahisle 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 235. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi uyarınca karara bağlanan para cezasına vaki itirazın reddi yolunda tesis edilen işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacı şirketin, 4458 sayılı Kanun'un 235. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinde öngörülen fiilleri işlediği yolunda somut ve hukuken bağlayıcı bir tespit olmaksızın alınan ceza kararına vaki itirazın reddine dair işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle davaya konu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, ithali serbest olan eşyanın ithalat seyrinin izlenmesi ve koruma tedbirlerinin uygulanmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla getirilen ancak 4458 sayılı Kanun'un 235. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinde sayılanlar dışında kalan gözetim belgesinin ibraz edilmemesinin, anılan madde uyarınca ceza kesilmesini gerektiren bir neden olarak kabul edilemeyeceği, bu durumda, gözetim belgesi, eşyanın ithalinin bağlı olduğu lisans, şart, izin, kısıntı veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesi kapsamında sayılan belgelerden olmadığından, anılan belgenin ibraz edilmediğinden bahisle para cezası kararına vaki itirazın reddine dair işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı belirtilerek temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

Esas No:2023/1580, **Karar No:**2024/1010

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı adına tescilli serbest dolaşıma giriş beyannameleri muhteviyatı eşyaya ilişkin olarak gözetim uygulaması nedeniyle fazladan ödenen vergilerin mahkeme kararıyla iade edilmesi üzerine davacı tarafından gözetim belgesi ibraz edilmediğinden bahisle 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 235. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi uyarınca karara bağlanan para cezasına vaki itirazın reddi yolunda tesis edilen işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 235. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinde öngörülen, eşyanın ithalinin lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olduğu halde uygunluk ve yeterlilik belgesine tabi değilmiş veya belge alınmış gibi beyanda bulunma şeklindeki cezayı gerektiren fiillerin davacı şirket yönünden somut olayda gerçekleşmediği ve davalı idare tarafından bu yönde herhangi bir tespitin yapılmadığı anlaşıldığından, davacı şirketin anılan maddede belirtilen fiilleri işlediği yolunda somut ve hukuken bağlayıcı tespit olmaksızın alınan ceza kararına vaki itirazın reddine dair işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle davaya konu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu Vergi Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Gözetim uygulamasında, Dış Ticaret Müsteşarlığınca, yerli üreticilerin talebi üzerine veya re'sen, belli bir malın ithalatının, o malın yerli üreticileri ve ülke ekonomisi üzerinde olumsuz sonuçlar yaratıp yaratmadığının tespit edilmesi amacıyla incelemeye başlanılarak, inceleme sonucunda gözetim uygulaması öngörülebilmektedir. Gözetim uygulaması başlatılması durumunda, herhangi bir korunma tedbirinden söz edilemez. Yani bu aşamada, o malın ithalatında herhangi bir kısıtlama, vergi oranında artış, eşik kıymet belirlenmesi veya ek mali yükümlülük uygulaması söz konusu olmamaktadır.

Uyuşmazlıkta, her ne kadar gözetim belgesi ibraz edilmediğinden bahisle para cezası kararı alınmış ise de; Gümrük Kanunu'nun 235. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinin yukarıda hükmüne yer verilen iki farklı şekline göre de para cezası kararı alınabilmesi için, eşyanın ithalinin, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olmasına rağmen bunlar olmadan gerçekleştirilmiş olması ya da belge varmış gibi beyan edilmiş olması gerekmektedir. Dolayısıyla para cezası kararının dayanağını, anılan maddede aranılan belgelerin sunulmaması ya da sunulmuş gibi beyan edilmesi oluşturduğundan, öncelikle, gözetim belgesinin anılan maddede sayılan belgelerden olup olmadığının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

İlgili belgelerin tanımı herhangi bir mevzuatta açıklanmasa da, gözetim belgesi, bir malın ithalatında, yerli üreticilerin zarar görmesine sebebiyet verebilecek miktarda artış

olup olmadığının belirlenebilmesi için o malın ithal seyrinin izlenmesi amacıyla Dış Ticaret Müsteşarlığınca düzenlenen bir belgedir. Gözetim belgesinin ibrazı zorunluluğu ise, o malın, belli bir değerin altında kıymetle ithal edilmek istenmesi durumuna münhasır olmaktadır. Bu bağlamda, ithali serbest olan eşyanın ithalat seyrinin izlenmesi ve koruma tedbirlerinin uygulanmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla getirilen ancak 4458 sayılı Kanun'un 235. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinin her iki halinde de sayılanlar dışında kalan gözetim belgesinin ibraz edilmemesi, anılan madde uyarınca ceza kesilmesini gerektiren neden olarak kabul edilemez.

Bu durumda, gözetim belgesinin, eşyanın ithali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesi kapsamında sayılan belgelerden olmadığı anlaşıldığından, anılan belgenin ibraz edilmediğinden bahisle alınan para cezası kararına vaki itirazın reddine dair işlemde hukuka uyarlık, temyize konu vergi dava dairesi kararında ise sonucu itibarıyla isabetsizlik bulunmamaktadır.

Öte yandan, netice itibariyle gözetim belgesinin ibraz edilmemesi nedeniyle 235. madde kapsamında ceza kararı alınamayacağı sonucuna ulaşılması karşısında, olayda anılan maddenin 1. fıkrasının (c) bendinin hangi hali uyarınca işlem tesis edildiğinin bir önemi kalmamaktadır.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin Vergi Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

DAMPİNGE KARŞI VERGİ

3. Dampinge karşı verginin eksik ödenmesi suretiyle gerçekleştirilen ithalatlara yönelik ceza uygulanacağına dair herhangi bir yasal düzenleme bulunmadığından, söz konusu vergi üzerinden 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 238. maddesi uyarınca ceza verilemeyeceği hakkında.

YEDİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, Türkiye Cumhuriyeti ile Güney Kore arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması çerçevesinde ithal edilen eşyanın Güney Kore menşe statüsünü kazanmamış olduğunun bildirilmesi üzerine ek olarak tahakkuk ettirilen gümrük ve katma değer vergileri, dampinge karşı vergi ile bu vergiler üzerinden 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 234. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca hesaplanarak karara bağlanan para cezasına vaki itirazın reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, eşyaya ilişkin menşe belgesinin gümrük idaresince yanlışlıkla onaylandığı, bu yanlışlığın, ihracatçı tarafından hatalı veriler sunulmasından kaynaklandığına dair herhangi bir tespit ve inceleme bulunmadığı, davacının gerekli dikkat ve özeni göstermediğine dair herhangi bir veriye de rastlanılmadığından hukuka uygun olmadığı sonucuna varılan dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, dava konusu işlemin dampinge karşı vergiye ilişkin kısmı yönünden; söz konusu vergiye tabi olduğu belirtilen eşyanın iddia edildiği gibi dampinge karşı vergi alınmasını gerektiren bir ülkeden ithal edildiğine dair herhangi bir tespitin olmadığı; 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 234. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca dampinge karşı vergi üzerinden hesaplanarak karara bağlanan para cezasına isabet eden kısmı yönünden ise; dampinge karşı verginin dayanağı olan 3577 sayılı Kanun'un bu verginin noksan ödenmesi suretiyle gerçekleştirilen ithalatlara ceza uygulanacağı yolunda herhangi bir hüküm içermediği, dolayısıyla dampinge karşı verginin ithalat vergileri kapsamında değerlendirilmesi suretiyle anılan vergi tutarı üzerinden ceza kararı alınmasının, "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesine aykırılık oluşturduğu anlaşıldığından temyize konu kararın bu kısmında sonucu itibarıyla isabetsizlik bulunmadığı belirtilerek gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

Esas No:2023/1070, **Karar No:**2024/457

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı adına tescilli 12 adet serbest dolaşıma giriş beyannamesi ekinde yer alan menşe şahadetnamesinin sonradan kontrolüne ilişkin yapılan araştırma neticesinde Türkiye Cumhuriyeti ile Güney Kore arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması çerçevesinde ithal edilen eşyanın Güney Kore menşe statüsünü kazanmamış olduğunun bildirilmesi üzerine ek olarak tahakkuk ettirilen gümrük ve katma değer vergileri, dampinge karşı vergi ile bu vergiler üzerinden 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 234. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca hesaplanarak karara bağlanan para cezasına vaki itirazın reddine ilişkin işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Olayda, beyanname ekinde sunulan menşe ispat belgesinin Güney Kore idaresince düzenlediği hususunda şüphe bulunmadığı, ancak, yapılan araştırma sonucunda eşyanın Güney Kore menşeli eşya olarak nitelendirilmesi için gerekli şartları taşımadığının ilgili ülke gümrük idaresince kabul edildiği, bu durumun eşyaya ilişkin menşe belgesinin gümrük idaresince yanlışlıkla onayladığını gösterdiği, bu durumda, ithalatçının gümrük vergilerini ödeme yükümlülüğünün ancak gerekli dikkat ve özeni gösterdiğinin ortaya konulamaması halinde mümkün olacağı, eşyanın menşeini ispat için düzenlenen belgelerin, serbest ticaret anlaşmasında öngörülen şekli şartları taşıması halinde yükümlünün gerekli dikkat ve özeni gösterdiğinin kabul edilmesi gerektiği, davacının gerekli dikkat ve özeni göstermediğine dair bir verinin elde edilmemiş olduğu anlaşıldığından, dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu Vergi Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Temyize konu kararın, gümrük vergisi ve dampinge karşı vergi dışındaki unsurlar üzerinden hesaplanan katma değer vergisi ile bu vergiler üzerinden hesaplanarak karara bağlanan para cezasına isabet eden kısımlarına ilişkin hüküm fıkrası aynı gerekçe ve nedenlerle uygun görülmüş olup, temyiz dilekçesinde ileri sürülen iddialar, sözü geçen hüküm fıkrasının bozulmasını sağlayacak durumda bulunmamıştır.

Dava konusu işlemin dampinge karşı vergiye ilişkin kısmı yönünden;

4458 sayılı Kanun'un 198. maddesine 5911 sayılı Kanun'la eklenen 4. fıkrada yer alan, tercihli tarife uygulanması nedeniyle tahakkuk ettirilmeyen vergilerin madde metninde belirtilen koşulların gerçekleşmesi halinde sonradan istenilemeyeceği yolundaki düzenleme iyiniyetli yükümlülerin korunması amacıyla getirilmiştir. Dampinge karşı vergi ise, 3577 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun hükümleri uyarınca yapılan soruşturma sonucunda dampingli ithalatın varlığı ve bu ithalatın zarara neden olduğu belirlendiğinde, bu zararın önlenmesi amacıyla, damping marjı kadar veya zararı ortadan kaldıracak daha az bir oran veya miktarda alınmakta olan bir ticaret politikası

önlemi olup, uyuşmazlık konusu beyannamenin tescil tarihinde tercihli tarife nedeniyle tahakkuk ettirilmeyen bir vergi niteliği taşımamaktadır. Bu nedenle, anılan fıkrada öngörülen koşullar yönüyle değerlendirme imkanı bulunmayan, söz konusu vergiye tabi olduğu belirtilen eşyanın iddia edildiği gibi dampinge karşı vergi alınmasını gerektiren bir ülkeden ithal edildiğine dair idarenin herhangi bir tespitinin olmadığı anlaşıldığından, dava konusu işlemin, eşyanın menşeinin kabul edilmeyerek tahakkuk ettirilen dampinge karşı vergiye isabet eden kısmının iptaline ilişkin hüküm fıkrasına yapılan istinaf başvurusunun reddinde sonucu itibarıyla isabetsizlik görülmemiştir.

Dava konusu işlemin 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 234. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca, dampinge karşı vergi üzerinden hesaplanarak karara bağlanan para cezasına isabet eden kısmına gelince;

Yukarıda yer alan hükümlere göre, dampinge karşı verginin, yalnızca 4458 sayılı Kanun'un usul ve şekle müteallik hükümlerinin uygulanması bakımından, anılan Kanun'da tanımlanan "ithalat vergileri" niteliğinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Esasen sözü edilen verginin dayanağını oluşturan 3577 sayılı Kanun, dampinge karşı verginin noksan ödenmesi suretiyle gerçekleştirilen ithalatlara yönelik olarak ceza uygulanacağı yolunda herhangi bir hüküm içermediği gibi, Kanun'un 15. maddesinde Gümrük Kanunu'nun uygulanacağı durumlar tadadi olarak belirtilmiş, bu durumlar usul ve şekle bağlı olarak sınırlandırılmış, cezalar yönünden herhangi bir atıfta bulunulmamıştır. Bununla beraber 16. maddede bu Kanun'un tatbikatında, Gümrük Kanunu ile diğer kanunların bu Kanun'a aykırı olan hükümlerinin uygulanmayacağı hükme bağlandığından, dampinge karşı verginin "ithalat vergileri" tanımı içerisinde olduğu değerlendirilmekle birlikte, özel kanun olan 3577 sayılı Kanun'un sınırlayıcı ve yasaklayıcı düzenlemeler içermesi nedeniyle, dampinge karşı verginin ithalat vergileri kapsamında değerlendirilmesi suretiyle, anılan vergi tutarı üzerinden ceza kararı alınması, "Kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesine aykırılık oluşturduğundan, dava konusu işlemin dampinge karşı vergi üzerinden hesaplanarak karara bağlanan para cezasına isabet eden kısmının iptaline ilişkin hüküm fıkrasına karşı yapılan istinaf başvurusunun reddinde sonucu itibarıyla isabetsizlik görülmemiştir.

Öte yandan, dampinge karşı verginin matraha ilavesi suretiyle ek olarak tahakkuk ettirilen katma değer vergisi ile bu vergi üzerinden 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 234. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca karara bağlanan para cezasının dayanağı dampinge karşı verginin hukukiliği yukarıda incelenerek hukuka uygun olmadığı değerlendirildiğinden, dava konusu işlemin anılan kısmının iptaline ilişkin hüküm fıkrasına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolunda ulaşılan yargı sonucu itibariyle yerinde bulunmuştur.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin Vergi Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın kısmen onanmasına, kısmen gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ

4. 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 13. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, ithal edilen araçların tesciliyle vergiyi doğuran olay meydana geldiğinden, bu aşamadan sonra aracı satın alanların anılan madde kapsamında sorumlu tutulamayacağı hakkında.

YEDİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2022/2089, **Karar No:**2024/2134

Uyuşmazlıkta, motorlu araç ticareti yapan davacı hakkında düzenlenen vergi tekniği raporunda, dava dışı kişiler tarafından düşük tutarlı matrah üzerinden beyanname verilmek suretiyle ilk iktisapta ödenmesi gereken özel tüketim vergilerinin ziyaa uğratıldığının tespit edildiğinden bahisle, aracı satın alan davacı adına, 4760 sayılı Kanun'un 13. maddesinin 3. fıkrası uyarınca özel tüketim vergisi ile gecikme faizinin tahsili amacıyla, müteselsil sorumlu sıfatıyla düzenlenen ödeme emirlerinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, araçların ilk iktisabını gerçekleştirmek suretiyle özel tüketim vergisinin mükellefleri olan dava dışı şahıslar hakkındaki takipler usulüne uygun şekilde kesinleştirilmediği halde müteselsil sorumlu sıfatıyla davacı adına ödeme emirleri düzenlenmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemlerin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, uyuşmazlıkta, ithal edilen araçların, dava dışı kişiler tarafından kendi adlarına tesciliyle vergiyi doğuran olay meydana geldiğinden, bu aşamadan sonra aracı satın alan davacının 4760 sayılı Kanun'un 13. maddesinin 3. fıkrası kapsamında verginin ödendiğine dair belgeleri aramakla sorumlu olduğundan söz edilemeyeceği belirtilerek temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Motorlu araç ticareti yapan davacı hakkında düzenlenen vergi tekniği raporunda, dava dışı gerçek kişi ile ....limited şirketi tarafından düşük tutarlı

matrah üzerinden beyanname verilmek suretiyle ilk iktisapta ödenmesi gereken özel tüketim vergilerinin ziyaa uğratıldığının tespit edildiğinden bahisle, bu aşamadan sonra aracı satın alan davacı adına, 4760 sayılı Kanun'un 13. maddesinin 3. fıkrası uyarınca özel tüketim vergisi ile gecikme faizinin tahsili amacıyla, müteselsil sorumlu sıfatıyla düzenlenen ödeme emirlerinin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Araçların ilk iktisabını gerçekleştirerek özel tüketim vergisi mükellefleri olan dava dışı gerçek kişi ile limited şirketi hakkındaki takiplerin kesinleşip kesinleşmediğinin tespitinin gerektiği, mükellefler yönünden usulüne uygun olarak kesinleştirilmiş alacak bulunmadığı halde müteselsil sorumlu sıfatıyla davacı adına ödeme emirleri düzenlenmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemlerin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu Vergi Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Dava konusu ödeme emirlerinin yasal dayanağının, 4760 sayılı Kanun'un 13. maddesinin 3. fıkrası olması nedeniyle uyuşmazlığın çözümü, davacının anılan madde kapsamında sorumlu tutulup tutulamayacağının tespitine bağlı bulunmaktadır. Maddede (II) sayılı listedeki malların ilk iktisabı, teslimi veya ithaline ilişkin işlemleri gerçekleştirenlerin, bu işlemlerden önce özel tüketim vergisinin ödendiğini gösteren belgeleri aramak zorunda oldukları açıkça belirtilmiş olup; sorumluluk, bu mecburiyete uymayan, yani verginin ödendiğine dair belgeleri aramayan gümrük memuru, kayıt ve tescile yetkili memur, motorlu araç ticareti yapanlar, bu malların müzayede yoluyla satışını gerçekleştirenler ve icra memurlarına aittir.

Olayda, ithal edilen araçların, dava dışı gerçek kişi ve ....limited şirketi tarafından kendi adlarına tesciliyle vergiyi doğuran olay meydana geldiğinden, bu aşamadan sonra aracı satın alan davacının 4760 sayılı Kanun'un 13. maddesinin 3. fıkrası kapsamında verginin ödendiğine dair belgeleri aramakla sorumlu olduğundan söz etmek hukuken mümkün değildir.

Bu durumda, dava konusu işlemlerin belirtilen gerekçeyle iptali gerekirken, yukarıda değinilen gerekçeyle verilen kararda sonucu itibarıyla isabetsizlik görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin Vergi Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

5. Hasılat paylaşımlı inşaat sözleşmesi kapsamında elde edilen hasılattan, arsa sahibinin aldığı payın ticari kazanç olarak kabul edilemeyeceği hakkında.

VDDK

ISRAR KARARININ TEMYİZİ

Uyuşmazlıkta, arsa sahibi olan davacı adına, hasılat paylaşımlı inşaat sözleşmesi kapsamında elde edilen hasılatın ticari kazanç niteliğinde olduğu ve bu kazancın beyan dışı bırakıldığı yolundaki saptamaları içeren vergi inceleme raporları uyarınca tarh edilen gelir vergisi, geçici vergiler ve kesilen vergi ziyaı cezalarının kaldırılması istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, hasılat paylaşımlı inşaat sözleşmesi uyarınca inşa edilen kırk bir adet taşınmazın satışında devamlılık koşulu gerçekleştiğinden, davacının bu satıştan elde ettiği hasılat payına ilişkin gelirin ticari kazanç niteliğinde olduğu, bu nedenle davacı adına tarh edilen gelir vergisi ile kesilen vergi ziyaı cezalarında hukuka aykırılık bulunmadığı, diğer taraftan dava konusu ihbarnamede, mahsup döneminin geçmiş olması sebebiyle geçici vergi aslının tahakkuk ettirilmeyeceği belirtildiği halde dava konusu edilen bu kısmın incelenmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle geçici vergilere ilişkin kısmı yönünden davanın incelenmeksizin reddine, diğer yönlerden davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, gelir vergisi ile vergi ziyaı cezalarına ilişkin kısmı yönünden istinaf başvurusunun reddine, geçici vergilere ilişkin kısmı yönünden istinaf başvurusunun kabulüne, kararın bu kısmının kaldırılmasına ve davanın kabulüne karar verilmiştir.

Dairece, geçici vergiler yönünden temyiz dilekçesinde ileri sürülen iddiaların kararın bu kısmının kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği, gelir vergisi ile vergi ziyaı cezalarına ilişkin kısmı yönünden ise, kat karşılığı inşaat sözleşmesi sonucunda edinilen dairelerin satışının, arsanın değerlendirilmesinden ibaret olduğu, davacının gayrimenkul alım satım işi ile devamlı olarak uğraştığından ve dolayısıyla elde edilen kazancın ticari nitelik arz ettiğinden bahsedilemeyeceği gerekçesiyle temyize konu kararın kısmen bozulmasına, kısmen onanmasına karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, bozulan kısım yönünden ilk kararda ısrar edilmiştir.

Kurulca, ticari bir organizasyona dahil edilmeyen ve şahsi servet içinde yer alan bir arsanın, hasılat paylaşımı modeline göre müteahhide verilmesi sonucunda elde edilen hasılattan arsa sahibinin belirli bir pay almasının, ticari kazanç olarak kabul edileyemeyeceği gerekçesiyle ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2023/784, **Karar No:**2024/865

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı adına, belli bir hisseye sahip olunan arsanın "hasılat paylaşımlı inşaat sözleşmesi" kapsamında müteahhide verilmesi sonucu inşa edilen bağımsız bölümlerin kırk bir adedinin müteahhit tarafından satışından elde edilen hasılatın anılan sözleşmeye istinaden davacının hissesine isabet eden kısmının, ticari kazanç niteliğinde olduğu ve bu kazancın beyan dışı bırakıldığı yolundaki saptamaları içeren vergi inceleme raporları uyarınca tarh edilen gelir vergisi, yılın tüm dönemlerine ilişkin geçici vergiler ve vergilerin bir katı tutarında kesilen vergi ziyaı cezalarının kaldırılması istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı adına düzenlenen vergi inceleme raporlarında; davacının, paylı mülkiyet şeklinde maliki bulunduğu gayrimenkulü arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi uyarınca müteahhide verdiği, davacı ile müteahhit arasında yapılan hasılat paylaşımı sözleşmesi uyarınca inşa edilen bağımsız bölümlerden kırk bir adedinin müteahhit tarafından davacı adına üçüncü kişilere satıldığı, anılan sözleşmede hasılat payı oranının, müteahhit için %64,40, arsa sahibi davacı için %35,60 olarak belirlendiği, gayrimenkullerin satışı ticari faaliyet kapsamında olduğundan davacı tarafından elde edilen gelirin ticari kazanç olarak vergilendirilmesi gerektiği yönünde tespitlere yer verilmiştir.

Olayda, hasılat paylaşımlı inşaat sözleşmesi uyarınca inşa edilen kırk bir adet taşınmazın satışında devamlılık koşulu gerçekleştiğinden, davacı tarafından bu satıştan elde edilen hasılat payına ilişkin gelirin ticari kazanç niteliğinde olduğu, bu durumda, satılan gayrimenkullerin maliyet bedelleri dikkate alınarak tespit edilen matrah üzerinden davacı adına tarh edilen gelir vergisinde ve kesilen vergi ziyaı cezalarında hukuka aykırılık bulunmadığı, diğer taraftan dava konusu ihbarnamede, mahsup döneminin geçmiş olması sebebiyle geçici vergi aslının tahakkuk ettirilmeyeceği belirtildiği halde dava konusu edilen bu kısmın incelenmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle gelir vergisi ile vergi ziyaı cezaları yönünden davanın reddine, geçici vergiler yönünden davanın incelenmeksizin reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu Vergi Mahkemesi kararının, gelir vergisi ile vergi ziyaı cezalarına ilişkin kısmına yönelik istinaf başvurusunun reddine, geçici vergilere ilişkin kısmı yönünden ise, mahsup dönemi geçtikten sonra tarh edilen geçici vergilerde hukuki isabet bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, kararın bu kısmının kaldırılmasına ve davanın kabulüne karar verilmiştir.

DAİRE KARARININ ÖZETİ: Davalının temyiz dilekçesinde ileri sürdüğü iddialar, temyiz istemine konu edilen kararın, geçici vergilerin kaldırılmasına ilişkin hüküm fıkrasının bozulmasını sağlayacak nitelikte bulunmamıştır.

Uyuşmazlıkta, arsanın, servetin değerlendirilmesi amacıyla kat karşılığı inşaat sözleşmesi ile müteahhide verilmesi sonucunda edinilen dairelerin satışı, arsanın değerlendirilmesinden ibarettir.

İnşa edilen bağımsız bölümlerin kırk bir adedinin 2018 yılında satışında devamlılık unsuru bulunmamaktadır. Ayrıca vergi inceleme raporlarında davacının başka bir inşaat ve gayrimenkul alım satımı faaliyetinde bulunduğuna dair herhangi bir tespite de yer verilmemiştir.

Bu durumda, davacının gayrimenkul alım satım işi ile devamlı olarak uğraştığından ve dolayısıyla elde edilen kazancın ticari nitelik arz ettiğinden söz edilemeyeceği gerekçesiyle temyize konu kararın gelir vergisi ile vergi ziyaı cezalarına ilişkin kısmı yönünden bozulmasına, geçici vergilere ilişkin kısmı yönünden onanmasına karar verilmiştir.

ISRAR KARARININ ÖZETİ: Bozulan kısım yönünden ilk kararda yer alan hukuksal nedenler ve gerekçeyle ısrar edilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Arsa malikleri ile müteahhitler iradelerine bağlı olarak arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi, kat karşılığı inşaat sözleşmesi, hasılat paylaşımlı inşaat sözleşmesi, gelir paylaşımı inşaat sözleşmesi gibi birçok sözleşme düzenleyebilmektedirler.

Hasılat paylaşımlı inşaat sözleşmeleri, kural olarak, her iki tarafa borç yükleyen özel hukuk ilişkisidir. Tarafları, arsa sahipleri ile müteahhitler olan bu sözleşmelere karakteristik özelliğini kazandıran ve sözleşmenin esaslı unsurlarını oluşturan tarafların yükümlülükleri, arsa sahibi tarafından müteahhide inşaat yapması için gayrimenkulün devredilmesi ve müteahhit tarafından da inşa edilen bağımsız birimlerin satılması sonucunda elde edilen hasılatın belirlenecek orana göre arsa sahibiyle paylaşılmasından oluşmaktadır.

Hasılat paylaşımlı inşaat sözleşmesi ile arsa karşılığı inşaat sözleşmesi, birtakım esaslı unsurlar bakımından farklılık arz etmektedir. Arsa karşılığı inşaat sözleşmesinde, inşa edilen bağımsız birimler arsa sahibi ile müteahhit arasında paylaşılmaktayken, hasılat paylaşımlı inşaat sözleşmesinde, inşa edilen bağımsız birimler yerine bağımsız birimlerin satışından sağlanacak gelir, sözleşmede belirlenen esaslara göre arsa sahibi ve müteahhit arasında paylaşılmaktadır.

Bir faaliyetin, ticari faaliyet olarak kabul edilebilmesi ve bu faaliyetten elde edilen gelirin ticari kazanç olarak vergilendirilmesi, bu faaliyetin devamlı suretle icra edilip edilmediği, kişinin gelir etme amacının bulunup bulunmadığı, gelir getirici faaliyetlerin ticari bir organizasyon dahilinde yapılıp yapılmadığı gibi şartlara bağlıdır.

Kanun koyucu, gayrimenkullerin alım, satım işinin ticari bir faaliyet olarak kabul edilebilmesini, faaliyetin devamlı suretle icra edilmesi koşuluna bağlamış, devamlı olarak uğraşanların bu işlerini, ticari faaliyet; bu işlerden elde edilen gelirin, ticari kazanç olduğunu kabul etmiştir.

Gayrimenkul alım satımı işi, maddi ve şekli şartları ile kurulmuş ticari bir organizasyon içinde yapıldığında, alım satımın devamlı suretle icra edildiği, dolayısıyla bu işin ticari faaliyet olarak nitelendirileceği açıktır. Ancak ticari organizasyonun maddi ve şekli unsurlarının (iş yeri açma, işçi çalıştırılması, ticaret siciline kaydolunması gibi) açıkça belli olmadığı hallerde faaliyetin devamlılık kast ve niyeti ile yapılıp yapılmadığının belirlen-

mesi gerekir. Ancak kişinin icra ettiği faaliyete yönelik devamlılık kastı ve niyeti, subjektif nitelikte olduğundan, devamlılık unsurunun varlığı objektif bir kritere göre belirlenmelidir. Bir faaliyetin devamlı ve sürekli bir şekilde yapılıp yapılmadığını belirleyen objektif ölçüt ise, kazanç doğuran işlemlerin çokluğudur.

Olayda, arsa sahibi davacı tarafından elde edilen gelir, hasılat paylaşımlı inşaat sözleşmesi uyarınca arsanın müteahhide verilmesi karşılığında arsaya malik olmaktan kaynaklanan ekonomik bir değer olarak elde edilmiştir. Dolayısıyla arsanın müteahhide verilmesi karşılığında elde edilen bu gelirin, Gelir Vergisi Kanunu'na göre ticari kazanç unsuru olabilmesi için davacı tarafından icra edilen ticari bir faaliyetten doğması gerekir.

Hasılat paylaşımlı inşaat sözleşmesi uyarınca inşa edilen bağımsız bölümleri, bir takvim yılında birden fazla kez tekrarlanan işlemlerle satışa konu eden kişi, davacı değil müteahhittir. Müteahhidin, bu şekilde gerçekleştirdiği ticari faaliyet kapsamında elde ettiği hasılattan, davacının anılan sözleşme uyarınca belirli bir oranda pay elde etmesi hususu tek başına davacının gayrimenkul alım ve satım faaliyeti dolayısıyla ticari bir faaliyet icra ettiğinin kabulü için yeterli değildir.

Bu durumda, davacı tarafından ticari bir organizasyona dahil edilmeyen ve şahsi serveti içinde yer alan bir arsanın, hasılat paylaşımı modeline göre müteahhide verilmesi sonucunda anılan sözleşme kapsamında davacının müteahhit tarafından elde edilen hasılattan belirli bir pay almasının, ticari nitelikte olduğunun kabulüne olanak bulunmamaktadır. Zira davacının bu şekilde elde ettiği gelir, arsa maliki sıfatından kaynaklanmaktadır.

Diğer taraftan sadece bir arsanın müteahhide teslimini ticari nitelikte bir faaliyet olarak kabul etmek ve devamlılık unsuru taşıdığından söz etmek mümkün değildir.

Bu durumda, davacının elde ettiği gelirin, ticari kazanç unsuru olarak vergilendirilmesi için aranan ticari faaliyette devamlılık şartı olayda gerçekleşmediğinden, ısrar kararına konu edilen gelir vergisi ile vergi ziyaı cezalarında hukuka uygunluk; aksi yöndeki gerekçeyle verilen ısrar kararında hukuki isabet görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Temyize konu ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

6. Vergi iadesine ilişkin işlemin tesis edildiği tarihten sonra idarece düzenlenen olumsuz raporun ve/veya olumsuz tespitin yargılama aşamasında dikkate alınması gerektiği hakkında.

VDDK

ISRAR KARARININ TEMYİZİ

Uyuşmazlıkta, davacı tarafından, yeminli mali müşavirlik katma değer vergisi iadesi tasdik raporu uyarınca, ihracat teslimleri nedeniyle yüklenilen ancak indirim konusu yapılamayan katma değer vergilerinin nakden iade edilmesi talebiyle yapılan başvurunun reddine dair işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacı adına düzenlenen faturaların gerçek bir mal teslimine dayanmadığı, bu faturalarda hesaplanan katma değer vergisinin hazineye intikal ettirilmediği ve davacı tarafından gerçekten yüklenilmediği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, alt mükellefler hakkında şüphelerin bulunması ve incelemeye sevk edilmeleri Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nde öngörülen olumsuz tespitler kapsamında bulunmadığından, davacının iade talebinin genel esaslara göre yerine getirilmesi gerektiği gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, Mahkeme kararının kaldırılmasına, dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Dairece, iadeye konu faturaları düzenleyen mükellef hakkındaki saptamalar, düzenlediği faturaların gerçek bir emtia teslimini içermediğini kanıtlayıcı mahiyette olduğundan ve davacı şirket bu alımlarından dolayı incelemeye sevk edildiğinden, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, ilk kararda ısrar edilmiştir.

Kurulca, idari işlemin hukuka uygunluğunun işlemin tesis edildiği tarihteki hukuki duruma göre yapılacağı yönündeki kurala, vergi iadesine ilişkin işlemlerin niteliğinden kaynaklanan ve kamu yararı ve bireysel yararı dengeleme amacı güden bir istisna tanınması, bu kapsamda yargılama sürecinde düzenlenen rapordaki olumsuz tespitler değerlendirilerek iade talebinin reddine ilişkin işlemin hukuka uygunluğunun değerlendirilmesi gerektiği gerekçesiyle ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2022/1172, **Karar No:**2024/99

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı tarafından, yeminli mali müşavirlik katma değer vergisi iadesi tasdik raporu uyarınca, ihracat teslimleri nedeniyle yüklenilen ancak indirim konusu yapılamayan katma değer vergilerinin nakden iade edilmesi talebiyle yapılan başvurunun, alt mükelleflerle ilgili şüpheler hasıl olduğundan vergi inceleme raporu sonucuna göre iade talebinin yerine getirileceği belirtilmek suretiyle reddine dair işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı şirketin gerçekleştirdiği ihracat teslimlerine ilişkin olarak düzenlenen yeminli mali müşavirlik katma değer vergisi iadesi tasdik raporunda tespit edilen eksiklikler yazı ile Yeminli Mali Müşavire bildirilmiş, davalı idarenin yazısıyla davacı vergi incelemesine sevk edilmiştir. Dava konusu işlemle, davacının iade talebinin, Gelir İdaresi Başkanlığının yazısına istinaden alt mükellef ilişkilerinde şüpheler hasıl olduğundan incelemeye sevk edildiği, incelemenin henüz sonuçlanmadığı, iade talebinin vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirileceği davacıya bildirilmiştir.

Davacının iade işlemleri hakkında başlatılan vergi incelemesinin sonuçlanması üzerine düzenlenen vergi inceme raporunda davacı şirkete yönelik tespitlerin, davacının haksız katma değer vergisi iadesi alma iradesinin olduğu yönünde şüphe oluşturmaya yeterli olduğu, davacı adına düzenlenen faturaların gerçek bir mal teslimine dayanmadığı, bu faturalarda hesaplanan katma değer vergisinin hazineye intikal ettirilmediği ve davacı tarafından gerçekten yüklenilmediği anlaşıldığından, dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmediği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nde, muhtelif teslimlerden doğan iadelerin kural olarak genel esaslara göre yerine getirileceği belirtilmekle birlikte özellikle sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma fiili ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgisi bulunan mükelleflerin iade taleplerinin özel esaslara göre yerine getirileceği belirtilmiştir.

Olayda, ihracat istisnasından kaynaklanan katma değer vergisi iade alacağını yeminli mali müşavir tarafından düzenlenen tasdik raporuna dayanarak talep eden davacının başvurusu alt mükellefler hakkında şüpheler bulunduğu, bunların incelemeye sevk edildiğinden bahisle reddedilmiştir. Alt mükellefler hakkında şüpheler bulunması ve incelemeye sevk edilmeleri anılan Tebliğ'de öngörülen olumsuz tespitler kapsamında bulunmadığından, davacının iade talebinin genel esaslara göre yerine getirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, davacının iade talebinin özel esaslar kapsamında vergi incelemesi raporu sonucuna göre yerine getirileceği yolunda tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, Mahkeme kararının kaldırılmasına, dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

DAİRE KARARININ ÖZETİ: İlgili döneme ait iade dosyasında yüklenime konu edilen mal alışlarına ilişkin faturaların tamamını düzenleyen şirketin risk analiz merkezince incelemeye alındığı, söz konusu şirketin davacıya sattığı tüm malları aldığı diğer şirketin ise sahte fatura düzenlemeden dolayı incelemeye alındığı ve özel esaslarda bulunduğu, davacının da sahte belge düzenleme yüksek riski nedeniyle incelemeye sevk edildiği anlaşılmıştır.

Katma değer vergisi sisteminde, iadenin yapılması için mükellefler tarafından talep edilmesi tek başına yeterli olmayıp iade taleplerinin yerine getirilebilmesi, düzenlenen ve kullanılan belgelerin gerçeği yansıtmalarına bağlıdır. Diğer bir deyişle mükelleflere nakden veya mahsuben iade yönünden yasayla tanınan hakkın biçimsel koşulların varlığının yanı sıra iadeye konu katma değer vergisi işlemlerine yönelik olarak herhangi bir olumsuz saptama bulunmamalıdır.

İadeye konu faturaları düzenleyen mükellef hakkındaki saptamalar, düzenlediği faturaların gerçek bir emtia teslimini içermediğini kanıtlayıcı mahiyette olduğundan ve davacı şirket bu alımlarından dolayı incelemeye sevk edildiğinden, iade talebinin reddine dair dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı, nitekim davacı hakkında dava konusu işlem tarihinden sonra düzenlenen vergi inceleme raporundaki saptamaların işlemin sebep unsurunu doğrular mahiyette olduğu gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

ISRAR KARARININ ÖZETİ: İlk kararda yer alan hukuksal nedenler ve gerekçeyle ısrar edilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: İdari işlemlerin tesis edildikleri tarih itibarıyla hukuka uygunluk denetiminin yapılacağı idari yargılama hukukunun genel ilkelerinden biri olmakla birlikte bu ilkenin, hukuki sebebin ortadan kalkması, lehe olan kanunun uygulanması, idari işlemin niteliği gibi bazı istisnalarının bulunduğu kabul edilmektedir (ULU Güher, "İdari İşlemin Sebep Unsuru Ve Yargısal Denetimi", Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2021, Bursa, s. 299-304). Bunun yanında ilkenin mutlak olarak uygulanması, kamu yararı ile bireysel yarar arasında kurulması gereken dengeyi zedeleyici sonuçların doğmasına da yol açabilir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 10. maddesinin birinci fıkrasında ilgililerin, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilecekleri belirtilmiş; ikinci fıkrasında maddede öngörülen süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse ilgilinin bu cevabı, isteminin reddi sayarak dava açabileceği belirtilmiştir.

İdarenin bir işlemi nedeniyle ilgilinin hak veya menfaatlerinin olumsuz biçimde etkilenmesi durumunda, ilgilinin bu işlemin dayandığı maddi ve hukuki sebeplerden haberdar edilmesi gerekir. Bu bildirim, ya gerekçelerin işlem sırasında açıklanması yoluyla ya da talep etmesi halinde ilgili kişiye makul bir süre içerisinde yazılı olarak bildirilmesi yoluyla yapılır. Ancak idarenin dayandığı hukuki sebebin en geç yazılı savunmasıyla birlikte hak ya da menfaati etkilenen ilgiliye yargılama süreci içinde bildirmesi gerekir. Bununla bir-

likte, bu durumun idareye işlemlerinde dayandığı nedeni keyfi olarak bildirmeme ve bu bildirimi yargılama sürecine erteleme noktasında bir takdir hakkı tanıdığı da düşünülemez, asıl olan idarenin ilgilinin başvurusunu reddederken dayandığı nedeni ilgiliye idari işlemiyle birlikte açıklamasıdır.

İdare tarafından bazı başvurular üzerine tesis edilecek işlemler, başvurunun niteliği gereği daha uzun bir inceleme ve değerlendirme sürecini gerekli kılabilir. Katma değer vergisi iadesine ilişkin süreç, iadenin türüne (nakden-mahsuben) ve iade edilecek tutarın miktarına göre farklı usul ve esasların benimsendiği ve iadenin genel ya da özel esaslar bağlamında yapılması hallerine göre farklılaşan koşulların yerine getirilmesinin beklendiği, iade talep eden mükellef tarafından sunulan çeşitli belgelerin doğruluğu ve dayandıkları hukuki durumlarının gerçekliğinin araştırıldığı, hesaplamaların doğruluğunun teyit edildiği, iadeye dayanak alınabilecek vergi inceleme raporu ile yeminli mali müşavir tasdik raporunun tamamlanmasının/eksikliklerinin giderilmesinin beklendiği zamana yaygın bir süreçtir. Sürecin bu niteliği, haksız vergi iadelerinin önüne geçilerek kamunun zarara uğramasının engellenmek istenmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak bu durumda idarenin mükellefin mülkiyet hakkını gözetecek şekilde davranması ve iade koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğini makul bir sürede ve uygun bir yöntemle incelemesi ve iade talebinde kanun ve düzenleyici işlemlerle belirlenen şartlara aykırılık bulunmadığını tespit ettiği takdirde iade talebini derhal yerine getirmesi gerekmektedir.

İade sürecinde yapılan inceleme ve değerlendirmeler nedeniyle idarenin, ilgililerin iade taleplerini 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesinde öngörülen süre içinde tamamlamaları her zaman mümkün olmayabilmektedir. Bu nedenle idarenin, iade sürecinin bütünü dikkate alındığında, iade talep eden ilgililere incelemenin devam ettiği ve iadenin bu inceleme sonucuna göre yerine getirileceği yönünde kesin nitelikte olmayan bir cevap vermesi söz konusu olabilmektedir. Böyle bir cevabın verilmesi durumunda iade talep eden mükellefin gecikme nedeni hakkında da bilgilendirilmesi gerekir.

Bu halde ilgili, idarece bu inceleme ve değerlendirme süreci içinde verilen ve kesin nitelikte olmayan cevabı 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesinde öngörülen imkândan yararlanmak suretiyle başvurusunun reddi niteliğinde kabul ederek idari davaya konu edebilir. Böyle bir durumda, idarenin yargılama aşamasına sarkan inceleme ve değerlendirme süreci sonucunda, ilgilinin başvurusunun reddedilmesi gerektiği sonucuna ulaşması halinde bu sonucun dayandığı gerekçeleri, iade talebiyle ilgili kesin nitelikte olmayan işleme karşı açılan davada idari yargı merciine ve ilgiliye bildirmesi gerekir.

İlgililerin 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesinde öngörülen imkândan yararlanarak idarece verilen ve kesin nitelikte olmayan cevabı istemin reddi sayarak dava konusu etmeleri halinde idari işlemin hukuka uygunluğunun denetiminin kesin nitelikte olmayan cevabın tesis edildiği tarihteki hukuki duruma göre yerine getirileceğinin değerlendirilmesi, anılan ilkenin mutlak bir uygulaması olup bu yaklaşım hukuka uygunluk denetiminin gereği gibi icra edilememesine ve kamu yararı ile bireysel yarar arasında kurulması gereken dengeyi zedeleyici sonuçların doğmasına yol açabilir.

Yargılama sürecinde, Vergi Dava Dairesi tarafından, ısrar kararında, alt mükellefler hakkında şüpheler bulunması ve incelemeye sevk edilmelerinin Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği'nde öngörülen olumsuz tespitler kapsamında bulunmadığı, bu nedenle iade talebinin genel esaslara göre yerine getirilmesi gerektiği gerekçesine dayanılmıştır.

Olayda, davacının iade talebi üzerine tesis edilen, idarenin kesin nitelikte bir cevabını içermeyen ve davacının alt mükellef ilişkilerinde şüpheler bulunduğundan incelemeye sevk edildiğini ve iadenin inceleme sonucuna göre yerine getirileceğini öngören dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte, henüz davacı ve alt mükellefler ile ilgili tespitleri içeren inceleme raporu düzenlenmemiştir. Bununla birlikte, sonraki tarihli inceleme raporuyla davacının söz konusu talebinin reddini gerektirecek olumsuz tespitlere yer verildiği görülmektedir.

Salt hukuka uygunluk denetiminin dava konusu işlemin tesis edildiği tarihteki hukuki duruma göre yapılması yönündeki ilke mutlak biçimde uygulanarak, dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte iade talebinin reddini gerektirecek bir neden bulunmadığından işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna ulaşılması ve iadenin yapılması gerektiğinin hüküm altına alınması halinde, idare, bu yargı kararını uygulamak amacıyla önce iadeyi gerçekleştirecek, daha sonra haksız olan bu iadenin geri alınması için tarh işlemi tesis etmek zorunda kalacaktır.

Bu halde iade edilen tutarın ilgiliden geri alınıp alınamayacağında kesinlik bulunmaması kamu yararına aykırı sonuçların doğmasına sebebiyet verebilecek niteliktedir. Ayrıca haksız iade edilen tutarın geri alınması amacıyla yapılacak tarhiyat nedeniyle ceza kesilmesi ve vergi tutarı için gecikme faizi uygulanacak olmasının davacının menfaatine uygun bir sonuç doğurduğundan da söz edilemez. Dolayısıyla dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte var olmamakla birlikte sonradan bir raporda somutlaşan ve idarenin davacının iade talebini reddetmesine dayanak oluşturabilecek tespitlerin yargılama aşamasında dikkate alınması kamu yararı ile bireysel yararı dengeleyici nitelik arz etmektedir.

Bu nedenle idari işlemin hukuka uygunluğunun işlemin tesis edildiği tarihteki hukuki duruma göre yapılacağı yönündeki kurala, vergi iadesine ilişkin işlemlerin niteliğinden kaynaklanan ve kamu yararı ve bireysel yararı dengeleme amacı güden bir istisna tanınması, ayrıca bu kapsamda yargılama sürecinde anılan rapordaki olumsuz tespitler değerlendirilerek iade talebinin reddine ilişkin işlemin hukuka uygunluğunun değerlendirilmesi gerekir.

Bu bağlamda, anılan raporda yer alan tespitler uyarınca iade talebinin reddine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşıldığından, Daire kararının dayandığı aynı hukuksal nedenler ve gerekçeyle ısrar kararının bozulması gerekmektedir.

KARAR SONUCU: Temyize konu ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

C. KAMU GÖREVLİLERİNE İLİŞKİN KARARLAR

MERKEZ BANKASI PERSONELİNİN STATÜSÜ

1. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bünyesinde görev yapan kamu personeline ilişkin genel hükümler içeren Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Çalışanları Yönetmeliği'nin Resmi Gazete'de yayımlanması gerektiği, usulüne uygun yayımlanmadan yürürlüğe konulan Yönetmeliğe dayanılarak tesis edilen işlemlerin hukuka aykırı olduğu hakkında.

İKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, Merkez Bankasında genel müdür yardımcısı olarak görev yapan davacının, bu görevden alınarak başuzman olarak atanmasına ilişkin işlemin iptali ile yoksun kaldığı özlük ve parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacı hakkındaki performans değerlendirme puanının, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Çalışanları Yönetmeliği'nde belirlenmiş olan performans puanı aralıklarına göre beklenen başarı düzeyinin üzerinde olduğu ve davacının genel müdür yardımcılığı görevinden alınmasını gerektirecek nitelikte somut ve hukuken geçerli bir sebep ileri sürülmediğinden dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline, davacının işlem sebebiyle mahrum kaldığı özlük ve parasal haklarının yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, mevcut kadrolara atama yapma hususunda idarenin sahip olduğu takdir yetkisi çerçevesinde dava konusu işlemin tesis edildiği, takdir yetkisinin kullanılmasında kamu yararının ve hizmet gereklerinin gözardı edildiğine dair herhangi bir tespitin bulunmadığı gerekçesiyle davalı idarenin istinaf başvurusunun kabulüne, İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

Dairece, dava konusu işleme dayanak teşkil eden ve davalı idare bünyesinde görev yapan kamu personeline ilişkin genel hükümleri içeren Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Çalışanları Yönetmeliği'nin Resmi Gazete'de yayımlanması gerekmekte iken yayımlanmadan uygulamaya konulduğu anlaşıldığından, usulüne uygun şekilde yürürlüğe konulmayan Yönetmeliğe dayanılarak tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2023/2921, **Karar No:**2024/107

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Merkez Bankasında genel müdür yardımcısı olarak görev yapan davacının, bu görevden alınarak başuzman olarak atanmasına ilişkin işlemin iptali ile yoksun kaldığı özlük ve parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davalı idarece her ne kadar dava konusu işleme gerekçe olarak davacının performansının yetersizliği gösterilmiş ise de, davacının dava konusu işlemin tesis edildiği 2021 yılı performans değerlendirme puanının 3,37 olduğu ve bu puanın, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Çalışanları Yönetmeliği'nde belirlenmiş olan performans puanı aralıklarına göre beklenen başarı düzeyinin üzerinde olduğu, davacının performans değerlendirme amiri tarafından yapılan değerlendirmelerin ise somut bilgi ve belgelere dayanmadığı, davacı hakkında açılmış herhangi bir disiplin soruşturmasının veya verilmiş bir disiplin cezasının da bulunmadığı, bu haliyle davacının genel müdür yardımcılığı görevinden alınmasını gerektirecek nitelikte somut ve hukuken geçerli bir sebep ileri sürülmediğinden dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline, davacının işlem sebebiyle mahrum kaldığı özlük ve parasal haklarının, işlemin tesis edildiği tarihten itibaren (her bir ay için, tahakkuk tarihlerinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte) davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davalı idarenin yeniden yapılandırma içerisine girdiği, bu kapsamda davacı ile birlikte bazı üst kademe yöneticilerin görev yerlerinin değiştirildiği dikkate alındığında, yasalarla kendisine verilen görevleri etkin, süratli ve verimli bir biçimde yürütme ve bu amaçla gereken önlemleri almakla yükümlü olan idarenin, mevcut kadrolara atama yapma hususunda sahip olduğu takdir yetkisi çerçevesinde davacının başuzman kadrosuna atamasının yapıldığı, söz konusu işlemin tesisinde takdir yetkisinin kamu yararı ve hizmet gerekleri gözardı edilerek kullanıldığına ilişkin bir hususun tespit edilmediği, davacının genel müdür yardımcılığı görevine sınav, eleme gibi bir yöntemle gelmediği hususları da dikkate alındığında, dava konusu işlemde herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığı, öte yandan, davaya konu işlem hukuka uygun bulunmakla davacının parasal kayıplarının yasal faizi ile ödenmesi isteminin de reddine karar verilmesi gerektiği belirtilerek davalı idarenin istinaf başvurusunun kabulüne, İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Olayda; uyuşmazlığın çözümü için işleme dayanak teşkil eden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Çalışanları Yönetmeliği'nin Resmi Gazete'de yayınlanmasının gerekip gerekmediğinin ortaya konulmasının gerektiği, bunun için de öncelikle davalı idarenin kamu kurumu, personelinin de kamu personeli olup olmadığının açıklığa kavuşturulması gerekli görülmüştür.

1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu incelendiğinde, davalı idarenin; temel amacının fiyat istikrarını sağlamak olduğu, ülkenin para politikasını doğrudan kendisinin belirlediği, para politikasının uygulanmasında tek yetkili ve sorumlu olduğu, banknot ihracı imtiyazına münhasıran sahip olduğu, anonim şirket olarak kurulduğu

ve bu Kanun'da açıklık bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabi kılındığı anlaşılmış ise de kuruluş amacı, görev ve yetkileri açısından; kamusal görev ve yetkilerle donatıldığı, kamu hizmeti ifa ettiği, hisselerinin çoğunluğunun Hazineye ait bulunduğu, Banka Esas Mukavelesinin Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe girdiği, Başkanın (Guvernör) ve Başkan (Guvernör) Yardımcılarının Cumhurbaşkanı Kararıyla atandığı gibi hususlar göz önüne alındığında, kamu kurumu, bu hizmetleri yürüten personelinin de kamu personeli olduğunda kuşku bulunmamaktadır.

Nitekim, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 07/04/2005 günlü, E:2004/2352, K:2005/208; Danıştay (Kapatılan) Onaltıncı Dairesinin 16/02/2016 günlü, E:2015/25283, K:2016/519; Danıştay Beşinci Dairesinin 15/01/2018 günlü, E:2016/18612, K:2018/2489 sayılı kararları da davalı idarenin kamu kurumu, personelinin de kamu personeli olduğu yönündedir.

Davalı idarenin; banknot ihracı imtiyazına tek elden sahip olup, temel amacı olan fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını doğrudan kendisinin belirlemesi; 1211 sayılı Kanun'la ve mevzuatla kendisine verilen yetki ve görevlerle ilgili olarak düzenlemeler yapmaya ve bunları uygulamaya, bu düzenlemelere tabi kurum ve kuruluşlar nezdinde bunlara uygun hareket edilip edilmediğini denetlemeye görevli ve yetkili olması; 1211 sayılı Kanun'la kendisine verilen görev ve yetkileri, kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirmesi ve kullanması gibi özellikleri dikkate alındığında, merkezi idareden bağımsız ve özerk, kendine özgü bir kamu kurumu olduğu sonucuna varılmaktadır. Uyuşmazlık Mahkemesi de 18/05/1992 günlü, E:1992/15, K:1992/18 sayılı kararında, davalı idarenin, ''kendine özgü bir kamu tüzel kişisi'' olduğunu belirtmiştir.

Bu durumda, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kamu kurumu olması ve personelinin de kamu personeli olması nedeniyle, uyuşmazlık konusu işleme dayanak teşkil eden ve davalı idare bünyesinde görev yapan kamu personeline ilişkin genel hükümleri içeren Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Çalışanları Yönetmeliği'nin, yukarıda anılan 3011 sayılı Kanun uyarınca Resmi Gazete'de yayımlanması gerekmekte iken yayımlanmadan uygulamaya konulduğu anlaşıldığından, usulüne uygun olarak Resmi Gazete'de yayımlanmadan yürürlüğe konulan söz konusu Yönetmelik hükmü uyarınca tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık, davanın reddine dair Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline, davacının mahrum kaldığı özlük ve parasal haklarının ödenmesine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun kabulü yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

GÜVENLİK SORUŞTURMASI VE ARŞİV ARAŞTIRMASI

2. 18 yaşından küçükken işlenen bir suçtan dolayı, suça sürüklenen çocuk sıfatıyla yargılamanın yapıldığı davaya ilişkin karar kayıtlarına, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapanların ulaşmasının ve bu kayıtların kullanılmasının 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'na aykırı olduğu ve Anayasa ile güvence altına alınan özel hayata saygı hakkını ihlal ettiği hakkında.

İKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğünde (POMEM) aday öğrenci olan davacı hakkında yürütülen güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sonucunda, davacının 13 yaşında iken "Enerji Nakli ve Haberleşmeyi Sağlayan Tel Hırsızlığı'" suçunu işlediği sabit görülerek hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ve 3 yıllık denetim süresine tabi tutulmasına karar verildiğinin tespit edilmesi üzerine, eğitim merkezinden ilişiğinin kesilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacının, polis adaylığına engel olan kesinleşmiş mahkûmiyet hükmü bulunduğundan söz edilemeyeceğinden Polis Meslek Eğitim Merkezinden ilişiğinin kesilmesine ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, davacının 18 yaşından küçükken işlediği bir suçtan dolayı sürekli bir kamu görevini üstlenmekten yoksun bırakılamayacağı ve Adli Sicil Kanunu'nun 10/3. maddesi gereğince davalı idareye verilmemesi ve idarece kullanılmaması gereken bir bilgiye dayanılarak dava konusu işlemin tesis edildiği dikkate alındığında, Anayasa ile koruma altına alınan özel hayata saygı hakkı ihlal edilmek suretiyle elde edilen arşiv kaydına dayanılarak tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesi ile istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, 27/01/1995 tarihinde yürürlüğe giren "Çocuk Haklarına Dair Sözleşme" kapsamında hazırlanan 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda çocuğun bir suçu işlediği değil, bir suça sürüklendiği yaklaşımın benimsendiği ve bir anlamda fail çocuk da suçun mağduru konumunda kabul edilerek, suça sürüklenen çocuğun cezalandırılmasının değil, korunmasının temel amaç olarak kabul edildiği, bu amaç doğrultusunda Adli Sicil Kanunu'nda yapılan düzenlemeler ile küçüklere yönelik sabıka kayıtlarının kullanılamayacağının, bu kayıtların ancak soruşturma ve kovuşturma kapsamında değerlendirilmek üzere Cumhuriyet Başsavcılıkları, hâkim ve mahkemelerce istenebileceğinin hüküm altına alındığı, bu itibarla davacının suça sürüklenen çocuk sıfatıyla yargılandığı davaya ilişkin karar kayıtlarına, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapanların ulaşmasının ve bu kayıtların kullanılmasının 5352 sayılı Kanun'a aykırı olduğu ve Anayasa'da güvence altına alınan özel hayata saygı hakkını ihlal ettiği belirtilerek temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

Esas No:2023/5692, **Karar No:**2024/1502

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğünde (POMEM) aday öğrenci olan davacı tarafından, hakkında yaptırılan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sonucunda Polis Meslek Eğitim Merkezleri Giriş Yönetmeliği'nin 8. maddesinin 1. fıkrasının g/2 bendinde yer alan şartı sağlamadığından bahisle eğitim merkezinden ilişiğinin kesilmesine ilişkin işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı hakkında Asliye Ceza Mahkemesince verilen 06/12/2017 tarihli Ek Kararla, 19/10/2011 tarihinde verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kesinleştiği, 06/12/2011 tarihinden sonraki 3 yıllık denetim süresi içerisinde davacının herhangi bir kasıtlı suç işlemediğinin anlaşıldığı gerekçesiyle davanın düşürülmesine hükmedildiği, bu durumda davacının, polis adaylığına engel olan kesinleşmiş mahkûmiyet hükmü bulunduğundan söz edilemeyeceğinden Polis Meslek Eğitim Merkezinden ilişiğinin kesilmesine ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu işlemin sebebi olan cezaya ilişkin olarak yapılan yargılamada, 10/01/1991 doğumlu olan davacının, suç tarihi olan 24/08/2004 tarihi itibariyle henüz 18 yaşını doldurmadığı, başka bir ifade ile çocuk olduğu ve yargılamanın suça sürüklenen çocuk sıfatıyla yapıldığının anlaşıldığı, bu durumda, davacı hakkında tesis edilen işlemin, Adli Sicil Kanunu'nun 10/3. maddesi gereğince davalı idareye verilmemesi ve idarece kullanılmaması gereken bir bilgiye, yani davacının 18 yaşından küçükken işlediği suç nedeniyle hakkında verilen karara dayandığı ve 18 yaşından küçükken işlenen bir suçtan dolayı sürekli bir kamu görevini üstlenmekten yoksun bırakılamayacağı hususu dikkate alındığında, davalı idarece anılan Kanun hükmüne aykırı olarak ve Anayasa'nın 20. maddesinde yer alan özel hayata saygı hakkı ihlal edilmek suretiyle elde edilen arşiv kaydına dayanılarak tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesi ile istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Dava konusu işlem tarihinde güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması, 4045 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yapılmaktadır. Anılan Kanun'un 1. maddesinin Anayasa Mahkemesinin *(19/2/2020 günlü, E:2018/163, K:2020/13 sayılı ve 03/06/2021 günlü, E:2020/24, K:2021/39 sayılı)* kararı ile iptal edilmesi ve 4045 sayılı Kanun uyarınca yapılan işlemlere yönelik bireysel başvurularda verilen ihlal kararları dikkate alınarak Kanun koyucu tarafından 7315 sayılı Kanun yürürlüğe konulmuş ve 4045 sayılı Kanun da yürürlükten kaldırılmıştır.

7315 Kanun'la, Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda, güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırmasının yapılmasına ve elde edilecek verilerin kullanılmasına ilişkin temel ilkeler belirlenmiş; kimler hakkında yapılacağı, araştırma konusu edilecek bilgi ve belgelerin neler olduğu, bu bilgilerin ne şekilde kullanılacağı, hangi mercilerce soruşturma ve araştırma yapılacağı, bu kapsamda Değerlendirme Komisyonunun oluşumu ve çalışma usul, esasları, kişisel veri güvenliği ile kişisel verilerin saklanma ve silinme süreleri düzenlenmiştir.

Bu itibarla, Anayasa Mahkemesinin kararlarındaki kanuni düzeyde eksik düzenleme bulunduğu yolundaki gerekçeler göz önüne alınmak suretiyle kanun koyucu tarafından 7315 sayılı Kanun'la yeni yasal düzenleme yapılmak suretiyle bu konudaki eksiklikler giderildiğinden; somut olayda, kişisel verilerin güvenliğinin sağlanması ve özel hayatın gizliliğinin korunması amacına yönelik olarak 7315 sayılı Kanun ile getirilen çerçevede değerlendirme yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Nitekim 7315 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten sonra Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun pek çok kararında (19/06/2023 günlü, E:2022/884, K:2023/1488; 09/02/2023 günlü, E:2022/667, K:2023/211; 23/01/2023 günlü, E:2022/882, K:2023/53) sayılı kararları.) güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kaynaklı uyuşmazlıklarda 7315 sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirme yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Uyuşmazlık konusu olay; davacıya ilişkin suça sürüklenen çocuk sıfatıyla yargılandığı davada verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin kararın kayıtlarının, Bitlis Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğüne verildiği ve bu kayıtlar dikkate alınmak suretiyle davacının Yönetmelikte yer alan şartları taşımadığından bahisle Eğitim Merkezinden ilişiğinin kesilmesi işleminden kaynaklanmaktadır.

Uyuşmazlığı çözebilmek için; davacının suça sürüklenen çocuk sıfatıyla yargılandığı davaya ilişkin karar kayıtlarına, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapanların ulaşıp ulaşamayacağının tespit edilmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer verilen 4721 ve 5237 sayılı Yasa kuralları birlikte değerlendirildiğinde, 18 yaşını doldurmamış her kişinin çocuk sayıldığı, kişinin 18 yaşından önce ergin (reşit) olsa dahi çocuk sayılmaya devam edileceği, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesinin 4. fıkrasına göre de, fiili işlediği sırada 18 yaşından küçük olan kişiler hakkında 53. maddenin 1. fıkrasında yer alan haklardan yoksun bırakılmasına karar verilmeyeceği görülmektedir.

Diğer yandan ülkemiz, 20-30 Eylül 1990 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Merkezinde toplanan Çocuklar İçin Dünya Zirvesinde "Çocuk Haklarına Dair Sözleşme"yi imzalamış, anılan sözleşme 27/01/1995 tarihinde yürürlüğe girerek Anayasa'nın 90. maddesine göre iç hukuk normu halini almıştır.

Söz konusu sözleşme kapsamında düzenlenen ve 15/7/2005 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile çocuğun bir suçu işlediği değil, bir suça sürüklendiği kabul edilmiştir. Bu yaklaşım, çocuğu suç işleyen bir suçlu olarak görmeyip, onun suça sürüklendiğini kabul ederek bir anlamda fail çocuğu da suçun mağduru konumunda kabul etmekte, doğal olarak da suça sürüklenen çocuğun cezalandırılmasını değil, korunmasını temel amaç olarak kabul etmektedir.

Çocuk adalet sisteminde verilecek tepkinin öncelikli amacı; suçun işlenmesinin önlenmesi veya mağdurun haklarının korunması değil, çocuğun içinde bulunduğu ortamdan çıkarılıp korunması, suç işlemeyi bir yaşam biçimi haline getirmesinin önlenmesi yani çocuğun topluma kazandırılmasıdır.

Anılan hedefler doğrultusunda, Adli Sicil Kanunu'nda da düzenlemeler yapılmış olup, 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 'Arşiv bilgilerinin istenmesi' başlıklı 10/3. maddesinde de, "Onsekiz yaşından küçüklerle ilgili adlî sicil ve arşiv kayıtları; ancak soruşturma ve kovuşturma kapsamında değerlendirilmek üzere Cumhuriyet başsavcılıkları, hâkim veya mahkemelerce istenebilir." kuralına yer verilmiştir. Adli Sicil Kanunu'nun bu hükmü ile de kanun koyucu, suç işleyen küçüklerin topluma kazandırılmasını amaçlamış, bu yüzden de küçüklerle ilgili sabıka kayıtlarının kullanılmayacağı, başka bir ifade ile küçüklerin sabıka kayıtları esas alınarak bir işlem tesis edilemeyeceği, bu kişilerin sabıka kayıtlarının ancak soruşturma ve kovuşturma kapsamında değerlendirilmek üzere Cumhuriyet Başsavcılıkları, hâkim ve mahkemelerce istenebileceği hüküm altına alınmıştır.

Dava konusu işlem tarihinde yürürlükte bulunan 4045 sayılı Kanun'da, 18 yaşından küçük çocukların adli sicil ve arşiv kayıtlarının güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapan birimler tarafından görülüp görülemeyeceğine ilişkin herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Ayrıca 4045 sayılı Kanun'u yürürlükten kaldıran ve 17/04/2021 günlü, 31457 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu'nda da söz konusu hususa ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmadığı görülmektedir.

Bu durumda, davacının suça sürüklenen çocuk sıfatıyla yargılandığı davaya ilişkin karar kayıtlarına, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapanların ulaşması ve bu kayıtların kullanılmasının 5352 sayılı Kanun'a aykırı olduğu ve Anayasa'nın 20. maddesinde yer alan özel hayata saygı hakkını ihlal ettiği açıktır.

Davacı hakkında yapılan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasında 5352 sayılı Kanun'a aykırı olarak elde edilen Mahkeme kararına ulaşılarak Polis Meslek Eğitim Merkezleri Giriş Yönetmeliği'nin 8. maddesinin 1. fıkrasının g/2 bendinde yer alan şartı sağlamadığından bahisle Eğitim Merkezinden ilişiğinin kesilmesine ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Temyizen incelenen karar sonucu itibarıyla usul ve hukuka uygun olup, davalı idarelerin dilekçede ileri sürdüğü temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddi yolundaki temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

ÖZEL HAYATA SAYGI HAKKI

3. Kamu görevlisinin, resmi sıfatından kaynaklanmayan ve kamu görevine etkisi açıkça ortaya konulamayan, hizmet dışı özel yaşamına ilişkin fiillerinden dolayı disiplin cezası ile cezalandırılmasının Anayasa ile güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlali sonucunu doğuracağı hakkında.

İKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, polis memuru olarak görev yapan davacının, Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 6/B-5 maddesi uyarınca "6 ay kısa süreli durdurma cezası" ile cezalandırılmasına ilişkin İl Polis Disiplin Kurulu kararının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacının sosyal medya platformu üzerinden ilişki kurduğu şahsın evinde çektirdiği uygunsuz fotoğrafları, tarafların şikayetleri üzerine adli makamlarca soruşturma konusu edildiğinden, ilişkisinde yeterli özeni göstermeyen davacının polislik mesleğinin saygınlığına gölge düşürdüğü sonucuna varıldığından, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Dairece, davacıya isnat edilen fiilin, kamu görevlisinin yaptığı iş ile ilgisinin ortaya konulması ve davacının bu fiili nasıl ve ne şekilde gerçekleştirerek resmi sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunduğunun saptanması ve bu halin kamu görevine etkisinin açıkça ortaya konulması gerektiği, davacının çektirdiği özel fotoğraflarının sadece davacı ve ilişki kurduğu şahıs arasında sosyal medya hesabından ve cep telefonundan paylaşıldığı, davacının fotoğraflarının kendisi tarafından üçüncü kişilerle paylaşılmadığı, olayın davacının kamu görevlisi olmasından bağımsız bir nitelik taşıyan özel yaşam alanında vuku bulduğu, bu itibarla, davacının kamu görevlisi olmasından kaynaklanmayan ve disiplin hukukunu ilgilendiren yönü açıkça ortaya konmayan, hizmet dışında özel yaşamına ilişkin fiillerin bir disiplin suçu olarak değerlendirilmesi ve davacıya disiplin cezası verilmesi "özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı"nın ihlali sonucunu doğuracağından, dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2021/6544, **Karar No:**2024/1925

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Polis memuru olarak görev yapan davacının, "Hizmet dışında resmi sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunmak" fiilini işlediğinden bahisle Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 6/B-5 maddesi uyarınca "6 ay kısa süreli durdurma cezası" ile cezalandırılmasına ilişkin İl Polis Disiplin Kurulu kararının iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının, sosyal medya platformu facebook üzerinden ilişki kurduğu ve senelik izinde olduğu dönemde gittiği İ.G. adlı şahsın evinde çektirdiği uygunsuz fotoğrafların sosyal medya üzerinden tartışıldığı, her iki tarafın şikayetleri dahilinde adli makamlarca soruşturma konusu edildiği, bu haliyle davacının ilişkisinde yeterli özeni göstermemek ve söz konusu fotoğrafları çektirmek suretiyle adli makamlarca soruşturma konusu olmasına sebebiyet vermek suretiyle polislik mesleğinin saygınlığına gölge düşürdüğü sonucuna varıldığından, disiplin cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Disiplin yaptırımları, bir kamu veya özel teşkilat düzenini devam ettirmek, onun verimli, süratli ve yararlı bir biçimde çalışmasını sağlamak, onur ve saygınlığını korumak amacıyla tesis edilmektedir. Özellikle kamu görevi yürüten bireyler açısından disiplin cezalarının amacı, kamu görevlisini görevine bağlamak, kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesini ve bu suretle kurumların huzurunu temin etmektir.

Özel hayat ise; bireylerin kendi bireyselliklerini geliştirebilecekleri ve diğer kişilerle en mahrem ilişkilere girebilecekleri bir alandır. Bu mahremiyet alanı, Devletin müdahale edemeyeceği veya meşru amaçlarla asgari düzeyde müdahale edebileceği özel bir alanı kapsamaktadır.

Anayasa'nın "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20. maddesi, "Kişinin Hak ve Ödevleri" kısmında düzenlenmiştir. Doktrinde "negatif statü hakları" adı verilen bu haklar, kişinin devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hak ve hürriyetlerdir. Bu hakka dokunulamamasının yanında, bu hakka ilişkin Devlete yüklenen pozitif görev, koruma yükümlülüğüdür. Yani Devlet, bu hakka hem zarar vermemekle yükümlüdür, hem de gelen tehlikeye karşı -kendisinden gelse dahi- hakkı korumak zorundadır.

Özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiğine ilişkin bir kamu görevlisi tarafından yapılan başvuruda, Anayasa Mahkemesince verilen Bireysel Başvuru No:2014/16701 sayılı kararda; "*... tesis edilen disiplin işlemlerinde ve bu işlemlerin hukuka uygunluk denetiminin yapıldığı mahkeme kararlarında, bireylerin özel hayatlarına ilişkin tutum ve eylemlerinin mesleki hayatları üzerindeki etkilerinin açıklanması, kamu hizmeti sunan ilgili kurumların işleyişi üzerindeki etkilerinin ve risklerinin ortaya konulması ve bu hususlardaki değerlendirmelerin yeterli ve ikna edici gerekçelerle desteklenmesi, ayrıca tesis edilen işlemlerin bireylerin geçmiş mesleki sicilleri ve başarı durumları dikkate alınarak ölçü-*

lülük yönünden irdelenmesi gerekir. Ayrıca, Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenen haklardan etkili bir şekilde yararlanılabilmesi için müdahaleyi doğuran karar alma süreçlerinin bu maddeyle korunan hak ve özgürlüklere gerekli saygıyı sağlayacak nitelikte usule ilişkin güvenceleri içermesi ve adil olması gerekir." şeklinde belirlemelere yer verilerek, kamu görevlisi olan kişinin *"mahrem alanı"* ile sürdürdüğü *"kamu görevi"* arasındaki hassas sınırın aşılmasının engellenmesi amacıyla idarelerin ölçülü davranmaları, bu durumlarda fiilin kamu görevine etkisi yönünden irdelenmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve atıf yapılan yargı kararı dikkate alındığında, davacıya isnat edilen fiilin, kamu görevlisinin yaptığı iş ile ilgisinin ortaya konulması ve davacının bu fiili nasıl ve ne şekilde gerçekleştirerek resmi sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunduğunun saptanması ve bu halin kamu görevine etkisinin açıkça ortaya konulması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Uyuşmazlıkta; davacı hakkında başlatılan disiplin soruşturması dosyasındaki belgelerin incelenmesinden, davacının çektirdiği özel fotoğraflarının sadece davacı ve ilişki kurduğu İ.G. ile Facebook sosyal medya hesabından ve cep telefonundan kendi aralarında paylaşıldığı, davacının fotoğraflarının kendisi tarafından üçüncü kişilerle paylaşılmadığı, İ.G. hakkında şantaj suçundan açılan ceza davası sonucunda, İ.G'nin, davacının çektirdiği özel fotoğrafları kullanarak kendisine yarar sağlamak maksadıyla davacının şeref ve saygınlığına zarar verecek nitelikteki hususların açıklanacağını bildirmek suretiyle şantaj suçunu işlediği gerekçesiyle ceza aldığı, söz konusu fotoğrafların da bu şekilde gündeme geldiği, olayın davacının kamu görevlisi olmasından bağımsız bir nitelik taşıyan özel yaşam alanında vuku bulduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda; davacının, kamu görevlisi olmasından kaynaklanmayan ve disiplin hukukunu ilgilendiren yönü açıkça ortaya konmayan, hizmet dışında özel yaşamına ilişkin fiillerinin bir disiplin suçu olarak değerlendirilmesi ve davacıya disiplin cezası verilmesi, Anayasa'nın 20. maddesiyle koruma altına alınan "özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı"nın ihlali sonucunu doğuracağından, dava konusu işlemde hukuka uygunluk görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Davanın reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

DİSİPLİN CEZASI

4. Mülga Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 8. maddesinin 6. fıkrası uyarınca meslekten çıkarma cezasını gerektiren suçların bir kısmı, sonradan yürürlüğe giren 7068 sayılı Kanun'da daha ağır yaptırım olan devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektirdiğinden, bu madde kapsamında tesis edilen disiplin cezalarının hukuka uygunluk değerlendirmesinin, lehe düzenleme olan Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü çerçevesinde yapılması gerektiği hakkında.

İKİNCİ DAİRE

KARAR DÜZELTME

Uyuşmazlıkta, polis memuru olan davacının, sahte sağlık raporunu çalıştığı birime vererek idareyi yanılttığından bahisle, Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 8. maddesinin 6. fıkrası uyarınca meslekten çıkarma cezasıyla tecziyesi gerekmekte ise de bir derece alt ceza uygulanmak suretiyle ''24 ay uzun süreli durdurma cezası'' ile cezalandırılmasına ilişkin Merkez Disiplin Kurulu kararının iptali ile bu işlem nedeniyle yoksun kalınan parasal hakların yasal faiziyle birlikte ödenmesine ve özlük haklarının iadesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacının almış olduğu sağlık raporunun içeriğinin gerçeği yansıtmadığı tespit edildiğinden, disiplin cezasına konu eylemi sübut bulan davacı hakkında tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Dairece, mülga Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 8. maddesinin 6. fıkrası gereğince meslekten çıkarma cezasını gerektiren fillerin bir kısmının, anılan Tüzük'ten sonra yürürlüğe giren 7068 sayılı Kanun'un yaptığı atıf gereğince daha ağır yaptırım olan devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektirmesi nedeniyle, hukuka uygunluk değerlendirmesinin lehe düzenleme olan Tüzük hükümlerine göre yapılması gerektiği, bu doğrultuda somut uyuşmazlıkta; davacının sahtecilik suçunu işlediğinden bahisle dava konusu işlem tesis edilmiş ise de işleme sebep teşkil eden fiil hakkında ''sahtecilik'' suçundan değil, ''görevi kötüye kullanma'' suçundan dolayı yürütülen ceza soruşturması sonucunda, atılı suçu işlediğine dair yeterli delil tespit edilemediği gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiğinden, üzerine atılı eyleminin sübuta ermediği anlaşılan davacı hakkında tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2021/8136, **Karar No:**2024/2351

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Polis memuru olarak görev yapan davacının, sahtecilik fiilini işlediğinden bahisle Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 8. maddesinin 6. fıkrası uyarınca meslekten çıkarma cezasıyla tecziyesi gerekmekte ise de aynı Tüzük'ün 15. maddesi uygulanarak ''24 ay uzun süreli durdurma cezası'' ile cezalandırılmasına ilişkin Merkez Disiplin Kurulu kararının iptali ile bu işlem nedeniyle yoksun kalınan parasal hakların yasal faiziyle birlikte ödenmesine ve özlük haklarının iadesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının, devlet hastanesinden aldığı sağlık raporunun fenne uygunluğunun denetlenmesi amacıyla hakem hastane olan Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildiği, anılan hastane tarafından verilen raporla, söz konusu sağlık raporunun usule uygun fakat fenne aykırı olduğunun belirlendiği, başka bir ifadeyle bahsi geçen raporun içerik olarak gerçeği yansıtmadığı, davacının pilonidal kist olarak bilinen hastalığa sahip olmadığı halde böyle bir hastalığı varmış gibi rapor aldığı, bu haliyle anılan raporun sahte olarak kabul edilmesi gerektiğinden, eylemi sübut bulan davacının bu eylemiyle uyumlu ceza ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuk aykırılık bulunmadığı, hukuka uygunluğu yargı kararı ile tespit edilen işlem nedeniyle davacıya mahrum kaldığı parasal haklarının ödenmesine de olanak bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 8/6. maddesi kapsamında tesis edilen işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda; *"7068 sayılı Kanun'un Geçici 1. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'ne göre verilen disiplin cezalarının, bu Kanun hükümlerine göre verilmiş addolunacağı, dava konusu işlemin dayanağı olan anılan Tüzük'ün 8/6. maddesinde düzenlenen fiile veya benzer bir fiile, 7068 sayılı Kanun'da yer verilmediği, dolayısıyla Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 8/6. maddesi kapsamında verilen disiplin cezalarının yasal dayanağı bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali"* doğrultusunda içtihat oluşmuş, bu içtihat, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca (İDDK) da benimsenmiştir. *(Danıştay İDDK'nin 02/05/2019 günlü, E:2018/944, K:2019/2096 sayılı; 16/03/2020 günlü, E:2019/2706, K:2020/765 sayılı ve 28/01/2021 günlü, E:2020/3248, K:2021/145 sayılı kararları).*

Ancak Dairece içtihat değişikliğine gidilerek; *"Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 8/6. maddesi hükmü gereği meslekten çıkarma disiplin cezasını gerektiren suçların, 7068 sayılı Kanun'da disiplin cezasını gerektirecek eylemler olarak düzenlenmediği; ancak bu suçların bir kısmının, Devlet memurluğu sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketler kapsamında olduğu ve 7068 sayılı Kanun'un 9. ve 34. maddeleri ile 657 sayılı Kanun'a yapılan atıf nedeniyle 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin 1. fıkrasının E bendinin (g) alt bendi uyarıca, daha ağır yaptırım olan Devlet memurluğundan çıkarma disiplin cezasını gerektirdiği; böylelikle, 7068 sayılı Kanun'da disiplin cezası verilecek eylem olarak doğrudan düzenlenmemiş olması, disiplin cezasına muhataplar bakımından aleyhe sonuç doğurduğundan, suç teşkil eden bu fiile istinaden Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 8/6. maddesi uyarınca verilen disiplin cezasının hukuka uygunluk değerlendirmesinin; 7068 sayılı Kanun'a göre lehe*

düzenleme olan Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü çerçevesinde yapılması gerektiği'' gerekçesine dayalı kararlar verilmiştir. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca da aynı doğrultuda içtihat değişikliğine gidildiği, 07/03/2024 günlü, E:2023/2041, K:2024/506 sayılı kararından anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda; verilen disiplin cezasının hukuka uygunluk değerlendirmesinin, 7068 sayılı Kanun'a göre lehe düzenleme olan Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü çerçevesinde yapılması gerekmektedir.

Kamu görevlilerinin disiplin cezasıyla cezalandırılabilmeleri için; disipline aykırı eylem veya işlemlerinin sübut bulup bulmadığının usulüne uygun olarak yapılacak soruşturma ile ortaya konulması, soruşturma aşamasında kamu görevlisinin lehinde ve aleyhinde olan her türlü bilgi ve belgenin toplanması, bilahare disipline aykırı davranış olarak tespit edilen eylemin hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde ispatlanarak bu eyleme uygun olan disiplin cezası maddesinin tayini ve uygulanması gereklidir.

Yapılan soruşturma sonucunda disiplin cezası verilebilmesi için suça esas fiilin sübuta erdiğine ilişkin tespitin, hukuken geçerli, her türlü şüpheden uzak, kesin ve somut delillere dayanması gerektiği; aksi durumda; Anayasa, uluslararası sözleşmeler ve yargı kararları ile güvence altına alınmış bulunan masumiyet karinesinin ihlali sonucunun doğabileceği açıktır. Nitekim, Anayasa Mahkemesi Genel Kurulunun, Karar Tarihi:02/07/2020, Başvuru Numarası:2016/14253 olan kararında da bu husus belirtilmiştir.

Somut uyuşmazlıkta; davacının, hasta olmadığı halde sahte olduğunu bilerek aldığı sağlık kurulu raporunu çalıştığı birime vererek idareyi yanıltması nedeniyle sahtecilik suçunu işlediğinden bahisle dava konusu işlem tesis edilmiş ise de işleme sebep teşkil eden fiil hakkında ''sahtecilik'' suçundan değil, ''görevi kötüye kullanma'' suçundan dolayı ceza soruşturması açıldığı, Şereflikoçhisar Cumhuriyet Başsavcılığınca 30/11/2015 günlü, 2014/1948 soruşturma dosyası kapsamında verilen 2015/1050 sayılı kararda; atılı suçu işlediğine dair kamu davası açmayı gerektirecek yeterli delil/emare tespit edilemediği gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiği görülmektedir.

Bu durumda; sahtecilik suçunun 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda açıkça tanımlanmış olması ve davacıya isnat edilen fiil hakkında ''sahtecilik'' suçu kapsamında ceza soruşturma açılmaması, kaldı ki ''görevi kötüye kullanma'' suçundan dolayı yapılan ceza soruşturması sonucunda da kamu davası açmayı gerektirecek yeterli delil/emare tespit edilemediğinden kovuşturmaya yer olmadığına dair karar alınması karşısında, davacının üzerine atılı eylemin sübuta ermediği anlaşılmakla, dava konusu işlemde hukuka uyarlık; davanın reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır

KARAR SONUCU: Davanın reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

DİSİPLİN CEZASI

5. Disiplin kurulunun kendi yetkisinde görmediği bir ceza ve bu cezaya dayanak olan fiile ilişkin dosyayı, yetkili gördüğü disiplin amirine veya yüksek disiplin kuruluna resen göndermesinde disiplin hukukuna aykırılık bulunmadığı hakkında.

ONİKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, öğretmen olan davacının, okuldaki öğrencilere tacizde bulunduğu iddiasıyla hakkında yürütülen disiplin soruşturması sonucunda, devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu kararının iptali ile yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine ve özlük haklarının iadesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, disiplin soruşturmasına konu eylemi sübut bulan davacı hakkında tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, devlet memurluğundan çıkarma cezası verilebilmesi için amirlerin bu yönde isteğinin bulunması gerektiği, uyuşmazlıkta Teftiş Kurulu Başkanı tarafından dosyanın re'sen ve doğrudan Yüksek Disiplin Kuruluna gönderilmesi suretiyle, Kanun'da öngörülen usule aykırı şekilde, amirin bu yönde isteği olmaksızın işlem tesis edildiği gerekçesiyle davacının istinaf başvurusunun kabulüne, dava konusu işlemin iptaline, davacının yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine, özlük haklarının iadesine karar verilmiştir.

Dairece, soruşturmacı tarafından soruşturmaya konu eylemin sübut bulup bulmadığı ve mevzuatta hangi disiplin cezasını gerektirdiği yönünde getirilen teklif doğrultusunda disiplin dosyasının disiplin amiri, disiplin kurulu veya yüksek disiplin kurulu tarafından değerlendirileceği; ancak disiplin cezası vermeye yetkili disiplin amiri ve disiplin kurullarının soruşturmacının teklifi ile bağlı olmadığı, söz konusu merciler tarafından, önlerine gelen dosyaların kendi görev alanında olmadığı kanaatine varılması halinde disiplin dosyasının görevli görülen merciye gönderilebileceği, bu durumda Bakanlık Disiplin Kurulunca davacının eylemlerinin memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici harekette bulunmak fiilini oluşturduğu gerekçesiyle dosyanın Yüksek Disiplin Kuruluna doğrudan gönderilmesinde usule aykırılık bulunmadığı belirtilerek temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2021/7550, **Karar No:**2024/3038

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Öğretmen olarak görev yapmakta olan davacının, okuldaki öğrencilere tacizde bulunduğu iddiasıyla hakkında yürütülen disiplin soruşturması sonucunda 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin 1. fıkrasının (E) bendinin (g) alt bendi uyarınca devlet memurluğundan çıkarma cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu kararının iptali ile yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine ve özlük haklarının iadesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının sübut bulduğu görülen söz konusu eylemleri ile 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin 1. fırasının (E) bendinin (g) alt bendinde yer alan "memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak" suçunu işlediği anlaşıldığından, bu eyleminin karşılığı olarak "devlet memurluğundan çıkarma" cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Memurlara devlet memurluğundan çıkarma cezası verilebilmesi için amirlerin bu yönde isteğinin olmasının, işlemin ön şartı olduğu, uyuşmazlıkta, işlemin tesisinden önce amirlerin bu yönde herhangi bir isteğinin bulunmadığı, Teftiş Kurulu Başkanı tarafından dosyanın re'sen ve doğrudan Yüksek Disiplin Kuruluna gönderilmesi suretiyle, Kanun'da öngörülen usule aykırı şekilde, amirin bu yönde isteği olmaksızın işlem tesis edildiği anlaşıldığından, dava konusu işlemde şekil unsuru yönünden hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle davacının istinaf başvurusunun kabulü ile mahkeme kararının kaldırılmasına, dava konusu işlemin iptaline, işlem nedeniyle davacının yoksun kaldığı parasal haklarının tahakkuk tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine, özlük haklarının iadesine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Disiplin cezası vermeye yetkili mercilerce disiplin suçu sayılacak eylemlerin işlenildiğinin öğrenilmesi halinde, bu kişiler hakkında soruşturma emri verilerek, soruşturmacı görevlendirilmesiyle başlatılacak soruşturma sonucunda olayın değerlendirilmesi ile hazırlanacak soruşturma raporunda; adli, idari ve disiplin yönünden soruşturulan hakkında soruşturmacı kanaatinin ve teklifinin de yer alması gerektiği, soruşturmacı tarafından soruşturmaya konu eylemin sübut bulup bulmadığı ve mevzuatta hangi disiplin cezasını gerektirdiği yönünde getirilen teklif doğrultusunda disiplin dosyasının disiplin amiri, disiplin kurulu veya yüksek disiplin kurulu tarafından değerlendirileceği, ancak disiplin cezası vermeye yetkili disiplin amiri ve disiplin kurullarının soruşturmacının teklifi ile bağlı olmadığı, söz konusu merciler tarafından, önlerine gelen dosyaların kendi görev alanında olmadığı kanaatine varılması halinde disiplin dosyasının görevli görülen merciye gönderilebileceği açıktır.

Bir başka ifadeyle, Bakanlık Disiplin Kurulunun, davacının fiilleri hakkında soruşturmacı tarafından yapılan teklif ve değerlendirmeye katılmak zorunluluğunun bulunmadığı gibi davacının eylemlerinin 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin 1. fıkrasının

(E) bendinin (g) alt bendinde belirtilen memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici harekette bulunmak fiilini oluşturduğu kanaatine ulaştığı takdirde, konunun yetkili kurul tarafından görüşülmesi gerektiği yönünde karar almasını engelleyen bir düzenleme bulunmamaktadır. Zira, 657 sayılı Kanun'un 126. maddesindeki "Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kurulunun ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur. Cezayı kabul veya reddeder." şeklindeki düzenleme, kurulların kendi yetki alanlarındaki cezalar bakımından uygulanabilecek bir hükümdür. Disiplin kurulunun kendi yetkisinde görmediği bir ceza ve bu cezaya dayanak olan fiile ilişkin dosyayı, yetkili gördüğü disiplin amiri veya kurula göndermesi idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu yönündeki Anayasa kuralının gereğidir. Aksi düşünce disiplin kurulunu, kendi yetkisinde görmediği bir ceza teklifi hakkında kabul veya ret yönünde bir karar vermesi sonucuna götürür ki, bu durumda kabul veya ret şeklinde tesis edilen idari işlemin yetki bakımından sakat olacağı kuşkusuzdur.

Bu durumda, davacının eylemlerinin memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici harekette bulunmak fiilini oluşturduğu gerekçesiyle dosyanın Yüksek Disiplin Kuruluna doğrudan gönderilmesinde usule aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, davanın esası hakkında bir karar verilmesi gerekirken, davanın reddi yönündeki kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun kabulü, istinafa konu İdare Mahkemesi kararının kaldırılması, dava konusu işlemin iptali, işlem nedeniyle yoksun kaldığı parasal haklarının tahakkuk tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte davalı idarece davacıya ödenmesi, özlük haklarının iadesi yolundaki temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun kabulü yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

DİSİPLİN CEZASI

6. Disipline aykırı fiilin mütemadi suç niteliğinde olması halinde, ceza zamanaşımının başlangıç tarihinin belirlenmesinde, fiilin başlangıç tarihinin değil, temadinin sona erdiği tarihin esas alınması gerektiği hakkında.

ONİKİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, memur olarak görev yapan davacının, lise diplomasının sahte olduğundan bahisle hakkında yürütülen disiplin soruşturması neticesinde, devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin yüksek disiplin kurulu sıfatıyla Büyükşehir Belediye Encümenince alınan kararın iptali ile yoksun kaldığı mali ve sosyal haklarının ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacının son savunmasının alınmadığı ve davacıya isnat edilen eyleme karşılık gelen devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve halin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin 1. fıkrasının (E) bendinin alt bentlerinde yer alan tanımlardan hangisine uyduğunun açıkça ortaya konulmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, yoksun kalınan mali ve sosyal hakların davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, dava konusu işlemin hukuki sebebinin, işlemde gösterildiği biçimde 657 sayılı Kanun'un 98. maddesinin (a) ve (b) bentleri olarak kabul edilmesi halinde, memur statüsündeki davacıyı atama yetkisinin genel müdürlük makamında olması nedeniyle görevine son verme yetkisinin de aynı makama ait olduğu, Büyükşehir Belediye Encümeni tarafından tesis edilen dava konusu işlemde yetki unsuru yönünden hukuka uygunluk bulunmadığı; öte yandan, dava konusu işlemin hukuki sebebinin, yine işlemde gösterildiği biçimde 657 sayılı Kanun'un 125. maddesi uyarınca bir disiplin cezası olarak devlet memurluğundan çıkarılması biçiminde kabul edilmesi halinde ise, davacıya isnat edilen sahte diploma tanzim etmek veya kullanmak eylemi, en geç davacının atanması sırasında gerçekleştiğinden iki yıllık ceza zaman aşımı süresi geçtikten sonra tesis edilen işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı belirtilerek istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddine karar verilmiştir.

Dairece, dava konusu işlemin disiplin hukuku kurallarına göre yürütülen disiplin soruşturması neticesinde ve Yüksek Disiplin Kurulunca tesis edildiği anlaşıldığından temyize konu kararda yetki unsuru yönünden yer verilen hukuka aykırılık gerekçesinde isabet bulunmadığı; diğer taraftan, disipline aykırı nitelikteki bir fiilin, bir anda sona ermeyip zaman içinde devam etmesi olarak tanımlanan mütemadi suçta zamanaşımının başlangıç tarihinin, fiilin başlangıç tarihi yerine temadinin sona erdiği tarih olarak esas alınması gerektiği, uyuşmazlıkta, gerçeğe aykırı olarak düzenlenen lise diplomasının idareye sunulması fiili, mütemadi suç niteliğinde olduğundan ve eylemin devam etmesi suretiyle temadi sona ermediğinden, zaman aşımı süresinin dolduğundan söz edilemeyeceği gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2021/2798, **Karar No:**2024/2873

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Memur olarak görev yapan davacının, lise diplomasının sahte olduğundan bahisle, hakkında yürütülen disiplin soruşturması neticesinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin 1. fıkrasının (E) bendinin (g) alt bendi uyarınca "Devlet memurluğundan çıkarma cezası" ile cezalandırılmasına ilişkin yüksek disiplin kurulu sıfatıyla Büyükşehir Belediye Encümeni kararının iptali ile yoksun kaldığı mali ve sosyal haklarının ödenmesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacının son savunması alınmadan tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı; ayrıca, davacı hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 98. maddesinin 1. fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile 125. maddesi uyarınca Devlet memurluğundan çıkarma cezasının verildiği, ancak davacının eyleminin 125. maddenin 1. fıkrasının (E) bendinin alt bentlerinde sayılan fiil ve hallerden hangisine uyduğunun belirtilmediği, bu durum işlemin hukukilik denetimini varsayımsal hale getireceğinden, işlemde bu yönüyle de hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, yoksun kalınan mali ve sosyal hakların davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu işlemin hukuki sebebinin, işlemde gösterildiği biçimde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 98. maddesinin (a) ve (b) bentleri olarak kabul edilmesi halinde, memur statüsündeki davacıyı atama yetkisinin genel müdürlük makamında olması nedeniyle, görevine son verme yetkisinin de aynı makama ait olduğu, Büyükşehir Belediye Encümeni tarafından tesis edilen dava konusu işlemde yetki unsuru yönünden hukuka uygunluk bulunmadığı, öte yandan, dava konusu işlemin hukuki sebebinin, yine işlemde gösterildiği biçimde 657 sayılı Kanun'un 125. maddesi uyarınca bir disiplin cezası olarak devlet memurluğundan çıkarılması biçiminde kabul edilmesi halinde ise, davacıya isnat edilen sahte diploma tanzim etmek veya kullanmak eylemi, en geç davacının Belediye Başkanlığına atanması sırasında gerçekleştiğinden iki yıllık ceza zaman aşımı süresi geçtikten sonra tesis edilen işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı belirtilerek istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Memur olarak görev yapan davacının, lise diplomasının sahte olduğundan bahisle, hakkında yürütülen disiplin soruşturması neticesinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 98. maddesinin 1. fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile 125. maddesi uyarınca "Devlet memurluğundan çıkarılması"na ilişkin Büyükşehir Belediye Başkanlığı Encümeninin (Yüksek Disiplin Kurulu sıfatıyla) kararının iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı; dava konusu işlemde "657 sayılı Kanun'un 98. maddesinin (a) ve (b) bentleri kapsamında göreve son verme" ve "125. maddesi uyarınca Devlet memurluğundan çıkarma cezası" olmak üzere iki ayrı sebep gösterildiğinden bahisle, temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararıyla, söz konusu iki sebep yönünden, ayrı ayrı hukuka uygunluk incelemesi yapılması nedeniyle, temyiz incelemesinin de bu iki sebep yönünden ayrı ayrı yapılması gerekmektedir.

Bölge İdare Mahkemesi kararı, "göreve son verme" yönünden incelendiğinde;

Dava konusu edilen Büyükşehir Belediye Başkanlığı Encümeninin (Yüksek Disiplin Kurulu sıfatıyla) işleminde, 657 sayılı Kanun'un 98. ve 125. maddelerine değinilmiş ise de söz konusu işlemin, disiplin hukuku kurallarına göre yürütülen disiplin soruşturması neticesinde ve Yüksek Disiplin Kurulunca tesis edildiği; ayrıca, dava konusu işlemde "nitelik kaybı nedeniyle göreve son verme" yönünden de değerlendirme yapıldığı görülmekle birlikte, bu hususta işlem tesis edilmediği, kesin ve yürütülebilir nitelikteki icrai işlemin devlet memurluğundan çıkarma cezası olduğu dikkate alındığında, dava konusu işlemin, nitelik kaybı nedeniyle göreve son verme işlemi olmadığı, "Devlet memurluğundan çıkarma cezası" mahiyetinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu nedenle, "göreve son verme işleminde usulde paralellik ilkesi gereği DİSKİ Genel Müdürü yetkili olduğundan, Yüksek Disiplin Kurulunca tesis edilen işlemde yetki yönünden hukuka uygunluk bulunmadığı" gerekçesiyle verilen temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararının bu kısmında hukuki isabet görülmemiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararı, "zamanaşımı" yönünden incelendiğinde;

Disiplin cezaları, kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesi için kamu görevlilerinin mevzuat uyarınca yerine getirmek zorunda oldukları ödev ve sorumlulukları ifa etmemeleri veya mevzuatta yasaklanan fiillerde bulunmaları durumunda uygulanan yaptırımlar olup; memurların özlük hakları üzerinde doğrudan ve önemli sonuçlar doğurmaları sebebiyle subjektif ve bireysel etkileri bulunduğu gibi, kamu görevinin gereği gibi sürdürülmesi ve kamu düzeninin sağlanması yönünden objektif ve kamusal öneme sahiptirler.

Bu bakımdan disiplin soruşturmalarının yapılmasında izlenecek yöntem, zamanaşımı, ceza verilecek fiiller ve ceza vermeye yetkili makam ve kurullar pozitif olarak mevzuatta belirlenmekte, doktrin ve yargısal içtihatlarla da konuyla ilgili disiplin hukuku ilkeleri oluşturulmaktadır.

Kural olarak, yargı mercileri tarafından, disiplin cezalarına yönelik yapılan hukuka uygunluk incelemesinde; işin esasına geçilmeden önce, disiplin hukuku yönünden usul kurallarına uyulup uyulmadığının belirlenmesi gerekmekte olup; usul kuralları yönünden yapılacak incelemede de, ilk önce soruşturma açma ve disiplin ceza verme yetkisinin zamanaşımına uğrayıp uğramadığının belirlenmesi; zamanaşımının söz konusu olmadığının tespiti halinde ise, diğer usul kuralları (son savunmanın alınması, yetkili makamca cezanın verilmesi gibi) yönünden değerlendirme yapılması gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 127. maddesinin 2. fıkrasında yer verilen hükümle, disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren iki yıl içinde ceza verilmediği takdirde disiplin cezası verme yetkisinin zamanaşımına uğrayacağı açık bir şekilde düzenlenmiştir. Bununla birlikte, mütemadi (kesintisiz) suçlar yönünden, zamanaşımının ayrıca değerlendirilmesi gerekmekte olup; "disipline aykırı nitelikteki bir fiilin, bir anda sona ermeyip zaman içinde devam etmesi" olarak tanımlanan mütemadi suçta, zamanaşımının başlangıç tarihinin, fiilin başlangıç tarihi yerine temadinin sona erdiği tarih olarak esas alınması gerekmektedir.

Bakılan uyuşmazlıkta, gerçeğe aykırı olarak düzenlenen lise diplomasının davacının özlük dosyasına Belediye Başkanlığına açıktan atanma tarihinde (01/02/2016) girdiği ve dava konusu işlem tarihine (01/03/2018) kadar da bu diplomaya istinaden intibak, terfi veya görevde yükselme mahiyetinde bir atama işlemi tesis edilmediği anlaşılmakta ise de; söz konusu diplomanın idareye sunulması fiilinin, mütemadi suç niteliğinde olduğu, eylemin devam ettiği ve temadinin sona ermediği, bu yönüyle 657 sayılı Kanun'un 127. maddesi kapsamında zamanaşımı sürelerinin dolmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu durumda, "ceza verme yetkisinin zamanaşımına uğradığı" gerekçesiyle verilen temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararının bu kısmında hukuki isabet görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline, yoksun kalınan mali ve sosyal hakların ödenmesine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun gerekçeli olarak reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KODLAMA VERİLERİ

7. FETÖ/PDY terör örgütü kodlama verilerinin, kamu görevlisinin anılan örgüt ile iltisakı veya irtibatı bulunup bulunmadığının değerlendirilmesinde esas alınabilecek somut bir veri niteliğinde olduğu hakkında.

BEŞİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2024/1325, **Karar No:**2024/12309

Uyuşmazlıkta, davacı tarafından, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 35. maddesi uyarınca kamu görevinden çıkarılmasına ilişkin İçişleri Bakanlığının işleminin iptaline ve bu işlem nedeniyle yoksun kaldığı özlük haklarının iadesine, parasal haklarının ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacı hakkında micro SD kart içinde ele geçirilen kodlama dışında, terör örgütlerine üyeliği, mensubiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı olduğu yönünde hiçbir bilgi, belge, delil bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, bu işlem nedeniyle davacının yoksun kaldığı özlük haklarının iadesine, parasal haklarının ödenmesine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, hakkında kodlama verisi bulunan bir kamu görevlisinin, bu kodlamanın ve içerisinde yer aldığı kategorinin karşılığı olarak hangi aşama ve faaliyetlerin tanımlandığından hareketle, örgütle iltisak ve irtibatı bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi mümkün olduğundan, örgüt kodlama verilerinin kişinin örgütle iltisak ve irtibatının değerlendirilmesi için tek başına dikkate alınabilecek somut bir veri olduğu göz önünde bulundurulmak suretiyle uyuşmazlık hakkında yeniden bir karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı tarafından, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 35. maddesi uyarınca kamu görevinden çıkarılmasına ilişkin İçişleri Bakanlığının

işleminin iptaline ve bu işlem nedeniyle yoksun kaldığı özlük haklarının iadesine, parasal haklarının ödenmesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı hakkında micro SD kart içinde ele geçirilen kodlama dışında, terör örgütlerine veya Millî Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu yönünde hiçbir bilgi, belge, delil bulunmadığından, dava konusu işlemde hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, bu işlem nedeniyle davacının yoksun kaldığı özlük haklarının iadesine, parasal haklarının ödenmesine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasal Düzene Karşı İşlenen Suçlar Soruşturma Bürosunca yürütülen soruşturma kapsamında gizli tanık Garson'dan elde edilen dijital materyal içeriğinde, FETÖ/PDY terör örgütünün, Emniyet Teşkilatında kadrolaşma ve mahrem yapılanma faaliyetleri ile örgütün emniyet mensuplarını kodlamasına ilişkin bilgi ve belgelere ulaşılmıştır. Örgütün kodlama sistemi hakkındaki bu bilgi ve belgeler incelenerek kodlama sisteminin nasıl işlediğinin, kodların ne anlama geldiğinin, kodlama verisinin adli makamlara intikali sürecinin, verilerin hukuki niteliğinin ortaya konulması ve buradan hareketle kodlama verilerinin iltisak ve irtibat yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

1-Kodlama Verisinin Adli Makamlara İntikal Süreci

Kodlama verilerinin adli makamlara intikali sürecinin Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının soruşturması kapsamında Garson kod adlı gizli tanığın dijital materyalleri teslim etmesiyle başladığı;

Anılan Savcılığın yazısıyla Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliğinden gizli tanık tarafından teslim edilen dijital materyali barındıran iki adet hafıza kartı ile bir adet cep telefonuna 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 127. maddesi gereğince el konulması, 134. maddesi gereğince birebir kopyasının alınması, inceleme yapılması, bu kayıtların çözülerek metin haline getirilmesi ve kopyalarının muhafaza edilmesinin talep edildiği,

Ankara Sulh Ceza Hakimliğinin kararıyla "GARSON" (K) isimli şahıs tarafından 2 adet mikro sd kart ve bir adet cep telefonu olarak teslim edilen dijital materyallere CMK'nın 127. maddesi gereğince el konulması, bunlar üzerinde 134. maddesi gereğince inceleme yapılması, suç unsuru oluşturan kayıtlardan birebir kopya alınması, bu kayıtların çözülerek metin haline getirilmesi, kopyalarının muhafaza edilmesi yolunda karar verildiği,

Bunun üzerine, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca, Emniyet Genel Müdürlüğüne gönderilen yazı ile anılan soruşturma kapsamında ele geçirilen dijital materyaller üzerinde inceleme yapılarak, elde edilen verilerin metin haline getirilmesi, kopyasının alınması ve

muhafaza edilmesi, hazırlanacak rapor ile materyallerin Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi talimatı verildiği,

Anılan talimat kapsamında, Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığınca, bahse konu dijital materyali barındıran 2 (iki) adet Micro Sd kart ve cep telefonu ile ilgili imaj alma ve HASH değeri tespit işlemlerinin tamamlandığı, yapılan incelemeler neticesinde söz konusu dijital materyaller içeriğinde tüm Emniyet Teşkilatı personelinin kodlanmasına ilişkin bilgilerin de yer aldığının tespit edildiği,

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından tespit edilen söz konusu kodlama verilerine yönelik olarak verileri teslim eden gizli tanığın soruşturma dosyası kapsamında beyanlarına başvurulduğu anlaşılmaktadır.

Gizli tanık Garson'un beyanında: "...Yaklaşık 8-9 yıl kadar önce de Emniyet mahrem yapısı olarak nitelendirdiğimiz yapıya dahil oldum. Bu yapıyı açıklamam gerekirse Türkiye Cumhuriyeti Emniyet teşkilatı ile ilgili polis okulları ve polis akademisine girişlerin takibi, giren cemaat mensuplarının davranış ve strateji tarzlarının belirlenerek uygulanması, okuldan mezun olarak emniyet görevlisi sıfatıyla işe başladıktan sonra da bu kişilerin takibini gerçekleştirir, bu doğrultuda toplantılar düzenleyerek örgüte mali kaynak sağlanması ve örgüt içerisinde yer alan emniyet görevlilerinin gerektiğinde görevlerinin gereğine aykırı olarak örgüt talimatları doğrultusunda ve örgütün hedeflerini gerçekleştirmesine yönelik işlemleri yürütür. Bu kişiler benim dahil olduğum süre zarfında sivil kişilerden oluşmaktaydı. ... Mahrem hizmetler yapısı Türkiye genelinde Marmara (İstanbul), Ankara, Ege (İzmir), Gaziantep ve Erzurum olmak üzere 5 bölgeye ayrılmıştı. ... Biz mahrem imamlar olarak genellikle Ankara ilinde ayda bir olmak üzere toplantılar düzenlerdik. Aramızdaki irtibatı kendi adımıza kayıtlı olmayan telefon hatları ile çok ayrıntıya girmeden toplantı yerini kararlaştırırdık. Bu toplantılara 5 bölgenin sorumluları olan kişiler katılırdı. Bu toplantılara ben de iştirak etmekteydim. Bu kartlarda ele geçirilen bilgiler bu süreç içerisinde toplantılarda kayıt altına alınan bilgiler ve aynı süreçte öğrenerek kayda geçirdiğim bilgilerdir. Kartların incelemesi ile de anlaşılacağı üzere örgüt tarafından emniyet teşkilatı içeresinde yer alan herkesin yakın veya uzak olup olmadığı, örgüt ile ilgili kanaati, mezhebi, dünya görüşü, siyasi görüşüne göre sınıflandırmalar yapılmıştır. Bahsettiğim 5 bölge altında kendi içerisinde bu bölgelere bağlı küçük bölge olarak adlandırdığımız alt bölgeler vardır. ... Alt bölgelerden toplanan bilgiler, himmet olarak tabir ettiğimiz paralar 5 bölgenin üst düzeydeki temsilcilerine aktarılır, bu şekilde bir bilgi ve maddi kaynak havuzu oluşturulmuştur. Tüm personel ile ilgili bilgiler de bu şekilde kayıt altına alınmış bulunmaktadır.... Güncel Lise Kitabı başlıklı dosyada Türkiye'de görev yapan tüm polis memurları ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Tüm Emekli kitabı listesiyle, bu liste emniyet teşkilatından emekli olan çeşitli rütbelerde olan rütbeli personeli göstermektedir. Tüm Liste kitabı listesiyle, EGM de bulunan tüm personelin FETÖ açısından derecelendirmesini belirtir excel tablosudur. Bu listede FETÖ mensubu olan/olmayan tüm personel yer almakta ve bunlara aşağıda açıklayacağım kodlamalarla bir sistematik kurulmuştur. Bu liste incelendiğinde EGM de FETÖ mensubu olan ve olmayan kişiler ayırt edilebilir. Bu liste 2016 Nisan ayında hazırlanmış bir listedir..." hususlarına yer vermek suretiyle örgüt içi kodlama sisteminin işleyişi hakkında bilgiler verdiği-

nin tespit edilmesi üzerine, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, yapılan tespitler doğrultusunda, Emniyet Teşkilatı personeline ilişkin hazırlanacak bireysel raporların ilgili birimlere gönderilmesinin istenildiği anlaşılmaktadır.

2-Kodlama Sisteminin Tanımlanması

Gizli Tanık Garson'dan dijital materyal içeriğinde tespit edilen Emniyet Teşkilatı personeline yönelik dosyalar ve dosya içeriklerinde geçen harflerden oluşan kodların ne anlama geldiği sorulduğunda;

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının soruşturma dosyası kapsamında verdiği ifadesinde, "...Güncel Lise Kitabı başlıklı dosyada Türkiye'de görev yapan tüm polis memurları ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Bu bağlamda No alt başlığı ile bu kişilerin sicilleri, Y.O kazanma durumu alt başlığı ile memurluktan amirliğe geçiş sınavını kazanıp kazanmadığı, N alt başlığı ile az önce bahsettiğim 5 bölge, A başlığı altında 5 bölgeye bağlı küçük bölge dediğimiz alt bölgeleri, İ alt başlığı ile küçük bölgelere bağlı diğer iller, İlçe başlığı ile bağlı olan ilçeler, AO başlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğünde çalışan tüm görevlilerin örgüt üyesi olsun veya olmasın isimleri, Soyadı başlığı altında bu kişililerin soyadları, C başlığı altında cinsiyeti, yıllık ödev başlığı ile kişilerin çalıştığı emniyet birimi veya şubeyi ,TLF başlığı ile bu kişilerin gerçek telefon numaraları, Medeni durum başlığı ile medeni hali, Eş adı başlığı ile evli olan kişilerin eşlerinin isimleri, Eş meslek başlığı ile eşlerinin çalışıp çalışmadığı, çalışıyor ise ne iş yaptığı, Eş devam başlığı ile eşlerinin sohbet olarak nitelendirdiğimiz toplantılara katılıp katılmadığı, 2015 BB başlığı ile yine büyük bölge olarak kastettiğimiz bölgeler, 2015 Mart alan başlığı ile bu kişilerin FETÖ/PDY örgütüne bakış açısını göstermektedir,..." şeklinde,

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının diğer bir soruşturma dosyası kapsamında verdiği ifadesinde ise, "...Genel olarak EGM personelini örgütsel tasnifleme ile beşe ayırmak mümkündür. Bunlar; ALAN DIŞI, İLGİ, ALAN İÇİ, ÜMİT ve SERHAT olarak nitelendirilebilir...

ALAN DIŞI; Emniyet Teşkilatında görevli bulunduğu süre zarfında örgüt ile bağlantısı olmayanlar olarak nitelendirilebilir. Özellikle Alan Dışı kısmında yer alan personelin kodlamaları, birlikte çalıştığı alan içinde yer alan örgüt mensubu emniyet teşkilatı personellerinden (EA, SAY, A4, A5, B4, B5 vb. kodlamasına sahip kişiler) alınan bilgiler neticesinde verilmiştir... Ayrıca ilgili personelin hayata bakış açısı, yaşam tarzı, aile yapısı, mezhebi ve inancına ilişkin ayrıntılı araştırmalar yapılarak kodlama/fişleme yapılmıştır...

İLGİ; Nitelikleri itibarı ile görüşülmesi uygun görülenlerdir. İlgi alanına aktarılması düşünülen emniyet mensubunun, örgütün mahrem yapılanmasında görev alan mahrem sorumlunun toplantılarına katılan öğrencilerden (Emniyet Personellerinden) alınan bilgiler doğrultusunda, nitelikleri itibari ile görüşülmesi planlanan kişiye öncelikle öğrenciler arasından bir stajyer planlaması yapılır, başlangıçta hedef kişinin bu durumdan haberi dahi olmaz. Stajyer tarafından örgütsel bir sistematik içerisinde hedef şahsın aile yaşantısı, ilişkileri, dünya görüşü ve gündemdeki konulara bakışına kadar birçok konudaki görüşleri hakkında bilgiler toplanır, dini konular hakkında gerekli hassasiyet

oluşturularak stajyer ile arasında bir vefa ilişkisi oluşturma anlamında gerekli çalışmalar yapılır. Bu çalışmalar ilk başta genel olarak insani ilişkiler üzerinden oluşturulur. Bu ilişkiler genel olarak iş yerinde birlikte yemek yeme, çay içme vb. şeklinde olur. Üç veya dört farklı safhada yaklaşık olarak dokuz aylık süreç sonrasında alana aktarımı yapılabilir. Hedef bu ilgilenme sürecinin sonunda alana aktarımı yapılmadan hemen önce, mahrem sorumluyla tanıştırma ve örgütsel toplantılar ile himmet gündeme gelir. İlgi alanındaki öğrencinin alana aktarılması, örgüt mahrem sorumlusunun üst yönetimden takdir alması açısından önemli bir eylemdir. Zaten hedef olarak kendilerine de verilir. Bu nedenle sahada görevli mahrem sorumlular ilgilendikleri öğrencilerin belirli aralıklarla alana aktarımını sağlarlar...

ALAN İÇİ; Bu kısımda yer alan kodlamalara sahip kişiler, örgütün içerisinde yer alan kişilerdir. Bu alanda bulunanlar belirli bir aşamadan geçtikten sonra bu alana dahil edilir. Burada birden fazla kodlama bulunmaktadır.

Alan içinde bulunan örgüt mensupları, örgütün sohbet toplantılarına katılır, himmet verir (özel durumlar hariç) çalışmış olduğu birimdeki diğer personeller hakkında bilgi aktarabilir, eğer KOM, TEM, İstihbarat gibi kritik birimlerde çalışıyor ise örgütün herhangi bir şahıs ile ilgili olarak bilgi alması gerekiyor ise şubesinde bulunan bilgiyi temin ederek kendisinden sorumlu olan abiye aktarabilir, Vekil olarak sorumluluk alabilir.

Kısacası bu alandaki şahıslar gerektiğinde görevlerinin gereğine aykırı olarak örgüt talimatları doğrultusunda ve örgütün hedeflerini gerçekleştirilmesine yönelik işlemleri yürütür, örgütü tamamen benimsemiş kişilerdir. Bu kişilerin içerisinde, çekirdekten yetişmiş, örgüt tarafından gerek sınav sorularının verilmesi ile gerekse mülakatlarda referans olunmak sureti ile emniyet teşkilatına yerleştirilmiş kişiler olabileceği gibi, örgüt ile okulda veya meslekte tanışarak örgüte katılan kişiler de bulunabilir.

Örgüt, emniyet teşkilatındaki üst düzey atamaları, emniyet teşkilatı için önemli olan kritik birimlerde çalışacak rütbeli veya rütbesiz personeli genel olarak bu alandan seçerek yerleştirirdi. Çünkü bu alanda yer alan kişiler, yukarıda da açıkladığım gibi örgüt kendisinden bir bilgi isterse yerine getirebilecek durumdaki kişilerdir...

ÜMİT; Hayatının bir döneminde aidiyet duygusuna sahip olmuş, en az 6 ay boyunca örgütsel toplantılara devam etmiş, örgütün mahremiyetine ve hiyarerşik yapılanmasına dahil olmuş (istişare sistemi-duanamaz-literatür), bu yolda ilerlerken herhangi bir sebepten dolayı, örgütten kopmuş olan şahıslara ÜMİT denir. Örgütün mahrem yapılanması açısından ÜMİT durumuna düşmüş kişiler aşırı derecede önemlidir, ÜMİT konusu ile ilgili olarak hatırladığım kadarıyla özel gündemler oluşturulurdu; ÜMİT konusu ile ilgili olarak örgüt liderine atfedilen "Beni her vakit kabeye ışınlasanız, bir ümit erinin düzelmesi kadar sevindiremezsiniz. Ümit bağrıma saplanmış bir hançerdir. Çözümü dünyada bulamazsak öbür taraftan getirmeli. Kendi evlatlarımızın kaymaması için nasıl dua ediyorsak, bu işi yapanlar olarak bizde öyle dua etmeliyiz. Normal Müslümanlık performansı yetmez ekstra Müslümanlık ister. Yoğunlaşma olmalı, yeni yöntemler keşfedilmeli, sıfırlama mümkün mü bilmiyorum ama sıfırlama peşinde olalım" şeklinde söylemlerinden bahsedilirdi. Hatta ÜMİT bir kişinin kazanılması ile ilgili nasıl bir yol izlenmesine ilişkin

ayrıntılı sunum ve notlar hazırlanırdı. Dijital materyaller içerisinde de bu minvaldeki sunum ve notlarda bulunabilir. Bu noktada şu anda adını hatırlamadığım bir ümitle ilgili olarak kazanılması amacıyla hali hazırda Afrika ülkesinde görevlendirilen bir mahrem sorumlusunun (abi) masrafları karşılanarak getirilmesi ve şahısla görüşme yapılması gündeme alınmıştı. ÜMİT durumunda olan kişi, örgütün mahrem yapısının işleyişini öğrenmiş, mahrem sorumluyu tanıyan ve dolayısı ile örgütsel toplantılara diğer katılanları da bilen bir kişi olması nedeniyle, ÜMİT durumundaki şahsın, örgüte ihanet ederek karşı tarafa geçmesi halinde oluşabilecek durumlara tedbir almak amacıyla ÜMİT konusuna örgütün bu kadar yoğunlaşmasını şimdi daha iyi anlıyorum. Mahrem yapının işleyişinde, bir kez mahrem sorumluyla tanışıp, örgütsel toplantılara katılan, kendisinden görevinin gereği dışında, örgütün menfaati doğrultusunda iş ve işlem yapması istenilen şahısların, örgütten ayrılması kendisi açısından mümkün ancak örgüt açısından mümkün değildir. En sert şekilde örgütü eleştirerek ayrılan kişiler bile ÜMİT olarak değerlendirilir...

SERHAT; 17/25 Aralık sürecinden sonra bilhassa polis memuru rütbesindeki personelde korku nedeniyle yoğun şekilde ayrılmalar söz konusu oldu, bu örgütün yine üst düzey bir toplantısında gündeme geldi, o zamana kadar rastlanılmayan şekilde yoğun bir "ÜMİT" durumu ortaya çıktı. O toplantıda bu kadar çok ÜMİT'in olamayacağı, sürecin normale dönmesi ile pek çoğunun tekrar geri geleceği inancıyla ayrı bir kodlama yapılması gündeme geldi ve "SÜRECİ" ifade eden "S" kodu üretildi." şeklinde beyanda bulunmuştur.

Aynı ifade içeriğinde, diğer alt kodlamalara ilişkin olarak ise:

"OFİS; Kodlamalarda, FETÖ mensuplarından bekar veya yeni mezunların cemaat evlerinde kalıp kalmama durumlarını gösteren "Ofis" sütunu bulunmaktadır. FETÖ'de bekar veya yeni mezun memurlar için oluşturulan örgüt evleri bulunmaktadır. Bu evlerde kalanlar için genel olarak "EVET", kalmayanlar için "HAYIR" tabiri kullanılır...

KURS TAKSİDİ; Kodlamalarda, FETÖ mensubu şahsın örgüte aylık olarak verdiği TL cinsinden himmeti gösteren "Kurs Taksidi" sütunu bulunmaktadır. Burada fişleme/kodlaması yapılan personelin kodlaması ile ters orantıda himmet kayıtları görülebilir. Örneğin, "SAYV" pozisyonunda olan birinin himmet kaydının bulunmaması şahsın hiçbir zaman himmet vermediği anlamına gelmez, şahıs listenin düzenlendiği tarihte çeşitli ekonomik gerekçelerle ev alma, araba alma, borçlu olma, hastalık vb. durumlarda mahrem sorumlusunu bilgilendirerek himmet vermeyebilir. Yine, CA veya SCB kodlaması bulunan kişinin himmet kaydının bulunması ise şahsın bilhassa 17/25 Aralık süreci sonrasında hem mahrem sorumlu ile arayı iyi tutmak, bağı koparmamak adına himmet miktarını verirken, diğer bir taraftan da birlikte görünmemek ve görüşmek istememesi hususları ile alakalı olabilir. Bu sebep ile örgütten ayrıldığı yönünde kodlaması olan şahısların da kurs taksiti verdiği görülebilir...

ETÜT; FETÖ mensuplarının haftalık ders programlarının dışında, bekar memur evleri ya da özel olarak bu iş için tutulmuş evlerde veya evi müsait olan personelin evinde, bazen yatılı olmayı da içeren yoğunlaştırılmış ders programı (manevi tören) sayısı örgüt mensubu açısından fişleme/kodlama listelerine kayıt edilir. Bu listelerde karşılaşılan buçuklu ifadeler, yarım günü ifade eder. Normalde her FETÖ mensubunun yılda 15 günlük

bir programı tamamlaması hedeflenir ancak yoğun mesaide çalışan kişilerin manevi törene katılma sıklığı eksik olsa da mazur görülür. Burada ana amaç ETÜT'e katılan örgüt mensuplarına dini bilgilerin yanı sıra örgüt ideolojisini benimsetmektir. ETÜT örgüt içerisinde rutin hale gelen sohbet adı altındaki haftalık veya aylık toplantılarla karıştırılmamalıdır. Burada örgüt mensubundan yıllık izninin belirli kısmını örgüt tarafından belirlenecek adreste geçirmesi beklenir..." şeklinde beyanda bulunduğu görülmektedir.

3- Kodlama Sistematiğinin İşleyine Dair Diğer Beyanlar

UYAP üzerinden erişilen ceza yargılaması kayıtlarının incelenmesinden, örgüt tarafından oluşturulan kodlama verilerinin anlamlandırılmasına yönelik olarak, gizli tanık Garson tarafından ifade edilen bilgiler ile örtüşen beyanlar bulunduğu görülmektedir.

4- Kodlama Verisinin Hukuki Niteliği

Örgütün kodlama sisteminin tüm emniyet personelini kapsadığı, bu çerçevede örgütün etki alanı dışındaki kişileri "alan dışı" kategoride, nitelikleri itibarıyla görüşülmesi uygun görülen kişileri "ilgi" kategorisinde, örgütün etki alanına dahil edilen kişileri "alan-içi" kategoride, örgütün etki alanında iken çeşitli sebeplerle örgütten uzaklaşma sürecine giren kişileri "ümit" veya "serhat" kategorileri içerisinde kodladığı; her bir kategori içerisinde kişinin derecelendirildiği çeşitli alt kodların bulunduğu, söz konusu kodlamaların kişinin öngörülen süreler içerisinde belirli faaliyetlerden oluşan safhalardan geçirilmesi suretiyle yapıldığı ve kodlamanın periyodik aralıklarla tekrar edildiği anlaşılmaktadır.

Böylece, örgüte yeni kazandırılacak kişilerin tespit edilip ilgilenilmesi, örgütün etki alanına dahil edilmesi ve örgütten uzaklaşanların ise engellenmesi suretiyle örgütün emniyet teşkilatı içerisinde kadrolaşmak, bu yapılanmasını korumak ve güçlendirmek amacıyla bir bilgi ve kaynak havuzu oluşturulduğu değerlendirilmektedir.

Kodlama verilerini içeren dijital materyalin adli makamların kararı uyarınca ceza usul hukukunun gerektirdiği sürece uygun olarak elde edildiği, incelendiği; bu inceleme ile kodlama sistematiğinin nasıl işlediğinin ve kodların ne anlama geldiğinin, gerek gizli tanık Garson'un beyanları gerekse dijital veri içeriğindeki tespitler dikkate alınarak açıklığa kavuşturulduğu, daha sonra söz konusu tespitlerin kişisel raporlara dönüştürüldüğü anlaşılmaktadır. Öte yandan, gizli tanık Garson'un kodlama sistematiğinin işleyişine ve anlamlandırılmasına ilişkin söz konusu beyanlarının, kovuşturma makamlarına teslim ettiği dijital materyal içeriği ile örtüşmesinin yanı sıra, üçüncü kişilerin beyanlarıyla da örtüştüğü görülmektedir.

Nitekim, Yargıtay Ceza Dairesinin kararında, "...anılan örgütün mahrem yapılanması içerisinde yer alan Emniyet Genel Müdürlüğüne sızmış mensupları ile bunlardan sorumlu mahrem imamlarının örgütle irtibatı, bağlılık derecesi ve örgütsel konumu gibi stratejik önemi haiz bilgilerin kaydedildiği dijital materyallerin, Ankara Sulh Ceza Hakimliğinden alınan karara istinaden incelenmesi neticesinde elde edilen bilgilere ilişkin raporların, müsnet suç yönünden; gizli tanık tarafından teslim edilen dijital materyallere dayanılarak düzenlenmiş, sanığın örgütle irtibatını ortaya koyan bir delil olarak kabul edilmesinin hukuka uygun olduğu..." değerlendirmesine yer verilmiştir.

Ayrıca, Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru üzerine verdiği kararlarında, başvuruculara ın örgüt tarafından kodlanmış olmasını kuvvetli suç belirtisi olarak kabul etmiştir. *(AYM Kararları: 01/7/2020 tarih ve 2018/14081 Başvuru Numaralı kararı & 41; 10/12/2019 tarih ve 2016/72052 Başvuru Numaralı kararı & 40; 13/02/2020 tarih ve Başvuru Numarası: 2016/76785 Başvuru Numaralı kararı & 48)*

Netice itibarıyla, kodlama verilerinin bir kamu görevlisinin FETÖ/PDY terör örgütü ile iltisak ve irtibatının değerlendirilmesinde esas alınabilecek hukuka uygun veri niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

5- Kodlama Verisinin İltisak ve İrtibat Yönünden Değerlendirilmesi

Anayasa'nın 129. maddesinin 1. fıkrasında, "Memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdürler" kuralına yer verilmiştir.

Bu kural doğrultusunda, Anayasa Mahkemesi kamu görevlisi olmanın sağladığı birtakım ayrıcalıklar ve avantajların yanında bazı külfet ve sorumluluklara katlanmayı ve diğer kişilerin tabi olmadığı sınırlamalara tabi olmayı da gerektirdiğini, kişinin kamu görevine kendi isteği ile girmekle bu statünün gerektirdiği ayrıcalıklardan yararlanmayı ve külfetlere katlanmayı kabul etmiş sayıldığını, kamu hizmetinin kendine has özelliklerinin bu avantaj ve sınırlamaları zorunlu kıldığını ve kamu görevlilerinin statülerinden kaynaklanan ve katlanmak zorunda oldukları yükümlülüklerden birisinin de Anayasa'nın 129. maddesinde öngörülen sadakat yükümlülüğü olduğunu vurgulamaktadır. *(AYM GK Kararı: Başvuru No.2017/15845, 21/01/2021, p.67-68)*

Aynı doğrultuda, AİHM'de "demokratik bir devletin, memurlarından anayasal prensiplere sadakat göstermesini isteme hakkı bulunduğunu" belirtmektedir. AİHM'e göre "kamu çalışanlarının devlete sadık kalmaları genel yararı korumakla ve güvence altına almakla yükümlü devlet otoriteleri ile çalışmalarının doğasında bulunan bir şarttır." *(AİHM Kararları: Sidabras ve Džiautas/Litvanya, B. No:55480/00 ve 59330/00, 27/07/2004, p. 52, 57; Volkmer/Almanya (k.k.), B. No: 39799/98, 22/11/2001; Petersen/Almanya, B. No: 39793/98, 22/11/2001; Žičkus/Litvanya, B. No: 26652/02, 07/04/2009, p.28).*

Dava konusu kararın dayanağı olan 375 sayılı KHK'nın Geçici 35. maddesindeki düzenleme ile terör örgütlerine veya Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara iltisakı yahut irtibatı tespit edilen kamu görevlilerinin görevlerine son verilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

"İltisak" ve "irtibat" kavramlarının nasıl tanımlandığı hususuna gelince, Anayasa Mahkemesi 14/11/2019 tarih ve E:2018/89, K:2019/84 sayılı kararında, iltisaklı kavramını ''kavuşan, bitişen, birleşen'', "irtibatlı" kavramını ise ''bağlantılı'' olarak tanımlamıştır. Aynı kararda, terör örgütleriyle irtibatlı ve iltisaklı olma durumu farklı şekillerde ortaya çıkabileceğinden bunların kanun koyucu tarafından önceden belirlenmesi ve kanunda tek tek sayılması zorunluluğundan söz edilemeyeceği, irtibat ve iltisak kavramları genel kavram niteliğinde olmakla birlikte, bunların belirsiz ve öngörülemez nitelikte olduğunu söylemenin mümkün olmadığı, hukuki nitelikleri ve objektif anlamlarının yargı içtihatlarıyla belirlenebileceği ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi; olağanüstü hâlin ilanına neden olan tehdit ve tehlikeler gözetilerek olağanüstü hâl döneminde terör örgütleriyle iltisaklı veya irtibatlı bulunulup bulunulmadığının tespiti bakımından, terör örgütleriyle bağın varlığı konusunda yapılacak değerlendirmenin olağan dönemde yapılacak değerlendirmeden farklı olabileceğini; olağanüstü dönemde iltisak ve irtibat tespitine dayalı olarak kamu görevinden çıkarılma kararı verilirken söz konusu bağın "sübut" derecesinde ortaya konulmasının aranmadığını, bu yönde bir "değerlendirme" yapılarak "kanaat" oluşturulmasının yeterli görüldüğünü, belirli bir tür delile dayanma zorunluluğu öngörülmemiş olmakla birlikte bu yönde bir kanaate varılırken keyfilikten uzak durulması gerektiğini belirtmiştir. *(AYM Genel Kurul Kararı: E:2016/6 (Değişik işler), K:2016/12, 04/08/2016, p.85-88; AYM Kararı: E:2018/89, K:2019/84, 14/11/2019, p-30-33)*

Bu çerçevede, yukarıda sistematiği ve adli makamlara intikali süreci anlatılan örgüt içi kodlama verisinin, bir kamu görevlisinin terör örgütü ile iltisak veya irtibatının ortaya konulması için yeterli olup olmayacağının tartışılması gerekmektedir.

Söz konusu kodlama sistemi incelendiğinde, nitelikleri itibarıyla görüşülmesi uygun görülüp örgüt tarafından "ilgi" sınıfı içerisinde kodlanan bir kişinin örgüte kazandırılması çalışmasını yapmak üzere, örgüte bağlılığı üst derecelerde kodlanan ve "stajyer" olarak nitelendirilen bir takip görevlisinin atandığı, yaklaşık dokuz aylık süreçte örgüt tarafından kazanılmak istenen söz konusu kişinin, insani ilişki kurmak aşamasından başlayıp, toplantılarına katılmak, himmet vermek, diğer grup üyeleriyle tanıştırılmak, verilen görevleri yerine getirmek ve mahrem sorumluyla tanıştırılmak gibi aşamalardan geçirildiği ve mahrem sorumludan onay alınmak suretiyle "alan içi" sınıfında kodlandığı, bir kişinin "alan-içi" kategorisinde kodlandıktan sonra çeşitli sebeplerle örgütten uzaklaşma sürecine girmesi halinde "ümit" veya "serhat" kategorisinde kodlandığı, örgütün bu şekilde kodladığı kişileri yeniden kazanmaya çok önem verdiği ve bu kişilere yönelik takip ve temas faaliyetlerinde bulunduğu, öte yandan, örgütün kodladığı kişilere yönelik değerlendirmelerini periyodik aralıklarla gözden geçirmek suretiyle kodlandırmayı tekrarladığı anlaşılmaktadır.

Kişinin kodlanmasının, örgüt tarafından söz konusu kodlama için tanımlanan faaliyet aşamalarından geçirilmesi anlamına geldiği gözetildiğinde, hakkında kodlama verisi bulunan bir kişinin, bu kodlamanın ve içerisinde yer aldığı kategorinin karşılığı olarak hangi aşama ve faaliyetlerin tanımlandığından hareketle, örgütle iltisak ve irtibatı bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi mümkün olduğundan, örgüt kodlama verilerinin kişinin örgütle iltisak ve irtibatının değerlendirilmesi için tek başına dikkate alınabilecek somut bir veri olduğu sonucuna varılmıştır.

Nitekim, gerek Anayasa Mahkemesi gerekse AİHM, bir delilin başka delillerle desteklenmemesi durumunun tek başına yargılamanın hakkaniyetini zedelemeyeceğini, delilin güçlü olmasına ve güvenilirliği konusunda riskin bulunmamasına bağlı olarak destekleyici delil ihtiyacının da zayıflayacağını vurgulamaktadır. *(AYM Kararı: Başvuru Numarası: 2018/15231, 04/6/2020, p.108; AİHM Kararları: Bykov/Rusya [BD], B. No: 4378/02, 10/3/2009, p.89,90; Ilgar Mammadov/Azerbaycan (No.2), B. No: 919/15, 16/11/2017, p. 208, 209).*

6- Kodlama Verisi Tespitinin Davacı Yönünden Değerlendirmesi

Yukarıda değinildiği üzere, kişi hakkındaki örgüt kodlama verileri, hukuka uygun ve kişinin örgütle iltisak ve irtibatı bulunup bulunmadığını ortaya koymaya tek başına yeterli olabilecek nitelikte somut bir veri niteliğindedir.

Dosyada bulunan, davacı hakkındaki veri inceleme raporunun incelenmesinden, veri inceleme raporunun "2015 Mart Alan" kısmında "SC" olarak, "2015 Mart Alan Dışı" kısmında "SCC" olarak, "Alan" kısmında "SC" olarak, "AD" kısmında ise "SCC" olarak, "Etüt 2015" kısmında "5" olarak kodlandığı görülmektedir.

Ayrıca, temyiz aşamasında dosyaya sunulan, davacı hakkındaki veri analiz raporunun incelenmesinden, davacının raporun "2012 Aralık Alan", "2013 Haziran Alan" ve "2013 Kasım Alan" kısımlarında "EA" olarak kodlandığı görülmektedir.

Bu itibarla, temyiz aşamasında dosyaya sunulan davacı hakkındaki veri analiz raporunun davacıya tebliğ edilip, cevap hakkını kullanabilmesi için ara kararı ile makul bir süre tanınması, belirlenen süre içerisinde cevap verilmesi ya da cevap verme süresi geçtikten sonra davacı hakkındaki veri inceleme raporunda ve veri analiz raporunda yer alan kodların ve bu kodların içerisinde yer aldığı kategorinin karşılığı olarak tanımlanan aşama ve faaliyetlerin değerlendirilmesi suretiyle, davacının FETÖ/PDY terör örgütü ile iltisak veya irtibatının bulunup bulunmadığının karara bağlanması gerektiğinden, aksi yönde verilen kararda hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline, bu işlem nedeniyle davacının yoksun kaldığı özlük haklarının iadesine, parasal haklarının ödenmesine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Ç. DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ KURUL İŞLEMLERİNE İLİŞKİN KARARLAR

NORMLAR HİYERARŞİSİ

1. Kanun tarafından idarenin düzenleme yapma yetkisinin yönetmelik ile kullanılması öngörüldüğünde, idarenin düzenleyici işlemi kanunla belirlenen işlem türü olan yönetmelik şeklinde tesis etmesi gerektiği hakkında.

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

İLK DERECE

Esas No:2019/535, **Karar No:**2024/1142

Uyuşmazlıkta, doğal gaz iç tesisat onayı ve işletmeye alınması konusunda sertifika sahibi ile dağıtım şirketlerinin takip edeceği usul ve esaslarda değişiklik yapılmasına ilişkin 15/12/2018 tarih ve 30626 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 13/12/2018 tarih ve 8237 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (Kurul) kararının 2., 3. ve 4. maddelerinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

Dairece, kanun tarafından idarenin düzenleme yapma yetkisinin yönetmelik ile kullanılması öngörüldüğünde, idarenin düzenleyici işlemi kanunla belirlenen işlem türü olan yönetmelik şeklinde tesis etmesi gerektiği; ancak yönetmeliğin tesis edilmesi sonrasında, bu yönetmelikte verilen yetki doğrultusunda uygulamayı göstermek veya üst normda düzenlenen usul ve yöntemleri açıklamak amacıyla, kendinden önce gelen kanun ve yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak şartıyla yeni bir düzenleyici işlemin yapılmasına engel bulunmadığı, bu kapsamda Kurul kararının dava konusu edilen kısmının, 4646 sayılı Kanun ile 4628 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri uyarınca yönetmelikle düzenlemesi gereken hususlardan olduğu, bu itibarla, ilgili Kanun hükmü gereğince, yönetmelikle düzenlemesi gereken hususların Kurul kararı ile düzenlenmesinde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: 15/12/2018 tarih ve 30626 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 13/12/2018 tarih ve 8237 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (Kurul) kararının 2., 3. ve 4. maddelerinin iptali istenilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Kanun tarafından idarenin düzenleme yapma yetkisinin yönetmelik ile kullanılması öngörüldüğünde, idarenin düzenleyici işlemi kanunla belirlenen işlem türü olan yönetmelik şeklinde tesis etmesi gereklidir.

Ancak idarenin, Kanun'un öngördüğü düzenleyici işlem türü olan yönetmeliği tesisi etmesi sonrasında, yönetmelikte verilen yetki doğrultusunda, yönetmeliğin uygulanmasını göstermek veya üst normda gösterilen usul ve yöntemleri açıklamak amacıyla; bir hakkın kullanımını, yönetmelikte ya da diğer üst normlarda öngörülmeyen bir şekilde kısıtlamadan; dolayısıyla, düzenleyici bir işlemin kendinden önce gelen kanun ve yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak şartıyla yeni bir düzenleyici işlem yapılmasına da bir engel bulunmamaktadır.

4646 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre doğal gazla ilgili herhangi bir yapım ve hizmet faaliyeti gerçekleştirilebilmesi için sertifika alınması zorunludur. Bu faaliyetler sertifika sahibi olmayan kişiler tarafından gerçekleştirilemez.

Aynı Kanun'un 6. maddesinde ise sertifika başvuru usul ve esasları, sertifika sahibi tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri, sertifikadan vazgeçilmesi hâlleri ile sertifika bedellerine ilişkin hususların "yönetmelikle" düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

Öte yandan, 4628 sayılı Kanun Ek 2. maddesinde de gerçek ve tüzel kişilerin Kurum'dan alacakları sertifika kapsamında yapacağı faaliyetlerin denetimi, gözetimi, yönlendirilmesi, uyulacak usul ve esaslar ile bu sertifikaların kapsamı, verilme kriterleri, süreleri, bedellerinin tespit şekli, çevre mevzuatı ile uyum sağlaması, sicil kayıtlarının tutulma usulü ile sertifika sahiplerinin hak ve yükümlülükleri ve piyasanın düzenlenmesi ile ilgili gerek görülen diğer hususların çıkarılacak "yönetmeliklerle" düzenleneceği kuralına yer verilmiştir.

Nitekim, davalı idare tarafından, 25/09/2002 tarih ve 24887 sayılı Resmî Gazete'de, yukarıda anılan Kanun maddeleri uyarınca, doğal gaz piyasasında iç tesisat ve servis hatları ile yapım ve hizmet faaliyetlerini yürüten gerçek veya tüzel kişilere verilecek sertifikalara ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla; sertifika verilmesi, sertifika kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesi, sertifikaların iptali, sona ermesi, yenilenmesi, tadili ile sertifika ve yetki belgesi sahiplerinin hak ve yükümlülüklerine ilişkin usul ve esasları göstermek üzere Doğal Gaz Piyasası Sertifika Yönetmeliği yayımlanarak yürürlüğe konmuştur.

Yönetmelikte, dava konusu Kurul kararının tesis edildiği dönemde, sertifikaların sona ermesi (17. madde) ve sertifikaların iptaline (18. madde) ilişkin düzenlemelere yer verilmesine karşın, sertifika sahibinin iç tesisata ilişkin yeni başvuru dosyalarının kabul edilmemesine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği görülmektedir.

İptali istenen düzenlemeler, yukarıda değinilen 4646 sayılı Kanun'un 6. maddesi ile 4628 sayılı Kanun''un Ek 2. maddesi uyarınca yönetmelikle düzenlemesi gereken hususlardan olup, bu hükümlere dayanılarak yayımlanan Doğal Gaz Piyasası Sertifika Yönetmeliği'nde 8237 sayılı Kurul kararının tesis edildiği tarihte, sertifika sahibi şirketlerden yeni başvuru alınmasının durdurulmasına ilişkin herhangi bir düzenlemeye de yer verilmediği görülmektedir.

Öte yandan, dava konusu Kurul kararının yürürlüğe konması sonrasında, 29/04/2022 tarih ve 31824 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yönetmelik ile Doğal Gaz Piyasası Sertifika Yönetmeliği'ne 24. maddesinden sonra gelmek üzere "Yetki durdurma" başlıklı 24/A maddesi eklenerek yeni başvuru dosyalarının kabulünün durdurulmasına ilişkin düzenlemelere yer verildiği görülse de sonraki Yönetmelik değişikliğinin geriye yürütülerek daha önceki Kurul kararına dayanak olarak kabulü mümkün değildir.

Bu itibarla, 4646 sayılı Kanun'un 6. maddesi ile 4628 sayılı Kanun'un Ek 2. maddesi gereğince, yönetmelikle düzenlemesi gereken hususların Kurul kararı ile düzenlenmesinde hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

ZAMANAŞIMI

2. 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 9. maddesi uyarınca tesis edilen, idari para cezası içermeyen yaptırımlara ilişkin soruşturma zamanaşımı süresinin belirlenmesinde, anılan Kanun'da aynı fiil için daha önce ihtar edilmiş olsa idi uygulanabilecek idari para cezasına ilişkin zamanaşımı süresinin esas alınması gerektiği hakkında.

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2020/1306, **Karar No:**2024/2435

Uyuşmazlıkta, sıkıştırılmış doğal gaz (CNG) piyasasında faaliyette bulunan davacı şirketin lisans kapsamı haricinde satış faaliyetinde bulunduğundan bahisle 4646 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca ihtar edilmesine ve soruşturmanın sonlandırılmasına ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davalı idare elemanlarınca yapılan denetim ve inceleme sonucunda, CNG dağıtım ve iletim lisansı bulunan davacı şirketin, lisans kapsamı haricinde satış yaptığı tespit edildiğinden, ihtar edilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, 4646 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezalarına ilişkin soruşturma zamanaşımı sürelerinin Kabahatler Kanunu hükümlerine tabi olduğu, ancak idari para cezası uygulanmaksızın sadece ihtarın uygulandığı fiiller açısından soruşturma zamanaşımına ilişkin gerek Kabahatler Kanunu'nda gerekse 4646 sayılı Kanun'da açık bir kurala yer verilmediği görülmekle birlikte, idari para cezası dışındaki yaptırımların da birer idari işlem olması ve bir fiile zamanaşımına tabi olmaksızın sonsuz bir soruşturma imkanı sağlanmasının hukukî belirlilik ve ölçülülük ilkeleriyle bağdaşmayacak olması karşısında, 4646 sayılı Kanun'nun 9. maddesi uyarınca tesis edilen, idari para cezası içermeyen yaptırımlara ilişkin soruşturma zamanaşımı yönünden uygulanacak kıstasın belirlenmesi gerektiği, bu kapsamda, doğal gaz piyasasında bir fiile idari para cezası uygulanabilmesi için ilgilinin aynı konuda ihtar edilmiş olması bir ön şart olduğundan, 4646 sayılı Kanun'da aynı fiil için daha önce ihtar edilmiş olsa idi uygulanabilecek idari para cezasına ilişkin zamanaşımı süresinin esas alınması gerektiği; bu itibarla, 100.000,00-TL veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde 5326 sayılı Kanun'un 20. maddesi uyarınca beş yıl olan soruşturma zamanaşımı süresinin, 4646 sayılı Kanun'un 9. maddesinin 1. fıkrası uyarınca ihtar için de beş yıl olduğunun kabulü ile uyuşmazlıkta 2012 yılının Mayıs ayı ile 2013 yılında lisanssız olarak faaliyette bulunan davacı hakkında 27/01/2017 tarihli Olur ile açılan soruşturmaya yönelik zamanaşımı itirazlarının geçerli olmadığı belirtilerek temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı şirketin lisans kapsamı haricinde satış faaliyetinde bulunarak 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 4. maddesinin 4. fıkrasının (h) bendini ihlal ettiğinin tespit edildiğinden bahisle aynı Kanun'un 9. maddesi uyarınca ihtar edilmesine ve soruşturmanın sonlandırılmasına ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararının iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davalı idare elemanlarınca yapılan denetim ve inceleme sonucu CNG dağıtım ve iletim lisansı bulunan davacı şirketin Bolu, Düzce ve Afyonkarahisar illerinde, bu illerde faaliyette bulunmak üzere alınmış lisansı olmaksızın toplu taşıma otobüslerine yakıt olarak kullanılmak amacıyla seyyar vasıtalarla CNG satışı yaptığının tespit edildiği, söz konusu fiilin lisans kapsamı dışında faaliyette bulunmak olarak değerlendirilebileceği, diğer taraftan davacı şirket tarafından ileri sürülen iddiaların da işlemi kusurlandıracak nitelikte bulunmadığı anlaşıldığından, söz konusu fiiller karşılığında davacı şirketin ihtar edilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: İdare Mahkemesince ihtara konu fiilin sübutu açısından değerlendirme yapıldıktan sonra davacı şirket tarafından ileri sürülen iddiaların işlemi kusurlandıracak nitelikte bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş olduğu görülmekle birlikte davacı tarafından öne sürelen ihtara konu eylemlerin zamanaşımına uğradığı iddiasının açıkça değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinin (b) bendinde açıkça kurala bağlanmış olması nedeniyle 4646 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezalarına ilişkin soruşturma zamanaşımı süreleri Kabahatler Kanunu hükümlerine tabi olduğu halde, sadece ihtarın uygulandığı ancak idari para cezasının uygulanmadığı fiiller açısından soruşturma zamanaşımına ilişkin gerek Kabahatler Kanunu'nda gerekse 4646 sayılı Kanun'da açık bir kurala yer verilmemiştir. Ancak, idari para cezası dışındaki yaptırımların da birer idari işlem olmaları bakımından idare hukuku esaslarına tabi oldukları, idare hukukunun ilkelerinin uygulama alanı bulacağı unutulmamalıdır.

Bir fiile zamanaşımına tabi olmaksızın sonsuz bir soruşturma imkanı sağlanması hukukî belirlilik ve ölçülülük ilkeleriyle bağdaşmayacaktır. Zira, zamanaşımı müessesinin amacının, tek yanlı işlemlerle piyasada faaliyette bulunanlara müdahale görev ve yetkisi bulunan EPDK'yı zamanında ve etkin olarak harekete geçerek, ilgili fiile uygun düşen yaptırımı fiilden belli bir süre içerisinde tesis edilmesini sağlamak ve fiil ile yaptırım, dolayısıyla fiil ile piyasaya olan etkisi arasındaki bağ kopmadan işlem yapmaya yöneltmektir. Böylece idare ile yaptırım tehdidi altındaki ilgili arasındaki külfet ölçülü olarak dengelenmiş olmakta, hukuki belirlilik sağlanmaktadır.

Bu nedenle, değerlendirme yapılarak, 4646 sayılı Kanun'nun 9. maddesi uyarınca tesis edilen, idari para cezası içermeyen yaptırımlara ilişkin soruşturma zamanaşımı yönünden uygulanacak kıstasın belirlenmesi gerekmektedir.

4646 sayılı Kanun'un 9. maddesinin 1. fıkrasında, Kurul'un, doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişilere yapacağı yazılı ihtara rağmen mevzuata aykırı durumlarını devam ettirenlere yaptırım ve ceza uygulayacağı kurala bağlanmıştır. Bu hüküm uyarınca, doğal gaz piyasasında bir fiile idari para cezası uygulanabilmesi için ilgilinin aynı konuda ihtar edilmiş olması gerekmektedir. İhtar ya da idari para cezası aynı fiile ilişkin yapılacak soruşturma sonucunda gündeme geleceğinden, idari para cezasının uygulanmasını engelleyen bir ön şart olan ihtara ilişkin soruşturma zamanaşımı süresininin belirlenmesine yönelik özel bir kanuni düzenleme olmadığından 4646 sayılı Kanun'da aynı fiil için daha önce ihtar edilmiş olsa idi uygulanabilecek idari para cezasına ilişkin zamanaşımı süresinin dikkate alınması gerekmektedir.

5326 sayılı Kanun'un 20. maddesinde, soruşturma zamanaşımının dolması hâlinde idarî para cezası verilemeyeceği, soruşturma zamanaşımı süresinin, 100.000,00-TL veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde beş, 50.000,00-TL veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde dört, 50.000,00-TL'den az idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde üç yıl olduğu, nispî idari para cezalarında ise soruşturma zamanaşımı süresinin sekiz yıl olduğu kurala bağlanmıştır.

Bu kapsamda, 4646 sayılı Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrasında, bu Kanun hükümlerine ve çıkarılan yönetmelik, talimat ve tebliğlere aykırı hareket edildiğinin saptanması hâlinde, üçyüzbin Türk Lirası (dava konusu Kurul kararının tesis edildiği 2018 yılı için yeniden değerleme oranı ile tespit edilen tutar 631.251,00-TL'dir) idari para cezası verileceği kuralı göz önüne alındığında, aynı fiiller nedeniyle ihtar için de zamanaşımı süresinin beş yıl olduğunun kabulü gerekir.

Uyuşmazlık konusu olayda, 2012 yılının Mayıs ayı ile 2013 yılında lisanssız olarak faaliyette bulunulduğu, davacı hakkında soruşturmanın ise 27/01/2017 tarihli Başkanlık Olur'u ile açıldığı, anılan hususların, dava konusu Kurul kararına esas 29/01/2018 tarih ve 4836 sayılı EPDK Denetim Dairesi Başkanlığı müzekkeresinde de açıkça belirtildiği görüldüğünden davacının zamanaşımı yönünden itirazları geçerli görülmemiştir.

Bu itibarla, davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddine ilişkin temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında sonucu itibarıyla hukuki isabetsizlik bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın gerekçeli olarak onanmasına karar verilmiştir.

EVRENSEL HİZMET KATKI PAYI

3. Elektronik haberleşme hizmetlerinde yetkilendirilen şirketlerce, yetkilendirmeye tabi hizmetler yerine getirilirken gerçekleştirilen, yetkilendirme konusu hizmet için gerekli ve/veya bu hizmetle ilgili olan cihaz satış, kurulum, bakım-onarım ve danışmanlık gibi faaliyetlerden elde edilen gelirlerin de evrensel hizmet katkı payı matrahına dahil edilmesi gerektiği hakkında.

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, davacı şirketin 2009 yılına ait net satış hasılatının %1'i tutarında ödediği evrensel hizmet katkı payının, elektronik haberleşme kapsamında olmadığını ve fazla tahsil edildiğini iddia ettiği kısmının iade edilmesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile mezkur tutarın yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacı şirketin gelir tablosunda yer alan ADSL modem, VDSL modem ve Netbook satış geliri ile Katma Değerli Servis/Hizmet Ücreti (Oyun, Müzik, Güvenlik Paketleri, Yedekleme Hizmeti, Wifi, E-Posta, Web Alan Adı Hizmeti), Ek Katma Değerli Servis/Hizmet Ücreti (Vitamin Eğitimi, Web Alan Adı Hizmeti), Vitamin Kart Satış Gelirleri (Vitamin eğitim paketi hizmet gelirleri), Oyun Şifre Kartı Satış Geliri (Oyun şifresi ile sunulan oyun satış geliri) kalemlerine ilişkin tutarlar elektronik haberleşme hizmeti kapsamına girmediğinden, davacının başvurusunun reddine ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, davacıdan tahsil edilen tutarın idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

Dairece, Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliği'nin 7. maddesinde, işletmecilerin, yetkilendirmeye tâbi elektronik haberleşme hizmeti faaliyetleri veya bununla birlikte yetkilendirme konusu hizmeti yerine getirirken gerekli ve/veya ilgili olan cihaz satış, kurulum, bakım-onarım ve danışmanlık gibi faaliyetleri yürütmek üzere kurulacağı belirtildiğinden, anılan gerekli ve/veya ilgili faaliyetlerin de esasen dolaylı olarak yetkilendirme kapsamında kabul edildiğinin anlaşıldığı, bu doğrultuda, yetkilendirmeler çerçevesinde elektronik haberleşme hizmeti sunan işletmeci davacı şirketin, yetkilendirmeye tâbi faaliyetleri ile birlikte yetkilendirme konusu hizmetleri yerine getirirken gerçekleştirdiği ve elektronik haberleşme hizmetlerinin sunumu veya bu hizmetlere erişim için gerekli ve/veya ilgili olduğu anlaşılan faaliyetlerinden elde ettiği net satışlar dahil olmak üzere evrensel hizmet katkı payı ödemesi gerektiğinden, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2023/3049, **Karar No:**2024/1345

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı şirketin 2009 yılına ait net satış hasılatının %1'i tutarında ödediği evrensel hizmet katkı payının, elektronik haberleşme kapsamında olmadığını ve fazla tahsil edildiğini iddia ettiği kısmının iade edilmesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ile mezkur tutarın yasal faiziyle birlikte ödenmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacı şirketçe evrensel hizmet geliri olarak yapılacak ödemenin gelir tablosunda yer alan tüm net satış hasılatı üzerinden hesaplanarak ödenmesinin istenilmesinde hukuka uygunluk bulunmadığı, gelir tablosunda yer alan ADSL modem, VDSL modem ve Netbook satış geliri ile Katma Değerli Servis/Hizmet Ücreti (Oyun, Müzik, Güvenlik Paketleri, Yedekleme Hizmeti, Wifi, E-Posta, Web Alan Adı Hizmeti), Ek Katma Değerli Servis/Hizmet Ücreti (Vitamin Eğitimi, Web Alan Adı Hizmeti), Vitamin Kart Satış Gelirleri (Vitamin eğitim paketi hizmet gelirleri), Oyun Şifre Kartı Satış Geliri (Oyun şifresi ile sunulan oyun satış geliri) kalemlerine ilişkin tutarların elektronik haberleşme hizmeti kapsamına girmediği anlaşıldığından, başvurunun reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, davacı şirketten tahsil edilen tutarın davalı idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Evrensel hizmetin, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde coğrafi konumlarından bağımsız olarak herkes tarafından erişilebilir, önceden belirlenmiş kalitede ve herkesin karşılayabileceği makul bir bedel karşılığında asgari standartlarda sunulacak olan internet erişimi de dahil elektronik haberleşme hizmetleri ile bu Kanun kapsamında belirlenecek olan diğer hizmetleri ifade ettiği, işletmecilerin tüm faaliyetlerinden elde ettiği gelirlerin yetkilendirme kapsamında kabul edilemeyeceği, dolayısıyla evrensel hizmet geliri olarak yapılacak ödemenin gelir tablosunda yer alan tüm net satış hasılatı üzerinden hesaplanarak ödenmesinin istenilemeyeceği açıktır.

Ancak, Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliği'nin 7. maddesinde, işletmecilerin, yetkilendirmeye tâbi elektronik haberleşme hizmeti faaliyetleri veya bununla birlikte yetkilendirme konusu hizmeti yerine getirirken gerekli ve/veya ilgili olan cihaz satış, kurulum, bakım-onarım ve danışmanlık gibi faaliyetleri yürütmek üzere kurulacağı belirtildiğinden, anılan gerekli ve/veya ilgili faaliyetlerin de esasen dolaylı olarak yetkilendirme kapsamında kabul edildiği anlaşılmaktadır. Buna karşılık, yetkilendirme konusu elektronik haberleşme hizmetleri için gerekli ve/veya bu hizmetlerle ilgili olmayan diğer faaliyetler ise yetkilendirme kapsamında kabul edilemeyecektir.

Yetkilendirmeye tâbi faaliyetler için gerekli ve/veya bunlarla ilgili bu yan faaliyetleri gerçekleştiren ve bunlardan gelir elde eden işletmecilerin, piyasada aynı faaliyetlerden gelir elde eden yetkilendirilmemiş diğer teşebbüslerle aynı hukuki durumda olduklarının kabul edilemeyeceği açıktır. Zira yetkilendirilmiş işletmeciler, abonelerden kaynaklı hazır bir müşteri portföyüne sahip olup, bu ürün ve/veya hizmetleri ilgili elektronik haberleşme hizmetiyle birlikte pazarlayabilme ve bunların ücretlerinin aylık faturaya yansıtılmak

suretiyle tahsil edilebilmesi gibi rekabet avantajlarını haizdir. Dolayısıyla, yetkilendirmeye tâbi hizmetler yerine getirilirken gerçekleştirilen, yetkilendirme konusu hizmet için gerekli ve/veya bu hizmetle ilgili olan faaliyetlerden elde edilen gelirlerin de evrensel hizmet katkı payı matrahına dahil edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlıkta, davacının evrensel hizmet katkı payı matrahına dahil edilmemesi gerektiğini ileri sürdüğü gelir kalemleri bu bağlamda değerlendirilerek bir karar verilmesi gerekmektedir.

Davacı şirketin yetkilendirildiği hizmetlerin niteliği ve davacı şirket tarafından evrensel hizmet katkı payı matrahına dahil edilmemesi gerektiği iddia edilen gelir kalemleri birlikte değerlendirilmelidir. ADSL ve VDSL modem ile netbook (bilgisayar) satış gelirleri, internet servis sağlayıcılığı hizmetinin sunumu ve abonelerin/tüketicilerin bu hizmete erişimi için gerekli olan ürünlerin satışından elde edilmiştir. Katma değerli hizmet (oyun, müzik, güvenlik paketleri, yedekleme hizmeti, wifi, e-posta, web alan adı hizmeti), vitamin eğitimi ve kartı ile oyun şifre kartı satışları ise bir bütün olarak davacının yetkilendirildiği elektronik haberleşme hizmetleriyle açıkça ilgili bulunmaktadır. Dolayısıyla, bu gelirlerin yetkilendirme konusu hizmetleri yerine getirirken gerekli ve/veya ilgili olan faaliyetlerden kaynaklandığı ve davacı şirketin esas faaliyet konusu olan elektronik haberleşme hizmeti sunumuyla ilgili olduğu anlaşıldığından, elektronik haberleşme sektöründe yetkilendirilmiş olan davacı şirketin yürüttüğü bu faaliyetlerden elde ettiği gelirler üzerinden de evrensel hizmet katkı payı ödemekle yükümlü olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, yetkilendirmeler çerçevesinde elektronik haberleşme hizmeti sunan işletmeci davacı şirketin, yetkilendirmeye tâbi faaliyetleri ile birlikte yetkilendirme konusu hizmetleri yerine getirirken gerçekleştirdiği ve elektronik haberleşme hizmetlerinin sunumu veya bu hizmetlere erişim için gerekli ve/veya ilgili olduğu anlaşılan faaliyetlerinden elde ettiği net satışlar dahil olmak üzere evrensel hizmet katkı payı ödemesi gerektiği anlaşıldığından, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptali, davacı şirketten tahsil edilen tutarın davalı idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

D. İMARA İLİŞKİN KARARLAR

PLAN YAPMA YETKİSİ

1. İdareye sunulan imar planı değişikliği teklifinin koşulları sağlamadığı gerekçesiyle, idarenin karar organı olan ilgili meclise sunulmaksızın reddedilmesi yolunda tesis edilen işlemin yetki unsuru yönünden hukuka aykırı olduğu hakkında.

ALTINCI DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, davacıların maliki olduğu taşınmaza ilişkin 1/5.000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planında değişiklik yapılması istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin Belediye Başkanlığı işleminin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacıların Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 31. maddesinde öngörülen koşulları sağlamayan plan değişikliği teklifinin reddedilmesine yönelik Belediye Başkanlığı işleminde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, 3194 sayılı İmar Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre imar planları ile değişiklikleri ve revizyonlarını onaylama yetkisinin belediye meclisine ait olduğu, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 31. maddesinde, plan paftası, plan notları, plan raporu bulunmayan ve plan teklifi niteliğini haiz olmayan, müellif tarafından yapılmayan ve imzalanmayan planların idarelerin karar merciilerine sunulmayacağı düzenlenmiş ise de, Yönetmelik hükmüyle getirilen bu kuralın ilgili idareye Kanunla verilen yetkiyi kısıtlayıcı nitelikte ve idarenin iç işleyişine yönelik bir düzenleme olması sebebiyle ilgili idare meclislerinin plan değişikliği talepleri hakkında karar verme yetkisini ortadan kaldırmayacağı, bu itibarla, davacıların mülkiyetindeki taşınmaza yönelik imar planı değişikliğiyle ilgili talebin, bu konuda karar verme yetkisine haiz belediye meclisince değerlendirilerek karara bağlanması gerekirken, Belediye Başkanlığınca reddedilmesine ilişkin dava konusu işlemde yetki yönünden hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2021/5434, **Karar No:**2024/5524

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacıların maliki olduğu taşınmaza ilişkin 1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planında değişiklik yapılması istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin Belediye Başkanlığı işleminin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davacılar tarafından plan değişikliği talebiyle yapılan başvuruda müellif tarafından hazırlanan bir plan teklifi olmadığı, plan paftası, plan notları, plan raporu bulunmadığı, davacılar tarafından Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 31. maddesinde yer alan hükümlere uygun olmayan plan değişikliği başvurusunun reddine ilişkin Belediye Başkanlığı işleminde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Belirli ölçütlere göre hazırlanan imar planlarının, zamanla planlanan alandaki koşulların zorunlu kıldığı şekilde ve kanundaki usullere uygun olarak değiştirilmesi mümkündür. Bu değişikliklerin de ilgili idarelerin hangi organ ve mercilerince karara bağlanacağının kanunla belirlenmesi gerekir.

3194 sayılı İmar Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre imar planı, imar planı revizyonu ve imar planı değişikliklerini onaylama yetkisi belediye meclisine ait olduğundan, belediyelere yapılan imar planı değişikliği tekliflerinin karara bağlanmak üzere belediye meclisine sunulması gerekmektedir.

Kanunda plan değişiklikliği taleplerinin değerlendirilmesine ilişkin yetkili merciler belirlenmiş olmakla beraber Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliğine getirilen ayrıksı düzenleme dolayısıyla; ilgili mercilere sunulan plan değişikliği teklifinde plan paftası ve plan raporunun bulunması gerektiği, bu nitelikteki plan teklifinin plan kademesine, planlama esaslarına, yapılan analiz çalışmaları ve kararlara, kent bütününe ve çevresine etkisi gibi yönlerden değerlendirileceği, plan paftası, plan notları, plan raporu bulunmayan ve plan teklifi niteliğini haiz olmayan, müellif tarafından yapılmayan ve imzalanmayan planların, idarelerin karar mercilerine sunulamayacağının düzenlendiği görülmektedir.

Bu aşamada tartışılması gereken husus, karar almaya yetkili olduğu kanunla belirlenen bir organın karar alma yetkisinin ve karar süreçlerinin, idarenin iç işleyişine yönelik olarak yönetmeliklerde yer verilen düzenlemelerden ne şekilde etkileneceğine ilişkindir.

Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesi ile Anayasal güvenceye bağlanan hak arama hürriyeti, temel hak kategorisinde yer almasının yanında, diğer temel hak ve hürriyetlerin korunması ve kullanılmasında üstlendiği görev nedeniyle de hukukun temel ilkelerinden birini teşkil etmektedir.

İdari faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sırasında güçsüz durumda olan bireylerin hak ve menfaatlerinin korunması demokratik yönetimin gereğidir. Ülkemizde; bireylerin, en yoğun hak ve menfaat ihlalleri yaşadıkları konulardan biri olan idare ile ilişkiler alanında cereyan eden sorunlar karşısında yeni sayılabilecek bazı haklara sahip oldukları kabul edilmektedir. Bu hakların doğumunda meşruiyetin en temel kaynağı, bireyin idare karşısında güçsüz oluşudur. Bu dezavantajlı durumun, bireye ancak bazı hakların verilmesi ile giderilebileceği realitesi göz önünde bulundurulduğunda, idare karşısında, yeni bireysel hakların doğmasının yanı sıra mevcut hakların kapsam bakımından re'sen genişlemeleri de meşru bir zemine dayanmaktadır. İdari faaliyetlerin, iyi idare ilkeleri olarak adlandırılan birtakım ilkeler doğrultusunda gerçekleşmesi, hukuk devleti olgusuna da önemli kazanımlar sağlayabilme potansiyeline sahiptir. (Zeyrek, İlker Birey- İdare İlişkisi Bağlamında İyi İdare Hakkı ve Türk Pozitif Hukukunda Görünümü, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Temmuz-Ağustos 2021, syf.295-297).

Bireylerin idarelere yaptıkları başvuruları hızlandırmak ve başvuru usullerini kolaylaştırmak iyi idare hakkının gereğidir. İyi idare hakkının sağlanması durumunda hak arama özgürlüğüne ilişkin engellerin bir kısmının da ortadan kalkacağı açıktır.

İptal davasının öze ilişkin koşulları arasında idari işlemin yetki yönünden hukuka uygarlılığı da yer almaktadır. İdare hukukunda "yetki", idareye Anayasa ve yasalarla tanınmış olan karar alma gücünü ifade eder ve idari işlemlerin en temel öğesini oluşturur. Bir kamu düzeni sorunu olan yetki, yasa koyucu tarafından hangi makam veya merciye verilmiş ise, ancak o makam veya merci tarafından kullanılabilir. Bu bakımdan, yasanın açık izni olmadıkça yetkili makam veya mercinin yetkisini devretmesi olanaklı değildir. Aktarılan nitelikleri gereği, idare hukukunda yetkisizlik kural, yetkili olmak istisnadır. Bu itibarla, yetki hükümlerinin sınır ve çerçevesinin yasayla açıkça çizilmesi gerekir ve genişletici yoruma tabi tutulamaz.

Yukarıda yer verilen Yönetmeliğin ilgili maddesinde, plan paftası, plan notları, plan raporu bulunmayan ve plan teklifi niteliğini haiz olmayan, müellif tarafından yapılmayan ve imzalanmayan planların idarelerin karar merciilerine sunulmayacağı düzenlenmiş ise de, Yönetmelik hükmüyle getirilen bu kuralın ilgili idareye Kanunla verilen yetkiyi kısıtlayıcı nitelikte ve idarenin iç işleyişine yönelik bir düzenleme olması sebebiyle ilgili idare meclislerinin plan değişikliği talepleri hakkında karar verme yetkisini kaldırmadığı kuşkusuzdur.

Aksi bir yorumda, aynı tüzel kişiliğin organları arasında bulunması gereken iletişim ve organizasyonda olması gereken iç işleyişe ilişkin kurallardan kaynaklanan külfetin, bu tüzel kişilikten, hizmet alanlara yüklenmesi, yasa ile kendilerine bahşedilen başvuru haklarının sürüncemede kalması sonucunu doğuracağı, ayrıca belirtilen şartların yerine getirilmesinin, imar plan değişikliği talebinde bulunanlardan beklenmesi durumunda bu tekliflerin sadece bu nedenle ilgili idare mercilerine sunulmamasının bireyler üzerine aşırı bir külfet yükleneceği açıktır.

Bu itibarla, Anayasal kural karşısında normlar hiyerarşisi gereğince kanunda yer almayan ancak yönetmelikle plan değişikliği tekliflerinin ilgili karar merciine sunulmaması

yetkisi veren bu kuralın, Kanunda yer alan ilgili idare meclisinin karar alma yetkisini kaldırdığı sonucuna ulaşılmasına hukuken olanak bulunmamaktadır.

Bu kapsamda, imar planlarının ve değişikliklerinin yapılması ve yürürlüğe girmesinin belediye meclisi kararıyla gerçekleşeceği ve bu planlara veya plan değişikliklerine yapılacak itirazların da belediye meclisi tarafından görüşülerek karara bağlanacağı açıktır.

İmar planı değişikliğinin yapılması için öncelikle değerlendirilmesi gereken, böyle bir değişiklik isteminin şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına uygunluğunun bulunup bulunmadığıdır.

Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlığın özelinde değerlendirme yapıldığında ise davacıların mülkiyetindeki taşınmaza yönelik imar planı değişikliğiyle ilgili talebin, şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararı yönünden uygun olup olmadığı konusunda yetki ve usulde paralellik ilkesi gereğince bu konuda karar verme yetkisine haiz belediye meclisince değerlendirilerek karara bağlanması gerekirken, bu usul izlenmeden belediye meclisine sunulmaksızın Belediye Başkanlığınca reddedilmesine ilişkin işlemde yetki yönünden hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu itibarla, dava konusu işleminin iptali gerektiğinden aksi yöndeki temyize konu Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

PLANLAMA HİYERARŞİSİ

2. Üst ölçekli planlarda yer verilemeyen ayrıntıların ya da teknik olarak gösterimi imkansız olan fonksiyonların alt ölçekli planlarda yer almasının, planlama hiyerarşisine aykırılık oluşturmayacağı hakkında.

ALTINCI DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, davacının maliki olduğu taşınmaza ilişkin 1/25.000 ölçekli nazım imar planının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında kırsal yerleşik alanda kalan taşınmaza dava konusu 1/25.000 ölçekli nazım imar planı ile tarım alanı işlevi getirilmesinin planlama hiyerarşisine uygun olmadığı, çevresinde aynı özelliklere sahip alanlar konut alanı iken, sadece köy yerleşik alan sınırının ele alınması suretiyle taşınmaza tarım alanı işlevi getirilmesinin planın bütünlüğüne ve mülkiyet hakkına aykırı olduğu, eşitlikçi yaklaşımla planlama yapılmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, planların kademeli birlikteliği ilkesi çerçevesinde her alt ölçekli planlama kademesinin bir üst ölçeğin ana kararlarını korumakla birlikte üst ölçektekinden daha fazla bilgi ve ayrıntı içermesi gerektiği, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının ölçeği göz önünde bulundurulduğunda parsel bazında kararlar üretilmesi mümkün olmadığından, bu planda şematik veya sembol olarak gösterilen kullanımlara ilişkin yer seçimlerinin ilgili kurumların görüşleri doğrultusunda alt ölçekli planlarda kesinleştirilmesi gerektiği, bu kapsamda üst ölçekli planlarda yer verilemeyen ayrıntıların ya da teknik olarak gösterimi imkansız fonksiyonların alt ölçekli planlarda yer alması üst ölçekli plana aykırılık oluşturmayacağından, uyuşmazlık konusu parselin 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında ''kırsal yerleşim alanı'' olarak belirlenen işlevinin alt 1/25.000 ölçekli nazım imar planında "tarım alanı" olarak belirlenmesinin planlama hiyerarşisine aykırılık oluşturmadığı, dava konusu 1/25.000 ölçekli nazım imar planı ile taşınmaza getirilen işlevlerin de şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına uygun olduğu gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2022/225, **Karar No:**2024/5085

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacının maliki olduğu taşınmazın köy yerleşik alan sınırı dışında kalan kısmının tarım alanı olarak belirlenmesine ilişkin 1/25.000 ölçekli nazım imar planının iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu taşınmazın kuru marjinal tarım arazisi olduğu, çevresinde aynı özelliklere sahip alanların konut alanı olduğu, planlamada sadece köy yerleşik alan sınırının ele alınmasının ve parsele yönelik olarak verilen plan kararının mülkiyet, imar hakları ve plan bütünlüğü açısından uygun olmadığı, parsel özelinde verilen plan kararıyla kamu yararı ile kişisel yarar arasında olması gereken dengenin kurulamadığı, eşitlikçi bir planlama olmadığı, bu nedenle uyuşmazlığa konu nazım imar planının kamu yararına aykırı olduğu gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Planların tanımına ve kademelenmesine yönelik 3194 sayılı İmar Kanunu'nun ve Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri uyarınca alt ölçekli planların üst ölçekli planlarda belirlenen planlama ana ilkelerine, kararlarına uyumlu olması gerektiğine kuşku bulunmamaktadır.

Planların kademeli birlikteliği ilkesi çerçevesinde her alt ölçekli planlama kademesinin bir üst ölçeğin ana kararlarını korumakla birlikte üst ölçektekinden daha fazla bilgi ve ayrıntı içermesi gerekir. Bu nedenle, nazım imar planları çevre düzeni planlarının, uygulama imar planları da nazım imar planlarının, büyütülmüş kopyaları olmayıp soyuttan somuta inen plan kararlarının alındığı farklı özellikleri ve ayırıntıları içeren belgeler olduğu bilinmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, uyuşmazlık konusu parselin dava konusu 1/25.000 ölçekli nazım imar planında kısmen kırsal nitelikli yerleşim alanı fonksiyonunda kısmen tarım alanı fonksiyonunda kaldığı; davacının tarım alanı fonksiyonunda kalan kısma itiraz ettiği, dolayısıyla tarım alanı fonksiyonunda yer alan kısmın da yerleşime açılması gerektiği iddiası ile işbu davayı açtığı, temyize konu kararda ise 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında parselin kırsal yerleşik alanda kaldığı, dava konusu 1/25.000 ölçekli nazım imar planında ise parselin tarım alanında kaldığı, dolayısıyla dava konusu nazım imar planının üst ölçekli çevre düzeni planı ile kısmen uyumsuz olduğu, taşınmazın çevresinde yapılaşmalar olduğu köy yerleşik alan sınırının büyütülmesi gerektiği gerekçesiyle iptaline karar verildiği anlaşılmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 27.08.2015 tarihinde onaylanan Antalya-Burdur-Isparta Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının plan notlarının "Genel Hükümler" başlıklı 5. bölümünün 5.2 sayılı maddesinde; ''Bu plandan ölçü alına-

rak uygulama yapılamaz'', 5.17 sayılı maddesinde; ''Bu plandan ölçü alınarak uygulama yapılamaz. Bu plan, bu plan ile belirlenen kentsel yerleşme alanlarının tamamının yerleşime açılacağını göstermez. Bu sınırlar, alt ölçekli planlama çalışmalarında ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri doğrultusunda ve bu plandaki nüfus kabullerine göre belirlenen alansal büyüklüğü aşmayacak şekilde doğal, yapay ve yasal eşikler çerçevesinde kesinleşir'', 5.20 sayılı maddesinde; ''Bu planın ilke ve stratejileri doğrultusunda yapılacak alt ölçekli planlarda, ilgili kurum ve kuruluş görüşleri alınacaktır.

'' şeklinde plan notlarına yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının plan notları ile planlama ilke ve esasları çerçevesinde yapılan değerlendirmede; alt ölçekli imar planlarının yapım aşamasında ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerinin alınacağı, tarımsal niteliği korunacak alanlarda ise mutlaka ilgili kurumlardan alınan görüşler doğrultusunda yapılaşma olabileceği, çevre düzeni planı ölçeğinde getirilen kullanım kararlarının o bölgenin mutlaka yapılaşacağı anlamına gelmeyeceği, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının ölçeği göz önünde bulundurulduğunda parsel bazında kararların üretilmesi mümkün olmayacağı, bu planda gösterilemeyen kullanımların 1/25000 ölçekli nazım imar planında yer alabileceği, üst ölçekli planlarda yer verilemeyen ayrıntıların ya da teknik olarak gösterimi imkansız fonksiyonların alt ölçekli planlarda yer almasının üst ölçekli plana aykırılık oluşturmayacağı, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında şematik veya sembol olarak gösterilen kullanımlara ilişkin yer seçimlerinin ilgili kurumların görüşleri doğrultusunda alt ölçekli planlarda kesinleştirileceği, dolayısıyla Antalya-Burdur-Isparta Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planında ''kırsal yerleşim alanı'' olarak belirlenen bir alanda alt ölçekli dava konusu 1/25.000 ölçekli nazım imar planı ile fonksiyon belirlemesi yapılmasının, bu itibarla da taşınmazın "tarım alanı" olarak belirlenmesinin üst ölçekli plana aykırılık oluşturmayacağı açıktır.

Öte yandan dava konusu plan paftasının tamamı incelendiğinde, il idare kurulu tarafından belirlenen köy yerleşik alanı sınırları kapsamında kalan taşınmazların kırsal nitelikli yerleşik alan olarak, kırsal nitelikli yerleşik alanla orman alanı arasında kalan taşınmazların tarım alanı olarak, tarım alanının dışının ise orman alanı olarak planlanarak bölgeleme yapıldığı, köy yerleşik alanı sınırının, zorunlu olarak göz önünde bulundurulması gereken yasal eşiklerden birisi olduğu ve dava konusu planda bu sınırın göz önünde bulundurulmasında herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Ayrıca bilirkişi raporunda, il idare kurulu tarafından belirlenen köy yerleşik alanı sınırları dışına da evlerin yapıldığı, bu nedenle dava konusu planda köy yerleşik alanı dışına yapılan evler dikkate alınarak taşınmazın tarım alanı olarak belirlenmesinin eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtilmiş ise de köy yerleşik alanı sınırları dışında yapılan ve mevzuata uygun olup olmadıkları tartışmalı olan yapıların fiili durum dikkate alınarak dava konusu plan ölçeğinde hakim kullanım kararı öngörülen tarım alanının kaldırılmasına yol açmayacağı aksine gelecekteki arazi kullanımının hazırlanan planlara göre şekilleneceği açıktır.

Bu itibarla taşınmazın köy yerleşik alanı sınırları dahilinde kalan kısmının kırsal nitelikli yerleşim alanı, köy yerleşik alanı sınırları ile orman alanı sınırları arasında kalan kısmının ise tarım alanı olarak planlanmasının şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına uygun olduğu sonucuna varılarak dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik olarak yapılan istinaf başvurusunun reddine dair Bölge İdare Mahkemesi kararında isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

BEDELSİZ TERK

3. Parselasyon işlemi yapılmamış bir alanda yapılaşabilmek amacıyla taşınmazın umumi hizmet alanına rastlayan kısmının bedelsiz olarak kamuya terk edilmesinden sonra idare tarafından başka amaçlara tahsis edilmesi veya imar planı değişikliği ile yapılaşmaya açılması hallerinde, söz konusu terk işlemi taşınmazda meydana gelen değer artışına karşılık yapıldığından, eski maliklerince mülkiyet iddiasında bulunulamayacağı ve bedelsiz iadeye konu edilemeyeceği hakkında.

ALTINCI DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, davacının maliki olduğu taşınmazın umumi hizmet alanlarına isabet eden kısmının bedelsiz olarak kamuya terk edilmesinden sonra yapılan imar planı değişikliği ile taşınmazın terk amacına uygun şekilde kullanılmadığından bahisle davacıya iade edilmesi istemiyle yapılan başvuru üzerine, taşınmazın bedeli karşılığında davacıya satılması yolunda tesis edilen belediye encümeni kararının iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, kamu yararı amacıyla kullanılmayan taşınmazın eski malikine bedelsiz olarak iade edilmemesinin mülkiyet hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, davacının parselasyon yapılmamış bir alanda konut yapmak amacıyla taşınmazının imar planında yol, yeşil alan ve otoparka isabet eden kısımlarını bedelsiz olarak kamuya terk ettiği, yapılaşma amacıyla yapılan bu terkin ''bağış'' olarak nitelendirilemeyeceği, parselasyon işlemi sırasında terk miktarının düzenleme ortaklık payı hesabında dikkate alınacağı göz önünde bulundurulduğunda, niteliği itibarıyla terk edilen bu kısmın daha sonra idare tarafından başka amaçlara tahsis edilse ve imar durumu değişse dahi söz konusu terk işlemi taşınmazda meydana gelen değer artışına karşılık yapıldığından, terkedilen bu kısma ilişkin mülkiyet iddiasında bulunulamayacağı ve eski malikine bedelsiz iade edilemeyeceği gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2020/2341, **Karar No:**2024/550

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacının maliki olduğu taşınmazın, yol, yeşil alan ve otopark olarak kullanılmak üzere davalı idareye bedelsiz olarak terk edilen 160,42m²'lik kısmının, sonraki tarihli imar planı ile yol fazlası alan olarak ayrılması ve belediye adına tescil edilmesi suretiyle bedelsiz terk amacına uygun olarak kullanılmadığından bahisle taşınmazın bedelsiz şekilde iade edilmesi istemiyle yapılan başvuru üzerine, davacıya bedeli karşılığında satılması yolunda tesis edilen Belediye Encümeni kararının iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Kamu yararı amacıyla kullanılmayan taşınmazın eski malikine bedelsiz olarak iade edilmemesi, taşınmazın imar planlaması sonucunda oluşan artı değerlerinden ilgilinin yararlanmaması sonucunu doğurduğu, mülkiyet hakkının ihlal edildiği, kamusal kullanım amacıyla idareye bedelsiz terk edilen taşınmazın daha sonraki planlama sürecine göre davacıya bedelsiz iade edilmesi gerektiği halde, bu yönde karar alınmayarak, yol artığı olarak kalan 160,41 m²'lik alanın bedeli mukabilinde davacıya satışına ilişkin belediye encümeni kararında hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının uygulanması ve yapılaşmaya uygun imar parsellerinin oluşturulmasında kural olarak parselasyon işlemi yapılmasının esas olduğu, imar planı bulunan ve henüz parselasyon işlemi yapılmamış bir imar adasında ifraz ve tevhit işlemlerinin yapılmasının hukuken olanaklı olmadığı, yine bir taşınmaza yapı ruhsatı verilebilmesi için öncellikle parselasyon işlemi yapılması gerektiği anlaşılmakta ise de, uygulamada idareler tarafından parselasyon işlemi yapılmamış bir alanda taşınmazların umumi hizmet alanlarına isabet eden kısımlarının bedelsiz olarak kamuya terk edilmesi halinde ilgililerin taşınmazları üzerinde yapılaşmasına izin verilmekte, taşınmazda yapılaşma olanağı sağlanması nedeniyle değerinde meydana gelen artış karşılığında mevcut taşınmazın bir kısmının ''kamuya bedelsiz terk edilmesi'' sağlanmaktadır.

Bu itibarla, yapılaşma amacıyla taşınmazın bir kısmının kamuya terk edilmesi suretiyle taşınmazdan yapılan bu kesintilerin ''düzenleme ortaklık payı'' ile aynı amaca hizmet ettiği sonucuna ulaşılmaktadır. Nitekim, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesine 10.07.2019 tarihinde 7181 sayılı Kanun ile eklenen 8. fıkrada yer alan; parselasyon planı yapılmadan ifraz ve tevhit edilerek tescil edilen parsellerden, imar planında umumi hizmet alanlarına rastladığı için terk edilen veya bağışlanan alanların yeni yapılacak parselasyon planında düzenleme ortaklık payı hesabında dikkate alınacağı yolundaki hüküm ile de bu husus açıklığa kavuşturulmuş, söz konusu yasal düzenlemenin Danıştay Altıncı Dairesi içtihatları ile de uyumlu olduğu görülmüştür.

Bu açıklamalar doğrultusunda uyuşmazlık incelendiğinde; davacı tarafından daha önce taşınmazından bedelsiz olarak kamuya terk ettiği kısmın imar planı değişikliği ile kamu alanı olmaktan çıkarılması üzerine bu kısmın bedelsiz olarak kendisine iadesi gerektiği ileri sürülmüş ise de, davacının parselasyon yapılmamış bir alanda konut yapmak amacıyla taşınmazının imar planında 'yol, yeşil alan ve otoparka isabet eden kısımlarını bedelsiz olarak kamuya terk ettiği anlaşıldığından, yapılaşma amacıyla yapılan bu terkin ''bağış'' olarak nitelendirilemeyeceği, parselasyon işlemi sırasında terk miktarının düzenleme ortaklık payı hesabında dikkate alınacağı göz önünde bulundurulduğunda niteliği itibarıyla terk edilen bu kısmın daha sonra idare tarafından başka amaçlara tahsis edilse ve imar durumu değişse dahi söz konusu terk işlemi taşınmazda meydana gelen değer artışına karşılık yapıldığından terkedilen bu kısma ilişkin mülkiyet iddiasında bulunulamayacağı ve eski malikine bedelsiz iade edilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin 07.09.2021 tarih ve 2017/22268 Başvuru numaralı kararı da bu yöndedir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 11. maddesinin uyuşmazlık konusu olaya uygulanıp uygulanmayacağı yönünden değerlendirme yapıldığında; anılan maddenin, imar planlarında umumi hizmetlere ayrılan yerlere rastladığı için kamuya bedelsiz terk edilen kamuya ait (hazine ve özel idareye) gayrimenkullerde, terk edilen kısmın imar planı değişikliği ile kullanım amacının değiştirilerek özel mülkiyete konu olması halinde devir alınan idareye aynı usulle iade edileceğine ilişkin olduğu görüldüğünden, kamuya ait gayrimenkuller için düzenlendiği anlaşılan bu yasa hükmünün kıyasen genişletilerek özel mülkiyete konu taşınmazlar için de uygulanması ve davacının iade talebinin bu madde kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmadığı gibi şahısların kamusal kullanımları için terk ettikleri alanların iadesini öngören bir yasa hükmü de bulunmamaktadır.

Öte yandan, kamusal amaçla terk edilen taşınmazlarla ilgili idare tarafından yapılan yapılaşmaya yönelik imar planı değişikliklerinin ayrı bir dava ve inceleme konusu olacağı tabiidir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

E. DİĞER İŞLERE İLİŞKİN KARARLAR

SAĞLIK UYGULAMA TEBLİĞİ

1. Finansmanı sağlanacak sağlık hizmetlerine ilişkin ödeme usul ve esaslarının belirlendiği Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği'nde değişiklik yapılmasına dair düzenleyici işlemlerin yayımlanmasından önce Sağlık Bakanlığının görüşünün alınmasının yasal zorunluluk olduğu hakkında.

ONUNCU DAİRE

İLK DERECE

Esas No:2020/5431, **Karar No:**2024/3496

Uyuşmazlıkta, 21/03/2018 tarih ve 30367 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ'in 23. maddesi ile değiştirilen Sağlık Uygulama Tebliği'nin 4.2.14.C maddesinin 3. fıkrasının "Nivolumab yalnızca" başlıklı (pp) alt bendi ile anılan Tebliğ hükmü uyarınca tesis edilen Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı işleminin iptali istemiyle dava açılmıştır.

Dairece, finansmanı sağlanacak sağlık hizmetlerine ilişkin ödeme usul ve esaslarının belirlenmesinde yetkili idare olan Sosyal Güvenlik Kurumunun, bu konuda bir düzenleme yapmadan önce 5510 sayılı Kanun gereğince sağlık otoritesi olan Sağlık Bakanlığından görüş alma zorunluluğu bulunduğundan, bu yasal zorunluluk yerine getirilmeden Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan dava konusu düzenleyici işlemde şekil unsuru yönünden hukuka uyarlık bulunmadığı, şekil unsuru yönünden hukuka aykırılığı tespit edilen düzenleme uyarınca tesis edilen uygulama işleminde de hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemlerin iptaline karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Davacı tarafından "nivolumab" etken maddeli "Opdivo" isimli ilacın bedelinin ödenmesi istemiyle yapılan başvurunun, söz konusu ilacın yalnızca Sağlık Uygulama Tebliği'nin 4.2.14.C maddesinin 3. fıkrasının (pp) alt bendinde belirtilen endikasyonlarda, hastanede yatan hastalarda karşılandığı gerekçesiyle reddedilmesine ilişkin Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının işlemi ile bu işlemin dayanağı 21/03/2018

tarih ve 30367 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ'in 23. maddesi ile değişiklik yapılan Sağlık Uygulama Tebliği'nin 4.2.14.C maddesinin 3. fıkrasının "Nivolumab yalnızca" başlıklı (pp) alt bendinin iptali istenilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

A) Dava konusu Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği'nin 4.2.14.C maddesinin üçüncü fıkrasının "Nivolumab yalnızca" başlıklı (pp) alt bendinin incelenmesi:

İdari işlemler, mutlaka bir yol, bir usul izlenerek hazırlanıp tesis edilirler. İdarenin irade açıklamaları, önceden birtakım kurallara bağlıdır. İdari işlemde "şekil" unsuru da, idarenin iradesinin ortaya çıkması için izlenecek usul, yol kavramını ifade etmektedir.

İdarenin iradesinin ortaya konulabilmesi için veya idari işlemin oluşabilmesi için şekil şartına uyulması gerekmektedir. Aksi takdirde, şekil unsurundaki bozukluk idari işlemin sakatlığı sonucunu doğurmaktadır.

Mevzuatta, nihai işlemi tesis edecek idari makam açısından tesis olunacak işlemin içeriğine ilişkin bilgi sahibi olan başka idari makamlardan, otoritelerden ya da uzmanlardan görüş alınması konusunda düzenleme var ve bu kurala riayet edilmeden işlem tesis edilmişse, işlemin hazırlık aşamasındaki bu eksiklik idari işlemi şekil unsuru yönünden sakatlayacaktır.

Yapılan açıklamalar ve yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere; finansmanı sağlanacak sağlık hizmetlerine ilişkin ödeme usul ve esaslarının belirlenmesinde Sosyal Güvenlik Kurumu yetkili idare olmakla birlikte, Kurumun, bu konuda düzenleme yapmadan önce 5510 sayılı Kanun gereğince sağlık otoritesi olan Sağlık Bakanlığından görüş alma zorunluluğu bulunmaktadır. Görüşe uyulmasının ihtiyari olması da bu zorunluluğu ortadan kaldırmamaktadır.

Kurumun işlem tesis etmeden önce yerine getirmesi gereken bu yükümlülük, yasal olarak zorunlu bir yükümlülüktür. Burada, Sosyal Güvenlik Kurumunun, Sağlık Bakanlığının verdiği görüş doğrultusunda işlem tesis etme yükümlülüğü bulunmamasına rağmen, ilgili Bakanlığın görüşünü alması zorunludur. Aksi takdirde işlem, şekil unsuru açısından hukuka aykırı olacaktır.

Öte yandan, her ne kadar görüşe uyulması ihtiyari ise de, sağlık otoritesince bilimsel veriler çerçevesinde sunulan görüşe uyulmamasının sebep unsurunun, somut ve bilimsel verilerle açık bir şekilde sunulması gerektiği hususunda da duraksama bulunmamaktadır.

Dava konusu düzenlemenin, finansmanı sağlanacak sağlık hizmetlerinin ödeme usûl ve esaslarının belirlenmesine ilişkin olduğu açık olup, dosyadaki bilgi ve belgeler ile davalı idarelerin savunmalarından Sağlık Bakanlığının görüşünün alınıp alınmadığı anlaşılamamakla birlikte; aynı düzenlemenin dava konusu edildiği Dairenin E:2019/10235 sayılı dosyası ile yine Dairenin 2022/6842 esasına kayıtlı dosyasında bulunan bilgi ve bel-

gelerin incelenmesinden, söz konusu düzenlemenin yayımlanmasından önce Sağlık Bakanlığının görüşünün alınması yasal bir zorunluluk olmasına rağmen, bu zorunluluk yerine getirilmeden dava konusu değişikliğin yapılarak Resmî Gazete'de yayımlandığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle düzenlemede şekil unsuru yönünden hukuka uyarlık görülmemiştir.

Bu durumda, Sağlık Bakanlığının görüşünün alınması zorunluluğu yerine getirilmeden hazırlanarak Resmî Gazete'de yayımlanan dava konusu düzenlemede hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Dava konusu Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının 13/07/2020 tarih ve E.8299019 sayılı işleminin incelenmesi:

30/04/2016 tarih ve 29699 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan değişiklik ile Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği'nin -davanın açıldığı tarihteki haliyle- "Reçetelere yazılabilecek ilaç miktarı" başlıklı 4.1.4. numaralı maddesinin 4. fıkrasında "Bir ilacın ülkemizde onaylanmış endikasyonu ve Kısa Ürün Bilgisinde tanımlanan dozu dışındaki her türlü kullanımı, Sağlık Bakanlığınca verilen endikasyon dışı ilaç kullanım onayı ile mümkündür." kuralı, (a) bendinde "Bir ilacın ülkemizde onaylanmış endikasyonu dışındaki her türlü kullanımı için Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan Endikasyon Dışı İlaç Kullanımı Kılavuzunda belirtilen esaslara da uyulacak olup, kılavuzda tanımlanmamış durumlar için hasta bazında Sağlık Bakanlığı endikasyon dışı ilaç kullanımı onayı aranır." kuralı ve (d) bendinde; "Bir ilacın ülkemizde onaylanmış endikasyonunda tanımlı olmayıp, SUT'ta özel düzenleme olarak yer alan koşulu dışında kullanımı, Sağlık Bakanlığınca hasta bazında verilen endikasyon dışı ilaç kullanım onayı ile mümkündür." kuralı yer almıştır.

Öte yandan, aynı maddenin (f) bendinde ise (d) ve (e) bentlerinde tanımlanan ilaçlara ilişkin bedellerin, Sağlık Bakanlığınca hasta bazında verilen endikasyon dışı ilaç kullanım onayına dayanılarak Kurumca karşılanacağı kuralına yer verilmiştir.

Buna göre, ilacın SUT'ta yer alan koşullar dışında kullanılabileceği, doktor tarafından uygun ve gerekli görülmesi halinde Endikasyon Dışı İlaç Kullanım Kılavuzu'nda gösterilen usullere uygun olarak endikasyon dışı ilaç kullanım onayının Sağlık Bakanlığından talep edilebileceği, anılan Bakanlıkça oluşturulan komisyon tarafından ilacın kullanımının bilimsel veriler ve hastanın içinde bulunduğu özel klinik durum göz önünde bulundurularak hasta için fayda sağlayacağı kanaatine varıldığında gecikmeksizin endikasyon dışı ilaç kullanım onayının verileceği, onay verildikten sonra ise davalı Sosyal Güvenlik Kurumunca ilaç bedelinin karşılanacağı kuşkusuzdur.

Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği'nin dava konusu 4.2.14.C maddesinin üçüncü fıkrasının "Nivolumab yalnızca" başlıklı (pp) alt bendinde ise, 21/03/2018 tarihli ve 30367 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ'in 23. maddesi ile;

"pp) Nivolumab yalnızca;

1)ECOG performans skoru 0-1 olan, birinci basamak kemoterapi sonrasında progresyon göstermiş, daha önce PD-1 ve PD-L1 inhibitör tedavisi almamış rezeke edilemeyen lokal ileri evre veya metastatik malign melanomu olan hastaların tedavisinde progresyona kadar tek başına kullanılır. Bu durumların belirtildiği, en az bir tıbbi onkoloji uzman hekiminin yer aldığı tedavi protokolünü de gösterir 6 ay süreli sağlık kurulu raporuna dayanılarak tıbbi onkoloji uzman hekimlerince reçete edilmesi halinde bedeli ödenir. Tedavinin devamı için düzenlenecek sağlık kurulu raporunda hastalıkta progresyon olmadığı belirtilmelidir. İpilimumab etken maddeli ilaç ile ardışık veya kombine kullanılması halinde bedeli ödenmez.

2) Karnofsky performans statüsü en az 70 olan, daha önce en az bir basamak sitokin (interferon veya interlökin) ve sonrasında bir basamak da antianjiojenik tedavi almış olmak şartı ile 3. veya 4. basamak tedavi olarak, ileri evre berrak hücreli renal kanser tedavisinde progresyona kadar kullanılır. Bu durumların belirtildiği, en az bir tıbbi onkoloji uzman hekiminin yer aldığı tedavi protokolünü de gösterir 6 ay süreli sağlık kurulu raporuna dayanılarak tıbbi onkoloji uzman hekimlerince reçete edilmesi halinde bedeli ödenir. Tedavinin devamı için düzenlenecek sağlık kurulu raporunda hastalıkta progresyon olmadığı belirtilmelidir.

3) Sağlık Bakanlığından hasta bazında alınacak endikasyon dışı onaya dayanılarak klasik hodgkin lenfoma endikasyonunda, otolog kök hücre nakli sonrasında brentuksimab tedavisi ile progresyon gösteren veya relaps olan hastalarda kullanılır. Bu durumların belirtildiği, en az bir tıbbi onkoloji veya hematoloji uzman hekiminin yer aldığı tedavi protokolünü de gösterir 6 ay süreli sağlık kurulu raporuna dayanılarak tıbbi onkoloji veya hematoloji uzman hekimleri tarafından reçete edilmesi halinde bedeli ödenir." şeklinde değişiklik yapılmıştır.

Bu kurallar ile bazı özel hastalıklara ve ilaç kullanımına ilişkin ilkeler altında düzenleme yapılan ilaçlar arasında kanser tedavisinde kullanılan "Nivolumab" etken maddeli ilaca ilişkin kullanım ilkeleri belirlenmiş, anılan ilacın hangi kanser türünde, hangi ilkeler çerçevesinde kullanılması halinde bedelinin ödeneceğine ilişkin istisnai düzenlemelere yer verilmiştir.

Buna göre, özel düzenleme olarak yer alan koşul dışında kullanımı halinde ilacın bedelinin, Sağlık Uygulama Tebliği'nin 4.1.4. numaralı maddesinin 4. fıkrasının (d) ve (f) bentlerinde yer alan ana kural çerçevesinde, Sağlık Bakanlığınca hasta bazında verilen endikasyon dışı ilaç kullanım onayına dayanılarak Kurumca karşılanacağı görülmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacı tarafından, "endokrin bez malign neoplazmı" tanısıyla tedavi görmekte iken "nivolumab" etken maddeli ilacın kullanımına ilişkin endikasyon dışı ilaç kullanımı için Sağlık Bakanlığına başvuruda bulunulduğu, anılan Bakanlık tarafından, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu bünyesinde oluşturulan "İlaçların Kişisel Tedavide Kullanımlarını Değerlendirme Komisyonu"nca güncel bilimsel veriler doğrultusunda ve hasta bazında yapılan değerlendirme sonucunda endikasyon dışı kullanım onayı verildiği, verilen onaya istinaden davalı Sosyal Güvenlik Kurumundan ilaç bedelinin ödenmesinin talep edildiği, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ise, Sağlık Uy-

gulama Tebliği'nin 4.2.14.C maddesinin üçüncü fıkrasının "Nivolumab yalnızca" başlıklı (pp) alt bendi gereği talebin reddedildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacı tarafından hastalığının tedavisinde kullanımı uygun görülen ilacın bedelinin karşılanması talebiyle yapılan başvurunun, Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği'nin 4.2.14.C maddesinin üçüncü fıkrasının "Nivolumab yalnızca" başlıklı (pp) alt bendi nedeniyle reddedildiği anlaşıldığından, yukarıda şekil unsuru yönünden hukuka aykırılığı tespit edilen Tebliğ düzenlemesi uyarınca tesis edilen uygulama işleminde de hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Ayrıca, davacıya konulan tanı, Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği'nin dava konusu 4.2.14.C maddesinin üçüncü fıkrasının "Nivolumab yalnızca" başlıklı (pp) alt bendinde yer alan endikasyonlardan olmadığından, Sağlık Bakanlığı tarafından verilen endikasyon dışı kullanım onayına istinaden "Opdıvo" isimli ilacın bedelinin Sağlık Uygulama Tebliğinin yukarıda hükmüne yer verilen 4.1.4. numaralı maddesinin 4. fıkrasının (d) ve (f) bentleri gereğince karşılanması gerektiği açık olup, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının dava konusu işleminde bu yönüyle de hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemlerin iptaline karar verilmiştir.

YAN DAL UZMANLIĞI

2. Yan dal uzmanlığı bulunan hekimin ana dal uzmanlığı kadrosunda çalıştırılması isteminin Sağlık Bakanlığı Kapasite Değerlendirme Komisyonunca alınan (KDK/18) Prensip Kararları çerçevesinde değerlendirilmesinde, başvuru dilekçesinin idarenin kayıtlarına girdiği tarih itibarıyla geçerli olan planlama verilerinin esas alınması gerektiği hakkında.

ONUNCU DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, yan dal uzmanlığı bulunan davacının, özel sağlık tesisinde ana dal uzmanlığı kadrosunda çalıştırılması istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, davacının başvurusunun kabulü halinde, romatoloji uzmanlık dalının ildeki oranı Sağlık Bakanlığının planlamalarının üzerine çıkacağından, davalı idarece, Kapasite Değerlendirme Komisyonunca alınan (KDK/18) Prensip Kararları doğrultusunda değerlendirme yapılarak, planlama ilkeleri çerçevesinde davacının başvurusunun reddedilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Dairece, Sağlık Bakanlığı Kapasite Değerlendirme Komisyonunun 27/05/2021 tarihli toplantısında alınan (KDK/18) Prensip Kararları ile yan dal uzmanlığı bulunan hekimlerin özel sağlık tesislerinin ana dal kadrolarında çalışmalarına ilişkin planlamaya esas kriterlerin belirlendiği, yan dal uzmanlığı bulunan hekimin ana dal uzmanlığı kadrosunda çalıştırılması istemini içeren başvurunun ilgili idarece değerlendirilmesi aşamasında, başvuru dilekçesinin idarenin kaydına girdiği tarihteki planlama verilerinin esas alınması suretiyle objektif ve hakkaniyete uygun bir sonuca ulaşılabileceği, söz konusu dilekçenin kayda girdiği tarih ile bu başvurunun idarece değerlendirildiği tarih arasında geçen süreçte planlama verilerinde değişiklik oluşabileceğinden, sonraki tarihli verilere göre işlem tesis edilmesinin hekim açısından hak kaybına sebebiyet verebileceği, bu durumda dava konusu işleme esas başvuru dilekçesinin, İl Sağlık Müdürlüğünün kayıtlarına girdiği tarih itibarıyla geçerli olan planlama verileri esas alınarak KDK/18 kararındaki koşulları sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesi suretiyle işlem tesis edilmesi gerekirken, söz konusu başvurunun anılan Müdürlükçe Sağlık Bakanlığına gönderilmesinden sonraki tarihte geçerli olan verilere göre tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2023/967, **Karar No:**2024/3245

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Romatoloji alanında yan dal uzmanlığı bulunan davacının, ana dalı olan iç hastalıkları uzmanlığı kadrosunda çalıştırılması istemiyle özel sağlık tesisi tarafından yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Romatoloji yan dal uzmanlığı bulunan davacıya hastanede çalışma izni verilmesi halinde romatoloji uzmanlık dalının ildeki oranı Sağlık Bakanlığının planlamalarının üzerine çıkacağından, davalı idarece, halen yürürlükte bulunan Kapasite Değerlendirme Komisyonu kararında belirlenen çerçeve doğrultusunda değerlendirme yapılmak suretiyle davacının talebinin planlama ilkeleri kapsamında reddedilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun 3. maddesi, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 355. maddesi ve bu düzenlemelere dayanılarak çıkarılan Özel Hastaneler Yönetmeliği hükümleri gereği Sağlık Bakanlığının, mevcut sağlık insan gücünü, kamu ve özel kurum ve kuruluşlar düzeyinde planlamaya ve istihdamın bu plan çerçevesinde yürütülmesini sağlamaya ve bunu denetlemeye yetkili olduğu hususu yerleşik Danıştay içtihatları ile sabittir. Ayrıca, Sağlık Bakanlığının genel olarak sağlık insan gücünü planlama yetkisine ilişkin anılan mevzuat hükümlerinin yanı sıra, hekimlerin birden fazla yerde çalışabilmelerine ilişkin olarak da, 1219 sayılı Kanun'un 12. maddesinin 3. fıkrasında bu istihdam planlamalarının esas alınacağı belirtilmiştir.

Dava konusu işlemin dayanağı Prensip Kararlarının dayanaklarından olan Özel Hastaneler Yönetmeliği'nin -25/03/2021 tarih ve 31434 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yönetmelik ile değişik- 19. maddesinin 2. fıkrasında, yan dal uzmanlığı olan hekimlerin Bakanlıkça planlama amacıyla oluşturulan komisyonlardan görüş alınarak ana dalda başlatılabileceği düzenlemesine yer verilmiş, anılan düzenlemenin iptali ve yürütülmesinin durdurulması istemiyle açılan davada Dairenin 17/05/2023 tarih ve E:2023/863 sayılı kararı ile yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar verilmiştir.

Yukarıda bahsi geçen mevzuat hükümleri ile planlanma konusunda Sağlık Bakanlığına verilen yetki çerçevesinde Bakanlık bünyesinde oluşturulan Kapasite Değerlendirme Komisyonunca, planlama ilkelerinin belirlendiği, komisyonun aldığı prensip kararlarının Bakanlık Oluru ile yürürlüğe girdiği görülmektedir.

Kapasite Değerlendirme Komisyonunun 27/05/2021 tarihli toplantısında alınan (KDK/18) Prensip Kararları ile de yan dal uzmanlığı bulunan hekimlerin özel sağlık tesislerinin ana dal kadrolarında çalışmalarına ilişkin planlamaya esas kriterler belirlenmiştir.

27/05/2021 tarihli Sağlık Bakanlığı Kapasite Değerlendirme Komisyonu (KDK/18) toplantısında alınan söz konusu Prensip Kararlarının 1. maddesinin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılan davada, Dairenin 17/05/2023 tarih ve E:2023/139 sayılı kararıyla, "mevzuatla davalı idareye tanınan planlama yetkisi çerçevesinde, yan dal uzmanı hekimlerin ülke genelinde dengeli ve adil dağılımının gerçekleştirilmesi, kamu-özel dengesinin kurulması, atıl kapasitenin önlenmesi amacıyla getirilen kriterlerin, planlama kapsamındaki kısıtlı tabip insan gücünün kaliteli ve verimli kullanılabilmesine yönelik ve objektif nitelikte olduğu anlaşılmakla kamu yararı ve hizmet gerekleri güdülerek tesis edilen düzenlemede üst normlara ve hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varıldığı" gerekçesiyle yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar verilmiştir.

Uyuşmazlıkta, yan dal uzmanlığı bulunan davacının, ana dal kadrosunda çalıştırılması istemiyle yapılan başvurunun, dava konusu işlem ile KDK/18 kararının 1. maddesinin (a) bendinde yer alan koşulun sağlanmaması sebebiyle reddedildiği, dosyaya sunulan belgelerden bu koşulun sağlanıp sağlanmadığının da 20/01/2022 tarihi itibarıyla geçerli olan verilere göre değerlendirildiği görülmektedir.

Bakılan davada, dava konusu işleme esas başvurunun, 13/01/2022 tarihinde İzmir İl Sağlık Müdürlüğünün kayıtlarına giren dilekçeyle yapıldığı, anılan Müdürlükçe 19/01/2022 tarih ve 956 sayılı yazı ile Sağlık Bakanlığına gönderildiği, Bakanlıkça değerlendirmenin ise yukarıda da belirtildiği üzere, 20/01/2022 tarihli planlama verilerine göre yapıldığı, oysaki KDK/18 kararındaki koşulların sağlanıp sağlanmadığının başvuru dilekçesinin İl Sağlık Müdürlüğünün kayıtlarına girdiği tarih itibarıyla geçerli olan veriler esas alınarak değerlendirilmesinin gerektiği, zira başvuru tarihinden sonra idarece işlem tesis edilene kadarki süreçte geçerli olan verilerin esas alınmasının bu süreçte verilerde değişiklik olabileceğinden hekim açısından hak kaybına sebebiyet verebileceği, yan dal uzmanlığı olup ana dal uzmanlığında çalışma isteminde bulunan hekime yönelik başvuru dilekçesinin, ancak idarenin (idarenin bütünlüğü ilkesi uyarınca Kaymakamlık, Valilik veya Bakanlık kayıtlarına girmesi fark etmeksizin) kaydına girdiği tarihteki planlama verilerine göre değerlendirilmesiyle objektif nitelikte ve hakkaniyete uygun bir sonuca ulaşılabileceği anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, vakıf yükseköğretim kurumlarının, kamu tüzel kişiliğine, üstün ve ayrıcalıklı kamu gücüne sahip oldukları, bu anlamda vakıf üniversitelerinin sağlık tesislerinde yürütülen sağlık hizmetinin, özel hukuk tüzel kişilerince yürütülen sağlık hizmetinden ayrıldıkları dikkate alındığında, başvuru tarihi itibarıyla bu alanda vakıf üniversitelerinde çalışan hekimin bulunması halinde, davalı idarece KDK/18 kararının 1. maddesinin (a) ve (b) bentleri yönünden yapılacak değerlendirmede, bu sayının kamu payına dahil edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Ayrıca, başvuru tarihi itibarıyla, özel sağlık tesisinin bulunduğu ilde söz konusu alanda Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler ile kamu ve vakıf üniversitelerinde çalışan hekimin bulunmaması durumunda, ülke genelinde milyon kişiye düşen uzman tabip sayısı da gözetilerek il özelinde ilgili yan dal alanında kaç uzman hekime ihtiyaç olduğunun, bu uzman hekimlerden kaçının kamuda (Sağlık Bakanlığı, kamu ve vakıf üniversiteleri),

kaçının özel sağlık tesislerinde çalıştırılabileceğinin ortaya konulması, bu suretle, ildeki sağlık hizmeti sunumunun sürdürülebilirliğinin sağlanması ve yan dal uzman hekimi ihtiyacının karşılanmasına öncelik verilmesi amacıyla özel sağlık tesislerinde çalıştırılabileceği öngörülen sayıda uzman hekimin çalışmasına, kamu payına tekabül eden sayıda hekimin istihdam edilmesi beklenmeksizin izin verilmesi kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olacaktır.

Bu durumda, davalı idarece başvuru dilekçesinin kayda girdiği tarihteki planlama verilerine göre (yukarıda belirtilen hususlar da göz önünde bulundurulmak suretiyle) değerlendirme yapılarak işlem tesis edilmesi gerekirken, daha sonraki bir tarih itibarıyla geçerli olan planlama verilerine göre tesis edilen dava konusu işlemde bu yönden hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Bu itibarla, davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik yapılan istinaf başvurusunun reddine ilişkin temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Öte yandan, Bölge İdare Mahkemesince bozma kararına uyulması halinde verilecek kararın, davacının anılan Hastanede ana dal uzmanlığı kadrosunda çalışmaya başlatılabileceği sonucunu doğurmayacağı, davalı idarece başvuru tarihi itibarıyla geçerli olan planlama verilerine göre değerlendirme yapılarak yeniden işlem tesis edilmesi gerektiği muhakkaktır.

KARAR SONUCU: Davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

ÖĞRETİM ÜYELİĞİNE ATAMA

3. Yükseköğretim kurumlarının öğretim üyeliği kadrolarına yapılacak atamalarda, adayların puan üstünlüklerinin dikkate alınması gerektiği hakkında.

SEKİZİNCİ DAİRE

TEMYİZ

Uyuşmazlıkta, şehir hastanesinde yan dal uzmanı olarak görev yapan davacı tarafından, üniversitede ilan edilen doçentlik kadrosuna yaptığı atanma talebinin uygun bulunmamasına ilişkin işlemin iptali ile yoksun kaldığı parasal ve özlük haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, doçentlik kadrosuna başvuran davacının puanı, diğer başvuran adayın puanından çok daha yüksek olduğundan, kamu yararı ve hizmet gerekleri bakımından kadroya davacının atanması gerektiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, yoksun kalınan parasal hakların yasal faiziyle birlikte ödenmesine, özlük haklarının verilmesine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, doçentlik kadrosuna başvuran davacı ile diğer başvuran adayın, kadroya atanmak için mevzuatta aranan tüm şartları sağladıkları, puanın atanmada tek ölçüt olmadığı, davalı idarenin kendi akademik ihtiyaç ve önceliklerini gözeterek atama yaptığı anlaşıldığından, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, mahkeme kararının kaldırılmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

Dairece, üniversitelerin öğretim üyeliği kadrolarına yapılacak atamalarda adayların puan üstünlüklerinin dikkate alınması gerektiği, davalı üniversitede ilan edilen doçentlik kadrosuna başvuran davacının diğer adaya göre puan üstünlüğü bulunduğundan, kamu yararı ve hizmet gerekleri bakımından anılan kadroya davacının atanma talebinin uygun bulunmamasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı belirtilerek temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

Esas No:2023/6091, **Karar No:**2024/4224

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Şehir hastanesinde yan dal uzmanı olarak görev yapan davacı tarafından, üniversitede ilan edilen doçentlik kadrosuna yaptığı atanma talebinin uygun bulunmamasına ilişkin işlemin iptali ile yoksun kaldığı parasal ve özlük haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Davalı üniversitede ilan edilen doçentlik kadrosuna başvuran davacı ve davalı yanında müdahilin söz konusu kadroya atanmak için mevzuatta aranan tüm şartları taşıdığı, başvuru dosyasında sundukları eserlerinin yeterli nitelik ve nicelikte olduğu, buna karşılık davacının puanı, müdahilin puanından çok daha fazla olduğundan, kamu yararı ve hizmet gerekleri bakımından söz konusu kadroya davacının atanması gerektiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, yoksun kalınan parasal hakların yasal faiziyle birlikte ödenmesine ve özlük haklarının verilmesine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Bir üniversitenin doçent kadrosuna atama yaparken akademik ihtiyaç ve öncelikleri doğrultusunda tercihte bulunmasının takdir yetkisi kapsamında olduğu, hizmet gerekleri gözetilmeksizin kullanıldığı ortaya konulmadıkça idarenin, takdir yetkisini belli bir yönde kullanması için yargı kararıyla zorlanamayacağı, davalı üniversitede ilan edilen doçentlik kadrosuna başvuran davacı ile diğer başvuran davalı yanında müdahilin söz konusu kadroya atanmak için mevzuatta aranan tüm şartları sağladıkları, başvuru dosyasında sundukları eserlerinin yeterli nitelik ve nicelikte olduğu, puanın atanmada tek ölçüt olmadığı, davalı idarenin, kendi akademik ihtiyaç ve önceliklerini gözeterek doçentlik kadrosuna atama yaptığı, dolayısıyla takdir yetkisinin hizmet gerekleri gözetilerek kullanıldığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne, mahkeme kararının kaldırılmasına, davanın reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: İdareler, normlar hiyerarşisine aykırı olmayacak şekilde, hizmet etkinliğinin sağlanması için gerekli önlemleri alma, bu kapsamda mevzuat değişikliği yapma hususunda takdir yetkisine sahiptirler. Kamu hizmetlerinin hangi koşullar altında ve nasıl yürütüleceğini önceden saptamak her zaman mümkün olmadığı için, gelişen durumlara ayak uydurmak ve ortaya çıkan ihtiyaçları karşılayabilmek amacıyla düzenleyici işlemler üzerinde gerekli değişiklikleri yapma hususunda idarelerin takdir yetkisi bulunduğu hususunda kuşku bulunmamaktadır.

İdareye tanınan bu takdir yetkisinin, idarenin keyfi olarak hareket edebileceği anlamına gelmeyeceği de izahtan varestedir. Takdir yetkisinin yargısal denetimi, bu yetkinin hukuka, eşitlik ilkesine ve kamu yararına uygun olup olmadığı ile sınırlıdır.

İdare Mahkemesince, uyuşmazlığın çözümü için; davacının ve bahse konu doçentlik kadrosuna başvuran diğer aday müdahilin doçentlik başvuru dosyaları incelenmek suretiyle bilirkişi incelenmesi yaptırılmış olup bilirkişi heyetince hazırlanan raporda; her iki adayın da başvuru koşullarını sağladığı, davacının alması gereken puanın 2.916,5 müdahilin alması gereken puanın ise 1.387,65 olduğu, puanın tek başına bir ölçüt olamaya-

cağı, asgari şartları taşıyan her iki aday arasında Üniversitenin akademik öncelikleri ve ihtiyaçlarını gözeterek tercih yapabileceği belirtilmiştir.

Her ne kadar temyize konu Bölge İdare Mahkemesice verilen kararda; puanın atanmada tek ölçüt olmadığı, davalı Üniversitenin kendi akademik ihtiyaç ve önceliklerini gözeterek doçentlik kadrosuna atama yaptığı, dolayısıyla takdir yetkisinin hizmet gerekleri gözetilerek kullanıldığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de, öğretim üyeliğine başvuran adayların başvuru alanlarıyla ilgili olarak "Ankara Üniversitesi Öğretim Üyeliği Kadrolarına Atama ve Yükseltme Asgari Koşulları"nda yer alan asgari kriterleri sağlaması gerektiği ve anılan düzenlemede yer alan "Değerlendirmede Kullanılacak Puanlar" kısmında makale, kitap, atıf, lisansüstü tezlerde danışmanlık, bilimsel araştırma projesi gibi başlıklar altında adayların sağlaması gereken puanlara yer verildiği dikkate alındığında doçentlik kadrosuna yapılacak atamalarda adayların puan üstünlüklerinin dikkate alınmayacağından söz edilemez.

Bu itibarla; dosyada yer alan bilirkişi raporundan davacı ve müdahilin söz konusu kadroya atanmak için asgari başvuru koşullarında yer alan puanlama kriterleri açısından koşulları sağladığı, davacının alması gereken puanın 2.916,5 (en fazla puanlama sınırı dikkate alınarak yapılan toplam 1180.5) müdahilin alması gereken puanın ise 1.387,65 (en fazla puanlama sınırı dikkate alınarak yapılan toplam 788,65) olduğu anlaşılmış olup; davacının puan üstünlüğü dikkate alındığında kamu yararı ve hizmet gerekleri bakımından anılan kadroya davacının atanma talebinin uygun bulunmamasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından davanın reddine yönelik temyize konu Bölge Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin iptaline, yoksun kalınan parasal hakların yasal faiziyle birlikte ödenmesine, özlük haklarının verilmesine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun kabulü yolundaki temyize konu kararın bozulmasına karar verilmiştir.

BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ

4. Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 39. maddesi ile getirilen, ikinci avukatın işi kabul etmeden önce ilk vekalet verilen avukata yazı ile bilgi verme yükümlülüğüne dair Avukatlık Kanunu'nda herhangi bir düzenlenme bulunmadığından, söz konusu meslek kuralının ve bu kural uyarınca avukatlar hakkında tesis edilen disiplin cezalarının hukuka aykırı olduğu hakkında.

SEKİZİNCİ DAİRE

İLK DERECE

Esas No:2023/5706, **Karar No:**2024/2485

Uyuşmazlıkta, avukat olan davacının, uyarma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin Baro Disiplin Kurulu kararı ile bu kararın onanmasına dair Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararının ve bu işleme dayanak olan Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 39. maddesinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

Dairece, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 39. maddesinde, ikinci avukatın işi kabul etmeden önce ilk vekalet verilen avukata yazı ile bilgi vermesi gerektiğine dair ikinci avukata yazılı bildirim yükümlülüğü düzenlenmiş ise de, Avukatlık Kanunu'nda öngörülmemiş olan bir yükümlülüğe riayet edilmemesi nedeniyle ikinci avukatın cezalandırılması yoluna gidilmesi, cezaların yasallığı ilkesine aykırılık oluşturduğundan, dava konusu meslek kuralında üst hukuk normlarına ve hukuka uygunluk bulunmadığı, bu kurala istinaden tesis edilen uyarma cezasına ilişkin işlemlerde de hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemlerin iptaline karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Avukat olan davacının, uyarma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin Baro Disiplin Kurulu kararı ile bu kararın onanmasına dair Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararının ve bu işleme dayanak olan Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 39. maddesinin iptali istenilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Dava dışı şikayetçi avukat tarafından takip edilen dava dosyalarına davacı tarafından diğer avukata bildirimde bulunmadan vekaletname sunulduğunun şikayetçi avukat tarafından duruşma tutanakları ile vekalet harç makbuzları da eklenerek Baro Başkanlığına bildirilmesi üzerine başlatılan disiplin soruşturması ne-

ticesinde, Baro Disiplin Kurulunun kararı ile TBB Meslek Kuralları'nın 39. maddesi gereği ikinci avukatın işi kabul etmeden önce ilk vekalet verilen avukata yazı ile bilgi vermesi gerektiği, burada bildirim yükümlülüğünde bulunması gereken kişinin müvekkili değil kendisi olduğu, müvekkilinin ilk avukatla vekalet ilişkisini sonlandırdığına dair beyanının ise bu yükümlülüğü ortadan kaldırmayacağı gerekçesiyle davacının sicil durumu da gözetilerek uyarma cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiş, bu karara yapılan itiraz üzerine Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulunun kararı ile davacının itirazı reddedilerek Baro Disiplin Kurulu kararının onanması üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Dava Konusu Meslek Kuralının İncelenmesi:

Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 39. maddesinde, "İş sahibi anlaşmayı yaptığı avukattan sonra ikinci bir avukata da vekalet vermek isterse, ikinci avukat işi kabul etmeden önce, ilk vekalet verilen avukata yazıyla bilgi vermelidir." kuralına yer verilmiştir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 172. maddesinde ise, iş sahibinin vekalet verdiği avukattan başka bir avukatı daha işe dahil etmek istemesi halinde bu hususun ilk vekalet verilmiş avukata bildirilmesi yükümlülüğünün iş sahibi için öngörüldüğü, ilk avukatın bu duruma muvafakat etmemesi halinde ise taraflar arasındaki güven ilişkisi zedeleneceğinden ilk avukatın bu yöndeki irade beyanına vekalet akdinin kendiliğinden sona ermesi hukuki sonucu bağlanarak yapılacak iş veya hukuki yardım karşılığında taraflarca başlangıçta kararlaştırılan avukatlık ücretinin ödenmesi yükümlülüğünün de iş sahibine yüklendiği anlaşılmaktadır. Böylelikle ilk avukat, tıpkı iş sahibi tarafından haksız olarak azledilen avukatın hak edeceği vekalet ücretine hak kazanmış olacaktır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararları incelendiğinde, dava konusu meslek kuralının, ilk avukatın müvekkilini temsilen baktığı dava veya takip yahut hukuki yardım için göstermiş olduğu çaba ve emeğin karşılığında hak ettiği vekalet ücretinin korunmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Nitekim Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulunun 05.04.2014 tarih ve E:2014/56 K:2014/234 sayılı kararında da bu durum, tamamen infaz edilen ve hiçbir emek harcanmayan dosyada şikayetçi avukatın alması gereken ücretin tahsil edilmesi şeklinde ortaya çıkan ikinci avukatın eyleminin meslektaşının emeğine saygısızlık ve ilk avukatın emeğinden haksız kazanç sağlanması şeklinde değerlendirildiği görülmektedir.

Buna karşın Avukatlık Kanunu'nda yer alan düzenleme gereği, iş sahibi tarafından ilk avukattan muvafakat istenmesi ile birlikte ilk avukat zaten durumdan haberdar olmakta, muvafakat verilmemesi halinde de vekalet ücretine hak kazanmaktadır.

Bu durumda, dava konusu meslek kuralı ile iş sahiplerinin ilk avukattan muvafakat alma yükümlülüğüne uymadığı haller için ikinci avukata yazılı bildirim yükümlülüğü getirildiği anlaşılmakta ise de; Kanunda öngörülmemiş olan bir yükümlülüğe riayet edilmemesi nedeniyle ikinci avukatın cezalandırılması yoluna gidilmesi sebebiyle cezaların yasallığı ilkesine de aykırılık oluşturan dava konusu meslek kuralında üst hukuk normlarına ve hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Öte yandan dava konusu meslek kuralının, TBB Meslek Kuralları'nın "İş sahipleri ile ilişkiler" başlığı altında düzenlenmesi, "Meslektaşlar arası dayanışma ve ilişkiler" başlığı altında düzenlenmemiş olması nedeniyle de avukatların birbirleriyle ilişkileri açısından bir ilke belirlenmesi amacına yönelik olmadığı da açıktır.

Davacının ''uyarma cezası" ile cezalandırılmasına ilişkin Barosu Disiplin Kurulu'nun kararı ile bu kararın onanmasına dair Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'nun kararının incelenmesi:

Şikayetçi avukat tarafından takip edilen dava dosyalarına yazılı bildirimde bulunmadan vekaletname sunduğu ve duruşmalara katıldığı gerekçesiyle davacı avukata uyarma cezası verilmiş ve bu karar da Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'nun dava konusu kararı ile onanmış ise de; uyarma cezasının tesisinde dayanak alınan Türkiye Barolar Birliği Meslek Kurallarının 39. maddesi üst hukuk normlarına aykırı bulunarak iptal edildiğinden, davacı hakkında tesis edilen uyarma cezasına ilişkin dava konusu işlemlerde de hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemlerin iptaline karar verilmiştir.

5. 336 Sıra No'lu Milli Emlak Genel Tebliği uyarınca, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve planlı alanlarda kalan taşınmazın, emlak vergisine esas asgari değerinin %3'ünden az olmayacak şekilde belirlenecek birim bedeline yeniden değerleme oranı uygulanarak ecrimisil bedelinin tespit edilmesi gerektiği hakkında.

DÖRDÜNCÜ DAİRE

TEMYİZ

Esas No:2023/5502, **Karar No:**2024/7904

Uyuşmazlıkta, Devlet'in hüküm ve tasarrufu altında bulunan alanın yolcu iskelesi yapılmak suretiyle 5 yıl süreyle fuzulen işgal edildiğinden bahisle düzenlenen ecrimisil ihbarnamesinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesince, dava konusu ihbarnamenin, bilirkişi raporunda hesaplanan ecrimisil tutarına karşılık gelen kısmının hukuka uygun olduğu, bu tutarı aşan kısmında ise hukuka uyarlık bulunmadığı belirtilerek dava konusu işlemin kısmen iptaline, kısmen davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesince, istinaf başvurularının reddine karar verilmiştir.

Dairece, davanın reddine ilişkin kısmı yönünden temyize konu kararın usul ve hukuka uygun olduğu, dava konusu işlemin iptaline ilişkin kısmı yönünden ise, 336 Sıra No'lu Milli Emlak Genel Tebliği uyarınca taşınmazın emlak vergisine esas asgari değerinin %3'ünden az olmamak üzere ecrimisil tespit ve takdir edilmesi gerektiği, dava konusu ecrimisil tutarının hesaplanmasında, davalı idare tarafından taşınmazın cepheli olduğu sokağın emlak vergisine esas değerinin %3'ünün esas alındığı, buna karşılık, ilk derece Mahkemesince yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen bilirkişi raporunda bu hususun dikkate alınmadığı anlaşıldığından, gerekli görülmesi halinde bilirkişi heyetinden ek rapor alınmak suretiyle taşınmazın emlak vergisi değerinin %3'ünden az olmayacak şekilde belirlenen birim bedele yeniden değerleme oranı uygulanarak yapılacak hesaplamanın sonucuna göre yeniden bir karar verilmesi gerektiği belirtilerek temyize konu kararın kısmen bozulmasına, kısmen onanmasına karar verilmiştir.

KARARIN ÖZETİ

DAVA KONUSU İSTEM: Devlet'in hüküm ve tasarrufu altında bulunan alanın yolcu iskelesi yapılmak suretiyle 5 yıl süreyle fuzulen işgal edildiğinden bahisle düzenlenen ecrimisil ihbarnamesinin iptali istenilmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: Dava konusu ihbarnamenin, bilirkişi raporunda hesaplanan ecrimisil tutarına karşılık gelen kısmının hukuka uygun olduğu, bu tutarı aşan kısmında ise hukuka uyarlık bulunmadığı belirtilerek dava konusu işlemin kısmen iptaline, kısmen davanın reddine karar verilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve taraflarca ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek istinaf başvurularının reddine karar verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME: Davacının temyiz istemi yönünden yapılan değerlendirmede; temyize konu kararın davanın reddine ilişkin kısmının usul ve hukuka uygun olduğu, davacı tarafından temyiz dilekçesinde ileri sürülen nedenlerin, kararın bu kısmının bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı sonucuna varılmıştır.

Davalı idarenin temyiz istemi yönünden yapılan değerlendirmede ise;

Ecrimisil istenilen dava konusu taşınmazın, Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki bir alan olduğu ve ecrimisil istenilen dönem aralığının, 20/08/2011 tarihinde yürürlüğe giren 336 sıra No'lu Milli Emlak Genel Tebliği'nden sonraki dönem olduğu, uyuşmazlığa konu bu alanın iskele (yolcu iskelesi) yapılmak suretiyle 5 yıl süreyle fuzulen işgal edildiğinden bahisle düzenlenen ecrimisil ihbarnamesinin davacıya tebliğ edildiği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığın çözümü için ilk derece mahkemesince yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen ve karara dayanak alınan bilirkişi raporunda; dolgu alan vasıflı taşınmazın Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerden olduğu, davacı tarafından yolcu iskelesi olarak kullanıldığı, emsal bedeller ve diğer tüm veriler dikkate alınarak, dava konusu taşınmazın kiralanmasının uygun olmadığı ve deniz ulaşımı için kullanılmasının zorunlu olduğu, söz konusu dolgu alanı için işgal döneminin başlangıç yılı m2 birim bedelinin 150,00-TL olarak belirlendiği, YDO artış oranlarından yararlanmak suretiyle takip eden 5 yıllık dönem aralığı için toplam ecrimisil tutarının hesaplandığı, yapılan hesaplamanın da Mahkemece yerinde bulunduğu ve verilen karara dayanak alındığı görülmektedir.

Ancak işgal nedeniyle alınan bir tazminat olan ecrimisil tutarının hesaplanmasında; taşınmazın mevkii, kullanım şekli, elde edilen gelir, altyapı, ulaşım kolaylığı, varsa önceki dönem kira ve emsal ecrimisil bedelleri gibi tüm faktörlerin etkili olduğu bilinmekte ise de anılan Tebliğ'de yer verilen oranın asgari düzeyi ifade ettiği, somut olayda söz konusu yolcu iskelesinin bulunduğu şehir, mevkii ve trafiğin yoğunluğu göz önünde bulundurulduğunda ayrıca, 336 sayılı No.lu Milli Emlak Genel Tebliği'nin 5. maddesinin 3. fıkrasında yer alan, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve planlı alanlarda tarım dışı

kullanımlar için taşınmazın emlak vergisine esas asgari değerinin %3'ünden az olmamak üzere ecrimisil tespit ve takdir edileceği düzenlemesinin dikkate alınması gerektiği kuşkusuzdur.

Bu durumda; davalı idare tarafından, ecrimisil takdirinde taşınmazın cepheli olduğu sokağın emlak vergisine esas değerinin %3'ünün alındığı ve savunma dilekçesinde de bunun belirtilmiş olmasına rağmen, yapılan hesaplamada ve bu hesaplama esas alınarak verilen kararda bu hususun dikkate alınmadığı, taşınmazın emlak vergisine esas asgari değerinin %3'ünden az olmamak üzere ecrimisil bedeli belirlenmesi gerektiği kuralının açık olduğu dikkate alındığında, gerek duyulması halinde bilirkişilerden yeniden ek rapor alınarak taşınmazın emlak vergi değerinin %3'ünden az olmayacak şekilde belirlenen birim bedele yeniden değerleme oranı uygulanarak yapılacak hesaplama sonucunda yeniden karar verilmesi gerektiğinden, belirtilen gerekçe ile verilen temyize konu Bölge İdare Mahkemesi İdare Dava Dairesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

KARAR SONUCU: Dava konusu işlemin kısmen iptaline, kısmen davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurularının reddi yolundaki temyize konu kararın kısmen bozulmasına, kısmen onanmasına karar verilmiştir.